

54 J 2096.

JANA BUNYANA

CESTA KŘEŠTANA

Z MĚSTA ZKÁZY NA HORU SION.

Z PŮVODNÍHO JAZYKA PŘELOŽIL,
ŽIVOTOPISEM SPISOVATELOVÝM A VÝKLADEM OPATŘIL

ALOIS ADLOF.

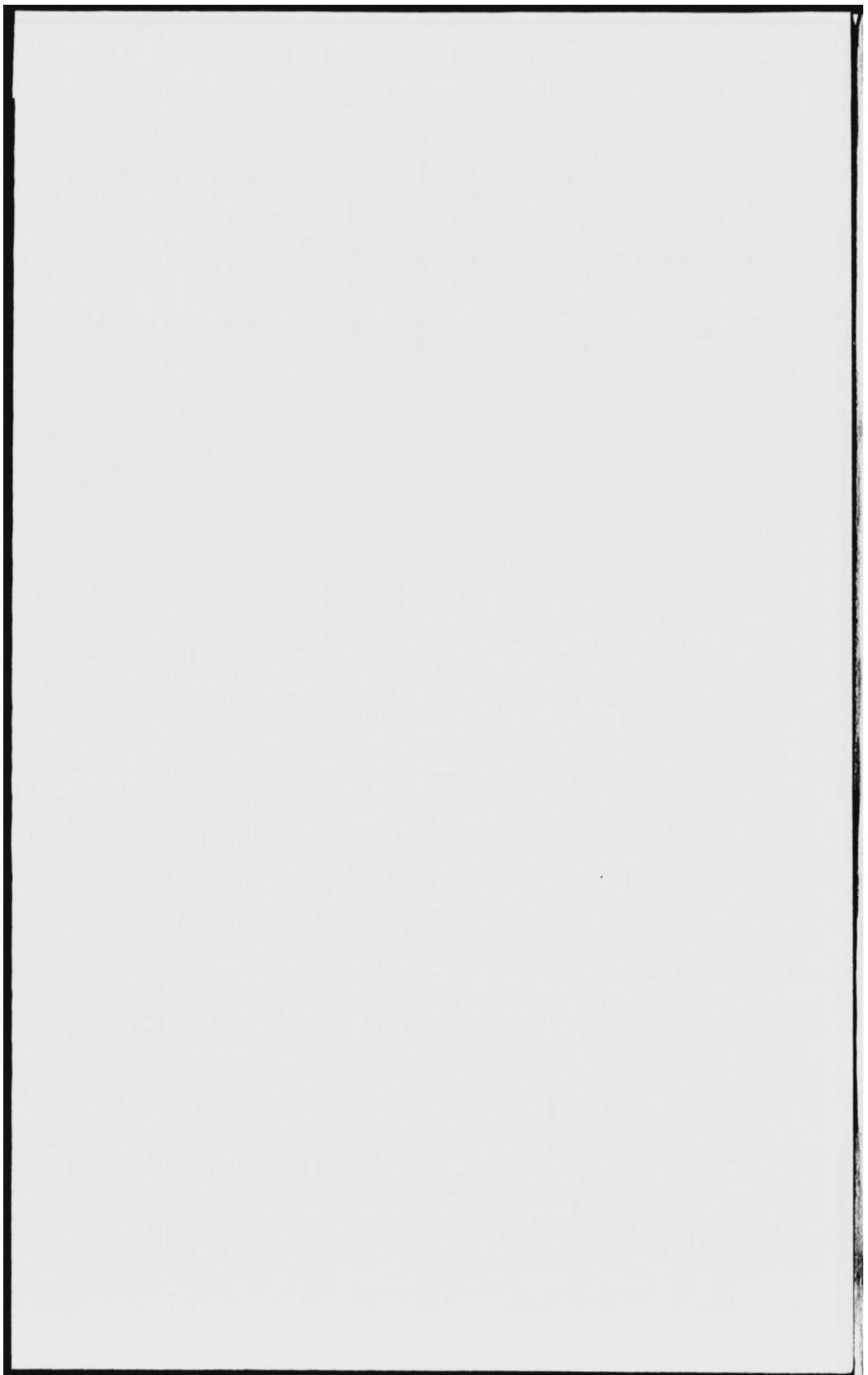

— S ŠESTI OBRÁZKY. —

V PRAZE 1900.
TISKEM V. NEUBERTA NA SMÍCHOVĚ.
NÁKLADEM VLASTNÍM.

CENA 2 K.

JANA BUNYANA

CESTA KŘEŠŤANA

Z MĚSTA ZKÁZY NA HORU SION.

Z PŮVODNÍHO JAZYKA PŘELOŽIL,
ŽIVOTOPISEM SPISOVATELOVÝM A VÝKLADEM OPATŘIL

ALOIS ADLOF.

— S ŠESTI OBRÁZKY.

V PRAZE 1900.

TISKEM V. NEUBERTA NA SMÍCHOVĚ.
NÁKLADEM VLASTNÍM.

1199614

NÁRODNÍ KNIHOVNA

1000362685

54 J 2096 / 1.

Proslov.

Bunyan je vzácný doklad slova apoštolského: „Vidíte zajisté povolání své, bratří, že nemnozí moudří podlé těla, nemnozí mocní, nemnozí urození. Ale což bláznivého jest u světa, to vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré a to, což jest u světa mdlé, vyvolil Bůh, aby zahanbil silné a neurozené u světa a za nic položené vyvolil Bůh, anobrž kteréž nejsou, aby ty věci, kteréž jsou, zahladil, proto aby se nechlubilo před obličejem jeho žádné tělo.“

Ani rodem, ani vzděláním ani postavením svým nevynikal, ale tak, jakýž byl, odevzdal se Bohu, a milost jeho v něm daremná nebyla. Bůh použil ho, aby byl nástrojem jeho lásky, a on dal se použití. Tak stalo se, že umřev, ještě mluví svým vlivem a svými spisy, z nichž Cesta Křesťana zaujímá místo první.

Je pak málo knih, které by se mohly rovnati jí. Patříť křídkému počtu těch, kterých dočetše, žádáme si, by byly delší a jichž opětná četba nás znovu dovede bavit. Je čerpána z pramene vod živých, a není vodou ustálou. Proto také dovedli ji oceniti krajané Bunyanovi, vydávajíce ji znovu a znovu buď s velikým nákladem, aby zdobiti mohla knihovny boháčů, buď tak, aby svou lácí státi se mohla majetkem nejchudších. Sotva také najdeš někoho, kdo by obsahu jejího neznal. Patříť mezi lidové klassiky anglické řádu prvního. Mluva její je prostá, anglosaská, všem, kdo znají bibli, srozumitelná.

Kdo by pak odhadnouti uměl užitek, jež přinesla? Všude, kam vnikla, byli mnozí jí povzbuzeni, aby také vydali se na pouť z města Zkázy do nebeského Jeruzaléma. Jiní pak zamilovali si ji proto, že v ní našli potvrzeny všechny zkušenosti svého křesťanského života, jenž tu obrazně líčen a od místa k místu sledován. A jsou to zkušenosti obecné všem dítkám Božím, ať patří k církevní denominaci jakékoli.

Není tedy divu, že počet vydání je velmi veliký. A poněvadž křesťanům jsou všechny věci obecné, je pochopitelné, že i jiní národové žádostivi byli jí míti. Je také už do 80 jazyků přeložena. My jsme měli Nedomův překlad z němčiny a to ještě neúplný. Ale i ten nejednomu byl ku požehnání. Vydání „českoslovanské“, jež v Pešti vyšlo, je téměř nestravitelné pro svou nesprávnou mluvu.

I odhodlal jsem se s pomocí Páně přeložiti spis Bunyanův znovu a to z angličtiny. Už jako chlapec byl jsem čtením jeho hluboce dojat, a od té doby zůstal mi milý, a tím milejší, když i já jsem zakoušel toho, co jsem v knize četl. Před desíti pak asi lety vykládal jsem některé kapitoly v biblických hodinách na Žižkově. Tenkrát se Pán k nám přiznal: někteří přišli k životu, u některých pak zjevilo se, že tvrdát byla ta řeč, a že jí nemohli snést.

Po dlouhém čase Cesta Křesťana (Bunyanův první díl) vychází. Pán požehnej práci té milostivě.

K tomu pak došlo takto:

Dne 15. září 1893. zesnul v Přišimasích mladistvý poutník sionský br. Jaroslav Šustr ve 20. svém roce. Stonal dva roky těžce a bolestně a přec se choval jako křesťan. Jmenovitě od května roku předešlého, bylo na něm znát něco, co nebylo z této země. Nebeská něha zdobila jeho celé chování. Tichost, trpělivost, uznanost a vděčnost jeho oslazovaly službu těm, kteří sloužili mu. Však ono to také nebylo nic zemského. Bylo to ovoce nového rodu z Ducha svatého. Často litoval, že Pánu se neodevzdal, když byl zdrav, ač mu často velmi blízek býval. V zmíněném květnu došel ve svém nepokoji nad hříchy svými pokoje v krvi Ježíšově a úplné jistoty, že mu odpuštěno je přestoupení, a hřích jeho je shlazen. Od té doby v náručí Ježíšově odpočíval. Dal si mne povolat, a já s radostí vzpomínám na chvíle tenkrát

VI

s ním strávené. Téměř půldruhého roku trvala pak ještě jeho pouť. Byla těžká, ale Pán plnil blahem srdce jeho. Po operaci jednou psal domů svým bratřím, předkládaje jim, by se v mladosti k Pánu obrátili, prvé než by nastali dnové zlí, aby nemuseli procházeti pecí takovou jako on. Vzpomínáme na něj s velikou láskou a těšíme se, že nás na onom břehu očekává. Radujeme se, že zvítězil ve krvi Beránkově.

Po pohřbu za nějaký čas jednalo se o pomník na jeho hrob. Navrhoval jsem: „Nedávejte žádného pomníku z kamene, ale co byste na pomník vynaložili, přispějte na Cestu Křesťana, kterou míním vydati. Ta ať je pomníkem zesnulému Jarouškovi.“ Návrh byl přijat. Provedení však se opozdilo.

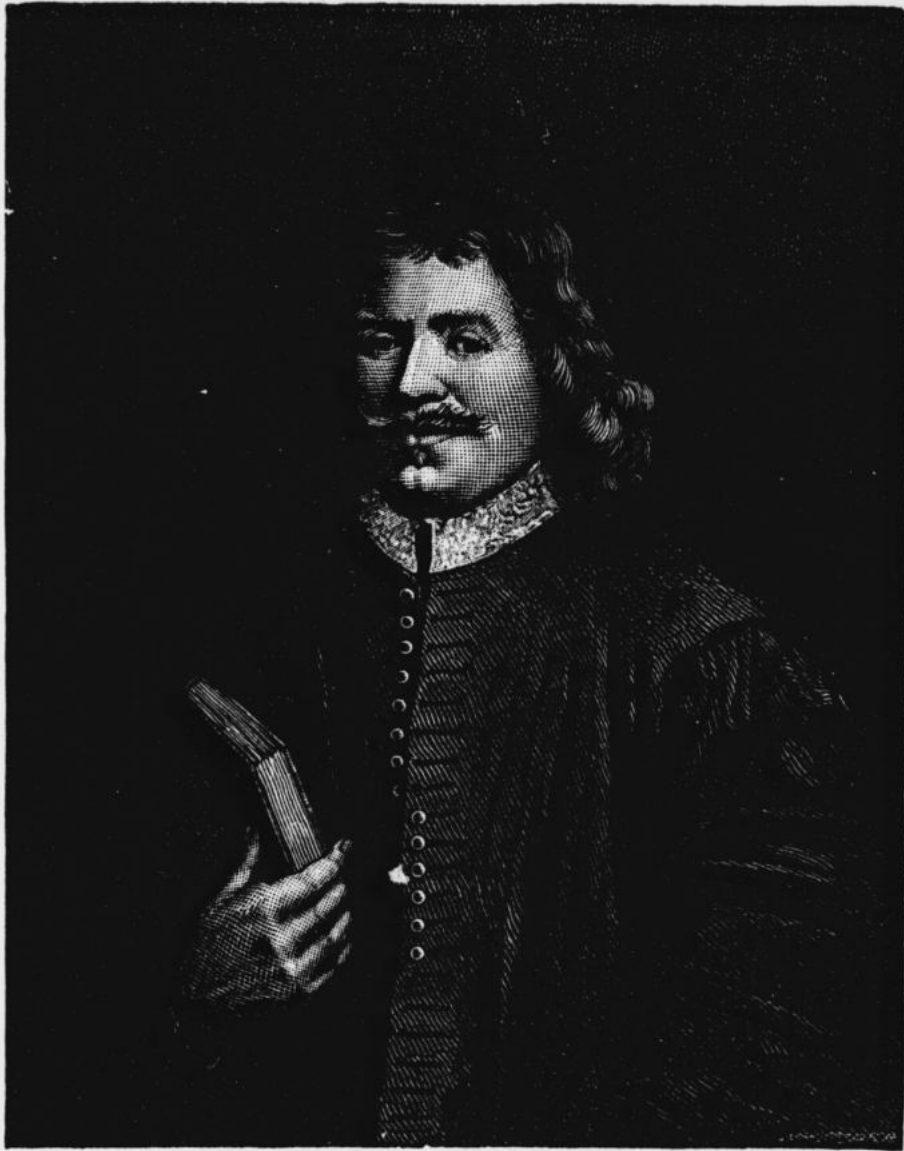
Ale i tak snad přijde některé duši vhod.

Čtenáři, čti a uvažuj. Opust' vše, a pod' za Ježíšem k nebesům. Stojí to za to. Přál bych si pak, aby každý četl i ty mé poznámky s tou láskou, jakou byly psány. Zvláště pak každý ať dá si práci a vyhledá si v bibli citáty uvedené v textu. Bude mít pak užitek z četby mnohonásobný. A když vydání toto je jaksi pomníkem (ovšem jen z části) zesnulého bratra, který v mládí svém odebral se od nás k Pánu, tím více bych si přál, by mnohá mladá duše odhodlala se vyjítí z hřícha a zkázy své a šla za Ježíšem. A ať ta pouť je kratší nebo delší, jen ať je požehnaná.

Ó nechod' světem sám a sám!
Poď s námi k nebes výšinám,
poď s námi domů jen!
Poď s námi tam, kde blaha říš,
kde na věky se potěšíš,
kde věčný svítá den.
Poď jen, poď jen!
Tam čeká na tě Spasitel
— poď jen, poď jen —
a volá na tě, abys šel!

Půjdeš? Poď!

V Praze, dne 23. října 1900.

Jan Bunyan.

Nástin života Jana Bunyana.

Století 17., kdy vlast naše uvalena byla v porobu, a kdy největší muži národa (Komenský, K. z Žerotína, Stránský a j.) bloudili světem a mnozí zemřeli mučednickou smrtí na popravišti anebo ve vězení, v Anglii kvetli geniové první velikosti, kteří nás obdivem naplňují i svou mohutností ducha i svou četností. Skakespeare byl už 12 let mrtev, když se Bunyan narodil. Avšak co vrstevníků znamenitých a slovatných bylo s ním zároveň živo! Milton, Dryden, Baxter, Owen, Howe, Henry, arcib. Usher, biskup Hall, Tom. Goodwin, Hale, Cudworth, Henry More. Povážíme-li, že všichni tito požívali vzdělání, kdežto Bunyanovi se ho nedostalo, zajisté že považovati jej musíme za genia z nich nejslovutnějšího.

Bunyan napsal sám dějiny svého duchovního života,* v nichž však o svých zevnitřních příhodách jen tak dalece se zmiňuje, pokud v nich zvláštní vedení Boží pozoruje.

Narodil se r. 1628. ve vsi Elstowu, půl hod. (1 angl. m.) od města Bedfordu vzdálené „z rodu nízkého a nepatrného“. Práví sám: „rodina otce mého patřila mezi rodiny v zemi nejnížší a nejopovrženější, pročť nemohu se jako jiní chlubit ani vznešeným rodem ani urozeným původem podle těla“. Avšak Bůh vyvolil neurozené u světa a za nic položené, anobř kteréž nejsou, aby ty věci, kteréž jsou, zahladil, proto aby se nechlubilo před obličejem jeho žádné tělo. (I. Kor. 1, 28. 29.).“

Otec jeho spravoval kotle, a tomuto řemeslu vyučil i svého syna Jana. Proč rod jeho byl opovržen, neudává Bunyan zřejmě; zdá se však, že kotláři byli kočovníci a že jako pobudové netěšili

*) „Milost nesmírná k největšímu z hříšníků.“

se valné pověsti, ač rodina B. byla už usedlá. Sir Walter Scott udává jinou příčinu;*) praví: „Domníváme se, že příčina je ta, že ve Velké Británii obyčejně kotle spravují cikáni, a zdá se nám býti pravdě podobno, že Bunyanova rodina, ač usedlá a polepšená (reclaimed), vyšla z této třídy pobudů; že vůbec nebyla anglického původu, nejpřirozeněji by vykládala otázka Janova, již předkládal otci svému, zda-li nejsou židovského původu.“ Však to jsou jen domněnky, kterým se staví ta skutečnost na odpor, že mnoho anglických a skotských rodin až do nedávných časů také kočovalo, dělajíce nádobí aneb jinak kupčice.**)

Mladý Jan poslán byl do školy při vší chudobě svých rodičů a učil se čísti a psáti, ač, jak k svému zahanbení vyznává, brzo zapomněl, čemu se byl naučil a to téměř úplně.

Rozpomínaje se na své dětství a chlapectví, praví: „Byl jsem bez Boha na světě podle běhu světa tohoto a ducha toho, který nyní dělá v synech vzpoury (Ef. 2, 2.). Zaliboval jsem si v osidlu ďáblu a v jeho zjímání k činění vůle jeho. (2. Tim. 2, 26.). Byl jsem naplněn vší nespravedlností, která tak mocně ve mně působila a jevila se i v srdci i životě mém, že málo se mně vyrovnalo hochů v klení, dušování, lhaní a rouhání svatému jménu Božimu.“

Kdežto svět opěvuje věk dětský a chlapecký, nemohl Bunyan než s upřímnou lítostí rozpomínati se na tu dobu, kdy vzdálen byl od Boha i když mnohých nepravostí ještě neznal, které ve věku dospělejším duši lidskou jímají.

Zdá se, že rodičové jeho báli se Boha, a že v tom směru na syna svého působili.***) Ale i Bůh bohatý ve svém milosrdenství neopustil ho a hledal ho už v útlém mládí. Po dnech strávených v hříších navštěvoval jej hroznými sny; zdálo se mu, jak ďáblové a zlí duchové ho honí a chytají, jichž

*) Quart. Review, sv. XLIII., str. 470 (v posudku o spisu Southeyově: Life of Bunyan).

***) Memoir of J. B., London, Walter Scott, 4. 1885.

****) Tak Southey str. 91.

se nemohl zbaviti. Když bděl, děsila jej myšlénka na věčné zahynutí v pekle. Když mu bylo 9 nebo 10 let, začal uprostřed hry a mezi svými druhy najednou teskniti a přál si ve svých dětinských myšlénkách, aby nebylo pekla anebo aby se stal ďáblem, mysle, že ďáblové jsou jen trapitelé. Raději chtěl trápiti jiné, než sám býti trápen od ďáblů.

Ovšem, čím více prospíval u věku, tím více umlčoval hlas probouzející jeho svědomí, a stal se vůdcem všeho druhu nepravosti a bezbožnosti. Vášně těla vítězily nad ním, a „kdyby nepřekazil toho“, praví, „div vzácné milosti, nezahynul bych byl pouze ranou věčné spravedlnosti, ale vydal bych se byl též ráně zákonů takových, které přivádějí do potupy a hanby u světa“. Ač však byl zatvrzen ve svém srdci tak, že myšlénka na Boha byla mu protivna, i Bohu svému říkal: „Odejdi ode mne, nebo známosti cest tvých neoblubuji“ (Job 21, 14.), nenechal ho Bůh bez osvědčení. Kdykoli viděl bezbožnost těch, kteří ústy Pána Boha vyznávali, zalekl se a zatřásl. Bůh neměl libosti, by tento hříšník zahynul a chtěl aby se obrátil a živ byl. (Ez. 33, 11.)

Když nepomáhalo znepokojování srdce, uložil Bůh soudy svými, spojenými s milosrdenstvím, srdce Bunyanova dobytí. Jednou upadl do zátoky mořské a bezmála by se byl utopil. Podruhé spadl z loďky do řeky Ouse u Bedforda, avšak milost Boží ho zachránila. Jednou byl s druhy na poli, a tam zmiji holí a kamením ubil, a pak ústa jí otevřev, jazyk prsty vytrhl. Myslel, že v jazyku její je žahadlo. Zajisté byla-li to zmije, byl v mnohem větším nebezpečí, než sám se potom domníval.

Když mu bylo asi 18 let, stal se vojákem vojska parlamentu*) a pomáhal při oblehání Leicesteru v červnu 1645. proti králi Karlu I.

Bunyan byl komandován na stráž. Jeden kamarád žádal jíti na jeho místě. I šel k obležení

*) Že byl ve vojště parlamentním, praví: Southey (str. 92.), Ahlfeld (Realenc, 2. vyd. 1878; III. sv. str. 8.) a j.; že byl ve vojště královském Carlyle, Cheever, Scott (str. VII.]. Bunyan sám: were drawn out to go to such a place to besiege it.

a postavil se tam na stráž. Nepřátelská kule však ranila jej v hlavu a umřel. K tomu dí Bunyan: „Zde byl soud i milosrdenství, ale ani jedno ani druhé neprobudilo duše mé ku spravedlnosti; proto hřešil jsem dále a byl jsem vzpurnější proti Bohu a nedbal jsem svého spasení.“

Bunyan byl hříšník, avšak tu milost měl, že nebyl ani opilec ani smilník. K svým protivníkům, kteří ho z rozpustilého života se ženskými vinili, pravil: „Kdyby všichni smilníci a cizoložníci v Anglii pověšeni byli na šibenici, Jan Bunyan, předmět jejich závisti, byl by živ a zdráv. Ne že bych byl zachován svou vlastní hodností před jinými, nýbrž Bůh byl milostiv mně a zachoval mne.“

Hned po dobytí Leicestru oženil se Bunyan, jsa mladší než 19 let, s dívkou velmi chudobnou, ale nábožných, bohabojných rodičů, která měla věnem pouze dvě knihy vzdělavatelné, které jí zanechal její otec při své smrti. Byly to: „Sprostného člověka cesta k nebi“*) a druhá milostná knížka „Praxis Pietatis“**) od biskupa bangorského Bayleye, již nezapomenutelný náš Jan Amos Komenský česky vzdělal a v Lešně polském r. 1630. poprvé vydal „abychom i touto přemilou pomocičkou k té přesvaté a Bohu milé, nám pak samým jedince spasitelné pobožnosti všickni a všickni vroucně rozhorleni byli.“***)

Tyto spisy čítal se svou ženou a naslouchal jejímu vypravování o zbožném jejím otci. Ač spisy nezasáhly jeho srdce, aniž ho probudily ze stavu zahynutí, přece v něm působily žádost po zevním polepšení života. I jal se choditi do kostela dvakrát denně a tam nábožně zpívati a odříkávati, jak to jiní činili. Avšak zapomněl na očistění svých hříchů a zůstával v nich. Konečně byl spjat duchem takové pověrečnosti, že se téměř klaněl a to s velikou nábožností i knězi i oltáři, i rouchu i cokoli ke kostelu náleželo, a považoval kněze i ko-

*) The Plain Man's Pathway to Heaven.

**) Practice of Piety. Přeložena do velšského (celtického), francouzského, německého, maďarsk., polsk. a j.

***) Z předmluvy amsterd. vyd. z r. 1661.

stelníka za velice blažené lidi, kteří sloužili, jak se domníval, Bohu; byť sebe hanebněji živ byl kněz, už proto, že byl knězem, skláněl se před ním do prachu duch jeho a byl by býval spokojen, kdyby ho třeba nohy kněžské ušlapaly.

První pochybnost, která mu vzešla, zda-li se může na spasení těšiti, byla zvláštního druhu: Čta v Písmě, že Izrael je zvláštní lid Boží, myslil, kdyby se jen mohl vykáhati, že pochází z Izraele, že jeho duše musila by býti šťastna. Tázaje se otce, neobdržel uspokojivé odpovědi, a musil přestati doufati, že spásy tímto způsobem dojde.

„Při všem tom,“ píše, „nebyl jsem si vědom nebezpečí a špatnosti hřícha. Neuvážil jsem, že hřích mne zatratí, ať následuji náboženství kteréhokoli, nebudu-li nalezen v Kristu“.

Jednou v neděli kázal kazatel proti znesvěcování neděle. Bunyanovi se zdálo, že kázání je namířeno proti němu; neboť on znesvěcoval den Páně vášnivým hraním. Tu poprvé byl probuzen. Z kostela vyšel s těžkým břemenem na sobě. Obědvaje, zapomněl však dojmů, jež na něj kázání učinilo, a odpoledne šel hrát s mnohými jinochy na kopanou. Když chtěl podruhé odkopnouti míč, pojednou uslyšel v duši své hlas s nebe: „Chceš-li opustiti hříchy své a jíti do nebe, anebo podržeti svých hříchů a jíti do pekla?“ S údivem zůstal státi a díval se do nebe, a zdálo se mu, jako by viděl Pána Ježíše, hrozícího mu tresty za tyto a jiné skutky zlé.

Teď teprv viděl jasně své hříchy, ale ihned byl Satan zde, lstivě namlouvaje mu, že už je pro něj pozdě, jelikož mnohými a těžkými hříchy Boha rozhněval, a že odpuštění mu dojíti už nelze. I rozjímal, že jeho stav je bídný; bídný, i když hříchů zanechá, bídný, i když bude hřešiti dále, a proto rozhodl se, že pokračovati bude v hříšném svém životě, poněvadž prý zahyne pro mnoho hříchů jako pro málo hříchů.

Nyní měl jen jednu touhu, aby užil sladkosti hřícha, dříve než odejde na místo zahynutí. Zamíloval hřích a proto za ním šel. (Jer. 2, 25. 18, 12.) Tak to trvalo přes měsíc, ale mláto ďáblovho nemohlo nasytiti. Hřích, do něhož lakomě hříšník se žene, nemůže nikdy uspokojiti a nasytiti! Oslice

Balámova napomenula lakomého proroka. I Bunyan došel pokárání za své klení a zlořečení od jedné špatné ženy, která mu řekla, že tak bezbožného člověka, jako je on, nezná a že svým klením mohl by zkaziti všechnu mládež města.

Takto od bezbožné ženy jsa pokárán, zastyděl se Bunyan, a přál si v duchu, aby byl dítětem, aby ho otec mluvíti učil bez klení a dušování. Myslíl, že si nikdy neodvykne zaříkati se a přísahou své řeči potvrzovati. Pokárání to přineslo však užitek, že Bunyan od té doby přestal klíti a zaříkati se, a jméno Boží nadarmo bráti, až se sám sobě divil, že mohl mluvíti tak pěkně. Avšak Pána Ježíše neměl.

V ten čas sešel se s chudým mužem, který krásně dovedl o Písmě sv. vyprávěti, a který mu dával svědectví. Bunyan tím naveden byl k čítání bible a pocítil zálibu zvláště v historických částech; epištoly Pavlovy ho netáhly; neboť praví: „byl jsem ještě nevědomý i o své přirozenosti, i o potřebě a důležitosti spasení v Kristu Ježíši“.

Čtení Písma změnilo jeho zevní život, a on začal hledati spravedlnosti zákonní a snažil se plniti přikázání. Ale jeho pokoj, na skutcích založený, byl často zvrácen, jehož hledal lítostí a svým pokáním a slibováním opět nabyti. On chtěl vésti život svatý bez ospravedlnění z milosti, a zapomínal na slovo Páně: „Beze mne nic nemůžete učiniti.“ (Jan 15, 5.). Jeho sousedé ho chválili a divili se, že se tak velice změnil. Bunyan pak nemálo si zakládal na své nábožnosti.

Tak to trvalo asi rok. O tom času Bunyan vyznává: „Neznal jsem Krista, ani milosti, ani víry, ani naděje a umřítí tehdá, octl bych se byl v hrozném stavu.“ Svědomí jeho začínalo se zostřovati. Tak mu dělalo výčitky, že v neděli zvonil, což velmi rád dělal. I musel toho nechat. Tak šel alespoň se dívat na zvonění. Ale tu přepadl ho strach, že by zvon některý mohl na něj spadnout, i tak skryl se pod trám, ale i tam nebyl si dost jist. Tak uchýlil se mezi dvěře věžní, ale i tam začal trápit ho strach, že by věž celá na něj spadnouti mohla, a tak musil utéci. Taktéž celý rok nemohl se tance vzdáti. Při všem tom měl však v srdci

pokoj, a myslil, že Bůh musí míti v něm svou zálibu pro jeho hodnost.

„Bídný já člověk,“ dí B., „celý ten čas byl jsem nevědomý o Pánu Ježíši Kristu a snažil jsem se svou vlastní spravedlnost vypěstovati, a byl bych v ní zahynul, kdyby Bůh mně milostiv nebyl.“

V jeho nebezpečném stavu utvrzovala jej kromě jeho vlastní domýšlivosti i chvála jiných. Dábel je velmi lstivý, předstíraje, jako by povrchní nábožnost a změna zvyků a obyčejů už znovuzrození byly. Jak mnozí tímto úskokem satanovým o věčné spasení přicházejí!

Z těchto léček vyprostil jej Pán zvláštním způsobem. Bunyan jako ovce zbloudilá obrátil se na vlastní cestu svou, a Spasitel u věčném slitování hledal ho. Pán má mnoho způsobů a prostředků, a mnoho nástrojů!

Prozřetelností Boží stalo se, že Bunyan přišel do Bedfordu jednoho dne za svým řemeslem. Tam v jedné ulici slyšel tři neb čtyři ženy, sedící na slunci, vyprávět si o duchovních věcech. To ho zajímalo, neboť toho času sám rád o náboženství hovořival. Ale jak se podivil, když slyšel je rozprávět o znovuzrození, o působení Božím v srdcích jejich, o zkáze a porušení jejich srdce, o tom, jak Bůh navštívil je láskou zjevenou v Kristu Ježíši, kterými slovy a zaslíbením jeho byly zvláště dojaty, občerstveny a potěšeny i obrněny proti pokušením ďábovým, která pokušení považují za nejnebezpečnější, kterými trpěly a kterak z nich vysvobozovány bývaly. Vyprávěly o své nicotě a nedověře a hrozily se své vlastní spravedlivosti, kterou rouchem zkáleným jmenovaly a za nedostatečnou naprosto ji soudily, a že nelze s ní předstoupiti před tvář Boží. — Bunyanovi se zdálo, že našly nový svět: tak libě mluvou biblickou vládly, a tak bylo na nich blaho jejich znáti. Srdce jeho začalo se třásti; jako by šupiny spadly s očí jeho. Jakkoli byl nábožný — nikdy o znovuzrození ani nemyslel, nikdy nepoznal útěchy plynoucí ze slova Božího, ani slibů Božích, jakož i lstivosti a převrácenosti srdce svého zkaženého.

Nyní věděl, že se mu spasení nedostává. Při práci často na jejich slova myslil a často do jejich

společnosti přicházel, jako jelen, dychtící po tekutých vodách. Slovo Boží jej přemáhalo a usvědčovalo z hříchu, a přec nemohl jinak než o zákoně Páně přemýšleti dnem i nocí. Čím déle se obíral biblí, tím více žíznil po pravdě v ní obsažené. Nový svět se duchu jeho objevil, a nic by ho nepřinutilo opustiti to, co našel. Nalezl poklad a našel perlu ceny nehynoucí. Poznal jak slepý, nevědomý a bezbožný byl před tím.

Sotva přilnul k lidu, který miloval Pána, opustil své staré přátele. Jednoho mladíka zvláště miloval, ale poněvadž nechtěl opustiti svůj smilný život a klení a dušování, rozešel se s ním na dobro. Po čtvrt léte potkal se s ním a tázal se ho, jak se má. Kleje, odpověděl, že dobře. Bunyan dí mu: „Ale Harry, proč tak proklínáš? Co se stane s tebou, zemřeš-li v takovémto stavu?“ V zlosti odpověděl: „Co by dělal ďábel, neměl-li by takovou společnost, jako jsem já?“

Světlo, které rozsvítil Pán v srdci Bunyanově, ovšem pokušitel Satan snažil se všemožně uhasiti. Velikou bouři pokušení rozpoutal, by hlaveň vychvácenou z ohně opět v moc svou dostal. Bunyan nebyl ustálen v učení a proto každý vítr učení cizího jím točil a jej zničití hrozil. Tenkrát přišlo mu do ruky několik spisů, šířících učení záhubné, které držela sekta Ranterů. První životopisec Bunyanův hrozné spustlosti a nemravnosti připisuje jim. Zalibovali si v svobodě těla, popouštějíce uzdu vášním svým. Těmito tělu hovícími zásadami svedli mnohé, kteří dříve nábožnými se zdáli. Tak k veliké lítosti Bunyanově zapleten byl tělesností onen člověk, který Bunyana první ke čtení Písma sv. přiměl. Ten to tak dopracoval, že, oddávaje se všem neřestem, zapíral na konec Boha a zapíral duši. Když se ho Bunyan snažil na cestu dobrou naváděti, smál se, dodávaje, že prošel všechna náboženství, ale na pravé přišel teprv nyní. Lidé, kteří dříve byli v náboženství přísní, upadaly v tělesná poblouzení, tvrdíce, že nehřeší, majíce svobodu. Bunyan byl mlád, a zásady Ranterů byly svůdny — ale požehnaný Bůh nedopustil, by Bunyan zahynul. Tehdy se modlil: „Pane, jsem nerozumný a neumím rozeznati pravdy od bludu;

neponechávej mne mé slepotě. Je-li to učení z Boha, nedej, bych opovrhoval jím; je-li z ďábla, nedej, bych oklamán byl jím. Pokládám duši svou k nohám tvým, pokorně tě žádám, nedej, abych oklamán byl.“ Pán milostivě modlitbu jeho vyslyšel, a brzo prohlédl bezbožnost učení Ranterského. Kdo nespolehá na svou moudrost, ale vždy spoléhá a očekává na vedení Boží, kdo vůdcem mladosti své Boha činí, nebude sveden; šťastně přemůže svůdné zásady a jedovaté učení tělesnosti.

Blažený ten, čí stezka ozářena je Slovem Božím! Čí kompas je bible — ten se neztratí. Bunyan nebyl učený a nebyl zběhlý v člancích učení. Jak dobře učinil, že přilnul k bibli. Díváme-li se na společnosti církevní, na malé a velké sekty, na různost učení, ihned spěchejme ke kameni prubířskému — k bibli, a vše, co odporuje bibli, zavrhněme.

Bible byla Bunyanovi drahá. Epištoly Pavlovy už mu nebyly odporuny. Ale čta bez vůdce, upadal v nové pochybnosti. Zvlášť nechápal významu slova víry, a nedovedl učinit rozdíl mezi vírou k spasení a vírou k činění divů. Neboť mnohý jest dítětem Božím, uvěřiv, že Pán Ježíš jej spasil, ale není mu dán dar víry (I. Kor. 12, 8. 9.), aby divy činil. Bez tohoto daru lze býti, kdežto bez víry spasitelné nikoli. Bunyan vida, že jeho víra nečiní zázraků, často nad sebou zoufal, nevěda někdy, je-li věřící nebo-li nevěřící. Ďábel jej vybízěl, aby to zkusil; má-li víru, že bude moci učinit div, ne-li, že nic. Jednoho dne šel z Elstowu do Bedfordu. Na cestě byly louže. Satan ho pokoušel, aby nyní dokázal víry své, řka k louži, aby vyschla. Už chtěl říci: Vyschni! ale v tom si vzpomněl, aby se dříve pomodlil, aby to mohl učinit. Když pak nebylo mu jasné, by to učinil, odložil zkoušku tu na později.

Jsa zmítán, a ve velikém nepokoji srdce, pohlížel na blaho těch lidí, s kterými se v Bedfordu stýkal, s touhou. Jednou jako u vidění viděl, jako by byli na hoře, těšíce se krásným paprskům slunečním, kdežto on tetelil se zimou v mráкотě. Zeď ohražovala horu. Za tuto zeď toužil přijíti, jsa přesvědčen, že mu dobře bude v paprscích slunce.

Dlouho nemohl najít vchodu, a když našel, byl velmi úzký. Dlouho snažil se proklouznouti, což se mu konečně podařilo po dlouhé námaze. S radostí se pak mezi ostatní posadil a slunil se s nimi. To vidění si vyložil správně. Hora znamená církev Boží; slunce na ni svítící je přítomnost milostivá jeho; zeď je jeho slovo, dělící svět od křesťanů; vchod úzký že Pán Ježíš. Tento úzký vchod značil mu, že, chce-li kdo vejít do života, musí tak činit se vši opravdovostí, zanechaje za sebou svět. Neboť tu je pouze místo pro duši a tělo, ale nikoli pro duši, tělo a hřích zároveň.

Vidění to naplňovalo dlouho duši jeho, a on toužebně si přál patřit mezi lid slunící se v paprscích slunce, a často se za to modlival. Ale bylo mu projít ještě těžšími boji. Napadly ho pochybnosti, zdali už nepromrhal času milosti, zdali den spásy již nezašel a zdali vůbec je vyvolen. Avšak i z těchto pochybností vyvedl jej Pán. Otázka o vyvolení velice jej znepokojovala, ač byl si jist, že nic ho nemůže odvrátit od hledání cesty k nebi a k slávě. Zvlášť slovo Písma: „Není na tom kdo chce, ani na tom, kdo běží, ale na Bohu, kterýž se smilovává“ (Řím. 9, 16.) plnilo jej bázní a strachem. Satan mu namlouval: „Nic platno, dělej, co dělej — nejsi-li vyvolen, nemáš žádné naděje.“ Z této nesnáze aby byl vytržen, užil Pán slov apokryfických (Ekkles. 2, 10.): „Patř na rody starobylé a viz, zdali kdo, doufaje v Hospodina, byl zahanben.“

Jednou vida zvláštní blaho věřících bedfordských, myslil, že nikdy tak se těšit nemůže. Satan pak namlouval mu, že pro něj den spásy zašel. Z této jeho sklíčenosti vysvobodila jej slova Páně: „Přinut' je vjíti, ať se naplní dům můj“ a „ještě je místo“ (Luk. 14, 23. 22.). Tato slova naplnila jej takovou radostí a slastí, že už nepochyboval, že Pán Ježíš jemu také místo připravil.

Se žalmistou Páně Davidem mohl plesat: „Miluji tě, Hospodine, sílo má! Chvály hodného vzýval jsem Hospodina, a od nepřátel svých byl jsem vyproštěn. Bylyť jsou mne obklíčily bolesti hrobu, osidla smrti zachvátila mne. V úzkosti své vzýval jsem Hospodina a k Bohu svému volal jsem, a vyslyšel mne, kterýž vyvedl mne na prostranno; vy-

trhl mne, nebo mne sobě oblíbil.“ (Ž. 18, 2. 4. 5. 6. 7. 20.)

Když z těchto pokušení byl vysvobozen, nesmíme mysliti, že byl vůbec bez pokušení. Každému svému dítěti ukládá Otec nebeský rozmanité zkoušky, jimiž nás ku poznání naší bídy a nicoty, a k celejšímu spoléhání na pomoc s hůry přivádí. Bunyan píše: „Nebyl jsem bez svých pokušení, pokušení, pocházejících od satana, mého vlastního srdce a mých příbuzných a známých podle těla. Ale děkuji Bohu, že tato pokušení zaplašována byla zdravým vědomím smrti a soudného dne, které zůstávalo vždy mi před očima.“

Ba na tohoto muže vystřílel satan takové množství šípů svých ohnivých, jako na zřídka koho. Bůh dopouštěl na vyvolené své mnohá pokušení, abychom my, patřící na jejich víru a na jejich vítězství, neumdléváli v pokušeních. Vždyť sám také Syn Boží pokoušín byl, aby mohl s majícími pokušení útrpnost míti.

Že je povolán, utvrdila jej slova: Následuj mne! Poď za mnou! Pokušení, obavy a strasti své dlouho zatajoval před jinými. Konečně však dodal si odvahy a svěřil se věřícím, které v Bedfordu znal, a kteří z milosti Boží oheň v jeho srdci zapálili. Ti jej uvedli k svému kazateli Giffordovi, který pozval ho do svého bytu, kde míval biblické hodiny a často s Bunyanem o cestě, již ho Bůh vedl, rozjímal. Ale ani tyto hodiny neuspokojily ho zprvu. V nich teprv naučil se znáti vnitřní zkázu srdce svého, a zdálo se mu, že je čím dále tím horší. Jemu se zdálo, že srdce jeho je zataraseno, a nechce poddávat se slovu Božímu. Zdálo se mu, že nemůže vzlétnout na perutích víry ku Pánu, jsa obtížen a obetkán osidly a pouty. Kananejší bydlili v zemi srdce jeho. Těšení bratří nespomáhalo. Jeho modlitba byla: „Polam brány měděné, závory železné posekej!“ (Ž. 107, 16.). Zákon zostřil svědomí jeho a učinil je útlé, tak že každým dotknutím byl vyrušen a cítil ustavičnou bolest.

Tu zalíbilo se Bohu ukázati mu, že není-li vina se svědomí lidského sňata pravou cestou, totiž krví Pána Ježíše, že člověk je čím dále tím bídnejší, čím více se pod břemenem zákona namáhá zákonu

zadost učiniti. Chtěl býti svatým bez předcházejícího ospravedlnění a bez předcházejícího odpuštění. Kolikž pak jich chtěli býti živi podle příkladu Spasitelova, nepřijavše dříve milosti ospravedlnující, vždy pobloudili a cíle svého — totiž pokoje duší svých nedosáhli. Jen v oběti Krista Ježíše je trvalý nehynoucí pokoj! Dlouho nemohl v této oběti Páně zakotviti se, a to byla ta příčina jeho zmitání.

Jedné neděle byl neskonale potěšen. Slyšel kázati o textu z Písne Šal. 4, 1.: „Aj, jak jsi krásná, přítelkyně má, aj, jak jsi krásná!“ Kazatel položil hlavní důraz na slova: „přítelkyně má“ („milá má“ v angl. textu). Oddíly, které učinil, byly: 1. Že církev, a taktéž každá spasená duše jest Kristova milá i když tato nemá lásky. 2. Kristova láska není podmíněna ničím v člověku. 3. Kristova láska byla u světa v nenávisti. 4. Kristova láska k duši spasené, když tato nalézá se v pokušení a úpadku. 5. Kristova láska je stejná od počátku až do konce.“ Co Bunyana zvláště dojalo, byl oddíl čtvrtý. V něm řekl kazatel: „Je-li tomu tak, že spasená duše je Kristovou milou, když je tato v pokušení a v rozkladu, pak ubohá v pokušení zmitaná duše, pamatuj, že i když jsi všelijak pokušeními napadána, takže se ti zdá, že Pán tvář svou před tebou ukrývá, pamatuj na tato slova, že jsi jeho milou přítelkyní přece.“

Den, kdy toto kázání slyšel, byl dnem plesu. Dvacetkrát slyšel v srdci svém ta slova: „jsi jeho milou přítelkyní přece“. Srdce jeho hořelo láskou a jeho důvěra stávala se větší. Píše: „I povolil jsem slovu tomu, které mocně a radostně zvučelo v mém srdci. Ty jsi mým, a nic tě od mé lásky neodloučí. Srdce mé naplněno bylo útěchou a nadějí a nyní mohl jsem věřiti, že hříchové moji budou mi odpuštěni. Tak jsem byl dojat láskou Boží a jeho milosrdenstvím, že jsem nevěděl, jak dojdu domů. Myslil jsem, že bych mohl vyprávět o jeho lásce každému, i těm vranám na poli, kdyby mohly rozumět“. — Chtěl pamatovati na to 40 let a připojuje: „ale ach, sotva minulo 40 dní, a já jal se pochybovati o všem.“

Jaké to váhání, jaké to zmitání! Zmitaná duše!

nezoufej! Viz tohoto muže, kterak zmítán byl dříve, než klidu došel. Ale nemusil býti tak zmítán — kdyby byl spolehl cele na tu oběť, kterou Syn Boží dokonalé učinil ty, kteří posvěceni bývají. Spolehni i ty na tu vylitou krev Spasitelovu a budeš míti pokoj. Patř na „Muže bolesti“, a viz ty rány a zsinalost Jeho, viz ty proudy krve, viz tu bolest srdce. To vše pro tebe. „Ještote On nemoci naše na sebe vzal a bolesti naše vlastní On nesl . . . On pak raněn jest pro přestoupení naše, potřín pro nepravosti naše; kázeň pokoje našeho na Něj vložena, a zsinalostí Jeho lékařství nám způsobeno.“ (Iz. 53.). Pohleď přec, jakou lásku dal ti Otec! Proč se chvíš, — když On hříchy snímá? Poď k Němu, neváhej.

Koho Pán Bůh za zvláštní svůj nástroj upotřebiti a komu mnoho milosti udělití chce, toho provádí ohněm prudkým. Sám Pán náš pokoušen byl od ďábla. Jeho nádoba vyvolená, apoštol Pavel, nařikal Pánu na anděla satana, jenž mu do těla dán byl, aby ho ssoužil, ale Pán řekl: Dosti máš na mě milosti! Šimon třiben byl od satana, ale Pán Ježíš bděl, aby nezhylnula víra jeho. (Luk. 22, 31, 32.) Tak se také zalíbilo Pánu zvláštními cestami zkoušek vésti Bunyana. Slastné chvíle radosti minuly, a jemu bylo jíti údolím Stínu Smrti. Dí: „Za měsíc po tom potěšujícím kázání dvacetkrát horší bouře všech předešlých mne stihla, a vlnobití veliké na mne se svalilo. Nejprv všeliká radost má minula; pak mne přepadla mrákota, potom k mému velikému zmatku a překvapení celé krupobití rouhání proti Bohu a Kristu i Písmu sv.“ V jeho srdci vznikaly pochybnosti o jsoucnosti Boží a jeho milého Syna, i o pravdivosti slova Božího. Vznikaly v něm otázky jako: Což by Turci a pohané tak přečetní neznali cesty k nebi, je-li jaká, a nás hrstka lidí pouze by tu cestu znala? A když průpovědi Pavlovy mu na mysl připadly, byl trápen myšlénkou: Kdo ví, jest-li Pavel, tak chytrý muž, jiných neklamal?

Takovýmito pochybnostmi byl od rána do noci sužován a byla to pokušení, jak dí, „mnohá, trvající a hrozně mocná“. Nemaje klidu, přišel k závěrku, že Bůh ho opustil a vydal jej těmto stra-

stem myšlenkovým na pospas, a tu býval pokoušín ke klení aneb tvrdému mluvení proti Bohu. I domníval se, že je posedlý ďáblem. Jemu bylo, jako by se podobal dítěti ukradenému od cikánů, jemuž pláč a křik neprospívá. I on křičel a lkal, ale na perutích pokušení dál a dále zanášen byl. Zdálo se mu v jeho zoufalství, že jako Saul je zavržen od Boha (I. Šam. 15, 26. 16, 14.). Tak mocné bývalo pokušení rouhat se proti Duchu sv., že si rukama ústa držeti musil, by rouhavého slova neřekl. I přál si býti psem aneb koněm raději než býti tak nešťastným člověkem, o němž Slovo Boží dí: „Bezbožní jsou jako moře zbouřené, když se spokojiti nemůže a jehož vody vymítají nečistotu a bláto. Nemajíť žádného pokoje, praví Bůh můj, bezbožní.“ (Iz. 57, 20. 21.).

Kromě tohoto nepokoje, dí: „srdce mé bylo někdy hrozně tvrdé, že, ať jsem dělal cokoli, byl bych nemohl uroniti ani jediné slzy. Viděl jsem, že někteří mohou lkáti nad svými hříchy a jiní mohli se těšiti a chváliti Boha za Pána Ježíše, jiní pak že mohou klidně hovořiti o Slově Božím, kdežto já jediný jsem v takové bouři. To mne ještě více ponižovalo, myslil jsem, že stav můj je ojedinělý, z něhož mi vyváznouti nelze.“

Tento hrozný stav trval celý rok. Avšak Pán nedopustil už, by Bunyan odešel na cestu světa. Chodil do shromáždění, ale neměl z nich radosti. Při kázání toulaly se jeho myšlenky daleko, zaměstknány bývajíce rouháním, chlípností a zoufalstvím. Čta v Písmě, tak byl roztržit, že nevěděl v nejbližším okamžiku, co četl. Zrovna tak se měl, když se modlil. Pokušitel namlouval mu stále: Dosti se's modlil, přestaň, tak že nemohl se klidně modliti. Také slyšel našeptávání, by se ďáblu poklonil, anebo jeho o něco požádal. Když své myšlenky upíratí chtěl na Boha, přiházelo se mu, že pokušitel mocně ho odvracoval, představuje mu předměty mrtvé, jimž by se modlil.

V těchto dobách vnitřních bouří, tak hrozných, jichž Pán milostivý nedopustí na slabé své dítky, Bunyan také měl chvíle, kdy zatoužil v touze vroucí po Bohu a k němu o milosrdenství a slito-

vání křičel. Ale i v takových chvílích satan namlouval mu: „Co si to myslíš, že Bůh takovému bídňíku, jako jsi ty, může býti milostiv!“ Namlouval mu starý ten lhář a svůdník: „Ty toužíš po milosti, ale nemysli, že to potrvá; ty brzo odpadneš docela jako ti a oni, a kdyby to delší čas trvati mělo, však já tě konečně ochladím.“

Jeho bídňý stav nabádal však Bunyana tím k úsilovnějšímu volání o slitování. Jeho naději posílil verš Písma: „Jist jsem zajisté, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížatstvo, ani mocnosti, ani nastávající věci, ani budoucí, ani vysokost, ani hlubokost, ani kterékoli jiné stvoření, nebude moci nás odloučiti od lásky Boží, kteráž jest v Kristu Ježíši Pánu našem.“ (Řím. 8, 38. 39.) Z těch dob si zapamatoval některé výpovědi, které ho velmi potěšovaly: „Zdali od nynějšího času volati budeš ke mně: Otče můj, ty jsi vůdce mladosti mé?“ (Jer. 3, 4.) „Což tedy díme? Když Bůh je s námi, kdo proti nám?“ (Řím. 8, 31.) „Nebo toho, kterýž hříchu nepoznal, za nás učinil hříchem, abychom my učinění byli spravedlností Boží v něm.“ (2. Kor. 5, 21.) Ale to byly pouze pokyny, doteky a kratičké návštěvy, ač přesladky.

Ač dlouho ten stav soužení vnitřního trval, přece Pán Bunyana v něm nenechal. Zjevil se mu milostivě, vysvobodil jej od viny a i poskvrny, a odstranil pokušení. Jednoho dne rozjímal o převrácenosti svého srdce a o nepřátelství, jež cítil proti Bohu. Na mysl mu přišla výpověď Písma: „V pokoj uvodě skrze krev kříže jeho.“ (Kol. 1, 20.). Tu pocítil nevýslovnou radost. Poznával, že Bůh a hříšná duše jsou přátely skrze krev Kristovu, a že jeho duše a spravedlnost Boží objati se mohou a políbiti skrze krev tuto. To byl slastný a nezapomenutelný den. Jindy naplněn byl slastí a pokojem při čtení veršů: „Poněvadž tedy dítky účastnost mají těla a krve, i on též podobně účasten jest jich, aby skrze smrt zahladil toho, kterýž má vládařství smrti, to jest ďábla, a vysvobodil ty, kteříž bázní smrti po všecken čas života podrobeni byli v službu.“ (Žid. 2, 14. 15.).

Tenkrát také Pán dal Bunyanovi pastýře a

učitele věrného. Jmenoval se Jan Gifford,*) jehož učení sloužilo velmi k utvrzení Bunyanovu. Od něho přijal zásadu nepřijati ničeho za pravdu, leč by Bůh to osvědčil Duchem svým. Proto Bunyan také se později snažil kázati, by lidé jen to přijali, co jim Bůh osvědčí; a k Bohu volali, by jim osvědčoval, je-li to, co kdo káže, opravdu pravdou s nebe. Nyní duše jeho vedena byla od Boha z jedné pravdy k druhé. Všechno mu bylo tak jasné a také milé. Kristus učiněn mu všechen žádostivý, od jeslí až do jeho příchodu k soudu. O příští k tisíciletému království nevěděl však Bunyan ještě. Nyní bylo Písmo jediným pramenem k odstraňování pochybností. Jednou byl znepokojován myšlénkou, je-li Kristus zrovna tak Bohem jako člověkem. Zjev 5, 6. (Beránek mezi trůnem = proto že je Bůh; mezi starci = proto že je člověk) a Iz. 9, 6. (Dítě narodilo nám atd.) upokojily ho.

*) Gifford byl svého času důstojníkem ve vojště královském. Když zvítězil Cromwell a strana královská byla smetena, odvážili se někteří z ní a mezi nimi Gifford vzpoury proti parlamentu. Byl s jedenácti jinými odsouzen na galeje. Než rozsudek byl vykonán, vyvedla jej ze žaláře sestra skrze spící strážce a skryla jej v poli. Později usadil se v Bedfordu, ale život jeho byl odstrašující. Byl opilec, hráč a zlodejce. Puritánů nenáviděl, a chtěl z nich nejpřednějšího sprovoditi ze světa. Jedné noci prohrál 15 liber a to ho činilo nešťastným. To jeho neštěstí bylo stupňováno čtením knihy jedné, která mluvila mu do duše. Jeho svědomí bylo probuzeno. Několik neděl byl zmítán „v hořkosti nejhořčejší“, vida svoji porušenost a své zahynutí. Pronikl ke světlu a v krvi Spasitelově došel pokoje a tak byl a zůstal blažen, že několik dní před svou smrtí vyznával: „Nepozbyl jsem světla Boží tváři ani na hodinu.“ Po svém obrácení vyhledával ty, kterých dříve nenáviděl. Ti pak později (bylo jich 11) zvolili jej za svého kazatele, ustavivše se jako zvláštní sbor na zásadě „víry v Krista a svatosti života bez ohledu na jakoukoli rozdílnost u věcech zevnějších a nepodstatných“. (Sr. Southey str. 102.).

Různá učení, jež se vyskytovala, k hlubšímu bádání jej v Písmu naváděla. Tak že volá: „Ó přátelé, volejte k Bohu, aby zjevil Vám Ježíše Krista; nikdo není, kdo by Vás učil jako on.“ Pán mu zjevoval mnohé pravdy, dopouštěje, aby prvé jimi byl znepokojován. Někdy břímě hřícha tlačilo jej, a zas Pán, pokropiv jej krví, dal mu pokoj a klid. O tom času vypravuje: „Teď jsem měl jistotu, jak jsem se domníval, své spásy s nebe s mnohými zlatými pečetěmi stvrzenou. Teď jsem si často přál, aby soudný den přišel, abych vešel v radost a obecnství toho, jenž za mne umřel, anebo jsem si přál, aby mi tak 80 let bylo, bych brzo mohl vejít v odpočívání Boží.“ Toužil pak Bunyan velice znáti zkušenost některého muže Božího, který žil před ním. Jednou se mu dostal do ruky starý sešlý výklad Epištoly ke Galatským od Martina Luthera. Těšil se staré knize; probíraje se pak v ní trochu, shledal v ní tytéž zkušenosti, jako sám měl, hluboce a široce vyloženy, jako by psány byly ze srdce jeho.

Neboť tolik jest jisté, že ač Pán Bůh různým způsobem hříšníky k sobě volá, přece zkušenosti na milost přijatých duší v hlavní části bývají tytéž. Lutherův výklad tak ho zaujal a tak se mu zalíbil, že jej prohlašuje po bibli Páně za knihu nejvhodnější pro raněné svědomí.

Ó to byly doby obcování s Pánem! Láska k němu vroucnější se stávala. Ale Pán i k sluhům svým vroucně jej milujícím chová se tak, aby nezhrdli a proto zkouší jich, aby byli pokorní a ponížení. A tak z nenadání náš Bunyan byl znovu vichřicí prudkou stížen. Zvláštní pokušení bylo prodati Krista za věci vezdejší. Taková myšlénka byla mu stálým utrpením, ač věděl, že nelze ztratiti ho těm, kteří jej jednou obdrželi. (Sr. 3. Mojž. 25, 23.) Někdy s velikou silou pokušitel dotíral na něj, volaje: „Prodej ho, prodej ho!“ „Avšak Bunyan bojoval a odpíral: Neprodám ani za tisíc, za tisíc světů! Jednou však, odpíraje chvíli, pomyslí si. „Chce-li jíti, nechť si tedy jde!“ Ale ihned satan chopil se té myšlénky a uvedl jej do zoufalství, ukazuje mu, že prodal Krista. Bunyanovi bylo jako ptáku postřelenému. Tak omámen byl. Bylo mu, jako by ztratil spásu a jako by nyní musil zahynouti. Tak

slabé je srdce člověka. Kdo vystihne hloubku naší zkázy? Kdo postihne chytrost namlouvání satanových?

Ale i Písmo dotíralo na Bunyana. Pálila jej do té duše slova: „Aby někdo nebyl smilník aneb ohyzdný, jako Ezau, kterýž za jednu krmi prodal prvorozenství své. Víte zajisté, že potom, chtěje dědičně dosáhnouti požehnání, pohrdnut jest; nebo nenalezl místa ku pokání, ačkoli ho s pláčem hledal.“ (Žid. 12, 16. 17.) — Zatracení věčné děsilo jej, a jen málo okamžiků cítil úlevu. Zdálo se mu, že je Ezauem, a pod tímto břemenem sténal po kolik měsíců. Jednoho však dne šel podle plotu nějakého, plný strachu a hrůzy, stěžuje si Bohu na břímě tížící jej. — Náhle jako blesk osvítila jej ta pravda skrytá v slově: „Krev Krista Ježíše, Syna jeho, očišťuje nás ode všeho hříchu.“ (1. Jan 1, 7.) Bylo to slovo v čas. Ó tato pravda o krvi Spasitelově přivedla ku pokoji tisíce hříšníků. Mnozí, jichž duše byla černá téměř jako peklo, očistili a zbílili se v ní. Ó drahá krvi — jak šťastný ten, kdo našel Tebe! Pravda ta naplnila klidem duši Bunyanovu, a ďábel zahanben odstoupil, ale jen na chvíli. Neboť nepotrvala slast, — a Bunyan pocítil hrůzu svého hříchu opět. Zdálo se mu, že spáchal hřích, jenž nebude odpuštěn. (Mark. 3, 29.) Byl sobě břemenem a přec hrozil se smrti, neboť nic není tak hrozné, jako myšlénka ubohého srdce, že hříchy jeho jsou už tak veliké, že nemohou býti odpuštěny. Zdálo se mu, že Bůh, opustiv jej, padnouti ho nechal. Přemýšlel o tom, jak David padl, a přec byl zachován, ale přesvědčil se, že David zhřešil proti zákonu, kdežto on ubohý zhřešil proti evangeliu a prostředníku — neboť prodal svého Spasitele.

„Jest pouze jeden hřích neodpustitelný, myslil Bunyan, a musím to právě býti já, jenž se ho dopustil? Ó nešťastný hříchu! Ó nešťastný člověče!“ Myšlénka ta téměř o smysly jej připraviti hrozila. Ozvěnou děsivou slova Písma se v něm ozývala: „Víte zajisté, že potom, chtěje dědičně dosáhnouti požehnání, pohrdnut jest!“ Při tom musil patřiti, jak Bůh nad jinými milostivě bděl, ač nebyli lepší než Bunyan. Jak zachoval Petra a jak milostiv byl jiným. Ty krásné sliby Písma svítily mu jako slunce,

ale ne aby ho hrály, ale aby v světle jejich viděl blaho jiných, jichž požehnati Bohu se zalíbilo. Viděl, že jako Bůh v rukách svých má slasti, jimiž vyvolené své oblažuje, tak také všechna pokušení na vyvolené dopouští k tomu, aby do hřícha padající, nesetříní byli, ale pokořeni. Nechal padnouti Davida, Ezechiáše, Šalomouna, Petra a jiné, ale ne do pekla, ne do hřícha neodpuštělného. Srovnává takto stav jejich se stavem svým, cítil se ještě nešťastnějším, v ničem se od Jidáše, zrádce, nelíšícím. Co by byl Bunyan dal za klidné svědomí!

Aby z tohoto stavu vyvázl, jal se chápati se domněnek, že nebude soudu, a bude-li, že mu nevyvázne, a že tudíž pro něj nejlépe nemysleti na nic. Ale Bohu díky, Bunyan nemohl už nikde klidu hledati než u Boha. Poznal, že všemi možnými prostředky pokušitel usiluje duše od Krista odvrátiti, a proto nepřestal se modliti, ač stále zněl mu v uších hlas: Je pozdě! Tenkráté také přišla mu do ruky knížka o odpadnutí od pravdy Frant. Spiery, († 1548. na Citadelle u Padovy). *) O ní dí:

*) Francesco Spiera byl italský právník, který okusil milosti Boží v Kristu Ježíši, a radoval se z pokoje a míru. Byl též horlivý hlasatel pravdy Boží v kruhu své rodiny i mimo ni a z působení jeho vyrostla utěšená církev v Citadelle. Když však papež Pavel III. zřídil r. 1542. inkvisici na radu a řízením kardinála Caraffy, a tato s velikou energií jala se stíhat všechny, kteří pravdou Boží byli dotčeni i všechny, kteří spisy reformátorů čtli, věznil, a když nejeden utrpěl smrti mučednickou, lekli se také mnozí a zapřeli víru v Pána. Mezi nimi Spiera, ač věděl, jak velice hřeší. A ač věděl, že v Kristu lze mu naléztí odpuštění, zamítal vědomě hledati milosti Boží a vzpíraje se Duchu svatému v nesmírných úzkostech a v hrozném zoufalství od svého odpadnutí živořil, až bez pokoje na své místo odšel jako zrádce Jidáš. Mnohého tento hrozný konec člověka, jenž věděl, že se zbavuje milosti, zalekl spasitelně. Tak legáta papežského Petra Pavla Vergeria (biskupa v Capo d'Istria), který vyšel z římské církve a jako professor v Tubinkách r. 1565 život svůj dokonal. I v Čechách

„Byla sklíčenému duchu mému jako sůl v rání. Každá věta knížky, každý povzdech Špierův a vše co dělal, — jeho pláč, jeho modlitby, jeho skřípění zuby, jeho lomení rukama, jeho zápasy a umdlévání a jeho mření pod mocnou rukou Boží — to vše bylo noží o meči mé duši. Zvláště ta věta jeho hrozně mne dojímala: Člověk zná začátek hřícha, ale kdo vypoví následky jeho?“

Někdy slovo Boží ho líbezně vábilo k Pánu slovy: Navrať se, navrať se! „Zahladím jako hustý oblak přestoupení tvá a jako mrákotu hříchy tvé. Navrať se ke mně, nebo jsem tě vykoupil.“ (Iz. 44, 22.) Ale vždy ho jaksi srazilo to slovo: „Pohrdnut jest — ačkoliv ho s pláčem hledal.“ Je s velikým podivením, jak Bunyan dlouho nemohl dosíci ztraceného klidu. Celý dlouhý rok trvaly boje a strachy, zmírněné časem nadějemi anebo potěšitelnými výpověďmi Božími. Jednou si dodal odvahy a vypověděl všechnu svou strast jednomu starému křesťanu, zároveň sděluje s ním obavu, že zhřešil proti Duchu sv. Ale na místě, co by ho byl z toho vyvedl, utvrdil Bunyana v jeho zoufalém stavu, a odňal mu tak všechnu chuť svěřiti se někomu, kdo porozuměti dovede těm bojům, jež podniknouti bylo jemu. Jaké to poučení pro nás, kterak jednati s dušemi zoufajícími nad milosrdenstvím Božím! „Nikdo, kdo nad hříchy svými lká a k Bohu volá, není zavržen.“ Tato slova Th. Wunderlinga, bratrského kazatele v Gnadenfrei (později v Nizkém) pozdvihla mocně pisatele těchto řádků, když jako hoch byl také trápen úzkostí, nezhřešil-li hříchem proti Duchu svatému.

Jednoho dne zdálo se mu, že slyší hlas: „Což jsi nechtěl býti ospravedlněn krví Kristovou?“ „Chtěl!“ byla jeho odpověď. Od té doby věděl, že musí jíti ke Kristu se svojí tíží. Ale i to mu bylo za těžké. Kterak jít k tomu, jehož jsem zavrhoval a zamítal? Přemýšlel. Také pomnění na Krista, jeho milost, lásku, smrt, krev, sliby na místě povzbuzení a útěchy, vzbuzovalo v něm jen zármutek. A přec věděl, že Pán Ježíš jediný může

byli mnozí, kteří v úzkostech nepomíjitelných žalovali na své odpadnutí ode Pána a jeho pravdy. Tak básník Campanus. († 1622 v Praze.)

mu pomoci. Ale velikost jeho hříchu kalila mu zrak. Satan namlouval mu: „to by musel Pán ještě pro tebe zvlášť přijíti, aby za tvůj hřích mohl zadost učiniti.“ To vše byla jen nevěra vždy v novém a novém tvaru. Dříve nevěřil v milost Boží, a nyní se mu zdálo, že smrt Ježíšova na Golgatě nestačí také i pro něho. Cítil a věděl, že Bůh v Kristu hříchy odpouští, ale jeho hřích zdál se mu kromě dosahu tohoto milostivého odpuštění, a na své zdání potahoval místa Písma sv. Tvrdošijné trvání při těchto domněnkách, pochybnostech a pokušeních odvracovalo a zdržovalo jej od víry a věřícího pojmání Krista, a tak jako vlajka každému větru pokušení se poddával, a každá bouře loďku jeho prostou kormidla a vesla od skály na skálu hnala a více a více bortila. Jako onen ďábelník sám do vody upadal a tepal se kamením (Marek 5, 2—5). A tážeme se: musel-li? Ó nikoli! On už dávno mohl v náručí Kristově odpočinouti. A tak děje jeho obrácení jsou výstrahou nám, bychom se tak jako on tak dlouho, tak hrozně zmitati od ďábla nedali, ale také posilou těm, kteří v takových čisternách bezedných vězí, aby nezoufali, jakož i poučením, jak snášeti a poučovati takové.

Jednou Bunyan zaštkal v hořkosti ducha nad sebou: „Kterak může Bůh takovéhoho bídníka potěšiti?“ A jako ozvěna libá zahlaholila v něm slova: „Ten hřích není k smrti.“ Ano jemu může býti odpuštěno. Celý den ho to těšilo, ale večer radost polevovala, a s nocí nastala zase noc. Ale druhého večera úpěnlivě hledal Boha, prose ho: „Ukaž mi, miluješ-li mne milováním věčným!“ (Jer. 31, 3.) V jeho duši sladká rozlila se odpověď: „Milováním věčným miluji tě.“ To ho velmi občerstvilo. Ale druhého dne obnovily se útoky Satanovy, a za hodinu dvacetkrát Bunyan padal a vstával. Avšak po několik dní slyšel v srdci svém libý Boží hlas: „Já jsem tě miloval, i když jsi zhřešil, miloval jsem tě před tím, miluji tě dosud a milovati tě budu na věky.“

Slast minula, ale touha neminula, a modlitby neminuly, ať pokušitel naplňoval duši žalem a bázni. I modlil se — a cítil, že sice Pán skrývá obličej svůj dlouhé dny, a že milost jeho přešla, ale doufal, že ne na vždy. Obavy, že krev Ježí-

šova nepostačí, zaplašilo slovo, které slyšel: „Já jsem dostatečný k vysvobození.“ (Iz. 63, 1.). Jindy potěšilo ho slovo: „Dosti máš na mé milosti.“ Náručí Ježíšovo nyní bylo pro něj, a on také směl se nadíti, že v něm bude mít místo, a nejen on, ale i mnozí jiní. Když klesal, tato slova ho opět pozdvihla, zvláště když jednou ve shromáždění dlel. Jako by sám Pán mu je přivolával. Teď alespoň netrval v všeho svého času v zoufalé sklíčenosti, ale trvalého pokoje ještě neměl, poněvadž jeho vrátcí citové se měnili, na něž on spoléhal, a poněvadž pochybnostem valem opravdově jednou pro vždy nedal. Ale přece svítalo, ač dlouho ještě slunce v plné své kráse nevěšelo. Milost zvítězila nad odsudkem. Slovo: „Dosti, dosti máš na mé milosti“ převážilo slovo: „Ezau pohnut jest — ač ho s pláčem hledal,“ ač toto často ještě nepokojilo srdce Bunyanova. Také slovo Páně: „Toho, kdož ke mně přijde, nevyvrhu ven“ (Jan 6, 37), dodalo mu nové odvahy, a marně se snažil pokušitel namluviti mu, že on není míněn. Také rozebíraje své rouhání: „Nechť si tedy jde!“ byl potěšen veršem: „Neopustím tě ani nenechám.“ (Žid. 13, 5.) Ač on tedy Pána prodal a opustil, Pán ho přece neopustil. Jsa takto potěšen, viděl verše, které ho dříve děsily, v zcela jiném mnohem milostnějším světle. Ale Pán ještě dále vedl jej. Nyní byl si vědom, že Pán ho miluje, ale nestál ještě na pevném základě. Jednoho dne šel polem zarmoucen, že se nechová tak, jak byl měl. Tu Pán promluvil k jeho srdci: „Tvá spravedlnost je v nebesích.“ I viděl duchem Pána Ježíše sedícího na pravici Boží. „Tam“, řekl si, „je má spravedlnost. On je má spravedlnost.“ I viděl dále, že svou dobrou náladou tu spravedlnost nedokonalí ani svou sklíčeností ji nepokazí — neboť Ježíš, jeho spravedlnost, zůstává týž včera i dnes i na věky. (Žid. 13, 8.)

Tu spadly s Bunyana okovy a zaplesal, že Ježíš je všechno. V něm byla jeho spravedlnost všechna, všechna svatost, všechno vykoupení! Dříve patřil na jednotlivé dary Kristovy. Nyní byl mu celý Kristus Ježíš drahý. Nyní viděl jej. K tomu poznání kdo přijde, je šťasten, neskonale šťasten. Bunyan poznal, že s Ježíšem je jedno. Následkem této jednoty, Ježíšova spravedlnost

byla jeho spravedlností, Ježíšovy zásluhy jeho zásluhami. Dí: „Teď jsem se mohl vidět v nebi a na zemi zároveň. V nebi v mém Kristu, v této svojí hlavě, v této svojí spravedlnosti a v tomto mém životě — na zemi pak ve mém těle neboli osobě.“ Tak tedy zakončily boje Bunyanovy. Tak učiněn konec jeho pochybnostem. Tak došel klidu a pokoje, v němž jen potřeboval utvrzován býti.

Svých dlouhých nepokojů udává dvě příčiny:

1. Vysvobozen byv z jednoho pokušení, nemodlil se Pánu věrně a úsilovně: Neuvoď nás v pokušení. Spokojoval se s vysvobozením okamžitým, ale neprosil za odstranění pokušení a zlého, které se blížilo. Nechodil též k trůnu milosti se smělym doufáním a zameškal tedy sílu a pomoc.

2. Pokoušel Pána Boha, žádaje znamení na místě, co by věřil jeho slovu. Na pokušení ta a na těžkosti rozpomíná se s vděčností Bunyan. Zde byl zkušěn a ukázala se láska Boží k němu mocná, ač sám byl tak bídný a hříšný. Práví: „Neviděl jsem takové výšky a hloubky v milosti, lásce a milosrdenství, jako jsem to viděl po pokušení; velké hříchy vyžadují veliké milosti. Kde vina je velmi hrozná, tam také milost Boží v Kristu zjevuje se duši veliká a mocná.“

V 27. roce svého věku, tedy roku 1655. připojil se k církvi Páně v Bedfordu.*) Večeře Páně byla

*) Už bylo řečeno na str. 16., na jakých základech církvička bedfordská byla zřízena. V nepodstatném volnost, bylo heslo těch, kteří za největší věc pokládali lásku. Tak Gifford prvé, než umřel (21. září 1656.), napsal k své církvi epištolu plnou moudrosti a v pravdě křesťanské snášedlivosti. V ní napomínal všech, aby při přijímání do církve každá osoba slavně prohlásila, že spojení s Kristem jest základem obcování všech svatých, nikoli pak pouze souhlas s jakýmikoli ustanoveními Kristovými nebo úsudek a mínění o věcech zevnitřních. Noví členové pak že mají slíbiti, že skrze milost obcovati budou v lásce s církví, přes všechny nahodilé různosti v úsudku o jiných věcech. „O oddělení pak od církve (t. oficiální), o křtu, vzkládání rukou, mazání olejem, žalmích, anebo jiných všelikých věcech zevnitřních, napomínám

mu drahá. Ale právě tuto vyvolil Satan za předmět pokušení. Pokoušel ho, by si Bunyan v srdci přál, by Večeře Páně byla některým účastníkům ne k požehnání ale k odsouzení. Příčinu těchto pokušení viděl později Bunyan v té okolnosti, že nepřistupoval k Večeři Páně s vážnou uctivostí.

Asi v týž čas pokoušely se o Bunyana souchotiny. Choroba předvedla mu na oči blízkost smrti, i jal se poznovu zpytovat svůj život. Tíží velikou dolehly na něj nepravosti, jichž si jeho něžné svědomí vědomo bylo, jako mrtvost, tupost, chladnost v posvátných povinnostech, roztržitost, nejapnost v dobrém, nedostatek lásky k Bohu, k jeho cestám, k jeho lidu. I tázal se: „To že je ovoce tvého křesťanství?“ I zalekl se velmi a téměř by zas byl o vše přišel, kdyby Pán mu byl v čas nepřivolal slova Písma: „Spravedliví učinění bývají darmo milostí jeho skrze vykoupení, kteréž se stalo v Kristu Ježíši.“ (Řím. 3, 24.) Milostně ho to slovo hnulo a probudilo z jeho malátnosti. Jako by Bůh k jeho ustrašenému srdci promlouval:

„Hříšníče, což se domníváš, že bych pro tvé hříchy a slabosti nemohl zachovati duše tvé? Já patřím na svého Syna a ne na tě, a jednati budu s tebou podle toho, jak se mi v něm zalíbilo.“ I potěšil se poznávaje, že ne v nás je základ spásy naší, ale v jednorozeném Synu Božím, v němž se Bohu dobře zalíbilo. Z milosti, z milosti spasen! Toto přesvědčení učinilo jej úplně šťastným. A nyní hleděl vstříc smrti své vesele, stav se dítětem a dědicem Božím, a přemáhal pokušitele slovy: „Ó smrti, kde je osten tvůj! ó peklo, kde je ví-

každého zvláště, aby nikdo nebyl nalezen vinným tohoto velikého zla, které spáchali někteří, majíce sice horlivost Boží, ale ne umění. Pobloudili (t. kladouce na ně přílišnou váhu) od zákona lásky Kristovy a způsobili roztržku v církvi pravé, která je jen jedna.“ Proto asi Bunyan, maje téhož ducha jako Gifford, ve svém vlastním životopise o svém křtu se ani slovem nezmiňuje, jehož právě skrze Gifforda byl se účasten stal. Jemu šlo nade vše o Pána Ježíše živého, který byl umřel pro hříchy naše a vstal z mrtvých pro ospravedlnění naše.

těžství tvé?“ (I Kor. 15, 55.) Dítě Boží vidouc tu velikou milost, již mu učinil Bůh, je plné slasti, i když občas přijde pokušení pro zkušení a pokorenění. Právem mohl se radovati Bunyan přehlížeje ty klenoty, jichž mu byl udělil Pán, o nichž čteme k Žid. 12, 22—24: „Přistoupili jste k hoře Sionu a k městu Boha živého, Jeruzalému nebeskému, a k nesčíslnému zástupu andělův, k veřejnému shromáždění a k církvi prvorozených, kteříž zapísáni jsou v nebesích a k Bohu soudci všech a k duchům spravedlivých dokonalých, a k prostředníku nového zákona Ježíšovi a ku pokropení krví lépe mluvící než Abelova.“ A nyní každému otázka: Jsou-li ti už zjevení pokladové Boží v Kristu Ježíši? Chopil-li jsi se Krista a spolehl-li jsi v něm? Dosáhl-lis klidu a pokoje v něm? Nespoléhej na své vrtkavé city, ani na cokoli jiného, nýbrž spolehni úplně a cele na Beránka Božího. Nehledej v sobě dokonalosti, ani svatosti, nýbrž pomni, že On je ti učiněn od Boha moudrostí i spravedlností i posvěcením (čili svatostí) i vykoupením. (1. Kor. 1, 30.)

Změna, kterou Pán Bůh s Bunyanem učinil, nezůstala ovšem bez povšimnutí u zkušených křesťanů v církvi bedfordské. Boje a pokušení, jež mu přestáti bylo za 5 až 6 let jeho probuzení učinily dvacetisedmiletého Bunyana nad starce opatrnějším a zkušeným dítětem Božím, tak že žádný mladostí jeho pohrdati neměl příčiny. Vidouce pak starší bratří jeho vroucnost a jeho od Boha mu udělené dary, žádali ho, by k nim v biblických hodinách několik slov povzbuzení promlouval. Žádost jejich přivedla jej do velikých rozpaků, ale konečně přivolil a z počátku v slabosti s bázni mluvil. Mnozí byli tím potěšeni a děkovali Bohu za dary, jež Bunyanovi k vzdělání církve udělil. Také bratří starší brávali jej s sebou, když šli svědčit o Pánu do okolních osad, a i tu Pán ukázal, že Bunyanovi mnoho svěřil. Církev také nebyla netečna k tomu, ale modlíc a postíc se Bunyana povolala, by i ve veřejných shromážděních Pána Ježíše kázal.*) Slova apoštolova: „Prosímť pak

*) Kazatelem sboru byl John Burton. Bunyan po celý rok jmenovitě po venkově kázal.

vás, bratři, víte že čeleď Štěpánova jest prvotiny Achaje, a že se v službu svatým vydali, abyste i vy poddáni byli takovým i všelikému pomáhajícím a pracujícím“ (I. Kor. 16, 15. 16.) a ještě jiná místa Písma sv. (Sk. 8, 4. 18, 24. 25. I. Petr. 4, 10. Řím. 12, 6.) povzbudila ho ku přijetí služby a usvědčila jej, že nikdo, komu Pán udělil darů, zakopávati jich nesmí.

Na sta lidí hrnulo se na jeho kázání i ze vzdálených osad, slyšíce pověst o jeho nadání i o moci, která provázela jeho slova. Mnozí pak našli Pána. Zprvu Bunyan nemohl věřiti, že by Bůh skrze takového bídніка, jakého sebe býti byl poznal, někoho mohl obrátiti, ale mnozí vyznávali, že Bůh jeho za nástroj k jejich obrácení užil, a slavili z něho Boha. To vida veselil se Bunyan a velikým povzbuzením mu bylo, když viděl, že slova, jež mluvil, k zdrcení přiváděla hříšníky, a když slzy řinuly se po tvářích mnohých. To mu bylo důkazem, že Pán ho k práci té opravdu povolal.

Předmětem jeho kázání bylo vždy, co sám zakoušel a pociťoval. Z počátku zastával úřad buditěle, káže ty hrůzy zákona a velikost provinění a hříchu, pod jejichž tíží sám ještě úpěl. „Věru,“ praví, „jako z mrtvých byl jsem k nim poslán: v řetězích šel jsem kázat lidem řetězy spjatým, a v svědomí mém plál palčivý oheň, před nímž důrazně jsem jich varoval. V pravdě mohu říci bez přetvářky, že maje kázati chodíval jsem plný viny a strachu až ke dveřím kazatelny, kdež se mne to sňato bývalo, po čemž pak byl jsem v duši své volný, dokud úlohy své jsem nevykonal. Ale hned po tom dříve než jsem sešel se stupňů kazatelny, bylo mi tak zle jako před tím. Avšak Bůh mne vedl mocnou svou rukou, neboť ani vina ani peklo nemohly mne zastaviti v práci mé.“

Tak Pán vedl Bunyana po dva roky. Proč asi vedl jej takovýmto podivným způsobem? Proč tolik hrůz a strachů dával mu okoušeti? Proč svědomí jeho neosvobodil od tlaku viny? Pán věděl, jak jednati se sluhou svým. Kázání jeho byla mocná a živá, a přemnozí se obrátili k Bohu. Bunyan se těšil veliké oblibě a lásce svých posluchačů. Tyto úspěchy jeho působení snadno by

Bunyana přivéstí mohly k duchovní pýše a vypínivosti i ctižádosti — a proto milostivý Otec nebeský raději nechal kormoutiti srdce Bunyanovo nežli by dopustil pýchy, jíž Pán nikdy užiti nemůže za nástroj svůj. Neboť Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost.

Po dvou letech mohl kázati s větší radostí a s větším klidem. S velikým důrazem kázal Krista a pokorně a s mnohým strachem volával k Bohu, by simě slova jeho nepadlo na půdu neúrodnou. Zvláštní posily pocítoval v kázáních a nejednou zdálo se mu, jako by anděl stoje za ním povzbuzoval ho, tak zvláště když kázal, že spasení se dává od Pána Ježíše bez skutků zákona. V polou kázání jako u vytržení zvolal „Já věřím a já jsem přesvědčen!“

Odpadl-li kdo z probuzených, což se častěji stávalo, míval Bunyan větší žal a zármutek, než kdyby bylo vlastní dítě jeho zemřelo. Neboť nemůže věřícího sluhu Páně nic tak skormoutiti, jako když lidé probuzení opět do světa odcházejí, jako ho zase nic tak potěšiti nemůže, jako když skrze jeho působení Pán probouzí si mnohé a připojuje k lidu svému. Bunyanovy zkušenosti jsou zkušenosti všech věrných kazatelů. Práví: „Pozoroval jsem, že kdekoli jsem měl něco pro Boha učinit, dříve Bůh dal mi touhu, bych tam kázal. Některé duše mně zvláště byly důležité, a já v srdci svém mocně jsem zatoužil po jejich spasení — tyto pak duše byly mi dány jako ovoce práce mé. Pozoroval jsem, že slovo mluvené v kázání více prospělo než řeč mluvená kromě kázání. Někdy jsem se domníval, že jsem ničeho dobrého nedocílil, kdy právě jsem docílil nejvíce; jindy jsem myslil, že všechny získám, ale neuložil jsem žádného. Kdekoli Pán hříšníky volal, tam jsem pozoroval, že ďábel začal zuřiti, často však, kdy nejvíce zuřil, nejvíce duší přišlo k probuzení.“

Bunyanova touha nesla se k tomu, by zvěstoval evanjelium v místech nejzanedbanějších. Když neviděl žádoucího ovoce, kormoutil se velice. Toužil získati dítky Bohu.

V té své práci byl pokoušín všelijak buď k beznadějnosti a k zmalátnělosti, buď k pýše a ješit-

nosti. Někdy také, stoje na kazatelně, pokoušín byl k rouhání. Jindy satan namlouval mu: „Neběť toho textu: ten tě odsuzuje. Sám se's proti němu prohřešil“. A když přece z toho textu rozhodl se mluvit, namlouval mu satan, aby ty ostré pravdy tak obešel, by sebe z nich vymínil. Ale Pán mu pomohl, že raději si přál umřítí nežli Slovo Boží překrucovati ve svůj prospěch. Byl-li ku pýše a ješitnosti svádín, odňal mu Pán všelikou radost. Jednoho dne kázal se zvláštním zápalem; po kázání přišli k němu někteří přátelé a prohodili, jak krásné měl kázání. „Což!“ řekl Bunyan, „nemusíte mi toho připomínati; ďábel mi to povídal, dříve ještě než jsem sešel s kazatelny.“

Protivníků měl Bunyan nemálo. Byli to hlavně kněží státní církve anglické a doktoři, kteří ho nenáviděli. Brzo obíhaly pověsti hrozné o něm, že je tajný jezovita, že je fanatik, že je čarodějník a poběhlík, ba že je cizoložník. Říkali o něm, že má dvě ženy a podobné hanebné věci. Bunyan praví, že raduje se a těší se, že lhou o něm pro Pána Ježíše, a že pomluvy ty považuje za své ozdoby. To vše však Pán tak dopouštěl na svého sluhu, aby nebyl pouze zvoncem znějícím, ale živým a pokorným dělníkem Páně, dán mu byl jako Pavlovi do těla anděl satan, aby se nad míru nepovyšoval. Také r. 1658. zemřela mu manželka, s níž 12 let žil, a která mu byla velikou posilou. Aby děti jeho, zvláště slepá dceruška opatřeny byly a protože se domníval, že není dobré býti člověku samotnému, oženil se podruhé r. 1659.

Tak plynul život jeho klidně i bouřlivě až do r. 1660. Tenkrát státní církev anglická po dosažení krále na trůn (před tím byla Anglie republikou) vymohla zákon v parlamentě, kterým se pouze anglikánská církev uznává a všechna jiná shromáždění církví svobodných (dissidentů) se zapovídají. Každý kazatel, který nechtěl se stát anglikánem, byl sesazen a ze své farnosti vyhnán. Bunyan jsa chud a nejsa tudíž tučnou kořistí udavačům, skrytě v noci po stodolách věřící shromažďoval a povzbuzoval jich k statečnosti a u víře. Ale dlouho to netrvalo. Dne 12. listopadu r. 1660 byl pozván, aby kázal v Samsellu. Církev byla dosti neprozřetelná

a sešla se v kostele. Soudce Fr. Wingate dal rozkaz zatknouti Bunyana a přivésti před něj. Policejní zřízenec zatkl Bunyana, když se právě byl pomodlil. Bunyan slyšel o tom již před shromážděním, že je na něj vydán zatykač, ale žádným způsobem nedal se pohnouti, aby odešel.

Byla mu také k uniknutí dána příležitost, ale Bunyan setrval, maje na paměti, že by království Božímu neposloužil.

Druhého dne byl předveden k soudci. Ten se ptal drába, co Bunyan dělal. Když mu tento pověděl, tázal se Bunyana: „Proč neprovozuje svého povolání, neboť to, co činí, je protizákonné.“

Bunyan odpověděl: „Účel mého příchodu sem jako i na jiná místa je povzbuzovati lidí, aby opustili hříchy své a přidrželi se Krista, sic že jinak zahynou. Toto pak činím bez zmatku a provádím své povolání i kázu také slovo.“

To soudce velmi pohněvalo a hrozil hněvivě: „Však já učiním konec vašim shromážděním.“

Bunyana však chtěl propustiti, když za sebe dá rukojmě. Několik bratří bylo ochotno státi se rukojmími, ale když soudce učinil podmínku, že Bunyan kázati nesmí, odmítl Bunyan rukojmí. Tu sudí vyhotovil list zatykací a poslal jej do vězení. Mezitím co listinu vyhotovovali, přišel dr. Lindale a tázal se, jakým právem smí kázat. A když mu Bunyan odvětil, že každý má přísluhovati podle daru, který mu udělil Bůh, úsměšně Lindale řekl: „Četl jsem o Alexandru, kotláři (Bunyan byl také kotlář), který mnoho zlého učinil a apoštolům mnoho trudu způsobil.“ „A já,“ odvětil Bunyan, „četl o mnohých farizeích a zákonnících, kteří ruce své potřísnilí krví Kristovou.“ „A takový zákonník jste vy,“ řekl Lindale, „neboť dlouhé modlitby děláte, abyste shtil domy vdovské.“ Bunyan odpověděl: „Kdybyste tolik měl za své kázání a modlení, jako já, nebyl byste dnes tak bohat.“

Bunyan byl odveden do vězení v Bedfordu, neboť snahy přátel jeho, aby jej vysvobodili aneb alespoň za něj se zaručili, že se k hrabskému soudu dostaví, který se odbýval čtvrtletně, byly marny. Po takovém marném předsevzetí přátel píše Bunyan: „Nikterak jsem nebyl skormoucen, nýbrž

spíše potěšen, vida, že Bůh mne slyší. Neboť prvé než jsem byl u soudce u výslechu, modlil jsem se, by mne Bůh na svobodě ponechal, mohu-li více prospěti, ne-li však, pak nechť se děje vůle jeho. Nebylť jsem bez naděje, že vězení mé sloužití bude k povzbuzení věřícím. Proto jsem to odevzdal zcela Pánu a věru ve vězení Pán se ke mně přiblížil, potěšuje mne a ujišťuje mne, že je to vůle jeho, bych tu byl.“

Po sedmi nedělích bylo přelíčení veřejné. Žaloba na Bunyana zněla, že se ďábelsky a záhubně církevních bohoslužeb vzdaloval, sám pak mnohá nezákonná shromáždění a pokoutní schůze odbýval, a tím poddané království tohoto nepokojil a to vše proti zákonům svrchovaného krále. Tajemník soudu tázal se po přečtení žaloby Bunyana:

„Co k tomu říkáte?“

Bun.: „Co se první části žaloby týče, podotýkám; že jsem byl pilný navštěvovatel církve Boží. Z milosti jsem též údem lidu, jehožto hlavou je Kristus.“

Předseda soudu Keelin.: „Chodíte do kostela, vy víte, co myslím, do kostela farního na bohoslužby?“

B.: „Nechodím.“

K.: „Proč?“

B.: „Protože to není poručeno v slově Božím.“

K.: „Ale je mám poručeno se modliti.“

B.: „Ale ne z agendy.“

K.: „A jak tedy?“

B.: „Duchem. Jako apoštol dí: „Modliti se budu duchem a modliti se budu myslí“ (1. Kor. 14, 15.)

K.: „Můžeme se modliti duchem, myslí i z agendy.“

B.: „Modlitby v agendě jsou napsány od lidí, ale nejsou v srdci našem od Ducha sv. vzbuzeny. Apoštol též nedí: modliti se budu duchem a z modlicích knížek.“

Jiný soudce: „Čemu rozumíte, že je modlitba? Myslíte, že říci několik slov mluvených před lidmi je modlitba?“

B.: „O nikoliv! Lidé mohou krásně a dovedně něco říkati, a přece se nemodlí. Kdo se modlí, ten vylévá srdce své před Bohem skrze Krista, žádaje

za věci, jichž potřebu Duch sv. v srdci jeho osvědčil. A to se může díti bez agendy.“

S.: „Kterak můžeme vědět, že si něco na papír před tím nenapíšete a pak to ve shromáždění nečtete?“

B.: „To není zvykem u nás.“

K.: „Ale je patričné užívatí agendy a takových forem. Co máte proti agendě?“

B.: „Předně, že není poručena v bibli. Ukažte mi jedno místo z Písma, a já se z ní budu modlit.“

Při přelíčení někteří soudcové velmi nevázně si počínali. Jeden se ho tázal: „Kdo je váš Bůh? Snad Beelzebub?“ Častěji mu předhazovali, že je zaslepen od satana.

Keelin poroučel mu, že musí zanechat kázání, dokazuje, že mu nenáleží mluvit, že to náleží jen těm, kteří zákonně jsou k tomu oprávněni a že má při kotlářství zůstat a neplést se do kazatelství, avšak moudrým a velice vtípným odpovědím Bunyanovým nedovedl čeliti. Rozsudek zněl: „Musíte opět do vězení na tři měsíce, a jestliže pak se nepodvolíte choditi do kostela a nepřestanete-li kázati, budete vypověděn z království: jestliže pak promeškáte lhůtu, do kteréž vám bude opustiti zemi, anebo vrátíte-li se bez zvláštního dovolení králova, ztratíte hlavu.“

Po třech měsících 3. d. 1661. byl k Bunyanovi poslán soudce Cobb, který s ním velmi lidumilně a mírně jednal. Cobb uvedl příčinu, pro kterou byl poslán, že ho přišel vyzvat, aby se podrobil zákonům země, a že by se mohlo stát, že po třech měsících byl by vypovězen.

B.: „Chci se chovati ve všem, jak na muže a na křesťana sluší.“

Měli dlouhou rozmluvu spolu a na konec řekl Cobb: „Král nařizuje vám, abyste neměl žádných soukromých shromáždění, poněvadž je to proti zákonu, a král je zřízen od Boha, a proto byste žádných neměl odbývat.“ „Odpověděl jsem mu,“ dí Bunyan, „že Pavel uznával vládu, která za jeho dnů byla, že je od Boha, a přece často býval od ní vězněn. A ač Ježíš Kristus řekl, že by Pilát neměl žádné moci proti němu, kdyby jemu nebyla dána od Boha, zemřel přece z rozkazu téhož Piláta.“

Doufáme, že nebudete tvrditi, že Pavel aneb Pán Ježíš neuznávali úřadů a že snad hřešili, zamítajíce Božího nařízení. Pane, je dvojitá cesta ku poslušnosti zákonů. První je poslouchat jich činně, tudíž činit, co zákon rozkazuje, kde pak svědomím jsa vázán, nemohu zákona poslechnouti, jsem ochoten trpěti, co vláda proti mně učiní.“

O utrpeních, která mu snášeti bylo ve vězení, Bunyan se mnoho nezmiňuje. Velice dojemné je, že žena Bunyana, čekajíc se ku porodu, velice následkem uvěznění mužova onemocněla a s nebezpečím života mrtvé děcko porodila. Roku 1661 25. dubna byl král korunován a vyhlásil amnestii, kdo by o ni požádal. Žena Bunyanova předložila soudcům prosbu, by předložili králi žádost za amnestování mužovo, ale její prosby a její slzy neobměkčily srdce soudcův.

Žalářník se však naproti Bunyanovi velmi vlídně choval, ba dopouštěl mu i z vězení na čas odcházeti. V těch dobách navštěvoval svou rodinu a své přátele, modlil se s nimi a napomínal jich. Ba až do Londýna odešel k nějaké schůzi. Toho se doslechli úředové, a žalářník byl by téměř o své místo přišel. Jednou měl také dovoleno přes noc u své rodiny pobýti. Ale Bunyan nemohl spáti, a ještě v noci se do vězení odebral. Žalářník ho plánil, že v tak nepříhodnou dobu se navrátí.

Časně z rána přichvátal posel s dotazem, jak se daří vězňům? Jak se má Bunyan? A žalářník musil ho k Bunyanovi dovésti. Když posel odešel, řekl žalářník Bunyanovi: „Můžete se z vězení někam podívat kdykoli, nebo vy lépe víte, kdy se máte vrátiti nežli já.“

Pronásledování se šířilo, a tu až 60 lidí bývalo vězněno s Bunyanem pro svědomí. Bunyan mohl jich potěšovati a zapomínal na svůj zármutek. Jména členům svobodných církví čili independentních (t. nezávislých na státu a tudíž svobodných) bylo skonfiskováno. Bunyan často ve vězení kázal a potěšoval mnohých. Také častěji dostával návštěvy od svých přátel. Ve vězení zaměstnával se krajčářstvím a psaním svých nesmrtelných knih. Těmito svými spisy prospěl Bunyan světu více, než kdy by bylo mu přáno kázati v největších kostelích anglických.

Napsal tam následující spisy: „Město svaté“ (The Holy City), „Křesťana obcování“ (Christian Behaviour), „Vzkříšení z mrtvých“ (Resurrection of the Dead), „Milost nesmírná k největšímu z hříšníků“ (Grace Abounding to the Chief of Sinners) a především „Cestu křesťana“ I. díl (Pilgrim's Progress).

Tato kniha učinila nesmírně velikou sensaci a je jednou z nejkrásnějších knih všech literatur světových. Je vydána už v 82 jazycích. Poslední v řeči Mwanga, jíž se mluví v Ugandě (ve střední Africe). To pozoruhodné při ní je, že Bunyan je prost všeho sektářství, a že jen na hlavní věci klade důraz, o nichž mezi dítkami Božími nemůže býti rozkolu. Církev, k níž patřil Bunyan, sestávala z lidí, kteří většinou křest dítek zamítali. Mnozí zamítali obecenství s jinými dítkami Božími, kteří křest dítek schvalovali. Bunyan nikdy křest nekázal. A když baptisté jeho názor zamítali, že k večeři Páně a do církve mají býti všichni věřící bez ohledu na křest připouštění, napsal ve vězení pojednání: „Vyznání mé víry a důvody mého jednání čili s kým mohu církevní míti obecenství a s kým nikoli, jakož i důkaz doložený božským slovem, že nesmím jíti k Večeři Páně se zřejmě bezbožnými, že však mohu se zřejmě věřícími, kteří o křtu vodou mají různé náhledy.“

Pro tento spis byl zuřivě napadán od mnohých s různých stran. Ale on zůstal si důsledný a potíral náhledy těch, kteří do církve nepřipouštěli těch, kteří buď jen jako děti byli křtěni, aneb dítky křtili. Tak dí k jednomu z vynikajících baptistů Kiffinovi: „Kdybyste měl jen kde příležitost, neváhal byste pod úmyslem tohoto nevinného ustanovení, jak ho jmenujete, křtu vodou, činiti nájezdy a též i vpády do všech církví v zemi, které vaší obrazotvornosti nevyhovují. Byl jste už tak smělý, že jste tvrdil, že všichni, kteří křtili dítky, měli by se hanbiti a pokání činiti, prvé než by měli býti považováni za vzory v domě. Co jiného je to než hrozba, že kdybyste mohl dělati s nimi, co vám libo, že byste je zbavil výsad, kterých nyní požívají v církvi?“ Jiný jeho protivník tvrdil, že jako k pořádku manželství patří slavný veřejný sňatek, tak že nemá nikdo do církve býti přijat, není-li

slavnostně znovu pokřtěn. O něm dí Bunyan: „Tato slova jsou velmi černá. Domnívám se, že to řekl z neznámosti a pošetilé horlivosti. Bůh dej mu pokání.“ Už z toho patrně, že Bunyan byl pro volnost křtu vodou, a že tudíž v pravém slova smyslu nebyl baptistou, nebo jak se tenkrát říkalo anabaptistou. On také toho jména nemiloval. O sobě pak dí: „Chceš-li věděti, kterým jménem chci býti rozeznáván od jiných, povím ti, že chci býti a doufám, že jsem Křesťanem, a volím, uzná-li mne Bůh za hodna, býti jmenován Křesťanem, věřícím, anebo jménem, které je schváleno od Ducha svatého. A co se těch strannických názvů týče (ana)baptistů, independentů, prebysteriánů a podobných, mám za to, že nepocházejí z Jeruzaléma ani z Antiochie, ale spíše z pekla a Babylonu. Vedou zajisté přirozeně k roztržkám, jak lze viděti po ovoci jejich.“ „Neměj také mnoho obecnství s některými anabaptisty (novokřtěnci), ačkoliv i já jsem tak nazýván.“ Jinde dí: „Sváry a různice, hádky a předsudky požírají vzrůst náboženství, ne-li život. To jsou ty vody Mára, které naše duchy naplňují zhořklostí a uhašují Ducha Božího. Jednota a pokoj přirovnává se rose Hermon, rose, kteráž sestupuje na hory sionské, nebo tu udílí Hospodin požehnání i života. (Žalm 133, 3.). Roztržky proměňují náboženství v bodláčí a trní, v různice a strany. Různice jsou církvím jako války krajinám. Kde jest válka, země leží pustá a ladem, nikdo o ni nepečuje. Láska vzdělává, ale roztržka ničí. Roztržky jsou tolik, co severovýchodní vítr na ovoce, který jejich všecku zdárnost maří. Když bouře pominuly, všechno začíná růst. Jsou-li lidé rozdělení, málokdy mluví pravdu v lásce; a potom se nediv, že nerostou v toho ve všech věcech, který je hlava. Je to smutná předzvěst blížícího se hladu, ne chleba ani vody, ale slyšení slova Hospodinova, když klasové drobní a tencí pohltní klasy pěkné; když naše hádky o věci pochybné a věci méně důležité pohlcují naši horlivost o věci, které jsou jistější a praktičtější v náboženství, tak že nás to má naplniti strachem, že to bude známkou času našeho, o němž si potomci naši budou vyprávěti, že to byl věk, v němž se nejvíce o náboženství

mluvilo, ale nejméně lásky bylo.“ Zajisté vážná slova, jichž si sluší všimnouti i u nás za dob našich. Věřící jsou jedno a nechť je tedy nic netrhá. Pamatujme, že nezáleží na etiketě, jako spíše na obsahu. Ó kéž bychom všichni obsah měli!

Tak uplynulo 12 let. Za těchto 12 let byla anglická vězení naplněna vězni věřícími z církví svobodných. 8000 jich zemřelo ve vězeních. Zvláště udatně počínali si Quakeri, kteří nikdy při všech zákazech neustáli shromažďovati se.*) Až tu najednou z nenadání přišel královský patent 1672, kde král dí, že všechny násilné prostředky neprospěly po 12 let a že tudíž vyhláší svobodu Quakerům i jiným dissenterům uvězněným (asi 500). Mezi nimi je též Jan Bunyan. Ve vězení vždy ho byla potěšovala přítomnost Boží. Byla to léta pozhnaná. Kromě Písma sv. zvláště mu byla milá kniha Johna Foxe o mučedlnících (Book of Martyrs), která jako naše česká „Persekuce“ tisícům umdlených poutníků nové svěžesti a posily pro další pouť dodávala.**)

*) Na jednom místě uvěznili všechny mužské členy sboru Prátel (Quakerů), aby překazili shromažďování. I shromažďovaly se k pobožnostem ženy, a když ty uvěznili, začaly se hromadovati děti.

***) Bunyan býval znovu a znovu rozvražován listem, který psal ze svého vězení vlašský mučedlník mladistvý studující padovský Pomponius Algerius k svým přátelům: „Abych ulehčil vaší starost, kterou máte o mne, nemohu než sdělit s vámi něco z mého potěšení a radostí, které cítím a nalézám, abyste i vy spolu se mnou se radovali a zpívali Pánu. Nalezl jsem ložisko medu a plást medu v čelistích lva. Ejhle, ten, který kdys byl ode mne vzdálen, je nyní se mnou; toho, jehož jsem sotva pocítoval, vidím zřejměji; jehož jsem viděl zdaleka, toho nyní patřím před sebou; po němž jsem lačněl, ten přibližuje se ke mně a vkládá ruku svou na mne. Potěšuje mne a přepasuje mne veselím; všelikou hořkost zahání; poskytuje mi síly a udatnosti; uzdravuje mne, občerstvuje, vede, potěšuje. Hrozné vedro vězení stává se mi chladem, studená zima je mi občerstvujícím jarem v Hospo-

Dříve ještě než byl úplně osvobozen, byl Bunyan r. 1671 vyvolen a ordinován za staršího církve bedfordské. My si můžeme představit, že práci svou konal svědomitě káže evanjelium a navštěvuje nemocné. Schůze byly velmi četné. Tak v neděli časně ráno o 7. hod. až 1200 lidí se sešlo,

dínu. Kterak by se ten báti měl horkého počasí, kdo se nebojí upálení? Co se stará ten, jenž hoří láskou Páně, o třeskutý mráz? Místo toto je kruté a obtížné těm, kteří jsou vinni, ale nevinnému zde vystupuje rozkošná rosa, teče utěšený nektar, proudí sladké mléko, je zde plno dobrých věcí. Ať bídny světák poví, je-li kde místa, pastvy, anebo lučin tak líbezných srdci člověka, jako zde. Zde je hora Sion; zde jsem už v nebi samém. Zde stojí první Kristus Ježíš v čele, kolem něho staří patriarchové, proroci, evangelisté, apoštolové a všickni služebníci Boží. Z nich někteří objímají a těší mne, jiní povzbuzují, jiní otvírají mi svátosti, jiní mne těší, jiní pak kolem mne prozpěvují. Kterak bych měl si mysliti, že jsem samotný mezi tak mnohými a znamenitými, jako jsou tito, na něž patřiti je mi i útěchou i příkladem.“ K tomu Bunyan dodává: „Tento muž byl, píše toto psaní, v domě lesu libánského, v církvi pouště, na bojišti pravdy Boží. Pil z obou kalichů, i z toho přehořkého i z toho přesladkého. Že pak nenaříkal na hořkost, to proto, že sladkost ji přemohla. A jako jeho utrpení pro Krista byla mnohá, tak také útěcha skrze něho, ba co dím, mnohem hojnější. Nemyslíš, že byl ten muž obrem? Nebyl-li sloupem domu, zda nyní nedržel štítu víry, nestál-li v boji a nebojoval-li rytířsky? Zda-li jeho duch nebyl povýšen o tisíc stupňů nad smysly, tělesné ohledy, tělesnou lásku, sobectví a touhu po věcech světských? Ano, toho došel patře na cíl, který oblíbil a všechna pochlebenství, všemožné sliby, hrozby, pohany nemohly ho přiměti k tomu, aby se zajímal o svět a slávu jeho. Jeho duše byla uchváčena rozkošemi neviditelnými, velice žádostiv byl dokázati lásky ku Pánu obětováním života svého pro něj. Toužil býti tam, kde nebude bolu ani strasti, nebude vzdechu, slz ani trápení.“

aby ho slyšeli, když meškal v Londýně. Mezi jeho posluchači býval prý i znamenitý bohoslov Owen. Král Karel II. pravil mu jednou, že nemůže pochopiti, že muž tak učený může poslouchati kázání neškoleného kotláře. Owen prý odpověděl: „Kdybych mohl nabyti schopností takových, jako má ten kotlář ke kázání, rád bych se za to vši učnosti vzdal.“ Jako žádného neušetří zlí jazykové, ani nyní ho nenechali na pokoji, ale Bunyan pokračoval v díle svém věrně a nepřetržitě.

Roku 1678 vydal svou „Cestu křesťana“. I. díl. Roku 1684 vyšlo už 10. vydání, k němuž po prvé připojen byl druhý díl (Cesta křesťanky). R. 1682 Svatou válku vydal. Všech jeho spisů bylo asi 60. Jsou ovšem ceny různé. Nejcennější pak ze všech je jeho „Cesta křesťana“. Kéž je mnohému ku požehnání i toto české vydání, jako byla tři předcházející, Nedomovo přeložené z němčiny, vydané po prvé roku 1815., po druhé angl. trakt. společností r. 1864. a československé vydání. (Cesta poutníků na horu Sion r. 1871.)

Své řemeslo zdá se, že dělal až do smrti. Zdraví jeho nebylo silné, byvši dlouholetým vězením podvráceno. Roku 1688 byl nemocen potivou nemocí, která tehdy panovala. Tím byl vysílen. Sotva se jen trochu zotavil, šel umírajícího muže smířit se synem. Otec odpustil, a Bunyan nesl zvěst smíru synovi do Londýna. Na cestě však promokl a zůstal nemocen v Londýně u svého přítele Strudwicka. Deset dní trvala pouze jeho horečka, a té podlehl 31. srpna 1688. u věku 60 let.

Z jeho 6 dětí, které měl s první ženou, přečkali ho tři: Tomáš, Jozef a Sára. Tomáš byl 45 let členem bedfordského sboru a kázával někdy. Jemu bylo svěřeno vyhledávat členy nepořádné. Vážen byl pro svou opravdovou nábožnost. Posledněkrát v Bedfordě vyskytá se jméno Bunyanovo u jeho pravnučky Anny, která zemřela v 76. roce svém r. 1770. Jozef se usadil v Nottinghamu a oženiv se bohatě přistoupil k státní církvi anglické. Jeho potomkem posledním byla pí. Senegarová, která umřela jako přísná baptistka r. 1847. — Žena Bunyanova zemřela r. 1692. Sbor pak, v němž v Bedfordu Bunyan působil, není, jak by se mohlo oče-

kávati baptistský, ale více v duchu Giffordově a Bunyanově se vyvíjeje stal se sborem kongregačním, stoje na stejném stanovisku jako svobodná reformovaná církev česká.

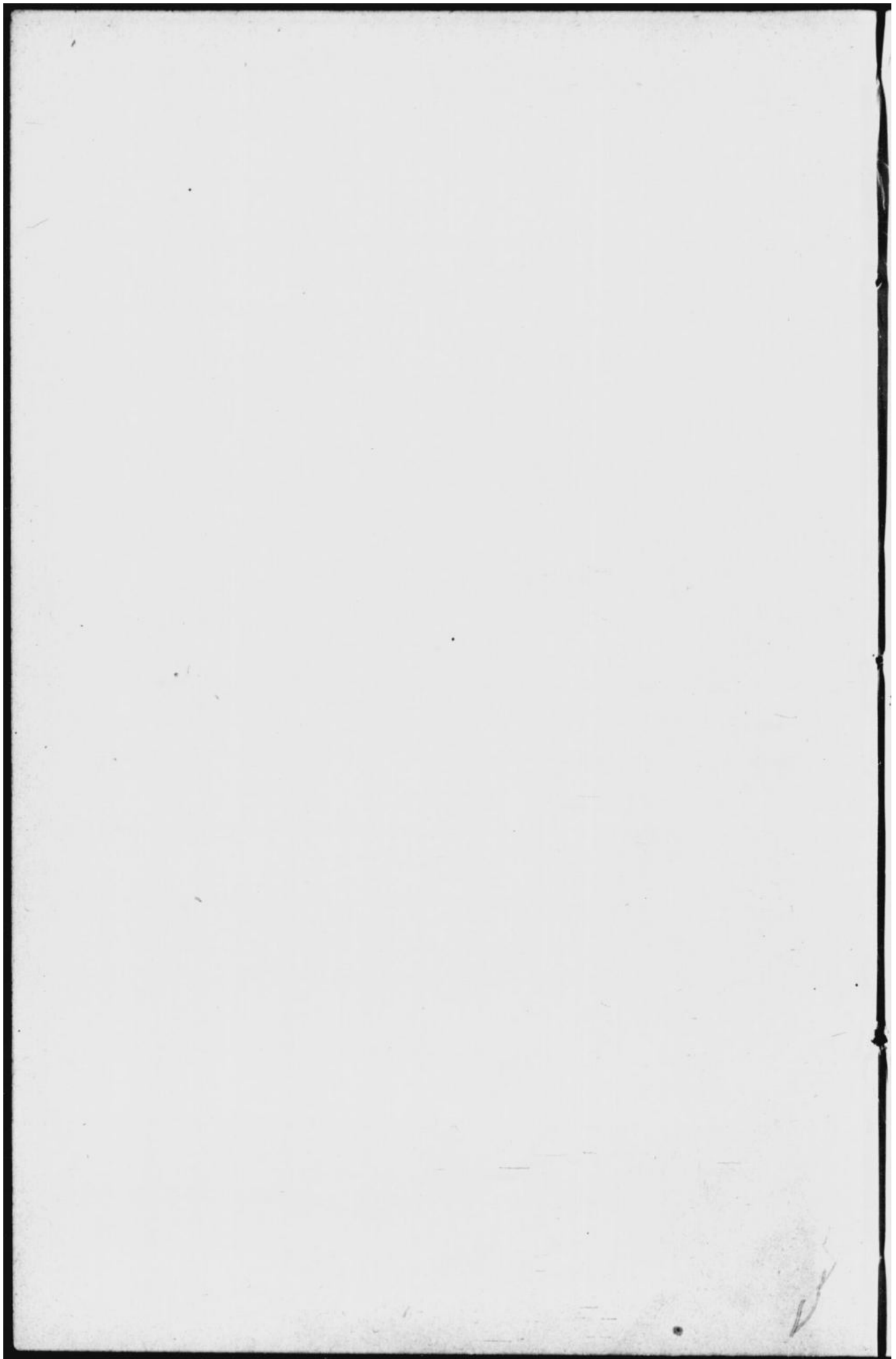
Ukončím slovy Bunyanovými, kterak on na svůj život nazíral: „Ze všech strachů nejlepší je ten, jenž způsoben krví Kristovou a nejsladší radost je ta, která smísena je s kvílením nad Kristem. Rozkošné je býti na kolenou před Bohem a míti v náručí Krista. Doufám, že něco z toho vím. Sedm nepravostí poznávám v mém srdci do dnes: 1. Náklonnost k nevěře; 2. Náhlé zapominání lásky a milosrdenství, jak nám je zjevuje Kristus; 3. Spoléhání na skutky zákona; 4. Rozptýlenost a chladnost na modlitbách; 5. Zapominání bdělosti nad tím, zač se modlívám; 6. Náklonnost kreptání, že nemám více a při tom hotovost zneužiti toho, co mám; 7. Ničeho nedovedu vykonati, co Bůh mně nařizuje, aniž by se v to nedralo mé porušení. „Nalézám tedy, když chci činiti dobré, že se mne přidrží zlé.“ (Řím. 7, 21.). Tyto věci ustavičně vidím a cítím a rmoutím se, jsa jimi obklíčen, ale přes to Boží moudrost řídí je k mému dobrému. 1. Působí, že se mám v ošklivosti; 2. Chrání mne, abych nedůvěřoval srdci svému; 3. Usvědčují mne o nedostatečnosti vsí přirozené spravedlnosti; 4. Ukazují mi, že je mi nevyhnutelno utíkat se k Ježíši; 5. Nutí mne, bych se modlil Bohu; 6. Ukazují mi, že potřebí mi bdíti a střízlivu býti; 7. Vybízejí mne, abych volal o pomoc k Bohu skrze Krista, aby mne světem tímto provedl.“ Tak o sobě smýšlel Jan Bunyan. Znal sebe z milosti a znal svého Spasitele.

„Protož i my takový oblak svědků vůkol sebe majíce odvrhouce všeliké břímě i snadně obklíčující nás hřích skrze trpělivost konejme běh uloženeho sobě boje, patříce na vůdce a dokonavatele víry Ježíše, kterýž místo předložené sobě radosti strpěl kříž, opováživ se hanby i posadil se na pravici trůnu Božího. A považte, jaký jest ten, kterýž snášel od hříšníků taková proti sobě odmlouvání, abyste neustávali v myslích svých hynouce.“ (Žid. 12, 1—4.).

Cesta Křesťana

(Cesta poutníka)

z města Zkázy na horu Sion.

Kapitola I.

1. Hříšník probuzený z hříchu. 2. Nepochopen od vlastních. 3. Zděšené svědomí. 4. Evanjelista.
5. Útěk a snaha zadržeti jej. Tvrdošíjný a Povolný.

1. Putuje pouští světa tohoto¹⁾ přišel jsem na jedno místo, kde byla jeskyně.²⁾ Tu položiv se usnul jsem a měl jsem sen. I viděl jsem muže oděného v roucho ohyzdné

¹⁾ Svět je křesťanu pouští, jíž vede cesta jeho k domovu, kamž s touhou spěje neohlížeje se na nic vezdejšího, neboť zde nemá místa zůstávajícího. Je poutníkem často unaveným a umdleným, bez přátel, opuštěn a posmíván, ale tam, kamž s celou duší spěje, je měšťanem a domácím Božím. Jsi-li doma na světě, nejsi doma v nebeském Jeruzalémě; nejsi-li na „cestě“ (Sk. 9, 2), bloudíš ještě „v poušti“ bez cesty, cíle, bez domova.

²⁾ Vězení Bedfordské . . . I zlost bezbožníků chváliti Boha musí. Nepřátelé chtěli zle učinit, a aj, vzešlo dobré. Zde Pán dal čas a schopnost Bunyanovi napsati knihu, která tolik požehnání přinesla. Nepředpisuj Bohu svému cesty, jak tě vésti má. On vede tě dobře, ať v zátíší, ať v utrpení, ať v nemoc. Jozef prodán byl za otroka, aby zachoval rodinu svou. Jan vyobcován na pustý Patmos, kde napsal knihu Zjevení, jíž se v soužení potěšovali a potěšují tisícové. Luther z veřejného života odveden do zátíší wartburského, kde přeložil Písmo sv. Hus z vězení nejkrásnější psal dopisy. Pod Klopoty napsal Komenský svůj Labyrint. Jen buď Boží a dej se vést.

(Iz. 64, 6.), an stojí s tváří odvrácenou od domova svého, s knihou jakousi v ruce a s těžkým břemenem na zádech svých. (Žalm 38, 5. Ab. 2, 6. Mat. 11, 28.) I viděl jsem, an otevřev knihu (Iz. 34, 16.) jal se v ní čísti a čta dal se do pláče a třásl se jako osyka a nemoha se déle zdržeti žalostně vykřikl: „Co mám činiti?“³⁾ (Sk. 2, 37. 16, 30. Řím. 7, 24.).

2. Takto sevřen jsa v duchu šel domů a jak mohl, přemáhal se před manželkou svou a dítkami svými, aby zármutku jeho

³⁾ Tak volá probuzený hříšník, jenž ve světle Ducha svatého poznává, že je všecek nečistý. Roucho ohyzdné jsou všechny spravedlnosti jeho. Vidí své zahynutí a děsí se hněvu Božího. Cítí přetěžké břímě hříchů, odvrací tvář svou ode všeho, co ho dříve těšovalo, i ta přirozená vlhkost jeho obrací se mu v sucho letní, sám sobě je obtíží, všecka sladkost obrací se mu v hořkost nejhořejší — a to vše proto, že Duch sv. ukázal mu, jak veliký je hřích a bída jeho. On svadne, a kterak by zatajiti mohl, co ho tak svírá? Vyhlédá, kde by útočiště našel, bere svou bibli, by ta ukázala mu, kam se utéci má pro zachování a spasení. Čím však déle čte, tím jasněji poznává své zahynutí i svých milých. To jmenujeme stavem probuzení, když Duch sv. osvítí hříšníka, aby viděl ošklivost hříchu a svou vzdálenost od Boha. — Byl jsi také ty už probuzen? Viděls i ty břímě hříchů svých, cítil jsi tíži jejich, zaúpěl jsi už sám nad sebou a nad svou zkažeností, a zatoužil jsi po spasení táže se: Co mám činiti, abych spasen byl? Či máš dosud onen hrozný pokoj a klid smrti? Nebyl-li jsi zdrcen a skormoucen hlasem Ducha svatého nad svým hlubokým pádem, nepoznal-lis, že jsi se narodil v městě Zkázy a že nevyjdeš-li odtud, zahyneš, — ovšem této knížce neporozumíš, ale také cílem tvým není asi nebeský Jeruzalém.

neznamenal. Že však úzkost jeho byla čím dále tím větší, nemohl dlouho mlčeti; proto konečně svěřil se ženě a dítkám takto pravě:

„Moje milá manželko i vy dítky milé, po mně, vašem věrném příteli, je veta, neboť břímě jakési hrozně mne tíží, kromě toho pak bezpečně jsem se dověděl, že město

naše⁴⁾ ohněm s nebe shoří (2. Petr. 3, 10—12. Sof. 1, 18. 3, 8. Jer. 51, 25. 26. 62.), při čemž i já, i ty, milá ženo, s našimi drahými dítkami bídne zahyneme, leč bychom nějak unikli, ale jak, dosud mi známo není.“⁵⁾

Takovouto řečí byla však rodina jeho nemile překvapena a zaražena, ne snad že by řeči jeho byli uvěřili, nýbrž že se obávali, že bláhové nápady a blouznivé myšlenky z pomatení rozumu pronáší, a proto domnívajíce se, že spánek mysl jeho osvěží, dopravili ho na lůžko,⁶⁾ avšak noc nebyla lepší dne: strávil celou noc na místě spaní vzdychaje a pláče. (Ž. 6, 7. 38, 10.) Když pak se rozednilo, tázali se ho, měl-li by se

⁴⁾ Svět. Svět pak hyne i žádost jeho. Jestli nemáš víc, o všechno přijdeš.

⁵⁾ Probuzený hříšník vidí v první řadě své hříchy a své zahynutí a nevidívá hned vyváznutí, ale tolik je mu jasné, že, jeli jaké, bude ho hledat, a chápe se tudíž každého, byť i lomeného paprsku naděje. To je známka zármutku, jehož líto nebývá, na rozdíl od zármutku druhu Kainova. (2. Kor. 7, 10. 1. Mojž. 4, 13.).

⁶⁾ Mlčením hříchu nelze zniknouti, a to srdce zbouřené lze pozorovati i na vrchu. Neobráceným a neprobuzeným je divné, že by někoho hřích mohl tlačiti, a proto připisují zármutek nad hříchem jen blouznění a pomatení a předpisují ubohému nemocnému srdci tělesné léky a jedy, které nemohou vyléčiti. Mnohé vyděšené ze sna svědomí dostane od svých rodičů, přátel, učitelů i pastýřů radu Eliho: „Jdi, spi zase!“ (1. Sam. 3.). Nechoď zase spat ty, probuzená duše, nevyrážej se ze svého zármutku, dokud nesejme tvého břemene Pán a neujistí tě svým milováním.

lépe. „Hůře a hůře,“ zněla odpověď,⁷⁾ a zase jako včera začal jim mluvit. Oni však se zatvrzovali. Domnívali se též, že svojí nevlídností a svým odporem mu jeho truchlou náladu vypudí a tak někdy se mu smáli, jindy o něm vtipkovali a jindy si ho pranic nevšímalí. Ale on odcházel do své komůrky, kde se za ně modlíval (Mat. 6, 6.), jich litoval a sám nad sebou kvílel.⁸⁾ Častěji také vycházel sám a sám do polí a tam čítal anebo se modlíval. (Ž. 119, 176. Pláč 5, 21.). Takto strávil několik dní.⁹⁾

3. I viděl jsem za nějaký čas, že chodě v polích a čta v knize, jak obyčej mívá, jevil na sobě známky velikého vnitřního zděšení. Neboť čta propukl v hlasité štkání a zvolal, jako už před tím: „Co mám činiti, abych spasen byl?“¹⁰⁾

⁷⁾ Ty noci! Duše probuzená hledá ve dne v noci odpočinutí. I sen děsí, a tíže hřícha straší. A vše, co podniká k své úlevě, ránu její jen rozdirá. Lidé radí to a ono, ale vždy hůře měla se žena stížená svou nemocí pod rukama lékařů. (Mark. 5, 26.). Marně procitší hlad ukájíš mlátem, které svině jedí.

⁸⁾ Chování a nechápavost vlastních probuzené duši přidává trápení. Nechtějí pochopiti příčiny nepokoje. Vtipy, smíchem anebo i odporem nelskavým a pohružkou chtějí přehlušiti burácení srdce, a ztracena ta duše, která jich poslechne. Často mnohý jinoch hrozně bývá trápen od svých druhů, kteří v dílně nebo ve škole tím bezbožněji si počínají, čím větší hrůzu nad hříchem u svého druha vidí. Jejich snaha je uspatí jej zas: Jdi, spi zase! Zdali dáš se uspat? Dá uspatí se ten, jenž vidí, že nad ním střecha hoří?

⁹⁾ Tak Saul v Damašku. Sk. 9.

¹⁰⁾ Před tím nejvíce zahynutí ho děsilo, nyní vzrná se ho touha po zachování. Touha po ži-

4. Viděl jsem též, že se díval brzo na tu brzo na onu cestu, jakoby běžeti chtěl, avšak přece stál, poněvadž, jak jsem pozoroval, nevěděl, kterou z nich by se dáti měl. I viděl jsem, an se k němu blíží muž nějaký, jménem Evanjelista a táže se ho: „Proč tak žalostně voláš?“¹¹⁾

On pak odpověděl: „Pane, z této knihy, již v ruce mám, vyrozumívám, že jsem odsouzen k smrti (5. Mojž. 27, 26. Gal. 3, 10.), a potom že bude soud (Žid. 9, 27.). Cítím pak, že umřítí nejsem ochoten, k soudu pak nejsem spůsobilý.“ (Job. 16, 21. Ez. 22, 14. Mal. 3, 2.).¹²⁾

I vece Evanjelista: „Proč nechceš umřítí, když tento život prosycen je tak mnohým trápením?“

Odpověděl: „Bojím se, že břímě, jež tíží hřbet můj, stáhne mne hloub a spropadnu

votě je duši vrozena. A přec většina lidí volí smrt. Mroucí duše, poď k Ježíši. I proč mřítí máš?

¹¹⁾ Ejhle, něžnou lásku a péči Ježíšovu, toho velikého pastýře a biskupa duší naproti hříchem obtíženým hříšníkům. Posíláť jim evanjelisty, totiž hlasatele radostného poselství, že tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby každý, kdož věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný. Věřící kazatel je zvláštní dar Boží milosti, jehož nelze dosti oceniti, jmenovitě v začátcích, když probuzený hříšník neví si rady.

¹²⁾ Probuzený hříšník je upřímný a upřímně se svěřuje. Věřící kazatel brzo také pozná, má-li co činiti s duší hledající Pána a toužící po pokoji a jistotě anebo s duší ve farizejské pýše bezpečnou, byť se i mnoho oháněla větami z katechismu o hříchu a bídě člověka. Ó kéž by bylo mnoho pravých svědků, plných moudrostí a Ducha svatého.

se do pekla (Iz. 30, 33.); nejsa pak, pane milý, způsoben jíti do žaláře, tím méně budu moci obstáti na soudu a tím méně snesu rozsudek. Toho když povážím, úzkostí křičím.“¹³⁾

I řekl Evanjelista: „Máš-li se takto, proč meškáš a stojíš?“¹⁴⁾

Odpověděl: „Nevím, kam jíti mám.“¹⁵⁾

¹³⁾ Hloub a hloub vidí své neštěstí: vězení strachu a hrůzy, soud, z něhož nelze vyváznouti, rozsudek platnosti věčné. Ano, k tomu jedinkému potěšení v životě i v smrti jde se poznáním hřícha. Můžeš do opravdy z celého srdce svého odříkávati odpověď na 1. otázku heidelberského katechismu? („Mým jedinkým potěšením v životě a i v smrti jest to, že nejsem sám svůj, nýbrž že jsem svého věrného Spasitele Ježíše Krista, jenž mně svou drahou krví ze všech mých hříchů vykoupil a tak mne sobě ostříhá, že bez vůle Otce mého nebeského ani vlásek s hlavy spadnouti mi nemůže, ano mně vše, děj se co děj, ku spasení sloužiti musí. Protož mne svým svatým Duchem ujišťuje, že mne jednou k sobě pojme; zatím pak ve mně den ode dne upřímnější žádost vzbuzuje, abych již ostatní čas svého života jemu ke cti trávil.“)

¹⁴⁾ Proč bloudíš pouští světa toho?
Proč truchlíš, srdce, v bolu svém?
Proč bez přítele v bídě hyněš
a v stavu hřícha trváš zlém?
Dnes učiň konec stavu tomu:
ó vrať se domů, vrať se domů.

Proč? „Živť jsem já, dí Panovník Hospodin, žeť nemám libosti v smrti bezbožného, ale aby se odvrátil bezbožný od cesty své a živ byl. Odvrátte se, odvrátte od cest svých zlých; i proč mřítí máte, ó dome izraelský?“ (Ez. 33, 11.). Je ještě nějaká příčina?

¹⁵⁾ Někteří sice přišli k obrácení bez kazatele, ale většina obrácených vděčně vzpomíná sluhů Božích, kteří ukázali jim cestu, když nevěděli, kam se obrátiti. (Řím. 10, 14. 15. Iz. 52, 7. Žid. 13, 7.)

I dal mu pergamenový list, na němž napsáno bylo: „Útec budoucího hněvu“¹⁶⁾ (Mat. 3, 7. Jer. 50, 8. 51, 6. 2. Kor. 6, 17. Luk. 3, 7. 17.). I četl muž ten v listě a a potom tázavě ohlédnuv se na Evanjelistu řekl: „Kam se utéci mám?“ On pak odpovídaje a prstem ukazuje přes široké pole řekl: „Vidíš tam tu těsnou branku?“¹⁷⁾ (Mat. 7, 14.). „Nevidím,“ zněla odpověď.¹⁸⁾ „Vidíš-li tam to zářící světlo?“¹⁹⁾ „Zdá se mi, že vidím.“ „Dobře,“ dí Evanjelista. „Jen nespouštěj oka svého s toho světla a běž přímou cestou k němu, a tam přijdeš

¹⁶⁾ Kdo se ze Sodomy béřeš, utíkej; jednat se o život, o duši jedinkou.

¹⁷⁾ Evanjelium nikdy nenechá hříšníka usvědčeného z viny v smutném jeho stavu, v kterém ho našlo, bez naděje, bez pomoci, nýbrž ukazuje na toho, jenž sluje Ježíš, protože on vysvobozuje lid svůj od hříchů jejich (Mat. 1, 21.). Ukazuje mu: „Ejhle, Beránek Boží, kterýž snímá hřích světa“ (Jan 1, 29.). Duch svatý neukazuje pouze, jak veliký je náš hřích, ale také jak nás z něho Ježíš vykoupil. Ukázal ti to už?

¹⁸⁾ Hřích oslepil nás tak, že přirozeným okem nevidíme cest spasení a nevidíme na Pánu Ježíši ani podoby ani krásy, proč bychom ho žádostivi byli. (Iz. 53, 2.).

¹⁹⁾ Světlo je slovo Boží (Ž. 119, 105. 2. Petr 1, 19.), jež rozžžehá Duch svatý, aby v prachu a ve tmě zapadlý groš mohl býti nalezen (Luk. 15, 8.). Bez tohoto světla nelze viděti Krista. Bez Ducha sv. pak zůstává slovo Boží temné a mrtvou literou. Proto tak mnozí nemají Pána Ježíše, protože Duch sv. obživuje slovo nezjevil jim, proč by toho muže bolesti tak žádostivi byli. Bez Ducha sv. nepomůže ani rozšiřování Písem ani kázání. Bez něho je vše tajemství. Bez světla sejdeš s cesty. Proto pozor na hlas Ducha sv. a na jeho učení.

k bráně, na niž když zatlučeš, povědí ti, co činiti máš.“²⁰⁾

5. I viděl jsem, an muž ten dal se do běhu. Avšak sotva kousek cesty od dveří svých uběhl, jala se manželka jeho i s dětmi, zpozorovavše jeho útěk, hlasitě za ním volati, by se vrátil. (Luk. 14, 26. 1. Kor. 3, 18. 4, 9. 10.). On však zacpav si uši prsty svými, aby neslyšel, utíkal volaje: „Jde mi o život, o život, o věčný život!“ (Gal. 1, 16.) Ani se neohlédl a pádil přímo přes pláň. (1. Mojž. 19, 17. Luk. 9, 62.) Také i sousedé vybíhali ven podívat se na jeho běh.²¹⁾ Někteří se smáli, jiní mu vyhrožovali, jiní volali, aby se vrátil, dva pak z nich rozhodli se, že stůj co stůj i násilím

²⁰⁾ „Já jsem dvéře; skrze mne všel-li by kdo, spasen bude,“ dí Spasitel. On je brána života. Mnozí rozhodující se utéci budoucího hněvu, chtějí napřed všechno vědět. Poď k Ježíši, a on oznámí tobě, co bys měl dále činiti. Jen k němu — o to tu jde, na tom záleží. Pamatuj: Ježíš jenom!

²¹⁾ Začíná-li hříšník utíkati záhuby, příbuzní neobrácení hledí zadržeti jej. Je však mnohem moudřejší zacpati si uši naproti důvodům těla nežli se s tělem a krví raditi. Kterému hříšníkovi jedná se o spasení, bude hluchý naproti hlasům zovoucím jej nazpět. Čím více ho vábí, tím více utíká. On sice touží přemluvit je, by s ním šli, ale když strach jeho duše se vzmáhá, utíká k Pánu, byť utekl samojediný. Nečekej, až by se snad i jiní rozhodli. Poď hned a neváhej! Nečekej ani na svou ženu, ani na své děti. Čas kvapí, a brzo zajde den milosti. Kdo utíká hněvu budoucího, je divadlem světa. Poutník utíká sám bez manželky, bez dětí. Jak mnoho bývá těch, kteří z celé rodiny bývají vychvázeni jedini! Pán Ježíš přišel jedněm ku povstání, jiným pak ku pádu.

ho nazpět přivedou. Jednomu říkali Tvrdošíjný a druhému Povolný.²²⁾ Už byl hezký kus uběhl, ale oni že neustanou, až ho dohoní. A také ho brzo dohonili. I dí jim: „Milí sousedé, proč pak jste za mnou přišli?“

„Abychom Vás přemluvili, byste se s námi vrátil,“ byla jejich odpověď.

„To však dokonce nelze,“ dí. „Bydlíte v Městě Zkázy, kdež i já jsem se narodil. Zůstávajíce pak tu zapadnete dříve nebo později hloub, než je hrob, na místo hořící ohněm a sirou. Dejte si říci, sousedé, a podte se mnou.“²³⁾

„Co že?“ namítal Tvrdošíjný. „Jíti s Vámi a opustiti přátely, pohodlí a rozkoše?“

„Ovšem,“ pravil Křesťan (neboť to bylo jméno jeho).²⁴⁾ „Avšak vězte, že ani s nejmenší věcí z těch, jichž dosíci žádám, ne-

²²⁾ Jména ukazují na jejich povahy. Tvrdošíjný je zaujat proti cestě Křesťanově, nechápá ho a nechce slyšeti žádných výkladů. Nemoha ho pohnouti k návratu laje mu a hněvá se. Povolný je povahy měkké, je dojmům přístupen i dobrým i zlým. Líbí se mu vypravování Křesťanovo, ale neuvažuje, co vše mu bude podstoupit. Je mělký, podoben zrnu vrženému na skálu.

²³⁾ Z hlubokého přesvědčení svědčí probuzený hříšník jiným a vybízí je, by spolu s ním šli. Nejmenší jiskra milosti Boží poslaná do srdce odráží se v něm v podobě dobré vůle k lidem. Ihned jedná dle slova: „Kdo slyšíš, reiž: Příklad.“ (Zjev. 22, 17.). Uvěřil jako Abraham, že lépe je opustiti vše k vůli Pánu a spěti za blahoslavenou naději, o níž bible vypravuje.

²⁴⁾ Křesťan tolik co: Kristův. Je Kristův, poněvadž v té jeho opravdovosti zjevuje se, že Spasitel táhne jej, ba že uchopil jej, ač si on sám toho ještě vědom není. Jsi ty křesťan?

lze přirovnati, cokoli opustíte. Chcete-li jen jíti se mnou, přesvědčíte se, že se budete míti dobře jako já, neboť tam, kam já jdu, je hojnost všeho (Luk. 15, 17.), zkrátka, poďte a uvidíte.“

A když se Tvrdošíjný tázal, jaké že jsou to věci, jichž opouštěje všecken svět hledá, dí Křesťan se zápalom: „Hledám dědictví neporušitelného, nepoškvrněného, neuvadlého, které se chová v nebesích (1. Petr. 1, 4. Žid. 11, 16.) a je tam bezpečné, aby v čas uložený dáno bylo těm, kteří ho snažně hledají. (Žid. 13, 14.) Libo-li, přečtěte si to v mé knize.“

Tvrdošíjný však pokynuv rukou dí: „Vari! Pryč s Vaší knihou. Raději povězte, chcete-li se vrátiti s námi čili nic?“²⁵⁾

Křesťan: „Já? Nikoli! Vztáhl jsem ruku svou k pluhu.“ (Luk. 9, 62.)²⁶⁾

Tvrdošíjný: „Poďte tedy, sousede Povolný, vraťme se domů bez něho. Je to jeden z převrácenců pomatených, kteří, utkví-li na čem, zdá se jim, že jsou mudřejší než sedm mudrců rozšafných.“²⁷⁾

²⁵⁾ Zatvrzelcům je nejprotivnější bible. Nechtějí o ní ani slyšet. Nechtějící se obrátiti neznají žádného přesvědčování.

²⁶⁾ Křesťan za žádnou cenu se nevrátí tam, z čeho vyšel. Ví, že zůstatí v tom, v čem se narodil, znamená smrt. Mnozí se kasají: V čem jsem se narodil, v tom umru. Ano, v hříších se narodili, v hříších umrou. Ale ty, chceš-li mít život věčný, musíš se narodit znovu z vody a z Ducha svatého (Jan 3.), totiž obrátit se a vyjít ze tmy k světlu, ze světa k Pánu Ježíši.

²⁷⁾ Svět fanaticky odporuje cestě Boží a při tom věrným poutníkům fanatism (přemrštěnost) vyčítá.

„Nepohrdejte tím,“ odpověděl Povolný. „Je-li pravda, co ten dobrý Křesťan praví, jsou vyhlídky jeho jistě lepší našich. Jsem v srdci svém nakloněn jíti s ním.“

Tvrd.: „Ejhle! Což ještě více bláznů? Poslechněte a vraťte se; kdo ví, kam Vás tento pomatenec zavede. Vraťte se a umoudřete si.“²⁸⁾

Kř.: „Nikoli! Podťte jen se mnou, sousede Povolný. Lze doopravdy dojít věci, o nichž jsem mluvil a mnohem slavnějších ještě. Nevěříte-li, čtete jen v této knize, a vězte, že pravdivost toho všeho potvrzena je krví toho, který je jejím původcem.“²⁹⁾ (Žid. 9, 17. 19. 21. 2. Petr. 1, 19.).

Pov.: „Nuže, sousede Tvrdošijný, já jsem se rozhodl, že půjdu s tímto dobrým mužem a volím stejný los. Než, milý druhu, víte-li pak cestu k místu onomu přežádostivému?“

Kř.: „Muž, jménem Evanjelista, ukázal mi, abych spěchal k těsné brance, která je

²⁸⁾ Kdo se ještě nestal bláznem pro Krista u tohoto světa, nestal se ještě moudrým k spasení skrze víru v Pána Ježíše.

²⁹⁾ Křesťan zápasí o duši Povolného. Potěšil se asi, že nepůjde sám, avšak sklamal se. Ale přes to byla mu tato zkušenost vzácnou školou. Povolný rozhoduje se jíti s ním, ale poněvadž ho z Města Zkázy nevyhání břímě hříchů a vědomí zahynutí, jde jen, aby něčeho radostného užil, při tom nechává si zadních dveří, jimiž by po případě zase vrátiti se mohl. Probuzený však hříšník utíká budoucího hněvu a vše za sebou boří, aby se už nikdy navrátiti nemohl. Máš také ještě tajnou smlouvu se světem, anebo zbořil jsi most za sebou?

před námi, kde prý dostaneme potřebného poučení.“

Pov.: „Podme tedy, milý sousede, ne-meškejme.“

A tak spolu odešli. Tvrdošijný pak dí: „Já však se vrátím zase domů. Nechci býti tovaryšem svedených a blouznivých lidiček.“

Kapitola II.

1. Hovor Křestana a Povolného o věcech, jichž hledat vyšli. 2. Nemajíce se na pozoru oba do bahna padli. 3. Povolný zhoršiv se z bahna domů utíká. 4. Křestana Pomocník vysvobozuje. 5. Povahu bahna vykládá. 6. Povolný jak od sousedů přijat.

1. I viděl jsem ve snu svém, že Křestan s Povolným, když je byl Tvrdošíjný opustil, spolu šli přes pláň a takto spolu hovořili: ¹⁾

Kř.: „Tak, sousede Povolný, jak se vám daří? Těší mne, že jste se uvolil se mnou jíti. Kdyby byl Tvrdošíjný jen poněkud jako já pocítil moci a hrůzy těch věcí, kterých ještě ovšem nelze viděti, nebyl by se tak lehkomyšlně odvrátil.“ ²⁾

¹⁾ Probuzený hříšník nemůže jinak než hovořiti o tom, co srdce jeho naplňuje, o své touze i o své úzkosti.

²⁾ Probuzený hříšník těší se, když má tovaryše a lituje, že i jiní nepocítili svého zahynutí a břemene hříchů svých. Jistě i oni by si dali říci. Proč tak málo je těch, kteří ze Sodomy vyvésti se dají? Zdá se jim, že to žert, že Bůh dštíti bude na Sodomu ohněm a nevěří, že neobrátl-li se, skutečně zahynou. „Pohrdají bohatstvím dobrotivosti Boží a snášelivosti i dlouhočekání nevědouce, že dobrotivost Boží je vede ku pokání.“ (Řím. 2, 4.). Ó bys nepohrdal ty!

Pov.: „Podme jen, sousede Křestane, a vypravujte mi, poněvadž jsme tu jen my dva, obširněji, jaké že to jsou věci, k nimž kráčíme a jak jich dojdeme.“

Kř.: „Mohu jich lépe myslí pochopiti než je jazykem vypověditi. Ale že jste žádostiv je znáti, přečtu vám o nich ze své knihy.“

Pov.: „A myslíte, že slova knihy vaší jsou pravdiva?“³⁾

Kř.: „Ovšem; neboť původ svůj má od toho, který lháti nemůže.“ (Tit. 1, 2. Žid. 6, 18. 4. Mojž. 23, 19. Řím. 3, 4. Jan 3, 33. 8, 40. 17, 17.)

Pov.: „Dobře. Ale jaké jsou to věci?“

Kř.: „Dáno nám bude nekonečné, věčné království a život věčný, abychom v tom

³⁾ Je to pravda? Srdce člověka je tak otupeno, že spíše věří lichým řečem světa než Bohu, který lháti nemůže. Eva spíše věřila ďáblu než svému nejlepšímu příteli Bohu, kterého lásku ze zkušenosti znala. Ale dobře odpovídá Křesťan. Bible má svůj původ od Boha, který nikdy lháti nemůže. Duchem sv. zajisté puzeni, mluvili svatí Boží lidé (2. Petr. 1, 21.). Nebyla-li by bible hodnověrna, nebylo by žádných bezpečných a jistých základů víry. Proto vidíme snahu ďáblou ve všem, aby pravdomluvnost Písma v pochybnost uvedl. I dnes mate lidi otázkou: „Tak-liž jest, že vám Bůh řekl?“ podkládaje jiný smysl řeči Boží. A kdo nám utvrdí Písmo? Ten, který je jeho původce: Duch svatý. On ti vše zjeví, budeš-li dbát slova Spasitelova: „Mé učení není mé, ale toho, kterýž mne poslal. Bude-li kdo chtíti vůli jeho činiti, tenť bude uměti rozeznati, jest-li to učení z Boha, čili mluvím já sám od sebe.“ (Jan 7, 16. 17.)

království mohli věčně bydleti.“⁴⁾ (Jan 10, 28. 1. Tim. 6, 12.)

Pov.: „I to je krásné! A co více?“

Kř.: „Jsou nám přichystány koruny slávy a roucha, v nichž se stkvíti budeme jako slunce na obloze nebeské.“⁵⁾ (2. Tim. 4, 8. Zjev. 22, 5. 3, 5. Mat. 13, 43. 1. Petr. 5, 4. 1, 4.)

Pov.: „Aj, toť velmi krásné. A co více?“

Kř.: „Nebude tam pláče ani bolu, neboť pán toho místa setře všelikou slzu s očí našich.“⁶⁾ (Iz. 35, 10. Zjev. 7, 16. 17. 21. 5.)

Pov.: „A jakou tam budeme míti společnost?“

Kř.: „Budeme tam s cheruby a se serafy, na něž patřícím až oči přecházeti budou. Tam sejdeme se též s tisíci tisíců, kteří nás tam předešli. (Zjev. 5, 11.) Z nich pak ani jednoho není, který by na sobě co protivného měl, všichni jsou plní lásky a

⁴⁾ „Neboj, se maličké stádce, neboť se zalíbilo Otcí vašemu dáti vám království“ (Luk. 12, 32). Nechtěl bys už pro to náležeti k tomu maličkému stádcí?

⁵⁾ Koruny dostane se pouze těm, kteří zvítězili a roucha bílého, kteří zbilili je v krvi Beránkově. Mnozí by chtěli s Kristem kralovati, ale nechťi s ním umřítí hříchu, světu a sobě, aniž jíti cestou kříže. Pamatuj, že jen na těch zjeven bude život Ježíšův v slávě, kteří mrtvení jeho na svém těle nosí v pohanění. (2. Kor. 4, 10.)

⁶⁾ „Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou“ (Mat. 5, 4). „Blahoslaveni, kteří nyní pláčete, nebo se smáti budete“. (Luk. 6, 21.) „Ti kteříž se slzami rozsivali, s prozpěvováním žiti budou.“ (Ž. 126, 5.) Kdo nelkál zde nad tím, že tak málo miluje Boha, nebude potěšen tam patře na jeho tvář.

svatí. Chodí před obličejem Božím a stojí v přítomnosti jeho a jsou mu příjemni na věky. Zkrátka, uvidíme tam starce se zlatými korunami (Zjev. 4, 4.), panice svaté se zlatými harfami (14, 1. 5.), uźřime tam muže i ženy, jež svět na kusy rozsekal, upálil, zvěři k sežrání vydal, ve vodách utopil, protože milovali pána toho místa. (Zid. 11, 35—37.) Nyní pak mají se dobře a jsou nesmrtelností oděni jako rouchem.⁷⁾ (2. Kor. 5, 2. 4. Zjev. 3, 5.)

Pov.: „Už samo poslouchání o věcích těch je způsobilé uchvátiti srdce.⁸⁾ Je-li jen

⁷⁾ Ó jaké to obecenství, jaká to společnost! Jak bychom měli za nic považovati svět a jeho vnady, jen abychom se té nebeské společnosti účastni stali! Komu však více záleží na společnosti světa než na Pánu, nebude moci státi před jeho trůnem s nebešťany. Kdo na tom světě nezamiloval shromáždění Božího, bratří a sester Ježíšových a před národem zlým a cizoložným se za Pána a jeho lid styděl, nebude se moci procházeti v síňcích věčného blaha s těmi, které poctil Bůh.

„I na zemi v pohanění oblak svědků putuje,
již své k Bohu mají zření, jenž je v Kristu miluje.
Rci, zda přistoupit chceš k nim, k svědkům Bohu
mileným?

Jsouc sice chudi, v mnohém bolu putování mají
své:

Putujíf v slz hořkých dolu, domova nemají zde.
Rci, zda přistoupit češ k nim, k zástupům těm
zhaněným?

Ale blaho věčné mají, odpuštěn jest jejich hřích,
Pána svého lásku znají: Ó kéž bys byl jedním
z nich!

Přístup k svědkům, přístup k nim, k svědkům
v Kristu blaženým!“ (Křest. kanc. 358.)

⁸⁾ I slepý holub najde zrno. Povolný tu praví moudré slovo. Když vypravování srdce tak zahřívá, což pak až spatříme ty věci tváří v tvář?

však možno dosíci jich, a jak jich budeme účastni?“

Kř.: „Pán, panovník oné krajiny, zapsal to do této knihy, a ujišťuje, že chceme-li opravdu obdržeti to vše, ochotně nás tím vším obdaří.“ (Jan 6, 37. 7, 37. Zj. 21, 6. 22, 17. Jak. 1, 6. Iz. 55, 1. 2.)

Pov.: „Jsem rád, milý tovaryši, slyše takovéto věci. Teď však poďme a popilme si.“⁹⁾

⁹⁾ Hovor Křestana s Povolným zjevuje povahu i tohoto i onoho. Křesťan kráčí u vědomí břemene těžkého a budoucího hněvu. Svědomí jeho stále ho nepokojí. Ale to je známka upřímného probuzeného hříšníka, že břemene a hřícha svého netají, ale stále na ně žaluje a po vysvobození od něho touží. Tato upřímná touha je jiskra života v něm a podmínka toho, co mu ovšem ještě schází — nového rodu. Ať se stane cokoli, já musím naléztí odpuštění hříchů a plynoucí z toho pokoj: to je jeho pevný úmysl.

Povolný má trochu povrchní náklonnosti a trochu přesvědčení mělkého. Je unešen vypravováním Křestanovým o cíli jejich pouti, avšak nezná srdce svého, nemá žádné živé žádosti po Kristu, necítí potřeby Spasitele. Znali jsme takových mnoho. Byli zaníceni, slyšíce a hovoříce o slávě nebeské, ale schladli. Myslili, že dostačí, mají-li trochu známosti; myslili, že hřích jejich není tak hrozný, a proto nebyli nuceni v ouzkosti a v strachu o své zachování utíkati budoucího hněvu. Ale přece šli; většina šla až k první zkoušce: k Bahnu Zoufalosti, někteří šli lehce i dále, někteří dokonce dostali se i do církve, a snad někteří ve své lehkovážnosti domnívajíce se, že jsou poutníky, že jsou Křestany obrácenými, znovuzrozenými, přešli Jordán smrti, avšak o hrůza! Tlukouce na brány nebes, nebyli vpuštěni, a oněměvše vrženi jsou do jezera hořícího ohněm a

sirou, jenž jest smrt druhá. Čtenáři! zkoušej se! Bez znovuzrození a bez odpuštění hříchů tvých — je cíl tvé pouti velmi smutný.

Dále pozorujme, že Křesťan mluví už, jako by byl opravdu Křesťan, ač jím v pravdě ještě není. Evanjelium a sláva těch věcí, jichž dosíci žádá, zabrala celou jeho mysl, ač ještě znovuzrozen není. Pamatujme však, že kde dílo milosti své Duch svatý započal, třeba ještě dále než k poznání hříchu to nepřišlo, tam vyrozumívání a chápání věcí Božských mnohem větší bývá, než u člověka, v němž Duch svatý vůbec pracovati nezačal. To také zřejmé je z jejich rozmluvy. První, co Duch svatý působí, je víra v Slovo Boží, a tu nepohnutě měl Křesťan, který zvykl si Písmo svaté čísti, v něm bádati, a od něho dávati se rozsuzovati. Toho při Povolném nebylo. Nebyl zvyklý na čtení, a také víra v Slovo Boží byla u něho hrozně povrchná, a mohla tudíž ihned zvrácena býti. Byl povolný aneb myslil, že je jím; on byl povolný obdržeti nebe bez poznání hřícha, bez těžkostí, ačť byl řekl Apoštol: že musíme skrze mnohá soužení vcházeti do království Božího. Uchvacujícími řečmi Křesťanovými byl přiveden do nadšení, a nemaje obtíží v srdci svém, domníval se, že Křesťana namáhavá chůze, že jeho upřímné, důkladné snažení je příliš volné. Chtěl by do nebe vejíti hned, jda mnohem rychleji, než Křesťan postačiti může.

Povolný neměl ani tušení o velikém břemeni Křesťanově, a nepochybně že Křesťan nemálo byl skormoucen a nespokojen s sebou, vida, jak hbitě a lehce Povolný pokračuje, kdežto sám s těží vlekl se pod velikým a těžkým břemenem. Tak často ti, kteří jsou upřímní a svědomití majíce hluboké poznání hřícha, hledajíce Krista téměř závistivě a překvapeně pohlížejí na ty, kteří tak bez obtíží kráčejí, ba zdá se často, že Krista nalézají, nemajíce břemene hřícha, jehož by on jim sníti měl. Nerozumějí břemeni tížícímu srdce probuzeného. Pán náš přirovnává je půdě sklalnaté. Přijímají slovo s radostí, avšak nemají kořene a jsou časní, věřice jen na chvíli. Avšak v dobách pokušení odpadají. (Luk. 8, 13. Mat. 13, 5. 20. 21.)

Kř.: „Já nemohu pospíchat, jak bych si přál. Brání mi v běhu břímě tlačící hřbet můj.“

2. I viděl jsem ve snu svém, že ukončivše rozprávku přiblížili se hned k velmi špinavému bahnu, které zrovna uprostřed pláně se rozprostíralo a nemajíce se na pozoru oba dva náhle do něho upadli.¹⁰⁾

¹⁰⁾ Pro samé úvahy o věcech budoucích a o veliké slávě, která věřících čeká, zapomněli na to, co bylo jejich nynější povinností, a tak přehlédli pokyny slova Božího. Jak snadné to a časté. Horlivými hádkami o člancích víry zapomněli vyznavači evanjelia věřiti v Pána Ježíše a hlubokými úvahami o životě posmrtném zapomněli žiti v pravdě a v lásce na tomto světě. A nebude jinak i s tebou. Budeš-li více povídati než se modliti, nebdě upadneš snadno do pokušení.

Bahno Zoufalství (Nedoma: Nedověry) znamená obavy skličující, jež probuzené duše často trýzní. Jsou jiného druhu než hrůzy, které přiměly Křestana, aby utíkal budoucího hněvu. Tyto hrůzy a strachy o spasení jsou užitečné, kdežto obavy a pochybnosti bahna zoufalství jsou nepotřebny, majíce svůj vznik v zůstávající ještě nevědomosti, nedbalosti a nedověře a poutníka velice meškají. Potřebí je též rozeznávat je od obav a pochybností, které napadají již utvrzené křestany, nemají-li se na pozoru, kdežto probuzené duše i hledající spasení upřímně z nevědomosti do málomyslnosti a mrákot zabředají. Bláto bahna znamená myšlenky, které malomyslní lidé o sobě a svém postavení mívají. Zůstávajíce stále u sebe a svého srdce v bahně se válí na místě, co by se cele chápati měli milostných slibů Božích. Jsou to také žaloby nad sebou, které je v opovržení u jiných přivádějí. Poněvadž sami ze své síly chtějí vybrísti a sami sebe vysvoboditi, zabředají hloub a hloub v svoji zmalátnělost vidouce, že všechno jejich vlastní úsilí není nic platné. A tak zoufajíce nade vším vidí sebe čím dále tím horší, a nerozumějíce evan-

Jméno bahna bylo Zoufalství.¹¹⁾ Tu se ubozí nějaký čas válejíce žalostně se celí pomazali. Křesťan pak máje těžké břímě na hřbetě svém v bahně dokonce se topiti počal.¹²⁾

I táže se Povolný: „Ó sousede Křesťane, kde pak to nyní jsme?“

„Věru,“ odpovídá Křesťan, „ani sám nevím.“

3. I jal se Povolný pohoršeně a hněvivě svému tovaryši vytýkati: „Je to ta blaženost, o níž jste mi po celou cestu vyprávěl? Potkává-li nás takový nezdár už na počátku, co pak nás vše potká, než dojdeme cíle? Vyvážnu-li jen odtud životem svým, nechte si té pěkné země sám za mne.“

To řka, vší silou zoufale vyvážnouti se namáhal a skutečně z bahna vybředl a to na straně, která nejbliže byla domovu jeho. I odběhl pryč, a Křesťan ho už nikdy nespatriil.¹³⁾

jeliu nemají pevné půdy pod nohama a nevědí, kde jsou a co jim činiti je. — Čtenáři, jsi-li ty vtakovém bahně, cítíš-li svou hříšnost a stále chceš-li se sám napravit, sám se polepšit, sám své srdce zhojit, pravím ti: vše marné, spíše přelegeš moře do důlku. Ty se budeš mít hůře a budeš zabředat hloub a hloub do bahna hříchů. Ty musíš vysvobození přijmout od Ježíše jako dar milosti.

¹¹⁾ Vědomí vlastního hřicha v bojích s nevěrou a nedověrou nás odzbrojuje a ubíjí.

¹²⁾ Pochybnostmi zmitaný hříšník, ztrativší cestu pevnou, neví, kde je. Ví jen, že pod nohama jeho není skály. A ví, že nemůže být vůdcem. Kde jsi ty?

¹³⁾ Jak se dostal Povolný do bahna Zoufalství; nemaje poznání o Bohu a o svém hřichu? Sotva lze člověku přijíti do styku s lidmi probuzenými a nad hřichy svými naříkajícími, aby sám v svém

Ten pak opuštěn válel se v bahně Zoufalství, avšak všecku sílu vynakládaje, aby se ven dostal, a to na straně, která od domova byla nejdále, úzké bráně však nejbliže.¹⁴⁾ Námaha jeho byla však marná; vadilo mu břímě jeho.

4. I viděl jsem ve snu svém, an muž se k němu přiblížil jménem Pomocník¹⁵⁾ a tázal se ho, co tu dělá.

„Pane,“ dí Křesťan, „muž jménem Evan-
gelista poručil mi, bych se touto cestou bral
tam k té brance, abych ujíti mohl budou-
cího hněvu Bera se pak tam upadl jsem
do tohoto bahna.“

srdci něco zlého neobjevil, co ho pak znepokojuje a rozrušuje. Myslíte, že byli spořádaní najednou jsou citelně ze své samolibosti vyburcováni, a to v nich probouzí velikou nespokojenost, ba i zlost, jako u Povolného. Již zapomíná na všechnu slávu nebes. Svoji rozrušenost nepřičítá své hříšnosti, ale Křesťanu a jeho učení. Mnozí znepokojeni byvše kázáním neberou v nenávist sebe a svůj hřích ale kazatele a jeho kázání, domnívajíce se, že bídou jejich je vinno, jako nevědomý myslí, že paprslek slunečný, v němž patrný jsou částice prachu, prach ten vzbuzuje. Koho neprobudil ze spánku hřicha hlas Ducha svatého, bude třeba rád naslouchati o slávě budoucí, ale až se mu to slovo bude zdát ostré, vrátí se zpět do města Zkázy.

¹⁴⁾ Duchem sv. probuzený hříšník raději by zahynul, než by z obav a úzkostí měl návratem do hřicha býti vysvobozen. To je známka opravdu probuzených lidí. Odešli-li z města Zkázy, odešli navždy.

¹⁵⁾ Ramena všemohoucí milosti Spásitelovy jsou vztažena, aby hříšníka vychvátila z propasti. „Z tebeť jest zhouba tvá, ó Izraeli, ježto ve mně všecka pomoc tvá.“ Oz. 13, 9. Jer. 2, 17.

Však u prostřed těch smrti strachů
mé spatřil Ježíš bolesti,

Pomocník: „Proč jsi nepatřil na šlépěje?“¹⁶⁾

Kř.: „Bázeň tak mne pronásledovala, že utéci jí chtěje nejkratší cestou sem jsem upadl.“¹⁷⁾

Pom.: „Podej mi ruky své.“¹⁸⁾

I podal mu jí, a on vytáhl jej a postavil na půdu pevnou a kázal mu, by se dále bral cestou svou.

5. I přistoupil jsem k tomu, jenž Křesťana vychvátíl a tázal jsem se: „Pane,

dal prosbám mým a lkání v prachu
se k srdci jeho povznést;
mé víře přispěl ku pomoci,
již pochybnost mi chtěla zmoci,
tak klid mi vzešel z trampoty.
Jak veliké tvé milování,
jak libé v tobě spočívání!
Kdo těší, blaží, jako ty? (Kř. kanc. 126.)

¹⁶⁾ Jsou to sliby dané v Kristu skormouceným hříšníkům. Na př. Iz. 1, 18. 40, 2. 28—31. 41, 10. 13. 14. 43, 1. 2. 55, 1. 2. 3. 6. 12. 60, 1—4. 19. 20. Mat. 11, 28. Jan 3, 16. atd. atd.

¹⁷⁾ Vůli svou se řídíce a sobě polevujíce, nepatříce na Pána a jeho slovo vždy hůře budeme se míti a proto patřme na vůdce a Dokonatele víry své Ježíše. (Žid. 12, 1.) Kdyby Petr byl nepatřil na vítr odporný, ale na Ježíše, nikoliv by netonul.

¹⁸⁾ Tady máš evangelium: Dej si pomoci, dej se vytáhnouti, svěř se mé milosti. Jen podej mu ruky své, a on sám vše zařídí. Nechtěj také ty pracovati o spasení své, ty nedokážeš ničeho, ale svěř se jeho péči, jeho ruce, jeho milosti, jako ten raněný muž svěřil se beze všeho tomu milosrdnému Samaritánu. Vše je hotovo, dokonáno jest — a ty, ó bys to přijal, dnes, teď bys radovati se mohl radostí nevýslovnou a oslavenou. Či ze svého nepokoje jako ten Povolný utíkáš se k něvěře? Ze svých strachů před peklem utíkáš se k zapírání Boha a jeho soudů?

když přes tuto pláň cesta z Města Zkázy ku bráně oné vede, proč není opravena, by ubozí poutníci tudy s větší jistotou jíti mohli?¹⁹⁾

A on řekl mi. „Špinavého tohoto bahna nelze odstraniti. Je to stoka, kamž stéká stále špína a kal, jenž se zjevuje poznáním hřícha, a proto sluje bahnem Zoufalství. Neboť když hříšník probuzen bývá a vidí své zahynutí, povstávají v duši jeho mnohé pochybnosti a obavy a leká ho nejistota — a to vše stéká sem. Proto půda ta je tak špatná. Nemá však záliby král, aby místo to zůstávalo v tak bídém stavu. Dělníci jeho za řízení a dozoru Jeho Veličenstva zaměstnání byli již těchto 1600 let²⁰⁾ s tímto kouskem země, aby možno-li, spravili cestu (sr. Iz. 58, 12.). Ba, pokud vím, nejméně 20.000 vozů štru pohltilo bahno; co dím! na miliony užitečných naučení sveženo bylo ze všech končin království, zda by zasypáno býti mohlo bahno, a ti, kteří vědí, vypravují, že to bylo nejlepší stavivo a nejvhodnější na vydláždění místa. Přes to bahno

¹⁹⁾ Tak se tázal ne jeden, proč ten nový rod bývá s tolikými bolestmi spojen. Na všecko ptej se Pána Ježíše. Jako učedníkům vykládal, vyloží i tobě.

²⁰⁾ Bunyan napsal toto před r. 1661. Práce pokračovaly od té doby přes 200 let, ale bahno Zoufalství trvá i dnes. Už tak dlouho káže se a učí se, jak lze vyvážnouti ze zahynutí srdečnou vírou, ale nejlepší naučení nedokáže toho, by někdo vyvážl. Musí přijíti sám Pomocník Ježíš a milostivě z bláta hlučícího nás vytáhnouti a na skále upevniti nohy naše.

Zoufalství trvá dále, a potrvá, když byli vykonali, co mohli.²¹⁾ Pravda, z rozkazu Vydavatele zákona jsou zrovna středem bahna položeny bezpečné, dobré a pevné šlépěje, ale za času takového, jako nyní je, vymítá bahno nejvíce svoji nečistotu, jak obyčej mívá, když se blíží změna počasí.²²⁾ Šlépěje pak lze stěží viděti, a lze-li, kráčeji přec lidé umíněně²³⁾ podle nich a maží se v blátě jako by naschvál, jako by šlépějí ani nebylo. Půda však je hned dobrá, jakmile se jen vejde branou.^{4 24)}

6. I viděl jsem, že asi v touž dobu přišel Povolný domů. Sousedé ho přišli navštívit. Někteří chválili ho, že moudře učinil vrátiv se; jiní bláznem ho nazývali, že s Křestanem odvážil se života; jiní pak smáli se

²¹⁾ V nás samých je jen zkáza a zoufalost nad zkázou. I to nejlepší, co můžeme sami ze sebe vykonati, zanechává nás v bahně zoufalství.

²²⁾ Před znovuzrozením satan a zlá porušená přirozenost na probuzeného hříšníka nejvíce doráží. Dle toho pak, jak se duše nalézající se v ouzkostech chová, totiž snaží-li se vyběhnouti směrem k brance (upírajíc zřetel na Pána Ježíše) anebo směrem k městu Zkázy, lze očekávati změnu buď k lepšímu, buď k horšímu. Snad i ty jsi na takovém rozcestí. Jak se rozhodneš?

²³⁾ Stav zoufalství je jen následek umíněnosti, když člověk slibů Božích dbáti nechtěl a chtěje jíti cestou pohodlnější do horšího nebezpečí se zamotává.

²⁴⁾ Brána je Pán Ježíš (Jan 10, 9). Bezpečí žádného ani cesty bezpečné nenajdeme, dokud nevejdeme věrou v obecenství s Kristem a dokud na něm jako na skále se nezaložíme. Kdo jím vešel, je bezpečen, neboť z ruky jeho nikdo ho nevytrhne, a nezahyneť na věky, ale vejde i vyjde a pastvu nalezne. (Jan 10, 9. 28.)

jeho zbabělosti, řkouce: „Věru, když už jsem jednou tu dobrodružnou cestu nastoupil, nebyl bych se tak zbaběle vrátil, jako vy, pro trochu malicherných obtíží.“ Povolný seděl mezi nimi rozpačit. Konečně stal se smělejší, a tak přešli k jinému předmětu a jali se tupiti Křesťana a jemu se za zády posmívati.²⁵⁾ — Tolik o Povolném.

²⁵⁾ I ten, který nesetřval až do konce, musí trpěti posměch. „I ty jsi byl s Galilejským“ řekne svět. A aby takový ubožák posměchu jejich se ubránil, zapírá Pána Ježíše a jeho lid a stává se pak tím větším odpůrcem a posměvačem Křesťana. Nejdříve mlčí, pak odhodí rozpačitost a vyje ve-sele s vlky a pak dává příklad jak napadat a trhat ovce stáda Kristova.

Kapitola III.

1. Křesťan s cesty sveden ve skutcích zákona odpočinutí hledá od břemene svého. 2. Zákon děsí jej a Evanjelista ho kárá, napomíná a k návratu na cestu k bráně úzké povzbuzuje.

Křesťan kráčeje nyní osamělý ¹⁾ uzřel, an se k němu nějaký pán přes pole běře. I stalo se, že se zrovna sešli na polovici cesty. Jméno pána toho bylo Mudrák. ²⁾ Bydlil

¹⁾ Osamělost bývá často příležitostí ku pokušením. Když vyvázl Křesťan z Bahna Zoufalství, sám jda a uvažuje, oč je lepší Povolného, ze zoufání k samospravedlnosti je naváděn a upadá do ní, neboť krajnosti se dotýkají. Dávej pozor na své samoty, a boj se býti sám, neboť běda samotnému! (Kaz. 4, 10.) Nevycházej leč v Duchu svatém a jdi s Ježíšem do svých samot.

²⁾ Tím je míněna samospravedlnost, která jako onoho farizea (Luk. 18, 9—14.) doufajíc v sebe, milosti Boží nepotřebuje a proto jí nehledá, zákonem se chlubí a milosrdenstvím Božím pohrdá, rouchem zevních skutků a podrobného plnění ustanovení zákona se odívá a domáhajíc se vlastními zásluhami přízně Boží a přístupu do nebe zásluh a krve Spasitelovy si nevšímá, nad těmi pak, kteří nad hříchem svým kvílí a poníženě spasení hledají, se jako onen starší bratr vypíná. (Luk. 15, 29.). Dí samospravedlivý v srdci svém: „Bohatý jsem a zbohatl jsem, a žádného nepotřebuji“, a neví, že je bídný a mizerný a chudý i slepý i nahý (Zjev. 3, 17.), a že jako roucho ohyzdné jsou všechny spravedlnosti jeho. (Iz. 64, 6.).

Casual-Policy

v městě Opatrnost těla ³⁾ zvaném, v městě velmi velikém, ležícím v těsném sousedství města, z něhož Křestan přicházel. Že pak pan Mudrák o Křestanu se poněkud doslechl, (neboť odchod jeho z Města Zkázy mnoho hluku vůkol byl spůsobil a nejen v bydlíšti ale i v jiných místech předmětem obecné rozprávky se stal), ⁴⁾ vida Křestanovu obtížnou chůzi a pozoruje jeho vzdychání a lkání ihned uhodl, kdo by byl, ⁵⁾ a tak s ním do řeči se dal.

Mudrák: „Jak se máš, kamaráde? Kam pak tak obtížen?“

Kř.: „Obtížen věru, obtížnější, myslím, než kdy které stvoření bylo. A poněvadž tážete se mne, pane, kam se béru, povím vám.

³⁾ „Opatrnost těla jest smrt; opatrnost pak ducha život a pokoj. Opatrnost těla jest nepřítelkyně Bohu; nebo zákonu Božímu není poddána, aniž pak může býti: Protož ti, kteříž jsou v těle, Bohu se líbiti nemohou.“ (Řím. 8, 6—8.). Opatrnost těla má mnoho ulic. Tělesní lidé nebydlí všichni pospolu. Jedni povolují tělu ve všech žádostech, druzí pak podrobují tělo v jakousi kázeň ceremonií a ustanovení, ale ač se zdá to míti tvářnost moudrosti, není to než k nasycení těla. (Kol. 2, 23.) Tělo zůstává tělo, kdo pak se líbiti chce Bohu, musí umřít sobě a vyjít z ulic opatrnosti tělesné a dáti se vésti Duchu svatému, nebo tělo a krev království Božího nedojdou.

⁴⁾ Široko daleko tělo bouří se, když někdo po milosti vzdychá.

⁵⁾ Obtížná chůze a vzdechy byly známky Křestana. Těch ovšem člověk tělesně opatrný nemá. Žádné vědomí hřícha ho netíží, ani k pláči a k vzdechům neponouká. Jde lehce svou cestou a dí: „Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé.“ Však také na Křestana s vysoka hledí.

Kráčím tam k té brance před sebou; neboť tam, jak jsem byl poučen, zbaven budu způsobem nějakým břemene svého těžkého.“

Mudrák: „Máš ženu, děti?“⁶⁾

Kř.: „Ano. Avšak jsem tak obtížen břemenem tímto, že se z nich nemohu radovati, jako jsem se radovával; ba věru, tak mi je, jako bych jich neměl.“

Mudr.: „Poslechněš-li, dám ti dobrou radu!“

Kř.: „Je-li dobrá, poslechnu, neboť mám jí zapotřebí.“

Mudr.: „Radil bych ti tedy, bys co nejrychleji tíže své se zbavil.“⁷⁾ Neboť dříve nenabudeš klidu v mysli své, aniž dříve

⁶⁾ Světská moudrost má tělesné věci za nejdůležitější. „Nejprve vezdejší věci a potom království Boží, dojde-li naň vůbec“: to je mínění těla. A tak se stává, že mnozí řádně pracujíce o to vezdejší, nebeského nedosahují, ač se domnívají, že by ho dosíci měli, a že ho dojdou jako odměny za úsilovnou svou péči o to, co pomíjí. O všechno se postarali, jen ne o svoji duši. Svět vděčně hlásá jejich slávu, ale v nebi nemají místa. Leightonovi řekla jednou jeho vdaná sestra: „Ty můžeš jsa svoboden věnovati se věcem Božím, ale já?“ On jí odpověděl: „A Enoch chodil stále s Bohem a plodil syny a dcery“ (1. Mojž. 5, 22.). Ženy a dítek nedal nám Bůh k tomu, aby nám zabránily jíti k němu. (Mat. 10, 37.).

⁷⁾ K Ježíši pospěš, duše má!
tam v ranách jeho skrýše tvá.
Když bouří hřích, kde jinde, kde
chceš najíti snad štěstí své?
Sama si klidu nezjednáš,
ten dává jenom Ježíš náš.
Poď k němu hřichy ssoužená,
poď jen a budeš spasena.

můžeš těšiti se dobrodiním požehnání Božího, jimiž tě obdařil.“

Kř.: „To jest právě, čeho hledám : abych zbaven byl té tíže. Ale sám zbaviti se jí nemohu, aniž je člověka v našem kraji, který by ji dovedl sníti s ramen mých, a proto, jak jsem vám pravil, jdu cestou touto, abych břemene svého sprostěn byl.“

Mudrák: „Kdo ti kázal jíti tudy, bys zbaven byl břemene svého?“

Kř.: „Byl to muž, jak se mi zdálo, velice vážný a ctihodný. Pokud se pamatuji, jmenoval se Evanjelista.“

Mudr.: „Všeho zlého přej mu za jeho radu. Není nebezpečnější a obtížnější cesty na světě než ta, na niž tě poukázal, jak ze zkušenosti poznáš, budeš-li se řídit radou jeho. Jak vidím, už jsi něčeho z toho zakusil; znamenám na tobě kal z Bahna Zoufalství, to bahno pak je pouze začátek strastí, jež potkávají beroucí se cestou touto. Slyš mne, jsem starší tebe. Nezdá se také, že bys dovedl střetnouti se na cestě, po niž kráčíš, s únavou, bolestí, hladem, nebezpečím, nahotou, mečem, lvy, draky, temnotou a zkrátka se smrtí, a kdo ví, s čím ještě! A to vše je pravda pověřená mnohými svědectvími. A proč by se kdo tak lehkomyšlně měl vydati v nebezpečí poslouchaje cizince?“⁸⁾

⁸⁾ Nesnáze a nebezpečí nelíbí se tělu. Světská opatrnost poukazuje na ně, od cesty Boží odvrátiti hledí, a předpisuje lék ubohému znepokojenému srdci: „Vykup a spas sebe sám!“ K tomu dospěla světská moudrost.—Svět přičí se velice

Kř.: „Tíž tato, milý pane, která hřbet můj tlačí, je pro mne něco mnohem hroznějšího, než všechno to, co jste jmenoval. Ano, nic nedbám všeho toho, co potká mne na cestě, jen budu-li tak zbaven břemene svého.“⁹⁾

Mudrák: „Jak jsi nejprve nabyl svého břemene?“¹⁰⁾

Kř.: „Cta v této knize.“

evanjeliu o milosti Boží v Kristu. Jen nic přijmout bez peněz a bez záplaty. Vše zasloužit a všeho dobyt svou prací, svým úsilím, svým utrpením. To je jádro všeho přirozeného náboženství. To je učení Říma, i Budhismu i Islamu i spiritismu i novodobé filosofie, jako Tolstého a pod. Ti všichni na smrt raněnému a ubitému člověku hlásají, že může vykoupiti sebe. A svět, jenž nahlížení začíná pustotu vášní, s pýchou těší se, že může obroditi sebe, sám se polepšiti a sám k dokonalosti vyspěti. A je to zajisté nauka „domorodá, domácí“. Učení pak o milosti není z této země — je z nebe samého.

⁹⁾ Břímě, jež probuzeného tlačí, je větší, než všechny nesnáze, jež by ho potkati mohly.

¹⁰⁾ Otázka nesprávná. Mudrák světský domnívá se, že břímě mohlo teprv povstati, kdežto víme, že s břemenem porušenosti a zkázy už se rodíme, ale k pravému vědomí jeho přicházíme teprv, když nám je Duch sv. ze zákona Božího ukázal. Tu teprv cítíme, jak těžký je náš hřích, a jak ošklivá je naše zkáza a porušenost. O by každý čtenář usvědčen byl od Ducha sv. z hřícha svého! A jestli která duše je usvědčena a nešťastna, nepřičítej svého neštěstí bibli odkládajíc ji, nýbrž poznej, že z tebeť jest zhouba tvá (Óz. 13, 9.). A dej se usvědčit, a hledej milosti. Ten pak Duch svatý, který ukázal ti, jak veliký je hřích tvůj a bída tvá, on ti také ukáže, jak z toho hřícha svého a bídy své jsi vykopen.

Mudrák : „To jsem si myslil. Stalo se pak ti, co se jiným slabochům přiházívá, kteří pletouce se do věci pomyslům jejich příliš vysokých, upadávají náhle v šílenost jako je tvá, která nejen muže činí nemužnými, jako se stalo tobě, jak vidím, nýbrž k zoufalým dobrodružstvím ponouká, aby hledali, aniž vědí, co.“

Kř.: „Já vím, čeho dosíci chci : vysvobození od svého břemene.“

Mudr.: „Ale proč hledati chceš vysvobození cestou touto věda, že je spojena s tak mnohým nebezpečím, zvláště pak, (chceš-li vyslyšeti mne trpělivě), když mohu poučiti tě, jak lze ti dosíci, čeho žádáš, bez těch nebezpečí, do nichž svévolně na cestě této se vrháš? Ba lékařství je po ruce. Mimo to, dodám, že na místě těchto nebezpečí dojdeš mnohé bezpečnosti i přátelství i spokojenosti.“

Kř.: „Prosím, pane, tož zjevte mi to tajemství.“¹¹⁾

Mudr.: „Proč by ne? Tam v té vesnici (jmenuje se Počestnost), bydlí jakýsi pán, jménem Zákonník, muž velmi rozumný a slovutný, jenž obratně pomáhá lidem od břemen, jako je tvé, a pokud vím, mnoho dobrého už takovýmto způsobem vykonal. Mimo to dovede i vyléčiti lidi, kteří následkem tíže je tlačící jsou poněkud na rozumu pomateni. K němu tedy jdi a dojdeš

¹¹⁾ Nemáš-li světla, nedávej se v hovory se světem, aby tě podobnou pravdě řečí neoklamal. Kdo ti může vyjeviti tajemství šťastného života, ne-li Kristus?

okamžité pomoci. Dům jeho není ani míli vzdálen odtud, a nebyl-li by doma on, má syna, švarného mládence, — Spůsobný se jmenuje, — ten, abych pravdu děl, umí to tak dobře jako starý pán. Tam tedy ulehčeno bude břemeni tvému. A neměl-li bys v úmyslu vrátiti se do svého dřívějšího domova, čehož bych ti věru neradil, mohl bys poslati pro ženu a děti, aby příjdouce s tebou ve vsi té se usadili v některém domku, jichž je nyní tam mnoho prázdných. Domek lze najati za mírnou cenu; strava tam je také levná a dobrá; a co ještě život tvůj více oblaží, je to, že budeš míti počestné sousedy, kteří tě budou míti v uctivosti a ve vážnosti.“¹²⁾

Křesťan byl na rozpacích. Ale hned usoudil, že má-li ten pán pravdu, bude nejlépe, když poslechne rady jeho, a proto se táže :

¹²⁾ Na místě Spasitele hříšníků Ježíše nabízí uhlazený svět ve své tělesné moudrosti tři prostředky blaha a pokoje: Počestnost, zákonní bezúhonnost a spůsobnost, (spořádanost, správnost a zdvořilost či gentlemanství). Ty mají odniti strach probuzeného svědomí, ukojiti touhu po svatosti a stišiti nepokoj a učiniti přebývání v tomto světě příjemné. Hříchu ovšem odstraniti nedovedou, ale snaží se ho zapomenouti. Duch svatý ukazuje člověku jeho porušenost, světská moudrost ukazuje mu, jak by se mohl ospravedlniti nepotřebuje milosti, uspává svědomí, ale neupokojuje ho, zamlouvá a zakrývá hřích, ale neodstraňuje ho. Ale marno vše. Až zasedne na trůn ten, před jehož tváří uteče země i nebe, a knihy budou otevřeny, ó rci, kam utečeš ty, který si v městě Počestnosti libuješ a milosti nehledáš hledaje uspokojení v uhlazeném životě svém?

„A kudy se dostanu, pane, k obydlí onoho počestného muže?“

Mudrák: „Vidíš tam ten vysoký vrch? ¹³⁾“

Kř.: „Vidím velmi dobře.“

Mudr.: „K tomu vrchu musíš jít, a první dům, k němuž přijdeš, je jeho.“

2. A tak Křestan opustil cestu svou a šel hledat pomoci k p. Zákonníku.¹⁴⁾ Avšak hle, když přišel až k samému vrchu, zdál se mu tak vysoký a tak hrozivě visel překloněn do cesty, že Křestan se bál jíti dále, aby se mu na hlavu nesvalil. A tak zastavil se nevěda, co činiti. Také břímě jeho zdálo se mu býti mnohem těžší, co sešel s původní cesty. Z vrchu také vycházely blesky ohnivé (2. Mojž. 19, 16. Žid. 12, 18—21.), tak že Křestan lekati se počal, aby ho nespálily. Pot vyvstával mu na těle, a strachem se

¹³⁾ Hora Sinai.

¹⁴⁾ Křestan opustil cestu! Ó jak nebezpečný to krok! Svými vlastními skutky chtěl zbaviti se tíže své a tak jako Galatští rychle uchýlil se od Pána Ježíše k hoře Sinai, by tu ve vlastní své spravedlnosti spočinul. „Ale nebude ospravedlněn ze skutků zákona žádný člověk.“ (Gal. 2, 16.). Vlastní spravedlnost je zrovna tak ohyzdná jako nespravedlnost, proto že z jednoho pramene prýští: převráceného a zkaženého srdce. „Bílá magie“ je zrovna tak ze zlého jako „černá magie“. Ale probuzená duše brzo s hrůzou spozoruje, kam se odebrala s tíží svou. K zlořečenství zákona, který zvyšuje její žal a úzkost, neboť vidí, že každý šíp zákona namířen je na ni hříchem obtěženou a zlořečenou. Jen krok dále — a křičí: Již jistě zahynu! (Řím 7, 24. Iz. 6, 5.).

tetelil.¹⁵⁾ I jal se litovati, že poslechl rady pana Mudráka.¹⁶⁾ I vidí též, an k němu Evanjelista kráčí, jejž vida hanbou rdíti se počal.¹⁷⁾ Evanjelista pak přiblíživ se pohlédl

¹⁵⁾ „Duchovně počnu čisti, co tu psáno stojí, sotva jsem moh' dočisti — pro strach zatracení; neb co tu psáno bylo, — to jsem vše přestoupil, až se srdce zděsilo, — zpátkem jsem postoupil. Ježíši, pomoz mi!

Ej, omámený stojím, nevím co činiti, ani kudy pryč nevím — odsud zas vyjítí; tu mi tesknost nastala, — nevím, co činiti, jestli ty mne, Bože můj, — budeš chtít souditi. Ježíši, pomoz mi!“

¹⁶⁾ Jak by také ne! Evanjelista byl mu ukázal k brance, kde mu povědí o odpočinutí, jehož tak velice potřeboval. Ale on chtěje sám sobě zjednati pokoj sešel s cesty, poslouchaje opatrnosti tělesné a rozumu světského. Kdo pak toho poslouchá, jen do zármutku, soužení a úzkosti spěje. A tak všeliké snažení vyhověti požadavkům zákona a tak spravedlnosti dojíti, jinak končiti nemůže než odsouzením. K Ježíši musíš jíti o milost, češ-li býti svoboden a šťasten. Ale půjdeš-li k zákonu, budeš manem porobeným, bázni naplněn jsa otrockou. Ó lituj každého kroku, kdy hledaje pomoci pro svoji duši všelijakým svým konáním Spasitele Ježíše jsi míjel, který přivolával tak dlouho tobě: „Kdo chce, nabeř vody života darmo.“ (Zjev. 22, 17.)

¹⁷⁾ Věrný hlasatel evanjelia je jako strážný, jenž vida meč přicházející troubí na troubu a napomíná lidu (Ez. 33, 3.). Blahoslavený, kdo se vystříhati dá a odvrátí se od cesty své zlé. Je to veliká milost míti takového strážného v dobách probuzení, který pozoruje bedlivě vývin semene zasátého v srdce bližního a bdí, aby s cesty nešel, kdo jíti začal, a sešel-li, hledá ho a k návratu volá. „Bratří, jestliže by kdo z vás pobloudil od pravdy, a někdo by jej zase obrátil: věziž, že ten, kdož by odvrátil hříšníka od bludné cesty jeho, vysvobodí duši od smrti, a přikryje množství hříchů.“ (Jak 5, 19. 20.).

na něj okem přísným a zasmušilým a takto Křestana vyslýchat se jal: „Co tu děláš, Křestane?“

Křestan nevěděl, co odpověditi. Stál před ním jako němý.¹⁸⁾ Evanjelista pak dále táže se: „Nejsi-li ten muž, ježž nalezl jsem plačícího před branami Města Zkázy?“

Kř.: „Ano, milý pane, jsem ten muž.“

Ev.: „Neukázal-li jsem ti cesty k úzké bráně?“

Kř.: „Ano, milý pane.“

Ev.: „Jak to tedy, že jsi se tak rychle s cesty uchýlil? Neboť už nejdeš cestou.“¹⁹⁾

Kř.: „Sešel jsem se s jedním pánem, jak mile jsem se dostal z Bahna Zoufalství; ten mne přemluvil, abych šel tam do oné vsi, kde prý najdu člověka, jenž sejme břímě mé.“

Ev.: „Kdo to byl?“

Kř.: „Vypadal jako pán,²⁰⁾ a mnoho

¹⁸⁾ Už pohled na Evanjelistu vehnal stud Křestanovi do tváři. Byl přistižen ve zlém. Tím pak více polekala ho otázka: Co tu děláš? Sem přece třesoucího se hříšníka neposílal. Když už sluhu Božímu nemůžeš se omluviti pro cesty své zlé, kterak omluviš se králi, tážícímu se: Kterak jsi sem vešel nemaje roucha svatebního?

¹⁹⁾ Je jen jedna cesta (Jan 14, 6.), a kromě ní vše je scestí, poušť. Nejdeš-li cestou, bloudíš. Galatští rychle sešli s cesty, a proto bloudili. (Gal. 1, 6.)

²⁰⁾ Uhlazenost a vznešenost zevnějšku už mnohé oklamala. Panská řeč a panský způsob filosofie protíví se prosté řeči evanjelia. „Hleďtež, ať by vás někdo neobloupil moudrostí světa a marným sklamáním, uče podlé ustanovení lidských, podlé živelů světa a ne podlé Krista.“ (Kol. 2, 8.). Evanjelium slouží, zákon poroučí. Zákon hrozí.

se mnou hovořil, až mne konečně přemluvil. Tak přišel jsem až sem. Ale když jsem spatřil vrch tento, an do cesty se kloní, zastavil jsem se, boje se, aby se mi na hlavu nesvalil.“

Ev.: „Co říkal ti ten pán?“

Kř.: „Tázal se mne, kam jdu. I pověděl jsem mu.“

Ev.: „A co ještě říkal?“

Kř.: „Tázal se mne, mám-li rodinu, i pověděl jsem mu. Ale, dímu, jsem tak obtížen břemenem svým na hřbetě mém, že se z ní nemohu radovati, jako prvé.“

Ev.: „A co říkal dále?“

Kř.: „Radil mi, bych se rychle tíže své sprostil. I řekl jsem mu, že to je právě to, čeho hledám a proto jdu k brance oné, kde budu dále poučen, jak se dostanu k místu vysvobození. On pak mi řekl, že mi lepší ukáže cestu, kratčejší a bez tolikerých nebezpečí, s nimiž spojena je ta,

Jeho meč visí nad hříšníkem, který v hrůze a strachu ze svého bezpečí se probouzí. Zákon odsuzuje hřích a hříšníka, ale nikdy hříchu nesnímá a vinného neospravedlňuje. Zákon jen plnitele ospravedlňuje, ale nikoliv přestupníky. A jde-li přestupník k němu, aby v jeho oblasti se usadil a pokoje užil, na místě toho sejde se se zlořečenstvím. A jestli hříšník po tom, kdo by ho vysvobodil, se táže, a k tomu, jenž vysvobozuje od prokletí zákona i od viny tížící jej spěchá, stává se v svatosti a neúprosnosti své zákon pěstounem ke Kristu (Gal. 3, 24.) veda jej, ba žene jej k němu. K tomu ustanoven zákon. Sinai svými hromy a blesky žene hříšníka na Golgatu k dobrořečícímu Beránku Božím, jenž za viny umíraje vinu snímá. Ó že toho nepoznávají ti, kteří ze skutků zákona ospravedlnění hledají!

na niž jste vy mne, pane, byl uvedl.²¹⁾ „Ta cesta“, řekl, „přivede vás k domu pána, jenž umí snímati břemena takováto.“ A tak uvěřil jsem mu²²⁾ a sešel jsem s cesty své na tuto, zda bych tak šťastně odpočinutí od svého obtížení došel. Ale přišed sem a vida vše ve skutečnosti ustal jsem boje se nebezpečí. Teď pak nevím, co činiti mám.“

Ev.: „Postůj maličko, a já oznámím ti řeč Boží.“

I stál třesa se. Evanjelista pak pokračoval: „Vizte, abyste neodpírali mluvícímu, nebo poněvadž onino neušli *pomsty*, kteříž odpovídali tomu, jenž na zemi na místě Božím mluvil: čím více my, jestliže tím, kterýž z nebe jest, pohrdneme.“ (Žid. 12, 25.) I to přidal: „Spravedlivý pak z víry živ bude, pakli by se jinam obrátil, neza-

²¹⁾ To bylo svůdné pokušení pro Křestana. Ale je jen jedna cesta, a proto nemůže býti žádné jiné ani kratčejší ani snadnější. Hledá-li poutník koruny, musí jíti cestou kříže, hledá-li vítězství, musí jíti bojištěm, hledá-li domova, musí jíti cizinou.

²²⁾ Jako víra v pravdu je základem věčného života, tak uvěřiti lži znamená smrt a záhubu. Málo je víry v pravdu, mnoho víry na světě vlež a svod ďáblův. Nevěra a pověra je víra v lež. A proto mějte víru Boží: jen ta vede k životu. Jakou víru máš ty? Komu a v koho věříš? Kdo věří, že by poslušenstvím zákona spravedlnost Boží našel, zlé je na tom, neboť buď upřímně pokoje pro svou duši hledaje do zmatků a strastí tak velikých zajde, že neví, kam se podíti, anebo na se bera škrabošku poctivosti a farizejství odplaty hroznou pokrytců vezme. Pamatuj na to, co odpověděl Pán Ježíš těm, kteří se ptali, co činiti budou, aby dělali dílo Boží: „Totož jest to dílo Boží, abyste věřili v toho, kteréhož on poslal.“ (Jan 6, 29.).

libuje duše má v něm.“ (Ab. 3, 4. Řím. 1, 17. Žid. 10, 38.) Slova pak ta vykládaje řekl: „Ty jsi ten muž, jenž spěchá v záhubu. Tys začal opovrhovati radou Nejvyššího a odvraceti se od cesty pokoje, až jsi se téměř zatracení odvážil.“

To slyše Křesťan padl k nohám Evanjelistovým jako mrtvý a křičel: „Běda mi! již jistě zahynu!“ (Iz. 6, 5.)

Evanjelista chopil ho rychle za pravici řka: „Všeliký hřích a rouhání bude lidem odpuštěno (Mat. 12, 31. 1. Jan 5, 16.), nebuď nevěřící, ale věř!“ (Jan 20, 27.). Po tom přišel Křesťan poněkud k sobě a třesa se stál jako prvé před Evanjelistou.²³⁾

Ten pak pokračoval řka: „Nyní bedlivěji všimni si toho, co povím tobě. Ukáži ti, kdo tě oklamal, a kdo to je, k němuž tě poslal. Ten kdo se sešel s tebou, je jeden z Mudráků tohoto světa; a v pravdě tak sluje, protože chutná pouze učení světa, jsa ze světa a protož o světě mluví, a svět ho

²³⁾ Ó jak milostivě sklání se Spasitel k bloudícímu. On umřel za nás, a položil za nás oběť vzácnou a koupil nás ze zahynutí našeho Bohu. Hřích tvůj zaplacen dokonale, srdce Boží tobě přístupno a ty se můžeš už radovat. Nebuď přece nevěřící! Nevzpírej se v nevěře své tomu, jehož rámě dostatečné je k vysvobození, jehož krev stačí na obmytí nejčernější viny. Ó patř na tu lásku, kterou ti dal Otec, a raduj se a děkuj a odpočívej v jeho lásce.

Zákon zatratil mne přísně,
Tys však vytrhl mne z tísně,
o milosti bych pěl písně,
obětován za mnes byl:
Čím já se ti odplatil?

poslouchá (1. Jan 4, 5.), a proto chodí do Počestnosti do kostela,²⁴⁾ mimo to miluje proto učení to nejvíce, poněvadž ho od protivnosti pro kříž Kristův ostříhá (Gal. 6, 12.); a jsa smýšlení tělesného, snaží se převraceti cesty mé přímé. Tři pak věci jsou v radě jeho, jež v ošklivosti míti musíš: 1. že svedl tě s cesty; 2) že zošklivoval ti úsilovně kříž; 3) že uvedl tě na cestu smrti.²⁵⁾

Předně tedy v ošklivosti míti musíš, že s cesty svedl tě, a že tys k tomu při-

²⁴⁾ Krasořečníci a moralisté budou míti vždy mnoho posluchačů. Mluví o kázni a nábožnosti lze zhusta slyšeti. A ono se to při tom dobře spí. Ale jakmile začne se volat ku pokání a předkládat milost, nebudou Mudráci tam choditi, oni se zase sejdou v nějaké Počestnosti.

²⁵⁾ „Jedinké potěšení v životě i v smrti“ předchází zármutek, plynoucí z poznání hřícha. Tak, měl-li dokonale těšiti se křesťan z milostného zaslíbení evanjelia, musila mu ukázána býti převrácenost a hřích jeho, a musil opustiti kvas farizeů a zákonníků, učících doufati ve vlastní spravedlnost a spoléhati na skutky zákona. A ten blud se zhusta rozšel po světě a otrávil lidi, tak že mnozí své vlastní zásluhy domnělé zveličují, aby sobě místa před Bohem dobyli, jiní pak žalostně skutky zákona s milostí směšují, začínajíce (jako Galatští) s milostí a končíce se spravedlností ze skutků, jiní milosti skutky svými domáhají se usilují. Ó jak bláhové počínání! Jako by dar Boží mohl býti zjednán za peníze! (Sk. 8, 20.) Ó jak bezbožné počínání! Jako by oběť Pána Ježíše nebyla dostatečna k shlazení nečistoty a k získání spravedlnosti Boží! Proto všeliké učení, které krev Syna Božího do stínu staví a člověka zveličuje, zamítne a varuj se ho. Pouze milostí spasení jsme skrze víru. A to ne sami z sebe, darť jest to Boží. (Ef. 2, 8. 9.)

volil, neboť to je zavrci radu Boží pro radu Mudrákovu. Pán praví: Snažujte se vcházeti těsnou branou — a to je ta brána, a úzká cesta, kteráž vede k životu, a málo jest nalézajících ji (Luk. 13, 24. Mat. 7, 13. 14.). Od této těsné brány a cesty k ní odvrátil tě ten bezbožník, a přivedl tě téměř na zahynutí. Měj tedy v nenávisti jeho svedení tebe a měj sebe sama v ošklivosti, že jsi ho poslechl. Dále musíš v nenávisti míti jeho snahu zoškliviti ti kříž; neboť máš si vážiti ho nade všechny poklady egyptské (Žid. 11, 25. 26.). Mimo to pravil ti Král slávy: ‚Chtěl-li by kdo duši svou zachovati, ztratí ji‘. (Mat. 10, 39. Mark. 8, 35.). ‚Jde-li kdo za mou a nemá-li v nenávisti otce svého i matere své i ženy i děti i bratří i sester, ano i té duše své, nemůž býti mým učedníkem‘ (Luk. 14, 26. Jan 12, 25.). Proto pravím ti, že učením opovrhnutí musíš, jež předstírá ti, že by tvou smrtí bylo, následoval-li bys slov Pravdy, která dí, že kdo jejích slov nenásleduje, nemůže míti života věčného. Za třetí musíš nenáviděti, že uvedl nohy tvé na cestu smrti. Proto je ti uvážiti, ke komu tě poslal, a jak nezpůsobilá je osoba ta, aby tě osvobodila od břemene tvého. Ten, k němuž poslal tě, by tě osvobodil, slove Zákonník a je syn děvky (Gal. 4, 22. 25.), která nyní v službu podrobena je se syny svými, a je to tajuplným způsobem tato hora Sinai, jež že na hlavu ti padne, jsi se bál. Je-li tedy s syny svými v službu podrobena, kterak můžeš očekávati od ní, že tě osvobodí? Tak nemůže tě onen Zá-

konník zbaviti břemene tvého. Žádný člověk nebyl od něho zbaven břemene svého, aniž kdy bude. Nemůžeš ospravedlněn býti ze skutků zákona, neboť skutky zákona nemůže nikdo na světě býti sprostěn břemene svého. A tak p. Mudrák je nepřítel a p. Zákonník podvodník. A co se syna jeho Spůsobného dotýče, nehledě na lichotivé jeho vzezření, je to pokrytec, a pomoci ti nemůže. Věř mi, že ti spozdilci se vším svým hlukem nic jiného neobmysleli, než jak obelstít tě o spasení tvé svádějice tě s cesty, na niž jsem tě uvedl.“²⁶⁾

To pověděv, pozdvihl Evanjelista hlasu svého volaje k nebi o potvrzení toho, co byl řekl. A hned hlasové a plamenové vyšli z hory, pod níž ubohý Křesťan stál, až mu vlasové na těle vstávali. Slova, jež slyšel byla: „Kterížkoli z skutků zákona jsou, pod zlořečenstvím jsou, nebo psáno jest: Zlořečený každý, kdož nezůstává ve všem, což jest psáno v knize zákona, aby to plnil.“ (Gal. 3, 10. 5. Mojž. 27, 26.)²⁷⁾

Tu Křesťan nic jiného neočekával než smrt i začal žalostně naříkati, ba klnouti

²⁶⁾ Kdokoli odvrací duše od kříže Kristova a nabádají, aby jakkoli spoléhaly, že skutky svými ospravedlnění a spasení dojdou, podvádějí duše a pokrytství páší předstírajíce svými slovy, vážnými pohledy a posvátně vypadajícími tvářemi, že je pokoj, kdežto není žádného pokoje, a že došli pokoje, kdežto cesty pokoje nepoznali. (Řím. 3, 18.)

²⁷⁾ Zákon sám potvrzuje sebe. Jeho rozkazové jsou svatí a velicí. Vyžaduje celé srdce, celou duši, celou mysl, vši moc ve všech věcech, které napsány jsou v knize zákona. Kdo toho neplní, propadá v prokletí a poněvadž převrácené srdce a zkáza člověka odpírají zákonu, tak že zákon je

chvíli, v níž se s Mudrákem sešel. Tisícovým bláznem jmenoval se, že poslechl rady jeho. Pojal jej také stud, když uvážil, že důvody toho pána tak tělesné a světské zvítězily nad ním, tak že opustil cestu pravou. Konečně obrátil se k Ěvanjelistovi se slovy asi tohoto smyslu:

„Co myslíte, pane? Je-li pak ještě naděje? Mohu-li se zas vrátiti a bráti se k bráně? Nebudu-li proto zavržen a vrácen s hanbou? Líto mi, že jsem poslechl rady toho muže. Bude-li mi přec hřích ten odpuštěn?“²⁸⁾

I vece mu Ěvanjelista: „Hřích tvůj jest velmi veliký, neboť dvojí zlost jsi spáchal: opustils cestu dobrou a chodils po stezkách zakázaných. Avšak muž u branky tě přece přijme, neboť přeje lidem. Dbej toliko, bys opět s cesty nesešel, abys nezahynul na cestě, jak by se jen málo zapálil hněv jeho.“ (Žalm 2, 12.)

Potom se Křestan uchystal na zpáteční cestu, Ěvanjelista pak políbiv ho a vlídně se na něj usmívaje přál mu šťastnou cestu.²⁹⁾

mdlý, poněvadž on neproměňuje srdce, nýbrž jen nařizuje a soudí — následuje z toho, že kteřížkoli jsou ze skutků zákona, zlořečení jsou. (Gal. 3, 10.)

²⁸⁾ Je naděje, utečeš-li se od Mojžíše k Ježíši, od Sinai na Golgatu, od spravedlnosti zákonní k úzké bráně, která vede k životu. A tato naděje rozmáhá se každým krokem, až by vtáhla tě tam za oponu, kde Ježíš trůní a kraluje. (Žid. 6, 18. 19.). Ó blahoslavená naděje věřících!

²⁹⁾ Ěvanjelium usmívá se jako slunce vycházející na cestu k Segoru, a líbá marnotratného syna potěšením lásky.

Kapitola IV.

1. Křesťan spěje k bráně ouzké, u níž o otevření žádá a jeho dochází. 2. Rozmluva s Blahopřejným.

I zrychlil Křesťan svůj krok a běže neoslovil nikoho na cestě aniž komu co odpovéděl na jeho otázku. Bylo mu jako člověku, jenž po celou dobu cestou zakázanou kráčí, a nemohl se nikterak cítiti bezpečna, dokud zase neocitl se na cestě, již na radu Mudrákovu byl opustil.¹⁾ A tak časem přišel Křesťan k bráně,²⁾ nad níž byl nápis:

¹⁾ Ó probuzená duše, neohlížej se nazpět, nezastavuj se na cestě, dokud nejsi v Segor, u Ježíše. Slyšíš hlas: Utečte budoucího hněvu, a jsi vyburcována ze sna. Jsi na cestě a strojíš se k útěku. Jsi znepokojena. Ó nezamluv a nezaspí svého nepokoje. Ó dej se nepokojem svým hnáti k tomu, jenž odpočinutí dává. Nejprvnější starostí tvou buď, jak vejíti do království Božího. Mnohá duše byla probuzena kázáním evanjelia, ale zamluvila dojem, zastavovala se a odkládala se svým spěchem a zahynula na cestě jako žena Lotova, zapomenuvši, že dokud není skutečně vysvobozena, na nebezpečné je cestě.

²⁾ Brána je Pán Ježíš. (Jan 10, 9.) Jen ten, kdo skrze něj vchází, je spasen a nalézá život. Vcházeti znamená jej přijímati, k němu se utíkat, v něj uvěřiti a od něho do stavu milosti a synovství Božího přijatu býti. Pán dí: Vcházejte těsnou branou, nebo prostranná je brána a široká cesta, která vede k zahynutí a mnozí vcházejí skrze ni. (Mat. 7, 13. 14.). Na tuto širokou cestu vešli jsme

„Tlucte, a bude vám otevřeno.“ (Mat. 7, 7. Luk. 11, 9.) I zatloukl více než jednou neb dvakrát řka:

„Ó zdali vejít smím: Zda otevřeš mi, Pane, mně přesmrotnému, jenž jsem zapřel tebe? Ó vzhlédni na mne v lásce svrchované, a vlož v má ústa chvalo zpěvy nebe.“³⁾

Konečně přišel k brance muž, jménem

svým narozením my všickni. To byla ta naše cesta. (Iz. 53, 6.). Po ní jsme šli věčné smrti vstříc. Ale Bůh ve své lásce spůsobil nám cestu novou, již jsme před tím neznali, živou, milostnou, a uvádí na ni skrze svého Syna Ježíše. Ovšem je těsná brána a úzká cesta, která vede k životu, a málo je těch, kteří nalézají ji — ale kdo jí hledají, naleznou ji. Ten, jenž řekl, že je dveřmi a cestou, on vychází vstříc unaveným a umdleným hledajícím odpočínutí a volá: Já vám odpočínutí dám. Kdo jej přijímá, vchází, ne bez obtíží, boje, ztráty: je těsná brána a úzká cesta. Nelze s sebou vzít hříšné naruživosti, bezbožnou společnost, světské modly. Musíš sám. Sám, ale ne ve své síle. „Neboť mnozí usilovati budou a nebudou moci“ (Luk. 13, 24.). Vlastnímu úsilí nepodaří se ani dostat se ze zoufalství, ani projít branou života. Jen Ježíš působí to. A přece je psáno: Snažujte se! Království Boží násilí trpí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je (Mat. 11, 12.). Jen ti, jimž se opravdově jedná o život, života dojdou.

³⁾ Kající a obtížený hříšník nedá se odstrašiti, když na první prosbu nedostal odpovědi. Znovu a znovu prosí a volá, až odpověď přijde milostivá. Jemu se tak o to jedná, jako se jednalo o požehnání Jákobovi ve Fanuel, když knížetsky potýkal se s Bohem; nebo plakal a pokorně ho prosil. (Oz. 12, 4.) Jestliže naříkáš, že hledal jsi tváří Boží, ale nenašels ho — ó pak jsi ho jistotně opravdově nehledal. Jen ten, kdo opravdu prosí, bere, kdo opravdu hledá, nalézá, a tomu, jenž opravdu tluče, bude otevřeno.

Blahopřejný, jenž tázal se, kdo by byl,
odkud jde a co chce.

Kř.: „Jsem ubohý, obtížený hříšník;

přicházím z Města Zkázy a jdu na horu
Šion, abych vysvobozen byl z budoucího
hněvu. Bylo mi oznámeno, pane, že cesta
tam touto brankou vede, a tak rád bych
věděl, zda ochoten jste vpustiti mne.“

Blahopřejný: „Ano, jsem ochoten ze vsí duše své.“ To řka, otevřel bránu.⁴⁾ Když pak Křestan vcházel, rychle přitřhl jej k sobě, a když se tázal, co by to znamenalo, odpověděl mu řka:

„Nedaleko od této branky vystavěl si Belzebub silný zámek, odkudž on i služebníci jeho časem střilívají šípy na ty, kteří k bráně této přicházejí, aby prvé než vejdou, zhynuli.“⁵⁾

I dí Křestan: „Veselím se s třesením.“

Když pak vešel, tázal se ho muž v brance, kdo mu sem ukázal.

Kř.: „Evanjelista vyzval mne, abych sem šel a tu zatloukl, jak jsem učinil. On mi též řekl, že Vy, milý pane, povíte mi, co dále činiti mám.“

Blahopř.: „Aj, postavil jsem před tebou dvěře otevřené; a žádnýť jich nemůže zavřítí.“ (Zjev. 3, 8.)

⁴⁾ Obtíženým a potřeným hříšníkům bude otevřeno. S důstatek místa pro ně, „hojné vjití“ (2. Petr. 1, 11.), ať byla minulost jakákoli. Ale těm, kteří nejsou zlomeni v duši své, zůstává brána zavřena. Ježíš hříšné přijímá — on nešťastným blaha přeje a uděluje. Blahopřejný, angl. Goodwill, ten, jenž má dobrou vůli k lidem. (Luk. 2, 14.)

⁵⁾ I u prahu života jsou nebezpečí. Jak mnohý byl velice blízek království Božího a přece zahynul, zrovna když měl vzítí za kliku, váhaje tlouci. Ó nemeškej a nespokojuj se s tím, že nejsi dalek. Máš-li býti bezpečen, musíš vejítí. Ne u archy bylo bezpečí, nýbrž v arše. Ó vejdi. Kdo upřímně jde, toho nenechá Pán dlouho vně státi, ale vztáhne rychle ruku svou, aby jej jako hlavni z ohně vychvátí. (Zach. 3, 2.) Ty pak, jenž u dveří milosti stojíš, vzmuž se a tluc, a tím více tluc, čím více pochybování způsobuje ti satan šípy svými.

Kř.: „Nyní začínám sklizeti užitky své odvahy.“

Blahopřejný: „Ale jak to, žes přišel samotný?“

„Kř.: „Poněvadž nikdo ze sousedů mých nepoznával svého nebezpečí jako já.“

Blahopřejný: „Věděl někdo o tvém odchodu sem?“

Kř.: „Ano. Žena má a děti viděli mne hned, a volaly za mnou, bych se vrátil. Také někteří sousedé stojíce křičeli za mnou a volali, bych se navrátil; avšak já zacpav si uši prsty svými běžel jsem cestou svou.“

Blahopřejný: „A to nikdo z nich nešel za tebou, aby tě k návratu přemluvil?“

Kř.: „Šli; Tvrdošíjný a Povolný. Vida však Tvrdošíjný, že mne nepřemluví, vrátil se spílaje mi. Ale Povolný šel se mnou kousek cesty.“

Blahopř.: „Proč pak nedošel až sem?“

Kř.: „Šli jsme spolu, až jsme přišli k Bahnu Zoufalství, do něhož jsme náhle padli. Tím pozbyl souseď můj Povolný odvahy a nechtěl odvážit se dále. A tak dostav se ven z bahna na straně, odkudž k jeho domovu bylo nejbliže, zvolal, bych si té krásné země za něho ponechal sám, a tak jsme se rozešli, on šel svou cestou, já také svou, on za Tvrdošíjným, já pak k této brance.“

Blahopřejný: „Ach, ten ubohý člověk! Což má ta nebeská sláva tak málo ceny pro něho, že za hodné nemá pro ni podstoupiti jen něco málo těžkostí?“

Kř.: „Věru, pověděl jsem pravdu o Po-

volném, ale měl-li bych i o sobě pověditi pravdu, musím vyznati, že nic nejsem lepší jeho.⁶⁾ Je pravda sice, že se vrátil domů, ale já také sešel jsem s cesty, abych se bral dle tělesné rady Mudrákovy cestou smrti.“

Blahopř.: „Tak i ten sešel se s tebou? Že tě přemlouval, bys úlevy hledal u p. Zakonníka? Jeden i druhý jsou opravdu podvodníci. A přijal jsi radu jeho?“⁷⁾

Kř.: „Ach přijal, pokud jsem směl. Šel jsem hledat p. Zakonníka, až jsem nucen byl zastaviti se, domnívaje se, že hora, která se u domu jeho vypíná, na hlavu mi spadne.“

Blahopř.: „Ta hora už mnoho lidí o hrdlo připravila a ještě připraví. Je dobře, žes unikl, sic by tě byla potřela.“

⁶⁾ Křesťan nevidí v sobě ničeho, čím by se různil od těch, kteří se odvrátili. V pokoře vyznává svůj hřích. Co je, je jen z milosti. Kdyby mu Pomocník byl nepodal ruky, byl by zahynul v bahně, anebo by se byl vrátil za Povolným. To je důkaz upřímného křesťanství, když s opravdovým srdcem poutník dí: „Ne nám, Hospodine, ne nám, ale jménu svému dej čest“. Ž. 115, 1.) „Toběť, ó Pane, sluší spravedlnost, nám pak zahánění tváři.“ (Dan. 9, 7.)

⁷⁾ Ač Ježíš ví vše, on chce, bys mu vyznal vše a vyléval před obličejem jeho srdce své (Ž. 62, 9.), poněvadž on oznámí ti vše, poučí a potěší, jako ten, který dokonale rozumí tobě. A jak milostně jedná s poutníkem! Ó poutníče, nemáme biskupa, kterýž by nemohl čitedlen býti mdlob našich, ale zkušeného ve všem nám podobně, kromě hříchu: přistupmež tedy směle s doufáním k trůnu milosti, abychom dosáhli milosrdenství a milost našli ku pomoci v čas příhodný. (Žid. 4, 15. 16.)

Kř.: „Věru, nevím, co by se tu se mnou bylo stalo, kdy by se byl na štěstí se mnou opět Evanjelista byl nesešel, když jsem v úzkostech největších stoje nevěděl, co počítí. Ale bylo to jediné Boží milosrdenství, že zase ke mně přišel, neboť jinak bych byl až sem nikdy nedošel. Nyní však přišel jsem tak, jaký jsem hodnější věru smrti pod horou onou, než abych takto rozmlouvati směl s Pánem svým. Ó jaká to milostivá přízeň to, že dovoleno mi bylo vejíti!“⁸⁾

Blahopř.: „Nenamítáme proti nikomu ničeho, aniž ohlížíme se na to, co byl kdo spáchal, než sem přišel. Přijde-li kdo, nebude vyvržen ven.“⁹⁾ (Jan 6, 37.). Nyní pak, milý Křestane, poď kousek cesty se mnou, a já poučím tě o cestě, již se bráti musíš. Hleď před sebe. Vidiš-li tu úzkou cestu? Po ní jíti musíš. Vyšlapána je od patriarchů, proroků, Krista a jeho apoštolů a je přímá jako podle pravítka. Tou jíti musíš.“ (Jan 14, 6. Iz. 30, 21. 5. Mojž. 5, 32. Přisl. 4, 26. 27.).

Kř.: „Ale není tam odboček a křižo-

⁸⁾ Vše Boží milosrdenství! Tak vidí srdce, v němž opravdově milosti dílo započalo. Nic nepřipisuje sobě, ani své svobodné vůli, ani své věrnosti. Jen moc Boží milosti vytrhla ho, a jen všemohoucí láska ničím nezasloužená uvedla ho na cestu života. Ó věřící duše, zda není tomu tak, když hovoříš se svým Pánem, že předmět nejžádostivější a nejkrásnější je jeho milosrdenství? (Žalm 136.)

⁹⁾ Ani ty ne, čtenáři, ať se rozmohl tvůj hřích sebe víc. Nebudeš vyvržen, jen poď.

vatek, kde by nepovědomý sejítí mohl s cesty?“

Blahopřejný: „Jsou tam ovšem mnohé vedlejší cesty,¹⁰⁾ ale jsou křivé a široké; dle toho vždy bude ti lze rozeznati cestu od scestí. Neboť pravá cesta je jediná přímá a úzká.“ (Mat. 7, 13.)

I viděl jsem ve snu svém, že Křesťan dále se ho vyptával, mohl-li by mu pomoci od břemene, jež jej tlačilo, neboť dosud nemohl se ho zbaviti ani sprostiti nijakým způsobem bez pomoci. „Jen nes své břímě ochotně,“ odpověděl, „až přijdeš na místo osvobození; tam samo s tebe spadne.“¹¹⁾

¹⁰⁾ Jsou na světě cesty mnohé a rozcestí hojná, ale dobrá cesta se ode všech liší 1. svou úzkostí, 2. svou přímostí. Vždy vede šlépějemi Pána nevyhýbajíc těžkostem, nepovolujíc tělu a jeho žádostem a rovně k cíli vede blíž a blíž k nebeskému domovu. Jestliže stojíš na rozcestí, těchto vždy věci uvaž. Líbí-li se tělu a krvi cesta, vede-li dále od pokoje a příbytku Božího k mnohým třeba výhodám, nechod' jí: je to scestí. Jdi tou úzkou, těžší, strmější. Jdi jí, i když vede úzkostí až k smrti, slzami a bolem. A maje zrak osvícený uvidíš vždy šlépěje Kristovy.

¹¹⁾ Pán Ježíš sám hříchy snímá. Jedná-li se ti o odpuštění hříchů, jen jdi, jak ti Spasitel velí, a břímě s tebe spadne a plesání naplní ústa tvá. Jen jdi, a čekej na to. Víra dočká se brzo. — Zde jsou arci jakési obtíže ve vykládání. Ne jednomu bylo s podivením, že Křesťan vcházeje branou ještě břímě své na sobě nese. Zkušenost obyčejná je jiná, totiž, že jakmile byl hříšník od svého Spasitele přijat a na cestu úzkou uveden, raduje se z odpuštění hříchů. S přijetím docházíme zároveň odpuštění. Když marnotratný syn byl přijat, bylo mu vše odpuštěno, a hned bylo mu dáno roucho, obuv, prsten a políbení pokoje. Tak oby-

Na to podpásal bedra svá Křestan a přistrojil se na další svou cestu. Blahopřejný ještě mu pověděl, že nedaleko od brány přijde k domu Vykladače. Tam ať zatluče, a ten mu ukáže znamenité věci. Křestan rozloučil se s přítelem svým, a ten mu přál šťastnou cestu.

čejný je pořad zkušeností. Bunyan došel plné jistoty později, až když už cestou Boží krácel. Z toho vidíme, že u jednoho jistota spasení a radost z odpuštění dostavuje se dříve, u druhého později, ale dostavuje se a dostaviti se musí každému, kdo opravdu úzkou cestou kráčí. Kdo pak učí, jako by nebylo jistoty spasení a odpuštění, protiví se Bohu. Takových se varuj.

Kapitola V.

1. Křesťan do domu Vykladače přijat, 2. a tu mu sedmero znamenitých věcí ukázáno.¹⁾

I šel, až přišel k domu Vykladačovu, kde opět a opět tloukl;²⁾ konečně přišel někdo ke dveřím a tázal se, kdo by tu byl.

„Pane,“ vece Křesťan, „jsem pocestný, jehož příbuzný pána domu tohoto poukázal, bych se zde k svému prospěchu zastavil. Rád bych tedy s hospodářem mluvil.“

Ten tedy zavolal hospodáře, jenž za nějakou chvíli přišed, Křesťana se tázal, jaká by jeho žádost byla.

„Pane,“ pravil Křesťan, „jsem příchozí z Města Zkázy a jdu na horu Sion. Bylo.

¹⁾ Kapitola velice krásná, kde poutníku dovoleno nazíratí v tajemství duchovního života. Vykladač je Duch sv., který věřícího uvádí ve velikou pravdu. „Z mého vezme a zvěstuje vám,“ (Jan 16, 14.) praví Spasitel. Blahoslavený, kdo v domě toho vykladače sedá, ten bývá naplněn dobrými věcmi se stolu Páně, a patře na tvář Páně, proměněn bývá v týž obraz od slávy v slávu. Ducha sv. a jeho učení může býti jen účasten učedník Pána Ježíše. „Onť mne oslaví,“ dí Pán Ježíš. Plnost Ducha sv. bude patrná všude, kde Ježíš bude oslaven.

²⁾ Opět a opět! Chceš-li býti účasten Ducha sv., musíš prosit opravdově a se vši upřímností, a dano bude tobě. Mat. 7, 11. Luk. 11, 13.

pak mi řečeno od muže, který stojí u brány na začátku této cesty, že ukážete mi znamenité věci, stavím-li se tu. Ty pak znamenitosti budou prý mi velmi prospěšny na mé pouti.“

„Vejdi tedy,“ řekl Vykladač;³⁾ ukáži ti, co by ti prospěšné bylo.“

2. I kázal služebníkmu svému rozžítí světlo⁴⁾ a uvedl Křesťana do zvláštního pokojíka, když byl služebníkmu svému dvéře otevřítí rozkázal.⁵⁾

³⁾ K těm, kteří utíkají hněvu a kráčejí ouzkou cestou k životu, láska Ducha sv. je něžná. Jen vejdi žíznavý, a napij se, hladový nasýt se, unavený okřeješ a odpočín! Radost, pokoj a moudrost Ducha sv. mají býti poutníkům volny a přístupny. Ó poutníče, proč váháš vejít do domu Ducha sv.? Může býti něco žádostivějšího než účastenství Ducha sv.? On jest Duch rady. S ním se rad. Jeho společnosti si važ nad všecku společnost lidí.

⁴⁾ Nejprve světlo. Od přirozenosti je v duši všechno tmavé. „Tma byla nad propastí.“ Ale Duch sv. působí světlo. „Křesťanům jasné dvoje vnitř světlo svítí: světlo rozumu a světlo víry, kteréž oboje Duch sv. řídí.“ (Labyrint, kap. 42.) „Ty zajisté rozsvěcuješ svíci mou; Hospodin, Bůh můj, osvěcuje temnosti mé.“ (Ž. 18, 29.)

⁵⁾ Duch sv. jedná s člověkem v soukromí, v srdci, jehož dvéře dříve otevřítí, a jež osvítiti musí. Ó rci, míváš takovéto tajné rozpravy s Duchem Božím? Proč mnozí mají stále zastřena okna ve svém srdci, dvéře zavřeny a pusto a prázdno v něm? Nebyly doma, když Duch sv. přicházel je učít, duše jejich těkala po světě a neměly touhy přijati hostě, jenž by je upoutal nebeskou slastí. Truchlivé takovéto křesťanství! Ó umlkni, a stiš se, pros a volej, by Duch sv. tě oblažil svým účastenstvím, a tou cestou tvou se ti to půjde nekonale blaženě!

(I. Pravý karatel a pastýř.) Tam spatřil Křesťan obraz velmi vážného muže na stěně visící.⁶⁾

Takto pak vypadal: Oči měl pozdviženy k nebesům, nejlepší knihu měl ve své ruce, zákon pravdy napsán byl na jeho rtech, svět byl za jeho zády, on pak stál, jako by s lidmi mluvil, zapřisahaje je, a nad jeho hlavou vznášela se koruna zlatá.

„Co pak to znamená?“ tázal se Křesťan.

Vykladač: „Muž, jehož obraz zde visí, je jeden nad tisícem; plodí děti (1. Kor. 4, 15.), rodí je v bolestech (Gal. 4, 19.), a když jsou narozeny, krmí je sám a chová je (1. Tes. 2, 7.). A jak vidíš jej, an má oči pozdviženy k nebi, nejlepší knihu v ruce své, a zákon pravdy napsaný na rtech svých — to znamená, že jeho dílo je, aby znal a zjevoval temné věci hříšníkům, jakož také vidíš jej, jako by stoje vykládal lidem. A jako vidíš, že svět je zavržen za něj, a koruna že vznáší se nad jeho hlavou — to ukazuje, že opovrhuje věcmi vezdejšími a za nic je sobě pokládaje (Fil. 3, 13.)

⁶⁾ Obraz věrného kazatele od Boha vyučeného a poslaného, k němuž jen patří a jehož pokynů čeká. Řeč jeho je určitá a nejlepší kniha — bible — je zdrojem jeho učení a jeho rady. Pohrdá světem a jeho uznáním a slávou a se vši opravdovostí lásky a znaje hrůzu hněvu budoucího hledá zahynulých a hlásá jim evanjelium a zapřisahá je, aby se obrátili. Touží míti co nejvíce dětí ve smyslu duchovním, co nejvíce lidí přivést k Pánu Ježíši, nad nimiž pak pečlivě otcovsky bdí. Odměna je mu koruna slávy, která ho čeká. Ó kazateli, je to tvůj obraz zde?

z lásky, již má k službě svého Pána, jist je, že v budoucím věku slávu za odměnu svou vezme.“

„Okázal jsem ti pak obraz ten nejdříve poněvadž muž, ježž tento obraz představuje, je jediný, jehož Pán místa toho, kamž putuješ, ustanovil, aby byl vůdcem tvým na všech obtížných místech, na něž přijdeš. Proto dobře si pamatuj, co jsem okázal ti a chovej to v srdci svém, abys nesešel se s lidmi takovými, kteří předstírají, že správně tě povedou a jejichž cesty vedou k smrti.“ (Řím. 6, 16.)⁷⁾

(II. Účinky zákona a evanjelia.) Potom ujav jej za ruku vedl do velmi prostranné světnice, plné prachu, poněvadž nikdy metena nebyla. Když se byl tu Křestan poněkud poohlédli, zavolał Vykladač služebníka a poručil mu světnici zamésti. Když pak začal mésti, zdvihal se prach tak úžasnou měrou, že by se byl téměř Křestan zalkl. I požádal Vykladač dívčice, která tu stála, aby přinesla vody a skropila jí svět-

⁷⁾ Proto nejprvé ukazuje Duch sv. pravého svědka, aby poutník měl se na pozoru před svůdci a falešnými učiteli, s nimiž se na pouti své sejde uměje rozeznávatí mezi těmi, kteří povoláni jsou k práci kazatelské a pastýřské a mezi nájemníky a samozvanci. Neboť je mnoho kazatelů, kteří své cti, svého pohodlí a svých věcí hledajíce ze světa jsou a proto také nerozumějí úzkosti probuzeného svědomí, „jdi, spi zase“ volajíce, a uspávajíce lidi nábožností, o znovuzrození věděti nechťí, aniž vědí, co o odpuštění hříchů, sami ho nezakusivše. Jak by mohli poutníkovi na obtížných místech pouti raditi? A proto pozor na to, co slyšíš.

nici; což když se stalo, vymetena jest a vyčistěna až milo.

I táže se Křestan: „Co to znamená?“

I odpověděl Vykladač: „Světnice tato je srdce člověka, které ještě nebylo posvěceno sladkou milostí evanjelia: prach je jeho vrozená hříšnost a vnitřní zkaženost, která celého člověka porušila a poškrvnila: Kdo nejprvé vymetati začal, je Zákon; ale ta, jež přinesla vody a jí světnici skropila, je Evanjelium. A jakož jsi viděl, že jakmile Zákon mésti se jal, prach se všech stran zvedati se začal, tak že nemohla světnice zametena býti, ba až téměř zalkl jsi se — to ukazuje ti, že zákon na místě, co by svým působením srdce očistil od hřícha, tento oživuje, sílí a v duši rozmnožuje, jakož jej zjevuje a zakazuje na místě, co by uděloval moci k potlačení jeho. (Řím. 5, 20. 7, 5. 6. 9. 1. Kor. 15, 56.)

A jakož jsi dívčici viděl, ana vodou skropila světnici, po čemž tato snadně vyčistěna býti mohla, to ukazuje ti, že přijde-li Evanjelium do srdce se svým milostným a vzácným vlivem, hřích přemožen a podroben, (jakož vodou dívčice zmožen byl), a duše věrou očistěna bývá, a stává se pro příbytek krále příhodnou. (Jan 15, 3. Ef. 5, 26. Sk. 15, 9. Řím 16, 25. 26. Jan 14, 21—23.)^{s)}

^{s)} Vždy buď pamětliv i na své pouti hlubokého rozdílu mezi zákonem a evanjelium. Zákon vždy zjevuje náš hřích, svědčí proti němu a zdvihá jej proti nám, ale odstraniti dovede ho jen skropující milost zjevená v Pánu Ježíši a v jeho krvi.

(III. Náruživý a Trpělivý.) Dále viděl jsem ve svém snu, že Vykladač ujal jej za ruku a uvedl do pokojíka, kde dva malí chlapi, každý na jedné židli seděli. Starší jmenoval se Náruživý, mladší pak Trpělivý. Onen zdál se býti nespokojen, tento pak velmi kliden a mírný. Křesťan se tázal, proč jest Náruživý tak nespokojen.

Vykladač odpověděl: „Vychovatel jejich chce, aby na své nejlepší věci počkal až do nového roku; on však chce je míti všechny hned, ale Trpělivý je ochoten posečkati.“

I viděl jsem, že přišel někdo k Náruživému s pytlím plným všelijakých pokladů, jež k nohám jeho vysypal. Tyto vzav Náruživý, těšil se z nich a Trpělivému posmívati se jal. Avšak, ejhle, netrvalo to dlouho, a on všecko promarnil, tak že mu zbylo jen trochu hadrů.

Křesťan prosil Vykladače: „Vyložte mi to jasněji.“

I řekl: „Oba ti chlapi jsou obrazové: Náruživý — lidí světa tohoto, Trpělivý — lidí věku budoucího. Jakož jsi viděl, chce Náruživý všechno teď tento rok, totiž v tomto světě; tak jsou lidé světa tohoto. Musejí

Pamatuj Galatských, kteří uvěřivše, vrátili se zase k zákonu, ale ne k svému pokoji a k blahu. A ty bys milosti chtěl se zbavovat? Prach hřícha vzburzený zákonem zadusí tě. Evanjelium je jako rosa na vyprahlost, jako hlas libý a tichý, utišující bouři. Blaze tomu, kdo utekl se ke krvi lépe mluvící, než je krev Abelova. Ta očišťující jej činí ho spůsobilým, aby ten svatý a nepoškrvněný učinil v něm příbytek svůj.

dosahovati svých dobrých věcí teď už, nemohouce čekati do příštího roku, totiž do budoucího věku na svůj dobrý podíl. Příslóví: „Lepší hrst jistoty, nežli pytel naděje“ má u nich větší váhu než všecka božská svědectví dohromady o dobrém věku budoucím. Avšak, jakož jsi viděl, že Nárůživý všecko promarnil rychle a nyní nezachoval sobě ničeho než hadry, tak se povede lidem všem takovým na konci světa tohoto.“

Kř.: „Teď pochopuji, že Trpělivý vede si moudře a to v mnohých ohledech; neboť čeká na věci nejlepší, a chce míti svou slávu, až druhému nezbudou než hadry.“

Vykl.: „Ba, můžeš přidati ještě to, že sláva budoucího věku nikdy neuvadne (1. Petr. 5, 4.), kdežto tyto věci náhle pomínou (1. Kor. 7, 31.). Proto ať se tolik Nárůživý Trpělivému neposmívá, že vzal dobré věci své hned teď. Spíše bude moci smáti se Trpělivý, že dobré své věci zachoval si naposled. Neboť první bude musiti ustoupiti poslednímu, protože poslední má budoucnost, a nepopustí už místa svého ničemu, neboť potom už nic nenásleduje; poslední už zůstává. Ten tedy, jenž první podíl svůj obdržel, stráví ho časem svým; kdo pak má svůj podíl poslední, bude ho zajisté míti trvale. Proto je řečeno Bohatci: „Rozpomeň se, že's ty vzal dobré věci své v životě svém a Lazar též zlé; nyní pak tento se těší, ale ty se mučíš.“ (Luk. 16, 25.)

Kř.: „Vidím, že není dobře žádati věci nynějších, nýbrž raději čekati věci budoucích.“

Vykl.: „Pravdu díš: neboť věci, kteréž jsou viditelné jsou časné; ale věci, kteréž jsou neviditelné, jsou věčné. (2. Kor. 4, 18.) Ale ač je tomu tak, přece věci přítomné jsou tělesnému chtění příliš příbuzny a blízký, kdežto věci budoucí tělesnému smyslu jsou cizí a protivny. A poněvadž je tomu tak, proto se stává, že tělo oblibuje to, co se nyní vidí a budoucích věcí neviditelných se vzdaluje.“⁹⁾

(IV. Díla milosti nelze překaziti.) I viděl jsem ve snu svém, že Vykladač pojal Křesťana za ruku a vedl ho ke zdi, u níž oheň plápolal. U zdi pak stoje někdo oheň uhasiti se snažil množstvím vody, již do ohně nalíval. Přes to však oheň plápolal výše a silněji hřál.

Křesťan tázal se, co by to znamenalo.

Vykladač odpověděl: „Tento oheň je dílo milosti na srdci lidském. Ten, který jej vodou uhasiti a udusiti se snaží, je ďábel: ale povím ti příčinu, proč oheň výše a jasněji i při všem tom plápolá.“¹⁰⁾

⁹⁾ Všichni uznáváme nemoudrost Náruživého, ale chováme se vždy jako Trpělivý? Ach, jak často chceme už teď, hned viděti žeň a užívati jí? Jak často činíváme předhůzky svému Pánu, že nás neobdařil, jiným udíleje! Ó prosme, abychom dovedli vlásti dušemi svými v trpělivosti, abychom žali pak bez přestání. Nechtějme už teď choditi viděním, ale u víře choďme. Nebo spravedlivý z víry živ bude.

¹⁰⁾ Výmluvný obraz živého křesťana, jenž je v stálém styku a spojení se studnicí života a zůstává v svém Spasiteli. Často zdá se, že víra křesťana je jen jako jiskra, ale On třtiny nalomené nedolomí a lnu kouřícího se neuhasí. Duch sv.

I uvedl jej za zeď, kde spatřil muže s olejným džbánem v ruce, z něhož stále, ale tajně do ohně lil.

Na otázku pak, co by to znamenalo, Vykladač odpověděl: „To je Kristus, který stále olejem své milosti udržuje dílo již v srdci započaté. Takto i při všem namáhání satanově duše lidu jeho zůstávají v milosti stále. A že jsi toho muže za zdi viděl, to poučiž tě, že je nesnadno v pokušení jsoucím viděti, jak toto dílo milosti v duši se udržuje.“ (2 Kor. 12, 9.)

(V. Rytíř Ježíše Krista.) I viděl jsem, an Vykladač ujal Křesťana opět za ruku a uvedl ho na velmi rozkošné místo, kdež skvostný a nádherný palác stál, na nějž hledě Křesťan upřímně se zaradoval. Na střeše paláce viděl lidi procházeti se oblečené v roucha zlatá.

I táže se Křesťan: „Smíme vejíti?“ Vykladač pojav ho za ruku vedl ke dveřím

jiskru rozdmýchá a to v takový plamen, že všechna pokušení a protivenství nejsou s to uhasiti lásku věřícího k Pánu. (Pís. Sal. 7, 7.) To je velikou naší útěchou. Kdyby Pán nedoléval oleje své milosti, nejednou bychom úplně vyhasli, a nebylo by v nás žádného života. Neboť vody pokušení brzy zatopily by nás. Ale v kom Pán Ježíš dílo své milosti započal, toho neopustí a nenechá. On milováním věčným miluje, a proto ustavičně činí milosrdenství. (Jer. 31, 3.) Někdy se zdá, jako by věřící sám se probojoval pokušením, ale to způsobil ten, který stojí za zdi. Ó věřící duše! Tvému Spasiteli samému záleží na tom, bys ostál v bouřích života. A proto vzhůru hlavu! Dost ještě oleje milosti ve džbánu jeho i pro tebe, ba víc, neskonale víc než vod pokušení v konvi satanově.

paláce, kde stálo množství lidí, chtějících tam vejíti, ale nesměli. Tam seděl též nedaleko od dveří muž s knihou a kalamářem u stolu zapisuje jména těch, kteří by tam vejíti měli. Viděl též, že přede dveřmi stálo mnoho ozbrojenců k ostříhání jich, hotových všemožně brániti každému, kdo by vejíti chtěl. Nad tím Křestan ovšem užasl; konečně když už každý do zadu se tlačil z bázně před oděnci, viděl Křestan muže hrdinského vzezření, an přistoupil k zapisovateli, řka: „Zapište, pane, mé jméno!“¹¹⁾ Což když učinil, vytáhl muž svůj meč a lebku ocelivou na hlavu si vstavil a rychle ke dveřím se dera, s oděnci zastupujícími mu cestu se v boji na život a na smrt utkal.

Jejich hrozným odporem nedal se zastrašiti, nýbrž mečem svým v pravo i v levo mávaje udatně zápasil, a mnoho ran utrživ¹²⁾ i mnoho jich oděncům zasadiv¹³⁾ prodral

¹¹⁾ Zdaž jsi řekl: Půjdu i já!? Jsi i ty jeden z rytířů Beránkových? Ó, bys byl i ty a doplnil řady těch, kteří tě předešli a na paláci královském radují se a patří na tvůj běh. A je jich mnoho, kteří zvítězili. Žid. 12, 1. 2.

¹²⁾ Bez ran, bez jizev nelze dojíti koruny. „Vždycky mrtvení Pána Ježíše na těle nosíme, aby i život Ježíšův na těle našem zjeven byl,“ 2. Kor. 4, 10. „Musíme skrze mnohá soužení vjíti do království Božího.“ Sk. 14, 22. Mat. 11, 12.

¹³⁾ „Protož já tak běžím, ne jako v nejistotu; tak bojuji, ne jako vítr rozrážeje; ale podmaňuji tělo své a v službu podrobuji, abych snad, jiným káže, sám nebyl nešlechtný.“ 1 Kor. 9, 26. 27. „Neboť není bojování naše proti tělu a krvi, ale proti knížatstvu, proti mocnostem, proti světa pánům temností věku tohoto, proti duchovním zlostem vysoko.“ (Ef. 6, 12.).

se jimi do paláce, odkudž libezné hlasy těch, kteří tam byli a těch, kteří na paláci se procházeli, jemu vstříc zněly :

„Vejdi, rytíři, vejdi již,
slávu věčnou obdržíš.“

Tak všel a byl oděn takovým též rouchem, jako i oni.

Křesťan usmívaje se řekl: „Zdá se mi, že bych mohl pověditi, co to znamená. Nechať vejdu“.¹⁴⁾

„Nikoli ještě,“ vece Vykladač, „až ti ukáži trochu více, a pak půjdeš svou cestou.“

(VI. Zavržený vyznavač.) I ujav jej opět za ruku, uvedl do velmi tmavé komory, kde seděl člověk v železné kleci,¹⁵⁾ a velmi smutně vypadal. Seděl s očima sklopenýma k zemi, a s rukama sepjatýma a vzdychal, jako by se mu srdce rozskočiti chtělo.

Křesťan tázal se, co by to znamenalo. Vykladač pak kázal mu, by se sám s člověkem tím do řeči dal.

Křesťan tedy otázal se muže toho: „Co jsi?“

Muž odpověděl: „Jsem, co jsem kdys nebýval.“

¹⁴⁾ Často se stává, ba většinou, že mladí věřící v dobách prvních milostí neskonale touží, by už mohli vejít v onu slávu Boží. Ale Pán dí: Ještě není čas k tomu; ještě musíš leccěmu se naučiti, lecco musíš prodělati, ovoce nésti, než i na tebe dojde řada, abys všel v odpočinutí mé. Jan 15, 16.

¹⁵⁾ Zoufání je jako železná klec, o jejíž mříže marně bije křídlo spoutaného chyceného orla. Zoufá-li kdo nad milosrdenstvím Božím — ach, kde, kde najde oddech, volnost, odpočinutí?

Kř.: „Cos tedy býval?“

Muž: „Býval jsem kdys zelenající se a kvetoucí Vyznavač (Luk. 8, 13.) i v očích svých i u jiných. Byl jsem, jak jsem se domníval, působilý pro nebeské město, a radost měl jsem při pouhém pomýšlení, že bych tam také vešel.“

Kř.: „Ale, co jsi nyní?“

Muž: „Jsem nyní zoufalec a jsem v zoufalství uvržen jako v tuto železnou klec. Nemohu vyjít. Ach, teď už nemohu.“

Kř.: „Ale jak jsi sem přišel?“

M.: „Opomenul jsem bdíti a strážliv býti, pustil jsem uzdu svým žádostem; zhřešil jsem proti světlu Slova Božího a proti Boží dobrotě; zarmoutil jsem Ducha svatého, a on opustil mne; pokoušel jsem ďábla, a on ke mně přišel; popouzel jsem Boha k prechlivosti, a on opustil mne; zatvrdil jsem tak srdce své, že nemohu se obrátiti.“ (Iz. 63, 17.)

I vece Křestan k Vykladači: „Což není už takovému pomoci?“

„Taž se ho,“ odpověděl Vykladač.

I tázal se Křestan: „Což není naděje, abys vyvázl z železné klece zoufalství?“

Muž: „Není, ach není.“

Kř.: „Proč? Vždyť Syn Požehnaného je velmi milostiv.“

Muž: „Křižoval jsem ho sobě znovu (Žid. 6, 6.), pohrdal jsem jím i jeho spravedlností (Luk. 19, 14.), krev jeho za „nečistou jsem vážil a duchu milosti utrhal“ (Žid. 10, 29. 28.); proto jsem se vyloučil sám ze všech zaslíbení, nyní pak zbývají mi toliko pohrůžky, děsné pohrůžky, ano pohrůžky

pravdivé jistého soudu, který žráti mne bude jako protivníka.“

Kř.: „Zač přivedl jsi se sem?“

Muž: „Za žádosti, rozkoše a zisk tohoto světa, v jichžto požitcích jsem si mnoho radosti sliboval, ale teď každá z těch věcí tak hryže a hlodá mne jako ohnivý červ.“ (Iz. 66, 24. Mark. 9, 44.)

Kř.: „Ale což nemůžeš nyní pokání činiti a obrátiti se?“

Muž: „Bůh odepřel mi pokání; jeho slovo nepovzbuzuje mne k víře; ba on sám uzavřel mne do této železné klece, z níž nikdo z lidí celého světa mne vyvésti nemůže. Ó věčnosti, ó věčnosti! kterak pak bude lze mi zápasiti s bídou, již mi teprv věčnost přinese!“

I řekl Vykladač Křestanovi: „Pamatuj na bídu, muže tohoto a budiž ti to stálou výstrahou!“¹⁶⁾

Kř.: „Je to věru hrozné! Bůh pomoz!“

¹⁶⁾ Vyznavači! Nestací jen, abys znal vůli Boží a vyznával jej. Ty musíš také býti tím, co vyznáváš a životem svým toho dokazovat. Znal jsem jednoho, který neustále tesklil, že je zavržen. Býval účasten mnohých milostí, ale přes to znovu se vrhal v hřích. Ó nechť také i ty nestaneš se fíkem oním, který sice se zelenal, ale ovoce nebylo na něm, klamaje tak — a byl ode Pána proklet. (Mark. 11, 12—14. 19—22.) Kdo se domníváš, že stojíš, hleď, abys nepadl. Ó bež to vážně s tím svým povoláním, nezneužívej milostí Božích, neboť hrozné jest upadnouti v ruce Boha rozhněvaného. A když už teď zavržený trápení pekelné má, čím pak více na věčnosti? Nebuď vysokomyslný, ale boj se. (Řím. 11, 20.) — Bunyan tu líčí duševní muka, jež Francesco Spiera zakoušel; zapřev Pána. Viz str. 19.

mi, abych střízliv jsa, bděl a modlil se, abych ušel tomu, co tohoto člověka do takovéto bídý přivedlo.¹⁷⁾ Pane, není-li už na čase, bych se dále bral?“¹⁸⁾

Vykl.: „Posečkej ještě, až ti ještě jednu věc okáži, a pak můžeš dále jíti.“

(VII. Vidění o soudném dni.) I ujav Křestana opět za ruku, uvedl do ložnice, kde právě jeden vstával; a odívaje se, třásl se jako osyka. Na otázku Křestanovu, proč se muž ten tak třese, pobídl ho Vykladač, by se sám na to přeptal. I tázal se ho Křestan na to, proč se tak třese. Muž pak ten vypravoval, řka:

„Této noci zdálo se mi, že nebe velice zčernalo (Zjev. 6, 12), jako pytel žíněný; blesky se křížovaly, a hrom při tom tak strašně burácel, že mne to naplnilo velikým zděšením. I patřím ve svém snu vzhůru, a aj, víchr neobyčejným způsobem hnal oblaka rychleji, než když fíkové dřevo od velikého větru kláceno bývá (Zj. 6, 13.), v tom také hned slyším zvuk trouby (Mat. 24, 31. Jan 5, 28. 29. 1 Kor. 15, 52. 1. Tes. 4, 16.) a vidím muže, sedícího na oblace s tisíci svatými nebeskými, ani přicházejí v plameni

¹⁷⁾ Poutníče, i ty modli se takto a žádej na Bohu svém milosti, bys střízlivě a svatě živ jsa svévolně v hřích se nevydával, z něhož by pak nebylo vyváznutí.

¹⁸⁾ Proč uprostřed takového poučování Křestan dále spěchati chce? Dokud nemá jistoty odpuštění hříchů a toho pokoje a radosti plynoucí z odpuštění, nemá nikde stání. A jak by měl? Ale Duch sv. zná časy a chvíle, a on dovede i duši takto obtíženou ke kříži v čas příhodný.

ohně. (Jud. 14. 15. 2. Tes. 1, 8. Dan. 7, 10. 13.) Nebesa byla též v jednom plameni. I slyšel jsem hlas řkoucí: „Vstaňte, mrtví, a poďte k soudu“ a ihned skály se pukaly a hrobové se otvírali a mrtví, kteří v nich byli, vstali. Někteří byli velmi veselí a pohlíželi vzhůru, někteří hleděli se ukrýti pod horami. (Zj. 6, 15. 16.) I viděl jsem muže, sedícího na oblacích, an otevřel knihu a kázal všemu světu, aby předstoupil před něho. (Zj. 20, 11—13.) Přece však mezi ním a zástupem byla mezera, kterou způsoboval plamen, vycházející ze zpodu, jako mezi soudcem a odsouzeným. I slyšel jsem též, an zvolal k svým sluhům: „Shromazďte koukol, plevy a strniště a vrzte to do jezera ohnivého.“ (Mat. 3, 12. 13, 30. Mat. 4.) A v tom otevřela se bezedná propast, zrovna blízko toho místa, kde já stál; z ní vystoupily v hojné míře kouř a dým, uhlí řeřavé i ošklivé hlasy. Taktéž poručil: „Shromazďte pšenici mou do obilnice.“ (Luk. 3, 17.) I viděl jsem, že mnozí byli pojeti a nesení do oblaků, ale já jsem byl zanechán. (Jer. 8, 20. 1 Tes. 4, 16. 17. Mat. 24, 40. 41.) I já chtěl jsem se ukrýti, ale nemohl jsem, neboť muž, který seděl na obloze, díval se na mne; hříchové moji také přišli mi na mysl, a svědomí mé vinilo mne ze všech stran. Na to probudil jsem se ze sna svého.“

Kř.: „Proč však polekal jste se, vida to?“

Muž: „Poněvadž jsem se domníval, že den soudný přišel, na nějž nikterak připraven

nejsem.¹⁹⁾ Nejvíce však polekalo mne, že andělé mnohé sebrali, mne však zanechali; také propast pekelná otvírala se tam, kde já stál. K tomu také mé svědomí nepokojilo mne, soudce pak, jak jsem se domníval, upíral stále oči své na mne, a na jeho tváři viděl jsem hněv.“

I vece Vykladač Křesťanovi: „Uvážil jsi všechny věci tyto?“²⁰⁾

Kř.: „Ano; naplňují mne pak nadějí i bázní.“²¹⁾

Vykladač: „Dobře. Všechno toto v své paměti uchovej, aby ti to bylo ostnem pohánějícím tě ku předu po cestě, po níž ti kráčet je.“

Tu Křesťan jal se podpasovati bedra svá a strojiti se na cestu. I vece Vykladač: „Utěšitel budiž vždy s tebou, milý Křesťane, a vodiž tě cestou, jež vede k městu.“

¹⁹⁾ Čtenáři, jsi ty připraven? Nepatříš-li mezi ty, kteří na soud nepřijdou, protože spasení došli v Pánu Ježíši, nechtěl bys zavčas utéci se k němu, dokud nebude pozdě? Jen věřící budou se moci radovati i ze soudného dne. Tit. 2, 13.

²⁰⁾ Uvážil jsi vše i ty, čtenáři? Raději se zastav u této kapitoly ještě jednou, a uvažuj, co bys si ty vzíti z ní mohl. Modlitba má je, by Duch sv. neprobuzené probudil, probuzené znovuzrodil, znovuzrozené poučil a vedl.

²¹⁾ Naděje je něco radostného. Tu dává Duch svatý. Ale také i bázeň je milost, když věřící leká se a bojí se upadnout v hřích a odpadnouti od milosti. V tom smyslu dí Písmo: „Blahoslavený člověk, kterýž se strachuje vždycky.“ (Přísl. 28, 14.) Bázeň spojená je s opatrností, naděje se zmužilostí.

Křestan pak šel říkáje :

Vzácné, užitečné tady viděl jsem
Věci radostné i hrozná zároveň,
jež mne utvrzují v předsevzetí mém,
Ó kéž se béru v před, dokud svítí den!

Díky za vše, cos mi z lásky ukázal,
dej, ať v paměti to věrně chovám své;
veď mne cestou úzkou, uč k ní zřetel mít,
ať se duše moje cíle nemine.²²⁾

²²⁾ George Offor dí o této kapitole: „Bylo by nesnadné nalézt v anglickém písemnictví něco podobného, které by obsahovalo takové svazky celé smyslu v tak krásných a poučných naučeních, psaných v tak božské obrazotvornosti, v tak čistém a líbezném slohu a tak uchvacujícím způsobem pro srdce.“

Kapitola VI.

1. Poutník zbaven tíže patře na kříž. 2. Ujištěn účastenstvím trojjediného Boha. 3. Jde cestou raduje se. 4. Bloud, Lench a Oповážílivý spí u cesty, 5. Obřadník a Pokrytec.

1. Po tom pak viděl jsem ve snu svém, že silnice, po níž Křestanu jíti bylo, olemována¹⁾ byla s obou stran zdí, jménem Spasení (Iz. 26, 1. 35, 8. 60, 18.). Tou tedy cestou vzhůru spěchal Křestan s břemenem svým, ovšem ne bez velikých těžkostí, jež mu tiž jeho, již nesl na zádech svých, působila. Chvátaje pak přišel až k jakémusi pahrbku,²⁾ na němž stál kříž a trochu doleji na úpatí byl hrob. I viděl jsem ve snu svém, že když Křestan přišel až ke kříži na něj popatřil, břímě s zad jeho se odvážalo a spadlo a tak dlouho se dolů valilo, až se svalilo do hrobu, kdež zmizelo. Já

¹⁾ Kudy Duch sv. vede obtíženého člověka ke kříži, je lemování, Duch sv. vede tak, že nelze hříšníkovi už nic vidět jiného než spasení v Kristu Ježíši, nic než Ježíše samotného. (Mat 17, 8.)

²⁾ Ó pahrbku, jenž převyšuješ všecky hory, ty horo Golgato! Přes tebe je cesta domů. Blaze tomu, kdo byl uveden na tě, by tu spatřil na kříži tu lásku Boží, jenž odsuzujíc a trestajíc hřích, ospravedlňuje hříšníka. Ó, uvedl tě Duch sv. na tuto horu svou svatou, a ukázal ti toho muže bolesti, an krvácel za tvůj hřích?

pak už jsem ho nikdy nespatriil. (1. Petr. 2, 24. Řím. 8, 2. Gal. 13, 19.)³⁾

Nad tím se Křesťan velice rozradoval pocitiv polehčení a s veselým srdcem promluvil: „On dal mi odpočinutí svým utrpením a život svou smrtí.“ Chvilí pak tiše postál dívaje se a divě se, že pohlížeje na kříž tak překvapujícím způsobem osvobozen

³⁾ Zkušenost všech vzácnější a blaženější. Kříž je znamení vši té hanby a úzkosti, jíž se opovážil Syn Boží pro mne. Tu položil život za mne. Jeho smrt zbavila mne viny i trestu. Osvobození od břemene hřícha a očištění všech poškrvn domáhal se poutník. Nyní své osvobození poznává. Patře na kříž u víře, vidí, že krev Krista Ježíše očišťuje jej od všelikého hřícha. Vidí, že v těch ranách a v té ssinalosti jsou záruky pro něj, že očištěn je hřích jeho *n a v ž d y*. Nyní okouší blahoslavenství 32. žalmu. Ó, ssoužená a zmítaná duše! Proč tolik nepokoje, proč tolik nejistoty? Ó poznej přece, že Ježíš umřel za tě. Uvěř, chápej se s důvěrnou jistotou krve jeho a věř, že to vše bylo pro tě. Teď v této chvíli, viz Beránka Božího, viz jeho rány, patř na něj, že jeho smrt platí tobě, a ty uzříš, an hrob zavírá na věky hřích tvůj, pod jehož tíží jsi až dosud úpěl. Jsou pak tisícové, jimž je jako oněm plavcům v ústí Amazonky, prahnoucím a téměř umírajícím žízní. Domnívali se, že jsou v moři, a mořská voda je nepitná. I volali v úzkosti své o pomoc lodi, jež se na obzoru vyskytla. „Važte!“ zněla rada hlásné trouby. Nerozuměli hned, až potom pochopili, že jsou uprostřed pitné vody. A tak millionové hynou uprostřed vod milosti pro to, že neváží. Vědí o tom Synu Božím umučeném a nejdou k němu, nepatří na něj, nepřijímají pro sebe lékařství plynoucího z ran jeho — a snad také není, kdo by jim kázal: Važte! Ó, zda-li vážíš ty, milý čtenáři? Ó, važ, je to pro tebe. A ty, který máš za sebou tu blahou zkušenost, že jsi patře na Ježíše, zbaven byl tíže své, jdi a zvěstuj hříšníkům milost u Ježíše a ukazuj jim na Golgatu.

byl od břemene svého.⁴⁾ Znovu a znovu patřil na kříž, až oči jeho staly se mu pramenem slz tekoucích po líci. (Zach. 12, 10.)⁵⁾

2. A když tak stoje slzy proléval, přiblížily se k němu tři skvoucí postavy a pozdravily ho řkouce: „Pokoj tobě.“⁶⁾

První pak z příchozích dí mu: „Odpouštějí se ti hříchové tvoji.“ (Mark. 2, 5. Luk.

⁴⁾ Už před tím věřil Křesťan v Spasitele svého, že byl vydán pro něj na smrt, ale nezakoušel oblehčení, radosti a jistoty. Nyní jí zakouší. A je to věru s podivením, že tak často představován byl nám Kristus, a my jsme neměli z něho žádné radosti, až když uvedl nás Duch sv. pod kříž, zjeveno nám bylo vše, co máme v něm, v tom svém Spasiteli, a srdce naše rozveselilo se radostí nevýmluvnou a oslavenou, a divíme se, že věřit je něco tak snadného, že patřit na Syna Božího k svému zdraví něco tak přirozeného, a že jsme mohli tak chodit dlouho a nevidět na něm, proč bychom ho žádostivi byli.

⁵⁾ Ó, dítě Boží, není-li ti často do pláče, když povážíš, jak zbaveno jsi bylo tíže hříchů svých? A zda i tobě nebylo tak, jako Křesťanu, žes se nemohlo nasytit, pohlížejíc na rány a ssinalost nejkrásnějšího ze synů lidských?

⁶⁾ Křesťana navštěvuje trojjediný Bůh. V pozdravu: Pokoj tobě, zjevuje se, že tři jedno jsou. Dále každá osoba jediného Boha zjevuje svůj úřad a uděluje své dary. Otec odpouští vinu, Syn odívá v svou spravedlnost, sňav hadry porušení a viny, Duch sv. dává jistotu a znamení, že už Křesťan není sám svůj, ale že je vlastnictví Boží. List s pečeti je jistota spasení osvědčovaná stále účastenstvím Ducha sv. V této jistotě má jíti, a u nebeské brány bude vpuštěn, maje známku a pečeť vykoupění zřejmou. To vše děje se pod křížem. V umučeném Spasiteli sklání se k tobě Bůh, aby s tebou zůstal. (Jan 14, 23.) To jsou určité věci a skutečné. Bez odpuštění vin není radostná chuze. Není-li Kristus tvou spravedlností (1. Kor. 1, 30.),

7, 48.). Druhý svlékl s něho roucha zma-
zaná (Zach. 3, 4.) a oblékl jej v roucho
proměnné. Třetí pak vtiskl znamení na čelo

nemáš ani pokoje s Bohem (Řím. 5, 1.). A to vše,
že by nemělo být znát v obcování tvém? A to že
by věřícímu bylo nejasné a neurčité a nejisté?
„Tenť Duch osvědčuje duchu našemu, že jsme
synové Boží“. (Řím 8, 16. 38. 39.)

jeho (Zjev. 7, 3. Ef. 1, 13.) a dal mu list s pečeti, (2. Kor. 3, 3. 1, 22.), na nějž aby na cestě vždy hleděl, jemu poručil, a ten aby u brány nebeské odevzdal.

3. Když odešli, Křestan radostí třikrát poskočil a šel popěvuje si:⁷⁾

Hřích tížil mne, než ke kříži jsem přišel,
a marně chtěl jsem břemene se zbyť.
Teď vzezřev na kříž svoboden a zdrav jsem
a blažen k cíli mohu nyní jít.

Ó jaké blaho v srdci svém to cítím!
Já jistě vím, že odpuštěn můj hřích,
má vina sňata, spravednost mi dána,
mám roucho bělejší nad padlý sníh.

Již jistě vím, že dítětem jsem Božím,
a na důkaz již pečeť Ducha mám;
tvou krví koupen vesele spět mohu
tam domů, Jezu, k nebes výšinám.

Ó trojjediný Bože, dej, by život celý
můj plný díků, chvalozpěvů byl —
když nyní slast mi takou dáváš v duši,
což jaký teprv bude můj ten cíl!

4. I viděl jsem ve snu svém, že Křestan takto plesaje přišel až k jednomu dolu, kdež uzřel tři muže nedaleko cesty pevně spící spoutané na nohách. Jmenovali se pak: Bloud, Lench a Opovažlivý.

⁷⁾ Ovoce Ducha je radost. Jen ten, koho navštívil Bůh svou milostnou přítomností, dovede pochopit, co je to „býti naplněnu radostí a Duchem sv.“ (Sk. 13, 52.). Pak může jít člověk i sám cestou svou, a přece bude se radovati a prozpěvovati. (Sk. 8, 39.).

Křesťan vida je v takovémto stavu ležící šel k nim, zdali by je mohl vzbuditi, volaje:

„Jste jako ti, kteří spí u prostřed moře a jako ti, kteříž spí na vrchu sloupu bárky (Přísl. 23, 34.); mrtvé moře je pod vámi, propast víru bezedná. Probudte se tedy a podte! Chcete-li, pomohu vám i od vašich okovů. Zajisté přijde-li ten, jenž obchází jako lev řvoucí, stanete se loupeží zubům jeho.“ (1. Petr. 5, 8.).

Oni pak vyvalili oči své na něj a odpovídali mu asi takovýmto způsobem: Bloud řekl: „Nevidím nebezpečí.“ Lench: „Ještě jen trochu déle spáti!“ Opovážlivý: „Jak si kdo ustele, tak si lehne. Jakou jinou odpověď bych ti dal?“ I položili se a spali dále. Křesťan pak šel cestou svou, ale byl zarmoucen rozvažuje, že ti lidičky tak málo vážili si jeho ochoty, když jim pomoci chtěl i probouzeje je i radě jim i nabízeje se, že pomůže jim setřásti okovy.⁸⁾

⁸⁾ Ne jeden spí spánek smrti a odmítá pomoc, a mrzí se na probouzejícího jej ze snů sladkých. Proč mne znepokojuješ svým kázáním, svým svědectvím, svým životem, táže se svět a odvrací se od světla, proto že si uvykl mráкотě. A přec jsou mnozí jen nedaleko cesty, ale nejsou na ní. Jsou nedaleko dveří království Božího, ale nemají na spěch. Nevidí nebezpečí, ač mstitel je na blízku. Jiní spí a sní. Jejich život je sen, a třeba růžový. Ale skutečnost hrozná poučí je jednou, že prospali čas milosti. Jiní pak odvracují se, říkajíce: Starej se o sebe, nás nech na pokoji. A Křesťanu nezbyvá, než aby šel sám cestou svou. Jestliže Bůh sám neotevře komu oči, naše přemlouvání toho nezpůsobí. Vše je jen milost, jestliže nás probudil, osvětil, obrátil, ospravedlnil a zachovává Bůh.

5. V tomto zármutku uzřel dva muže, ani se po levé straně cesty ouzké po zdi spouštějí a za ním, aby ho dohonili, běží. Jmenovali se Obřadník a Pokrytec.⁹⁾

A jak jsem pravil, rychle se k němu přiblížili. Křesťan pak měl s nimi následující rozpravku:

„Odkud jdete, pánové, a kam?“

Obřadník a Pokrytec: „Narodili jsme se v zemi Marné Chvály a jdeme na horu Sion, bychom slávy dosáhli.“

Kř.: „Proč nevešli jste branou, která je na začátku této cesty? Zda nevíte, že psáno je, že kdo nevchází dveřmi, ale vchází jinudy, ten zloděj jest a lotr?“ (Jan 10, 1.).

Obřadník a Pokrytec: „Všichni naši krajané považují vcházení branou za tuze dalekou okliku, a tak obyčejně se berou cestou nejkratší, a proto jako všichni tak i my přešli jsme zeď.“

Kř.: „Ale nebude-li vám to počteno za přestoupení proti Pánu města, na jehož cestě jsme, že takto rušíte zjevenou jeho vůli?“

Odpověděli: „Co se toho týče, nemusíš

⁹⁾ Obřadník oklamává sebe sama zevnějšími výkony a obřady náboženskými. Pokrytec oklamává jiné; věda, že srdce jeho je daleko Boha, tváří se, jako by s Bohem spojen byl. Oba nemajíce Ducha sv. a proto chutnajíce jen to, co je tělesné, namlouvají si, že správný je jejich cíl a nevidí rozdíl mezi sebou a poutníkem. Ale kdo nevešel dveřmi do ovčince ovcí, kdo na úzkou cestu nevešel úzkou branou obrácení a nového rodu, zloděj je a lotr, a konec jeho bude jako zloděje a lotra. Ó, dej pozor, ty vyznavači náboženství, nejsi-li jednoho z těchto dvou bratrem.

si tím hlavu lámati, neboť co činíme, je zkrátka zvyk, a mohli bychom podati více než tisícileté důkazy.“

Kř.: „Ale zda-li ob stojí vaše jednání před zkouškou zákona?“

Odpověděli: „Zvyk tento více než tisíciletý nepochybně bude od nestranného soudce za zákonný prohlášen, a konečně přišli-li jsme jen na cestu, co na tom, jakým způsobem jsme na ni přišli? Jsme-li na cestě, jsme tedy na ní. Jsi na cestě, a jak vidíme, vešel jsi branou, kdežto my jsme na téže cestě a přešli jsme zeď. V čem tedy máš se lépe než my?“

Kř.: „Já kráčím dle předpisu svého Pána, Vy pak dle hrubých svých nápadů. Vy už jste počteni za zloděje od Pána této cesty. Proto pochybuji, že na konec nalezení budete věrnými a pravými. Vy jste bez jeho vedení sami od sebe přišli a budete museti odejít bez jeho milosrdenství.“

Na to odpověděli mu jen málo, jen aby se o sebe staral.

I viděl jsem, ani šli každý sám pro sebe, nehovořice jeden s druhým. Jen ke Křesťanu pravili: „Pokud se jedná o přikázání a ustanovení, nemáme žádné pochyby, že je tak svědomitě plníme jako ty. Proto nechápeme, v čem se od nás lišíš, leč kabátem, jímž přikrýváš záda svá, který, jak hádáme, dal ti některý soused, abys ukryl hanbu nahoty své.“

Kř.: „Skrze zákon a ustanovení nebudete spaseni nevšedše dveřmi. (Gal. 2, 16.) Kabát pak, jež nosím, dal mi Pán místa

toho, kamž jdu, a to, jak správně pravíte, abych ukryl hanbu nahoty své. A nosím jej jako důkaz jeho lásky ke mně, neboť prvé neměl jsem leč hadry a kromě toho jda cestou, potěšuji se říkáje: „Jistě až přijdu k bráně města, pozná mne hned Pán jeho, poněvadž nosím jeho roucho, které mi dal v den, kdy svlékl mne z hadrů mých. Mám pak též znamení na čele svém, jehož jste snad nespozorovali, které vtiskl mi ten, jenž s mým Pánem v nejužším žije obecenství, v den, kdy břímě mé spadlo s beder mých. Mimo to povím vám, že dostal jsem list s pečeti, bych čta jej, potěšoval se na cestě. Bylo mi též rozkázáno, abych odevzdal list u brány nebeské, a že budu jistě vpuštěn. To vše obávám se, že vám schází a to proto, že nevešli jste branou.“

Oni pak neodpověděli mu už ničeho; pouze podívali se na se a dali se do smíchu. Í viděl jsem, že všichni šli; Křesťan pak byl vždy napřed, a už s nimi nehovořil, jen sám s sebou mluvil, buď se raduje a potěšuje, buď vzdychaje.¹⁰⁾ Častěji také četl v listě, ježž jeden z těch skvoucích byl mu dal a vždy byl velmi občerstven. (Z. 68, 10. 19, 8.)

¹⁰⁾ „Jen vzdychej nad tím zlem v tobě i kolem tebe. Běda, až vzdychat přestaneš. To by znamenalo, že už jsi přivykl.“ (J. K.)

Kapitola VII.

1. Pahrbek Obtížnosti. 2. Zahynutí Obřadníka a Pokrytce. 3. Křesťan u prostřed obtíží občerstven, ale usíná. 4. Polekán od Bázlivého a Nedůvěřivého. 5. Pohřešil listu pamětního, pro nějž nařikaje zpět se vrací a jej nalezna cestou spěchá.

1. I viděl jsem, že všichni došli až na úpatí pahorku Obtížnosti, kdež byl pramen. Tam také byly dvě cesty rozdílné od cesty, která přímo od brány vedla. Jeden pak dal se na levou stranu, druhý pak na pravou na úpatí vrchu; ouzká však cesta vedla přímo na vrch Obtížnosti.¹⁾

Křesťan šel nejprvé ku prameni, z něhož se napil a duši svou občerstvil. (Ž. 36, 10, Joel 3, 18. Iz. 49, 10.) Vstupuje na horu rozmlouval²⁾:

Pahrbku vysoký,	Ž. 148, 9.
já stavím své kroky	Ž. 37, 23. 119, 133.
na tebe s pilností,	
ač nepohodlnosti	2. Tim. 3, 11. 12.
na tobě spatřuji:	
mne neodstrašují.	2. Kor. 4, 9.
Usilování mé	Fil. 3, 14.
nic už nepřetrhne :	Job 42, 2.

¹⁾ Po každé nesnázi a obtíži čeká poutníka zvláštní potěšení. A tak nelekej se, křesťane, strmých strání, přes něž cesta tvá vede. Nelekej se soužení, ale jdi udatně a posilni se modlitbou.

²⁾ Rýmy jsou Nedomovy z r. 1815.

Vidím před sebou cestu
živou k rajskému městu.
Srdce mé, pospěš sobě!
Byť bolest vřela v tobě,
lépe jest strasti mít
a pravou cestou jít,
než kde jinde chodit,
kdež nouze a trápení
jsou hotové odměny.

Ž. 119, 30.
1. Kor. 5, 8.
Ž. 43, 3. Přísl. 21, 15.
Jer. 15, 18. 19.
Ž. 37, 16. Kaz. 7, 8.
Zj. 15, 3. Jan 14, 16.
Řím. 8, 1. 4.
Kaz. 2, 26.
Žid. 2, 2.

2. Druzí dva přišli též až k úpatí pahorku; vidouce však, že vrch je příkrý a vysoký, a že lze dvěma jinými cestami jíti, a domnívajíce se, že obě ty cesty opět s tou cestou se sejdou, po níž šel Křestan, na druhé straně pahorku, rozhodli se, že se jimi dají. Jedna cesta slula Nebezpečí, druhá pak Zkáza. Tak jeden se dal cestou Nebezpečí; ta zavedla jej do hustého lesa. Druhý dal se přímo cestou Zkázy, a ta zavedla jej do krajiny širé plné tmavých vrchů, kde se urazil a padl a nepovstal více.³⁾

3. Ohlédl jsem se pak po Křestanu, jak se mu asi daří chůze do vrchu. I viděl jsem, an brzo běžel, brzo šel krokem, brzo zas po čtyrech lezl; neboť pahrbek byl příkrý.⁴⁾ V polovici cesty přes pahorek vedoucí byl rozkošný strom, ježž Pán pa-

³⁾ Brzo přišel konec těch, kteří nevešli branou. Obtíže cesty přímé a příkré zkusily jich, i shledáno, že nejsou učedníci, ale vetřelci. Chtěli jíti pohodlněji, jak se tělu a mysli líbilo — a tak šli bez vedení Ducha sv. na cesty zkázy. Takové jsou konce obřadníků a pokrytců.

⁴⁾ Nejde to lehkou častou, ale modlitbou a věrným pohlížením k cíli lze přejíti vše. Když ne jinak, tak na kolenou!

horku tam pro občerstvení umdlených poutníků byl zasadil.⁵⁾ Tam uchýlil se Křesťan, kdež se také posadil, aby odpočinul sobě. Potom vyňal z ňader svých list a čta v něm se těšil. Potom prohlížel si znovu roucho, jež mu dáno bylo pod křížem. Libuje si pak nějakou chvíli v sobě,⁶⁾ konečně zdřimnul a upadl v hluboký spánek, kterýmž se na tom místě téměř do noci pomeškal. Spě však upustil pamětní list z rukou svých. Když takto spal, přišel k němu někdo, a probudil jej řka: „Jdi k mravenci, lenochu, shlédni cesty jeho, a nabuď moudrosti.“ (Přisl. 6, 6. Jonáš 1, 6.)

Tu vstal rychle Křesťan a běžel, až přišel na horu.

4. Když se pak nahoru dostal, sešel se s lidmi, kteří na proti němu ve velikém spěchu pádili. Jeden sloul Bázlivý a druhý Nedůvěřivý.⁷⁾ Tyto Křesťan oslovil:

⁵⁾ Pán poskytuje po dobách zvláštních obtíží zase zvláště líbezné chvíle útěchy. Jako Pánu Ježíši přišli po tuhém, ale vítězném boji andělé sloužit, tak věřícím Pán připravuje chvíle odpočinku po námahách cesty.

⁶⁾ Obírání se se svým stavem přivádí dřimotu věřícím. Jakmile zalibuješ si v sobě, lehko zdřimneš a uchladneš a pak v dobách strachu a úzkosti hledaje jistoty, s hrůzou poznáš, žeš ji ztratil tenkrát, když jsi nejvíce s sebou spokojen dlouho pomeškal v rozjímání, zapomínaje, že slunko milosti pobádá k pokroku. Ó věřící, nezalibuj si v sobě, neboť brzo budeš muset se vraceti a nahradíš promarněného času.

⁷⁾ Mnozí vracejí se z bázně a strachu před obtížemi, jež jen viděli, ale jichž nezkusili, jsou-li skutečně tak strašlivé. Křesťan však, ač srdce jeho také chví se, odhodlán je jíti, a volí bázeň před

„Páni, co to? Běžíte směrem nepravým.“
Bázlivý odvětil, že jdouce na horu Sion,
dostali se až na toto obtížné místo, „avšak,
vece, „čím dále jdeme, tím s větším nebez-
pečím a svízely hroznějšími se shledáváme.
Proto jsme se obrátili a jdeme nazpět.“

„Ano,“ řekl Nedůvěřivý, „neboť zrovna
před námi leží pár lvů na cestě, zda-li bdí
či spí, nevíme. A nemůžeme jinak než my-
sliti si, že sotva bychom se k nim při-
blížili, ihned by nás na kusy roztrhali.“

I řekl Křesťan: „Lekáte mne, avšak
kam se uteku, bych zachován byl? Vrá-
tím-li se do své vlasti, ta připravena je pro
oheň a síru, a tam jistě zahynul bych;
mohu-li se dostat do nebeského města, jsem
si jist, že tam budu zachován a bezpečen.
Odvážím se: návrat rovná se smrti, pochod
ku předu rovná se bázni smrti a za ní ži-
votu věčnému. Půjdu přece.“

5. Nedůvěřivý a Bázlivý běželi s kopce,
a Křesťan šel vzhůru. Přemýšleje o tom,
co byl od nich slyšel, sáhl rukou svou za
ňádra, aby vyndal pamětní list a potěšil
se v něm. Avšak nenalezl ho.⁸⁾ Tu se

smrti raději, než zahynutí, které ví, že by jistě
ho stihlo, kdyby se vrátil. Ten se vrátí, kdo ne-
chce vzít v nenávisť hřích, a nechce opustit sebe,
ale kdo poznal hřích a zošklivil si jej, nemůže se
vrátiti. Ať to stojí, co stojí, on musí dále ku předu
k cíli, ať ho kdo sebe více straší a leká.

⁸⁾ Jistota spasení je útěchou křesťana v do-
bách strasti a zármutku, ale jak je tomu, když
chtěje se jí potěšiti v srdci svém jí nemá? Při-
chází o ni tělesnou bezpečností a samolibostí a
pýchou, když se jimi dává přemoci. Přichází tak

Křesťan nad míru zkormoutil a nevěděl, co činiti: potřebovalť ho ke své útěše a pak sloužití mu měl za průkaz u brány města. Konečně se rozpomenul, že spal na stráni pod stromem. I padna na kolena svá, prosil Boha, aby mu odpustil bláhové ono jednání, a pak se vrátil, aby hledal listu. Kdo však popíše zármutek, který plnil srdce Křesťanova po celou tu zpáteční cestu? Někdy vzdychal, někdy plakal a často se plísnil za to, že byl tak bláhový a usnul na místě, které připraveno bylo pro krátké občerstvení v umdlení jeho. Tak se bral nazpět a hledal bedlivě v pravo i v levo po celé cestě, nalezl-li by šťastně list, jehož pro svou útěchu na cestě tak velice potřeboval. Konečně přišel až k tomu stromu, kde byl usedl a spal; pohled na něj obnovil jeho bolest připomínaje mu znovu hříšné jeho spaní. (1. Tes. 5, 4—8.)

I jal se oplakávati hříšný svůj spánek, řka: „Bídny jsem to člověk! Ó že jsem spal ve dne! ó že jsem dřímал uprostřed nesnadností! Ó že jsem hověl svému tělu užívaje odpočinku tělesně, kterýžto přece Pán pahrbku nastrojil k obveselení ducha svých poutníkův! Kolik jsem to kroků šel daremně! Tak se přihodilo Izraeli pro jejich hříchy: museli vrátiti se cestou k červenému moři, a já musím jíti v zármutku, kdežto jsem mohl jíti s radostí, kdyby nebylo tohoto hříšného spánku. Jak už jsem daleko mohl ujíti za tuto dobu. Třikrát musím dělati ty kroky, jež jsem

o první lásku, a nezbývá, než pomněti, odkud vypadl a činiti pokání. Musí vrátiti se. (Zjev. 2, 4. 5.)

mohl pouze jedenkráté jíti: ach, konečně připadne na mne noc, neboť den se nachýlil. Ó kéž bych byl nespal.“⁹⁾

Tak přišel opět ke stromu, kde se na chvíli posadil a plakal. Konečně čeho si přál, dosáhl. Dívaje se zarmouceně pod sedátko uzřel tam svůj list, kterýžto rychle třesa se popadl a za nádra zastrčil.¹⁰⁾ Kdo však vypraví, jak se rozveselil ten muž, dostav svého listu zpět! Neboť list ten byl ujištěním života a že v želaném přístavě přijat bude. Proto složil jej na prsou, a děkoval Bohu, pohlížeje na místo, kde list ležel a s radostí a s slzami opět na cestu se vydal. Jak rychle nyní přes vrch běžel!

⁹⁾ Křesťane, nechtěj hověti si v tělesné samolibosti, když Pán prokazuje ti milosti. Ó by mnohé probudil hlas toho nebeského slavička, když dřímají pod stromem obcerstvení Božího.

¹⁰⁾ Opět ujištěn milostí. Opět ujištěn, že jest toho, který za něj duši svou položil. Však nemůže věřícího nic těžšího a tesklivějšího potkati, jako když v dobách tísně zastřena je tvář Boží, a nepřichází Ježíš k němu. To jsou pak doby lkání, a nic ti nezbuďte, než vyjítí a hledati toho, jehož jsi zapudil svým tělesným pohodlím a samolibostí a prodělati to, co vypravuje Sulamitská: „Otevřelať jsem byla milému svému; ale milý můj již byl ušel a pominul. Duše má téměř ze mne byla vyšla, když on promluvil; hledala jsem ho, ale nenašla jsem ho; volala jsem ho, ale neozval se mi. Nalezše mne strážní, kteříž chodí po městě, zbili mne, ranili mne“ (Pís. 5, 6. 7.). Musíš strpěti rány strážných a ponížiti se až do prachu, sehnouti se před Ježíšem, a on tomu svému tesklivému a pláčícímu učedníkovi vzkáže milostný pozdrav a ne jen to, ale přijde sám k němu, aby ho ujistil milováním svým znovu.

Dříve však než vrcholu došel, zapadlo nad ním slunce, a to mu opět připomnělo lehkomyšlnost spánku jeho. I jal si naříkati: „Ó ty hříšný spánku, jak pro tebe musím jíti v mráko-tách. Musím jíti bez slunce, temno halí mou cestu, a musím slyšet povyk truchlivých tvorů, poněvadž jsem se oddal byl hříšnému spánku.“

Teď si též připomenul, co Nedůvěřivý a Bázlivý vyprávěli, a jak byli polekáni lvy. I dí k sobě Křesťan: „Tato zvěř ob-chází v noci hledajíc kořisti; potká-li mne v temnu, kterak uteku? Jak se vyhnu, abych ušel roztrhání od nich? Tak šel. Když tak naříkal, pohlédl vzhůru a aj, palác velmi znamenitý stál před ním, jmé-nem Krásný¹¹⁾ a stál zrovna u cesty.

¹¹⁾ To je církev Boží, k níž se poutník připo-jiti má a smí, aby jsa spojen s věřícími směleji a radostněji k cíli kráčel. Ona pak je krásná, poně-vadž v ní Pán ukazuje veliké své věci a zjevuje svou milost.

Kapitola VIII.

1. Křesťan nebezpečími přichází do církve viditelné.
2. Po zkoušce do ní uveden. 3. V ní s láskou přijat jsa, vypravuje své příhody. 4. U Večeře Páně.
5. Odpočívá v pokoji. 6. Znamenitosti domu mu ukázány. 7. Vyzbrojen na cestu. 8. Vyprovázen až do Údolí Ponížení.

1. I viděl jsem ve snu svém, že spěšně bral se ku předu, by, bylo-li by možné, tam přenocoval. Nepřišel však daleko a bylo mu jíti těsným průchodem, který byl asi na sáh vzdálen od vrátného. Patře před sebe bedlivě uzřel dva lvy na cestě. „Teď,“ pomyslí si, „vidím nebezpečí, kterým Nedůvěřivý a Bázlivý zahrnutí byli nazpět.“ Lvové byli na řetězích, jichž však on neviděl. I bál se a pomýšlel také na návrat; neboť nemyslil, než že umřítí mu bude. Vrátný Bedlivý však ze své jizby vida, že Křesťan se zastavil, volal na něj: „Máte tak málo síly? Nebojte se lvů, neboť jsou na řetězích a jsou zde jen, aby zjevili víru, kde je a ukázali, kde jí není; poďte středem stezky, a nic zlého nestane se vám.“¹⁾

¹⁾ Lvové znamenají řvání ďábla a světa, který hledí zastrašit nás, abychom cestou Boží nešli. Jmenovitě pak zjevuje se to, když věřící vyznávají svou víru opravdu připojiti se touží k viditelnému shromáždění a k církvi vyznávající Pána

I viděl jsem, an třesa se před lvy šel. Dbaje však napomenutí Vrátného, slyšel je sice řvati, avšak neubližili mu. I sepjal

Ježíše. Co tu strašení! Budeš od úradů potahován, ode všech opuštěn, pohrdán, a budeš mít samé nesnáze až do smrti, ba i s tvou mrtvolou budou nesnáze, připojíš-li se k „té sektě, již se všude odpírá“ (Sk. 28, 22.), „a kterou nazývají kacířstvím“.

ruce a šel, až přišel k bráně, kde Vrátný stál, a jehož se Křesťan optal:

„Pane, jaký to je zde dům? Mohu-li zde přenocovati?“

Vrátný odpověděl: „Dům ten vystavěl Pán pahorku pro odpočinek a bezpečí poutníků.²⁾“ Tázal se ho též, odkud je a kam se bere.

Kř.: „Přicházím z Města Zkázy a jdu na horu Sion; poněvadž však slunce zapadlo, rád bych zde přenocoval.“

Vrátný: „Jak se jmenujete?“

Kř.: „Nyní se jmenuji Křesťan,³⁾ dříve však slul jsem Milosti Zbavený. Jsem z pokolení Jafetova, jemuž chce dáti Bůh by-

(24, 14.). 1. Petr. 4, 14. Ale jen ku předu. Svět je spoután řetězem, a řetěz je v ruce Pána. Popouští-li Pán řetězu, neboj se. Popouští ho vždy jen do jisté míry — k tvému zkušení. A to oznamovat, k udatnosti a rozhodnosti povzbuzovat jest úřad věrného sluhy Božího, aby vyhlížeje dovedl těšit poutníky ustrašené, kteří slyší řev a vidí zuřivost nepřátel, ale nevidí řetězů, jimiž jsou spoutáni tak, aby nemohli sehltniti.

²⁾ Církev Boží je pro očerstvení a bezpečnost poutníků sionských. V obcování se svatými máš býti potěšován a očerstvován, a máš bdít nad bratřími svými, oni pak nad tebou, byste nebyli oklamáni hříchem.

³⁾ Slove tak u Boha v pravdě, protože jest Kristův. Ale mnozí jsou dosud bez milosti a honosí se neprávem, že jsou křesťané. Cí jsi ty? Stala se s tebou už ta proměna, o níž dí Pán: „Smiluji se nad Loruchámou (t. j. nemilosrdenství); k Loammi (t. j. ne lid můj) pak řeknu: Lid můj jsi ty, a on dí: Bože můj“? (Oz. 2, 23.). Křesťan vždy vzpomíná na to, co byl a čím je teď. O blahoslavený rozdíl mezi „dříve a nyní“; není-li pravda, věřící duše?

dlení v stáncích Semových.“ (1. Mojž. 9, 27.)

Vrátný : „Proč však přicházíte tak pozdě? Slunce již zapadlo.“

Kř. : „Byl bych dříve již tu byl, ale jak jsem bídný. Spal jsem pod stromem, jenž je na stráni. Ba i přes to bych byl zde býval dříve, kdy bych byl neztratil ve spánku svém svého průkazu,⁴⁾ bez něhož jsem došel až na hřeben vrchu. Hledaje ho nenalezl jsem ho a proto byl jsem nucen se skormouceným srdcem vrátiti se k místu, kde jsem byl spal. Tam jsem jej našel a nyní přicházím.“⁵⁾

Vrátný : „Dobře, zavolám jednu z panen, která, bude-li se jí líbiti vaše řeč, uvede vás k ostatní rodině dle pravidel domu.“

⁴⁾ Jistota spasení je něco převzácného. Proto ostříhej jí, by ti nebyla zatemněna tvým hříchem a nevěrností. „Ale raději snažuj se povolání své a vyvolení své upevňovati; nebo to čině nepadneš nikdy“. 2. Petr. 1, 10. Mnozí rozběhli se sjásotem, ale zarmucovali Ducha svatého, a zaplétali se v hřích, nyní pak bez radosti a bez plné jistoty životem se plíží. Mnozí potrativše jistoty našli ji až teprv na konec strastiplného a radostiprázdného svého života. Pozor tedy, věřící duše, a jmenovitě ty, mladý poutníče! „Nezarmucujte Ducha svatého Božího, kterýmž zapečetěni jste ke dni vykoupění.“ Ef. 4, 30.

⁵⁾ Kdo nemá jistoty spasení, t. kdo nemá svědectví Ducha sv. v svém srdci, nemá hlásiti se do církve. Církev je jednota dítek Božích. Proto také jen ti mají býti přijati, na nichž je znát, že upřímně putují úzkou cestou všedše na ni novým rodem z Ducha sv. A kde se toho neřádá, tam není palác Krásný, ale tam z domu Božího činí se peleš lotrovská.

I zazvonil Bedlivý zvoncem, a ihned přišla ze dveří domu vážná a krásná panna jménem Opatrnost,⁶⁾ a ptala se, proč byla zavolána.

Vrátný odpověděl: „Tento muž cestuje z Města Zkázy na horu Sion; je však unaven a přepadla jej noc a žádá, mohl-li by zde zůstat přes noc. I řekl jsem mu, že zavolám tebe, a ty porozprávějíc s ním učiníš s ním, jak se ti za dobré uvidí dle pravidel domu.“

I otázala se ho, odkud a kam jde, a on jí pověděl. Ptala se ho též, jak na tuto cestu přišel, a on jí pověděl. Pak se ptala ho, co na cestě viděl a s čím se sešel, a on jí pověděl. Konečně tázala se ho na jméno.

On jí řekl: „Jmenuji se Křesťan a tím větší touhu mám přenocovati zde dnes, poněvadž pozoruji, že dům tento postaven je od Pána pahorku pro pohodlí, odpočínutí a bezpečí poutníkův.“ Ona pak se usmívala, v očích však ukázaly se jí slzy. Po chvílce řekla:

„Zavolám dvě nebo tři ještě z rodiny.“ I běžela ke dveřím a vyvolala: Moudrost, Zbožnost a Lásku, které porozprávěvše s ním trochu uvedly jej do rodiny.⁷⁾

⁶⁾ Při přijímání do církve musí býti největší opatrnost. Nesmí se brát ohled na to, jen aby byl veliký počet, abychom se mohli chlubití tělem, ani ohled na bohatství, postavení, čest a vzdělanost hlásících se, ale na to, je-li na nich znát, že jsou Páně, že jsou přijati na milost, a že cíl jejich je nebe.

⁷⁾ Blaze církvi, která má složené staršovstvo z mužů opatrných, moudrých, zbožných a plných

3. Mnozí pak z rodiny uvítali jej na prahu řkouce: „Vejdi, požehnaný Páně; dům tento vystaven byl od Pána pahorku, aby takovéto poutníky pohostil.“⁸⁾ On pak skloniv svou hlavu, šel za nimi do domu.

Když pak vešel a se posadil, daly mu pítí a usjednotily se, že dříve než bude Večeře, porozprávějí s Křestanem, a že tak nejlépe času užijí. Moudrost, Zbožnost a Láska měly s ním hovořiti.⁹⁾ Tak bylo od nich stanoveno. Začaly pak takto:

Zbožnost: „Podte, milý Křestane, když jsme vás už do svého domu přijali, porozprávějme si o tom, co se vám na pouti vaší přihodilo, bychom také my nějaký užitek z vašeho příchodu měli.“¹⁰⁾

Kř.: „Velice rád, a těší mne, že jste k tomu naladěni.“

lásky. Ti budou majíce pomazání od Svatého znáti všechno, budou uměti rozeznati, koho do rodiny uvéstí a komu přístup do ní zabrániti mají.

⁸⁾ V rodině je radost nad novým členem. Všichni se zajímají o svého bratra, o svou sestru v lásce a s díkůčiněním. Kde toho zájmu lásky není, je palác Krásný už pustinou. Věřící duše, raduješ se, že ti přibyl nový člen rodiny, děkuješ a chválíš? Ale pozor, koho do církve béřeš! Do církve ať jsou úzké, velice úzké dvěře. —

⁹⁾ Požehnané hovory bratrské o zkušenostech cesty za Ježíšem! O čem hovoříš? Máš zkušenosti jaké duchovního života? Jaký jest předmět tvých řečí?

¹⁰⁾ Hovor tento může sloužiti za pěkný vzor, jak zkoušeti hlásící se do církve. Nic studeného tu, ale vřelý, láskyplný zájem. Vše rodinné, nic úředního. Každý přichodí do církve přináší nový nějaký dar Ducha a slouží k užitku rodiny.

Zbožnost: „Co pohnulo vás nejprvé, abyste se vydal na pouť?“

Kř.: „Ze své otčiny byl jsem hnán hrozným zvukem znějícím mi v uších, že totiž, zůstanu-li v svém bydlišti, jistotně zahynutí propadnu.“

Zbožnost: „Jak se však stalo, že jste ze své otčiny šel právě touto cestou?“

Kř.: „Bůh tomu tak chtěl; neboť jsa v hrůzách nad budoucím zahynutím nevěděl jsem, kam se obrátiti. Když jsem však plakal a třásl se hrůzou, přišel najednou ke mně muž, jménem Evanjelista, a ukázal mi k úzké bráně, jíž bych byl jinak nenalezl. Tak uvedl mne na cestu, jíž jdu přímo, přišel jsem až k tomuto domu.“

Zbožnost: „Nešel jste také podlé domu Vykladače?“

Kř.: „Ano, viděl jsem tam věci, na něž do smrti nezapomenu. Zvláště věci tři: jak Kristus při vši námaze Satanově dílo milosti své v srdci udržuje; pak muže, jenž tak sloužil hříchu, až ztratil i naději milosti Boží a konečně člověka, jemuž se zdálo, že nastal soud.“

Zbožnost: „Slyšel jste ho vypravovat svůj sen?“

Kř.: „Slyšel, a věru, byl to hrozný sen. U srdce mne bolelo, když jej vyprávěl; přece však je mi milé, že jsem jej slyšel.“¹¹⁾

Zbožnost: „Je to vše, co jste v domě Vykladače slyšel?“

¹¹⁾ Pán ukazuje nám mnohou věc, na niž pamatujeme se chvíme, ale přec nám to je užitečné, abychom s bázní, s třesením spasení své konali.

Kř.: „Ne. Ukázal mi také znamenitý palác, v němž lidé byli oděni zlatem, a jak přišel tam odvážný muž, jenž se probil řadou ozbrojenců stojících u dveří a bránících vstoupiti mu, a jak byl vyzván, aby šel a získal věčnou slávu. Věru, tyto věci srdce mé uchvátily. Byl bych zůstal v domě tom 12 měsíců, kdybych byl nevěděl, že mám dále jíti.“

Zbožnost: „Co jste ještě viděl na cestě?“

Kř.: „Šel jsem jen kousek cesty a tam viděl jsem jednoho, jak jsem v srdci svém myslil, an visí na dřevě; a pouhý pohled na něj učinil, že břímě mé spadlo; neboť jsem byl vzdychal pod velmi těžkým břemenem, ale tu spadlo se mne. Bylo to něco zvláštního; nikdy jsem podobného nic neviděl. Ba, když jsem tak stál pohlížeje vzhůru, (já musel se dívati vzhůru,) tři světlé osoby přišly ke mně. Jedna osvědčila mi, že hříchové můji jsou mi odpuštěni; druhá svlékla se mne hadry a oblékla mne v toto roucho, třetí pak na čelo vtiskla mi znamení, jak vidíte, a dala mi tento pečetí opatřený list.“

Křesťan řka to, vyňal jej z nader.¹²⁾

¹²⁾ Vyznávati Krista bez této blažené zkušenosti jest náboženství naučené. Nezakusil-li jsi osobně lásky a milosti Spasitelovy, a jestli Duch sv. neosvědčil ti pokoje a jistoty v srdci tvém, co ti platno, že dobře umíš katechismus? Bez této zkušenosti nemá nikdo býti přijat do církve (ovšem do církve Kristovy), kdyby nauky o náboženství sebe lépe uměl. A zakusil-li kdo této milosti, kterak by mohl o tom pomlčeti? „Uvěřil jsem, a proto mluvil jsem.“ „Ale kdo se chlubí, v Pánu se chlub.“ (2. Kor. 10, 17. Jer. 9, 24. 1. Kor. 1, 31. Gal. 6, 14).

Zbožnost: „Snad jste ještě více viděl, není-li pravda?“

Kř.: „Co jsem vyprávěl, bylo to nejlepší; viděl jsem také jiné věci. Tak Blouda, Lenocho a Opovážlivého, ani spali s řetězy na nohách nedaleko od cesty, po níž jsem šel. Myslíte však, že jsem je mohl probuditi? Viděl jsem též Obřadníka a Pokrytce, ani přelézali zeď, aby šli, jak předstírali, na Sion: avšak brzo se ztratili; tak jak jsem jim předpovídal, ale nevěřili mi. Avšak především velmi se mi těžko šlo na tento pahorek a prostředkem mezi lvy, a věru, nebýti dobrého toho muže vrátného, který u brány stojí, nevím konečně, zda bych se byl nevrátil. Ale nyní děkuji Bohu, že jsem zde; a děkuji vám, že jste mne přijali.“¹³⁾

Potom Moudrost ujala se slova a předložila mu několik otázek.

Moudrost: „Myslíte někdy na krajinu, odkud jste přišel?“

Kř.: „Ano, však s mnohým odporem a zahanbením. A jistě kdybych se byl rozpomínal, odkudž jsem vyšel, měl jsem dost času zase se tam navrátiti. Ale nyní lepší vlasti žádám, to jest nebeské.“ (Žid. 11, 15. 16.)

Moudrost: „Nezůstalo ještě při vás něco z věcí, jimiž jste se tenkrát obíral?“

Kř.: „Ano, však velice proti mé vůli; tak zvláště vnitřní a tělesné myšlenky, v nichž moji krajané jako i já zálibu jsme měli:

¹³⁾ Jsi vděčen, že tě přijali věřící mezi sebe?

ale nyní působí mi to bolest, a měl-li bych na vybranou, vyvolil bych si nikdy více o takových věcech nemyslet; ale chci-li vykonati dobré, přichytí se mne zlé.“ (Ř. 7, 15—23.)

Moudrost: „Nezdá se vám někdy, jako by ty věci pominuly, které vás někdy do nesnázi přivádějí?“

Kř.: „Ano, ale jen zřídka. Jsou to zlaté hodiny, v nichž se to stává!“

Moudrost: „Pamatujete si, jak se to stává, že to kormutlivé jako by pominulo?“

Kř.: „Ano. Rozpomínám-li se na to, co jsem viděl na kříži, patřím-li na své roucho, také když se do listu podívám, ježž nosím v nadrech a když srdce mé se rozohní, pomyslim-li na to, odkud jdu a kam jdu.“¹⁴⁾

Moudrost: „A co rozněcuje tak žádost vaši po hoře Sion?“

Kř.: „Naděje, že uzřím tam živého, toho, ježž viděl jsem mrtvého na kříži; naděje, že zbaven budu tam všeho toho, co

¹⁴⁾ Křestanu vnitřní jeho zkáza a porušení působí mnoho zármutku, a to mnohem více, než všecko pronásledování světa. Ale on má, čím by se potěšoval, posilňoval a moci docházel k vítězení nad tím porušením. A co ho posiluje? Víra v umučeného Spasitele, spravedlnost, již se mu Kristus stal, svědectví Ducha sv. v srdci a blažený cíl, k němuž spěje. Ó věřící duše, uprostřed svých bojů, úzkostí a bolů, jež máš nad hříchem, jenž se tebe a přirozenosti tvé přidržuje, patř jen na Ježíše — onť sluje Ježíš, neboť on vysvobodí lid svůj od hříchů jejich (Mat. 1, 21). On buď obsahem života tvého, v němž zvítězíš, protože on zvítězil.

mne ještě souží; tam prý není smrti (Jer. 25, 8. Zj. 21, 4.), a tam žítí budu ve společnosti, jakou nejvíce miluji. Miluji je, abych vám pravdu řekl, poněvadž zbavil mne břemene mého. Mně se po něm stýská, až svadnu.¹⁵⁾ Ach, jak toužím po místě, kde neumru a ve společnosti budu, jež volá stále: Svatý, Svatý, Svatý.“

Potom tázala se ho Láska: „Máte-li rodinu? Jste-li ženat?“

Kř.: „Mám ženu a čtyři děti.“¹⁶⁾

Láska: „Proč pak jste jich s sebou nepřivedl?“

Tu Křesťan dal se do pláče a řekl: „Jak rád bych to byl učinil. Byli však všichni zcela zaujati proti mé pouti.“¹⁷⁾

¹⁵⁾ Toužíme po domovu, po klidu a odpočívání věčném, po čistotě a svatosti nebe, po věčné svěžesti a věčném mládí, po svatém obecenství lásky, — ale nade vše se nám stýská po tom, jenž umřel za nás; po něm touží duše naše velice — až svadne v nás srdce roztesklé po našem příteli. Toužíme, abychom spatřili toho tváří v tvář, jenž nás miluje milováním věčným.

¹⁶⁾ Bunyan píše tuto knihu měl ženu, dva syny a dvě dcery.

¹⁷⁾ Když Duch sv. začíná působit, nastává v rodinách rozkol. Ale křesťan, ač často bývá sám a sám, útržkou a urážkou, nepřestává milovat své rodiny, ba miluje je tím více, žádostiv jsa velice, by i oni se obrátili a vyšli z hřícha a ze světa, a poznali poklady Boží milosti, a roztoužili se po nich. Můžeš sčísti slzy, jež ronila matka nad ztraceným synem, nad zahynulou dcerou, můžeš pochopiti vroucnosti, s jakou se modlívá otec za své děti? A ač se ti, křesťane, zdá, jako by tvá slova, tvé slzy, tvé modlitby nebyly nic platny, jen pokračuj, — ty sejdeš se přec s výsledky své víry v zaslíbení Boží.

Láska: „Ale měl jste s nimi hovořiti a snažiti se ukázati jim, jaké jich čeká nebezpečí, zůstanou-li v městě.“

Kř.: „Činil jsem tak, a vyprávěl jsem jim, že Bůh ukázal mi záhubu města, ale zdálo se jim, jako bych žertoval.“ (1. M. 19, 4.)

Láska: „Modlil-li jste se Bohu, by vaší řeči požehnal?“

Kř.: „Ano, a to s velikou vřelostí; neboť můžete si pomysli, že žena moje a ubohé mé dítky byly mi velmi drahé.“

Láska: „Pověděl-li pak jste jim o svém vlastním zármutku a bázni před zahynutím? Domnívám se totiž, že zahynutí to vám bylo dosti zřejmé.“

Kř.: „Ano, a to opět a opět. Mohli také upozorovati bázeň moji na mém obličejí, v mých slzách i v mém třesení, když pomněl jsem na soudy, které visely nad našimi hlavami. Ale jich nic nemohlo přemluvití, aby se mnou šli.“

Láska: „Proč pak asi nešli?“

Kř.: „Žena má bála se odřici se světa toho; a dítky moje oddaly se marným rozkošem mladosti, a pro ty příčiny nechaly mne takto samotného jíti.“

Láska: „Nezkazil-li jste však svým nepravým životem svých řečí, kterými jste chtěl je pohnouti, aby šli s vámi?“¹⁸⁾

¹⁸⁾ „Po ovocích jejich poznáte je“ platí i o vyznavačích Páně. Ó vyznavači, jaký je život tvůj? Kdybys mluvil andělskou řečí, a není-li život tvůj v souhlasu s tvou řečí, jak budeš moci jiné pohnouti k následování Pána? A ještě víc. Neoče-

Kř.: „Věru, nemohu chváliti svého života, neboť mnohých poklésků jsem si vědom. Vím také, že člověk brzo může obcováním svým zvrátiti, co důvody aneb přesvědčováním vynasnažoval se vštípati jiným k jich dobrému. Přece však to mohu říci, že jsem byl velmi opatrný, abych jim nedal příležitosti nějakým převráceným skutkem, aby mohli putování vzít v nenávist. Ba, pro to samo říkali, že jsem příliš úzkostliv a že se odříkám k vůli nim věci, v nichž nic zlého nespátkovali. Ba, mohu snad tvrditi, že jestli bylo v mém chování něco odstrašujícího, tedy to byla má veliká citlivost a strach, abych nezhřešil proti Bohu a nějak neukřivdil bližnímu svému.“¹⁹⁾

Láska: „Ovšem, Kain nenáviděl bratra svého, proto že skutkové jeho byly zlé, bratra pak jeho spravedlivé (1. Jan 3, 12.), a byla-li žena a děti pro tyto uraženy, je zřejmé, že k dobrému jsou nepovolny; a vy jste vysvobodil duši svou od krve jejich.“ (Ez. 3, 19.)

4. Takto sedíce spolu, hovořili, až byla večeře²⁰⁾ připravena. Po tom se usadili, aby

kávej od svých modliteb něčeho, jestli ty sám podle nich se vši opravdovostí života nezařizuješ. Jaké je tvé obcování — na to budou se tvé děti dívati, podle toho budou sousedé souditi. Mnoho, přemnoho škody způsobeno bylo nedůsledným životem vyznavačů Kristových, jejichž ústa byla plna přesladkých řečí.

¹⁹⁾ Ó, kéž bychom tak všichni vyznávatí mohli!

²⁰⁾ Míni se Večeře Páně, kde věřící rozjímají milost sobě danou skrze Pána Jezukrista, na jeho památku jedí a pijí. A mají nač se rozpo-

jedli. Na stole pak připraveny byly tučné krmě a víno vystalé (Iz. 25, 6.); jejich pak rozmluva všechna točila se kolem Pána pahorku, tak co všecko byl učinil, a proč to učinil a proč vystavěl tento palác. Z jejich řeči vyrozuměl jsem, že byl udatný válečník a že přemohl a zahubil toho, který měl moc smrti (Žid. 2, 14. 15), avšak sám byl ve velikém nebezpečí. To pak rozmnožilo mou lásku k němu.

Neboť jak pravili, a jak Křestan pravil, stálo ho to mnoho krve. Ale proč ve všem, co činil, sláva milosti září, je proto, že všecko to činil z lásky k své zemi. Mimo to vypravovali někteří z domácích²¹⁾, že s ním byli a s ním hovořili, po jeho smrti na kříži; a ti to osvědčili, co z jeho vlastních úst slyšeli, že tak velice miluje ubohé poutníky, že se té lásce nic nevyrovná na širé zemi od východu k západu. Za důkaz toho, co vyprávěli, uváděli také to, že svlékl svou vlastní slávu, aby tímto vším obohatiti mohl chudé a nuzné. I to slyšeli od něho, že nechce na hoře Sion samotén bydlet. Mimo to říkali také, že mnoho poutníků učinil krále, ač byli rozenými žebráky a jejich původní byt bylo hnojiště. (1. Sam. 2, 8. Ž. 113, 7. 8).

mínat: na Ježíše pro ně umučeného na kříži, na jeho hledající lásku, na své s ním se setkání, na přijetí za syny a za dcery Boží, tisícové milosti sobě prokázané a na jeho tak žádostivě očekávané přísti. A tímto vzpomínáním roste víra jejich, rozmáhá se láska k němu a mohutní jejich blahoslašená naděje a radost z obcování svatých. (Ž. 122.)

²¹⁾ Hlas svědků Páně dosud zní k nám z Písem. Umřevše, dosud mluví.

5. Tak spolu rozmlouvali až pozdě do noci, a poručivše se ochraně svého Pána odebrali se na odpočinek. Poutníka pak uložili do prostranné ložnice svrchní, jejíž okno naproti východu slunce bylo. Jmenovala se pak ložnice ta: Pokoj.²²⁾ Tam spal až do rána a procitnuv zpíval:

Kde to jsem, zda tolik péče, tolik milování,
k těm má Ježíš, kteří vydali se v putování?
On péči o mne má, mé hříchy odpustil,
bych v blaženosti u dveří nebes žil.

6. Ráno když všichni vstali, a trochu porozprávěli, žádali ho, by dříve neodcházela, dokud mu neokáží vzácnosti domu. Nejprve uvedli jej do Studovny²³⁾, kde ukázali mu listiny velmi starožitné, v nichž, pokud se na svůj sen pamatují, nejprve k nahlédnutí mu dali rodokmen Pána toho pahorku, z kteréhož vysvítilo, že je syn Starého Dnův (Dan. 7, 13.), a pochází od věčnosti. (Mich. 5, 2.). Také tam podrobněji zaznamenáno bylo, co byl učinil, a také byla tam jména mnohých set těch, jež byl do služby přijal, a kterak je uvedl do takových příbytků, které ani prodlením času ani přirozeným zvětšením a okolnostmi nemohou vzít za své.

²²⁾ I Křesťanka vyžádala si na své pouti, by v téže ložnici odpočinouti směla. K tomu Bunyan podotýká: „Lůno Kristovo je pro všechny poutníky.“ Pokoj je dar Ježíšův, a kdo se k němu uvéstí dá, má míti pokoj a bude viděti slunce svého života.

²³⁾ Přemýšlování o Pánu a jeho skutcích je milým a libým zaměstnáním věřících. (Ž. 104, 34. 119, 27. 48.)

Také mu předčítali některé pozoruhodné skutky jeho služebníků, kterak vybojovávali království, činili spravedlnost, dosahovali zaslíbení, zacpávali ústa lvům, uhašovali moc ohně, unikli ostrosti meče, zmocnění bývali v mdlobách, silní učiněni v boji, vojska zaháněli cizozemců. (Žid. 11, 33. 34.)

Čtli i jinou část zápisek domácích, kde bylo ukázáno, jak jejich Pán ochotně na milost přijímal každého, ba každého, i když dříve velice se protivil jemu i jeho dílu. Dále bylo tam mnoho jiných pamětihodných událostí a vypravování, do nichž bylo lze Křesťanovi nahlédnouti; události to staré i nové, zároveň také proroctví o takových událostech, které se skutečně stanou i k hrůze a k překvapení nepřátel i k útěše a k radosti poutníků.²⁴⁾

Druhého dne uvedli jej do Zbrojnice,²⁵⁾ kde ukázali mu všelikou zbroj, kterou jejich Pán připravil pro poutníky: tak meč, štít, lebku, krunýř, všelikou modlitbu a obuv, která se neobnosí. (Ef. 6, 13—18.) A bylo tu toho dost, aby vyzbrojeno bylo tolik

²⁴⁾ Poutníče, viz hlubokost lásky Boží zjevenou ti v Písmě svatém a v dějinách církve jeho. Nemusí tě nic překvapiti hrůzou a strachem, nač bys už nebyl připraven. Novou útěchu můžeš čerpati ze slibů Božích i z toho, jak Pán sliby své jiným splňuje. Co velikého zakusili jiní, je jakoby shrnuto v pokladnici církve, z níž může čerpati užitky každý. Všecka zkušenost církve Boží pobádá tě k tomu, bys i ty, přistupuje k trůnu milosti, udatně bojoval a k cíli šel.

²⁵⁾ Pán Ježíš je naše zbrojnice. Chceš mítí podpírána bedra svá pravdou? On je pravda (Jan

lidí pro službu svého Pána, kolik je hvězd na obloze nebeské.

Také mu ukázali některé nástroje, jimiž někteří služebníci jeho velikých věcí dokázali. Tak Mojžíšovu hůl; kladivo a hřeb, jimiž Jahel zabila Zizeru; pochodně, trouby a džbány, jimiž Gedeon vojska Madianská zahnal. Ukázali mu Samgarův osten na voly (Soudc. 3, 31.), jímž pobil Filistínských 600, i čelist osličí, kterou Samson tak veliké boje prováděl. (Soudc. 7, 15. 16.) Ukázali mu též prak Davidův a jeho oblázek, kterým zabil Goliáše Gatského (1. Sam. 17, 49. 50.), i meč, kterým jejich Pán zabije člověka hřícha (2. Tes. 2, 8.) v den rozbitování kořisti. Kromě toho ukázali mu mnoho jiných věcí, tak že Křesťan byl velmi potěšen.²⁶⁾ Potom odešli opět na odpočinek.

I viděl jsem; že ráno chtěl se vydati na cestu, ale oni žádali ho, aby ještě jeden den pobyl, řkouce: „Ukážeme vám, bude-li jasno, Milostné Hory, což vaše potěšení

14, 6.). Chceš být oblečen v pancíř spravedlnosti? On jest učiněn nám od Boha spravedlností. (1. Kor. 1, 30.) Chceš vzíti lebku spasení a štít víry? On je tvůj štít a on je tvé spasení. Chceš být ozbrojen mečem Ducha, jenž jest slovo Boží? On jest to slovo Boží. (Zj. 19, 13.) A chceš míti obuté nohy v hotovost k evangelium pokoje? On jest pokoj náš (Ef. 2, 14.). A kdo jiný může naučiti tě modliti se jako on? (Luk. 11, 1.). K němu tedy pro to celé odění Boží!

²⁶⁾ Církev Kristova je palác ozdobený starými i novými krásami. Rekové Boží jsou její ozdobou. Věřící duše, čím ozdobíš ty církev Boží? Vítězstvími víry své v Krista. Ó kéž by život tvůj byl samé vítězství.

jistě rozmnoží, poněvadž jsou blíže želaného přístavu, než místo, na kterém jsme.“ I svolil. Ráno tedy vyvedli jej na střechu domu, a vyzvali jej, aby se díval na jih. I díval se a aj, v daleké vzdálenosti viděl líbeznou hornatou krajinu (Iz. 33, 16. 17.), ozdobenou lesy, vinicemi a ovocem všeho druhu i květinami, s potoky a studánkami, tak že bylo milo dívati se. I tázal se na jméno té země. I řekli mu: „To je krajina Immanuelova a je zrovna tak jako náš dům pro dobro poutníkův připravena. Až tam přijdete, uvidíte odtamtud už bránu nebeského města; však vám ji tam Pastýři, kteří tam žijí, ukáží.“²⁷⁾

7. Teď rozhodl se, že se již odebere, a nikdo už mu nebránil. Nejprve však uvedli jej ještě do Zbrojnice, kde od hlavy až k patě vyzbrojili jej, kdyby snad se setkal s protivníky na cestě.

Takto jsa ozbrojen a provázen od přátel, vyšel z brány. Tam se tázal Vrátného, nešel-li tudy nějaký poutník.

„Šel,“ zněla odpověď.

²⁷⁾ Požehnání a zkušenosti míněny tu, jichž se dostane věřícímu v církvi viditelné kázáním slova Božího. Krajina Immanuelova je naše. To slovo Boží ukazuje nám ji v plné kráse. A jako Jozuovi, tak dí nám Pán náš: „Každé místo, po kterémž šlapati budete nohama svýma, dal jsem vám.“ (1, 3.) Proč jsme tak stále chudi, když všechny ty líbezné věci jsou naše? Ó ujmi je věrou. Ujmi věrou každý verš Písma. Jsou ty verše jako vinice, zahrady, hory, potoky, záhony atd., jež oplývají mlékem a strdí, a žádný z nich není neúrodný a pustý.

Kř.: „Prosím, znal jste jej?“

Vrátný: „Tázal jsem se ho na jméno, a on mi řekl, že se jmenuje Věrný.“

Kř.: „To je můj krajan, můj blízký soused, znám ho. Přichází z města, kde já jsem se narodil. Jak asi daleko mne předešel?“²⁸⁾

Vrátný: „Teď asi sešel s pahorku.“

Kř.: „Dobře. Pán buď s vámi, milý Vrátný, a hojně vám požehnej za všechnu tu lásku, kterou jste mi prokázal.“²⁹⁾

8. I jal se spěchatí. Ale Opatrnost, Zbožnost, Láska i Moudrost chtěly s ním až na úpatí pahorku sejítí. I šli tedy společně, opakujice své dřívější hovory, až sestoupili s pahorku.

Křesťan pak řekl: „Jako bylo obtížné vstupování na horu, tak pokud vidím, je nebezpečné sestupování.“

„Ano,“ řekla Moudrost. „Jest obtížno pro člověka sestupovati do Údolí Ponížení jako vy sstupujete, aby nesklouzl. Proto vás provázíme až dolů.“

I jal se jítí dolů, ale velmi opatrně. Přece však jednou nebo dvakráte sklouzl.³⁰⁾

²⁸⁾ Věrný do viditelné církve nevešel. Z toho viz, že ku spasení není než potřebí vjíti úzkou branou a jítí úzkou cestou za Ježíšem. A ač viditelná církev je ustanovena pro blaho a radost poutníků, není nutna ku spasení.

²⁹⁾ „Prosímeť pak vás, bratří, znejtež ty, kteříž pracují mezi vámi a předloženi jsou vám v Pánu a napomínají vás a velice je milujte pro práci jejich“ (1. Tes. 5, 12. 13.).

³⁰⁾ S hory proměnění šlo to do všedního života, plného bojů a zkoušek. Nemyslí, že neustále

I viděl jsem, když sstoupili, že toto milé tovaryšstvo dalo mu pecen chleba, láhvičku vína a kus hroznů. I šel svou cestou.

budeš na výšinách duchovních radostí. Musíš jít i údolím ponížení. Křesťan sklouzl, nemohla srovnati, že z povýšení musí do ponížení. A tak, věřící duše, pozor, abys vysokostí zjevení nad míru se nepozdvihla, a nezapomněla, že co jsi, z milosti jsi. Sice jinak bude ti nejen obtížno jít pokorenými a ponížením všelijakým, ale budeš padat, a bude ti přetěžko bojovat se satanem. Křesťanka mile sešla a libovala si v pokorení. Obvykle po přijetí do církve nastávají ponížení. Ó blaze, kdo ob-
stojí následuje Pána. Starší věřící mají raditi mladším a jít s nimi. Blaze církvi, která má tak bedlivé lidi, jako tady vidíme tu milou společnost, která vyprovází Křesťana se zájmem velikým, posiluje ho k boji. A tu nemysli, že to musejí býti vždycky kazatelé a starší. Ale jsi-li ty Páně, budeš vědět, co i tvá je povinnost naproti nezkušeným.

Kapitola IX.

1. V údolí Ponížení Křestan s Apollyonem se sešel.
2. S ním v zápase se utkal, jej přemohl.
3. Boha z toho chválil.
4. Uzdraven a posilněn dále se bral.

1. V údolí Ponížení byl ubohý Křestan bledě na tom; neboť sotva ušel kousek cesty, uzřel hrozného nepřítele, an se přes pole běře k němu. Jméno jeho je Apollyon (Zj. 9. 11.). — Křestana pojímala hrůza; i začal přemítati, má-li se vrátiti anebo nepřítele vyčkati. Napadlo ho však, že záda nemá kryta,¹⁾ a tak že by návrat pro něj byl osudným, poněvadž by nepřítel lehce jej šípy svými prostřílel. Tak odhodlal se, že vytrvá, řka: „Nejlépe je vytrvati, i kdyby se mi jen o zachránění života mého jednalo.“

I bral se ku předu, a Apollyon se s ním sešel. Postava té obludy byla opravdu strašlivá: oděn byl šupinami jako ryba (a je na ně hrd); křídla měl dračí, nohy medvědí a z břicha jeho vycházel oheň a dým,

¹⁾ Bůh nevystrojuje k útěku ale k boji, protože zaslibuje vítězství.

a ústa jeho byla jako ústa lvova.²⁾ Přiblíživ se až ke Křestanu, pohleděl na něj kysele a takto se ho tázati začal: „Odkud a kam jdete?“

Kř.: „Jdu z Města Zkázy, místa všeho zlého, a jdu na Horu Sion.“

Apollyon: „Z toho poznávám, že jsi z mých poddaných; neboť celý ten kraj je můj, a já jsem jeho knížetem a bohem. Kterak to, že od svého krále odběhl jsi? Kdybych nedoufal, že mi ještě nějakou službu prokážeš, jednou ranou skolil bych tě k zemi.“

Kř.: „Je pravda, že jsem se zrodil v říši vaší, ale vaše služba byla tvrdá a mzda vaše taková, že nebylo z ní lze žítí, neboť odplata za hřích je smrt (Řím. 6, 23.). Proto když jsem přišel k rozumu, ohlížel jsem se, jako jiní rozšafní lidé činí, po lepším zaopatření.“³⁾

Apollyon: „Není knížete, který by jen tak beze všeho dal se připraviti o poddané, aniž tedy já míním ztratiti tebe. Poněvadž

²⁾ Neboj se, poutníče, i když protivník duše tvé v nejhroznějším způsobu a nejstrašlivější podobě k tobě se blíží a tebe sehliti hrozí. Mocnější je ten, který je s tebou. A když Bůh s námi, kdo proti nám? (Řím. 8, 31.) Je Boží boj to a Bůh dal nám vítězství skrze Jezukrista, který přemohl jej. „Slovičko jej porazí.“

³⁾ Otroctví ďábla znechucuje se duši, již Duch svatý ukázal svobodu Syna Božího. A přec jsou duše, které vědí, že odplata za hřích je smrt, a že konec života bezbožného je zahynutí, a přece volí cestu smrti a zamítají blahou svobodu království Božího. Ó jak jsou nešťastny, že nehledají lepšího zaopatření.

si však nařikáš na službu a mzdu, umoudří si a vrať se: co se v kraji našem nalezne, dám ti. To ti zde slibuji.“⁴⁾

Kř.: „Já jsem se odevzdal již jinému a to Králi králů; a kterak bych tedy mohl poctivě se vrátiti s vámi?“

Apollyon: „Jednaje dle přísloví, přišel jsi z bláta do louže. Ale obyčejně se stává, že kteří za jeho sluhy se vyhlašují, za nedlouho ho opouštějí a ke mně se vracují. Učiň totéž, a bude dobře.“⁵⁾

Kř.: „Zavázal jsem se mu věrností a oddaností, kterak mohl bych se odvrátiti od něho? Zda-li bych pak nemusel býti oběšen jako zrádce?“

Apollyon: „Zavázal jsi se i mně, a přec ochotně chci vše ti odpustiti, vrátíš-li se nyní ke mně.“

Kř.: „Tobě zavázal jsem se v nevědomosti, a pak vím, že kníže, u jehožto praporu nyní sloužím, mocen jest, aby mne vysvobodil, ano aby mi odpustil, že jsem kdy tebe poslušen byl. A konečně, ty zhoubce Apollyone, věz pravdu, že miluji Jeho službu,

⁴⁾ Nejprvé ďábel láká sliby, potom straší hříchy a žaluje, dále pak hrozí a vášně bouří a posléze útočí. Ale duše spoléhající na Pána přes mnohé rány a klesání zvítězí, poněvadž nelibuje si v hříchu ale o vítězství nade vše stojí. Pán pak ty rány utržené v boji, milostivě zahojí.

⁵⁾ Ďábel ukazuje na jiné, kteří chlubíce se Kristem, Krista opustili. „Když oni mohli, ty spíše; když oni stali se nevěrní, proč bys ty nemohl?“ Tak už mnohého vyznavače ku pádu přivedl. Ale ty, uředlníče, měj vždy před očima svůj veliký cíl, a když jiní nebyli pravými křesťany, buď ty.

Jeho odplatu, Jeho služebníky, Jeho řády, Jeho obecenství a zemi — mnohem více, než co je tvého. A proto ustup, a ustaň pokoušeti a sváděti mne déle: jsem Jeho sluha, a Jeho chci následovati.“

Apollyon: „Uvaž při chladné myslí, s čím se setkáš na cestě, po níž jdeš. Víš, že větším dílem špatného jeho služebníci docházejí konce, poněvadž jsou přestupníci vůle mé a cest mých. Co jich bidnou a ohavnou smrtí zahynulo! Ceniš-li pak službu jeho více nežli službu mou, uvaž dobře, že on nikdy z míst, kde nyní je, nepřichází, aby své sluhy z takovéto smrti vytrhoval. Naproti tomu ví všechen svět o tom dobře, že jsem mnohokrát vytrhl ať lstí, ať násilím z rukou jeho a jeho sluhů ty, kteří věrně sloužili mně: tak také vytrhnu tebe.“

Kř.: „Že někdy s pomocí svou prodlévá, to činí proto, aby jejich lásku zkusil, lnou-li k němu až do konce. A co pravíš, že by k špatnému konci přicházeli, ten oni mají za přeslavný. Co se pak jejich časného vysvobození týče, po tom ani tak tuze netouží, čekajíce slávy, již dosáhnou, až kníže jejich přijde v slávě své a svatých andělů.“⁶⁾

Apollyon: „Však ses také i ty mu ve službě jeho zpronevěřil, kterak tedy očekáváš mzdu od něho?“

⁶⁾ Víra v Pána Ježíše je štít, jímž lze uhasiti ohnivé šípy satanovy. Tu majíce nestarali se oni mládenci v Babyloně, jestli je z peci ohnivé Bůh vytrhne, či nevytrhne, poněvadž oni prohlédali k odplatě slávy v nebesích. Tak i ty, věřící duše. Taková mysl ať je při tobě, a ty budeš vždy dobré mysli i u prostřed ouzkostí, ba i kdyby tě vedli na popraviště.

Kř.: „V čem jsem se mu, Apollyone, kdy zpronevěřil?“

Apollyon: „Už hned, jak jsi se na cestu vydal, poklesl jsi, padnuv do Bahna zoufalství, kdež jsi se téměř zadusil. Potom jsi šel cestou převrácenou, abys se zbavil břemene svého, kdežto jsi spravedlivě čekati měl, až ji tvůj kníže sám s tebe sejme; hříšně zaspav, své klenoty jsi ztratil; vida lvy, už jsi k návratu se strožil a mimo to mluvě o své pouti a o tom, cos slyšel a viděl, jsi v srdci svém marné chvály žádostiv ve všem, co děláš a mluvíš.“

Kř.: „Vše to je pravda, a mnohem více ještě jsi vynechal, avšak kníže, jemuž sloužím a jehož ctím, je milostiv, a ochoten odpouštěti. Mimo to podotýkám, že všechny tyto nedostatky byly ve mně už tenkrát, když jsem v tvé říši byl: tam jsem je vsál. Pod nimi jsem sténal, nad nimi jsem lkál a rmoutil jsem se. Můj Kníže pak odpustil mi.“⁷⁾ (Ef. 1, 7.)

⁷⁾ Je pravda, že jsme bídní, a žaluje-li „žalobník bratří“, aby nás znepokojil, víme, že už Duch sv. nám vinu naši mnohem důkladněji ukázal, ale aby nás zármutkem veda dokonale potěšil. Neboť otevřen nám zdroj krve k shlazení všeliké nečistoty. A tak nad žalobníkem vítězíme skrze krev Beránka. (Zjev. 12, 10. 11. Zach. 3. 1—4.). Proti všemu znepokojování satanovu odvolávej se na krev, která tě očisťuje (1. Jan 1, 8.). Ponižuje se vyznávej vinu svou, ale nade vše vyznávej bohatství milosrdenství Božího v Kristu, vyvolujícího tě k životu — a satan musí umlknout. „Ale Hospodin řekl satanu: Potresciž tě Hospodin, satane, potresciž tě, pravím, Hospodin, kterýž vyvoluje Jeruzalém.“

2. Tu Apollyon zuřivě zařval, řka: „Jsem tomuto knížeti nepřitelem. Nenávidím ho, jeho zákonů, jeho lidu, a přišel jsem protiviti se tobě.“

Kř.: „Apollyone, považ, co činiš; neboť jsem na silnici královské, na cestě svatosti. Střez se tedy!“

Tu se roztáhl Apollyon přes celou šíř cesty a křičel: „Nebojím se nic proto; připrav se na smrt, neboť přísahám skrze pekelnou propast, že nepůjdeš dále. Zde chci duši tvou zahubiti.“

To řka, vystřelil ohnivý šíp⁸⁾ do jeho prsou. Křesťan však měl štít v ruce své, kterým šíp zadržel a tak nebezpečí odvrátil. I vytasil meč, neboť viděl, že je čas připraviti se k boji. Apollyon rychle vychrlil na něj šípů celé krupobití, čímž při vši obraně Křesťan do hlavy, do ruky i do nohy raněn byl. Tím se stalo, že Křesťan začal jakoby couvati. To pobídlo Apollyona, by tím více na Křesťana dotíral, který však rychle vzmuživ se, udatně se jak mohl bránil. Tento tuhý souboj trval asi půl dne, takže Křesťan byl všecek vysílen, neboť rány, jež utržil, jak pochopitelno, jej seslabily.⁹⁾

⁸⁾ Ohnivé šípky jsou pokušení a ponoukání satanova, kterými on do prsou střílí, by sežehl zahradu Hospodinovu a roznítil oheň, který nehasne. Jak se ubrániš? Věrou. Víra v všemohoucího Spasitele bude tvým štítem, jímž uhasíš šípky ohnivé. To je ten dobrý boj víry. Ten nemůže jinak skončiti než vítězstvím.

⁹⁾ O ty boje lidu Božího! Jak úsilovně dotírá satan, by nás zničil, Ty umdléváš, že pokušení

Tu vida Apollyon čas příhodný, s Křesťanem se utkal a zápase s ním, hrozně ho povalil. Padaje, pustil Křesťan meč z ruky.

„Teď tě mám,“ řekl Apollyon, a Křesťana téměř už k smrti rdousil, takže tento o ži-

—
tak dlouho trvá a zdá se ti, že musíš podlehnouti. Jen chvíli ještě, a tvůj Pán spomůže, aby satan tebe opustiti musel.

votě svém pochybovati počal. Avšak Bůh to chtěl, že když Apollyon poslední ránu tomuto dobrému muži zasaditi chtěl, tento rychle rukou po meči sáhl a řka: „Neraduj se, nepříteli můj, upadl-li jsem, vstanu zase,“ (Mich. 7, 8. 9.) smrtelnou ránu Apollyonovi zasadil, tak že tento zavrával.

Křesťan vida to, řekl: „Ve všech těch věcech udatně vítězíme skrze toho, který nás zamiloval,“ (Řím. 8, 37. 39. Jak. 4, 7.) a znovu napadl ho.¹⁰⁾ Apollyon pak roztáhl svá dračí křídla a rychle uletěl, tak že ho Křesťan už nespatriil.

Nikdo si nepředstaví, leč ten, kdo jako já¹¹⁾ viděl a slyšel, jak pronikavý a ohyzdný vřesk Apollyon ze sebe vyrážel po celý čas boje: Mluvil zkrátka jako drak. Na druhé straně pak jaké to vzdechy ze srdce Křesťana vy-

¹⁰⁾ Není-li to div, že slabý tvor porazí tak mocného obr? Kde vzal slabý David sílu, by skolil Goliáše? David odpovídá: „Ty jdeš ke mně s mečem a s kopím a s pavézou, ale já k tobě jdu ve jménu Hospodina zástupů.“ (1. Sam. 17, 45.) A tak i ty, křesťane, ač jsi jen červíček slabý, zvítězíš a přemůžeš moc temnosti a pokušení těla i světa, půjdeš-li ve jménu Hospodinovu, spoléhaje na zaslíbení Boží. A padl-li jsi, vstaneš zase v této jeho síle, abys chodě s Bohem setrval u víře. A to vše skrze toho, který nás zamiloval a vida náš boj, ku pomoci spěchá, ba sám vítězství přináší.

¹¹⁾ Bunyan toho zakoušel plnou měrou v dlouhém pokušení, z něhož východu neviděl, a v němž mu ďábel meč Ducha, jenž jest slovo Boží, z ruky byl vyrazil. Pozor, aby nám slovo Boží nestalo se lhostejným, ať zatlačeno byvši všelijakým jiným čtením, anebo zlehčeno byvši náukami světa, byť i v roucho bohoslovecké vědy oblečenými.

cházely! Neviděl jsem Křestana se usmáti, dokud neuzřel, že Apollyona svým na obou stranách ostrým mečem poranil. Tu usmíval se a pohleděl vzhůru.¹²⁾ Nic hroznějšího tohoto souboje jsem věru nespatriil.

Tak nerovného boje sotva uvidíš:
anděla Křestan musí přemáhati;
však mečem bojuje a štítem, zvítězíš,
tak že i drak ten musí utíkati.

3. Když se boj dokonál, řekl Křestan :
„Nyní zde poděkuji tomu, který mne vytrhl z tlamy lva a pomohl mi v boji proti Apollyonu.“¹³⁾ I zapěl :

„Belzebub ten nejzlostnější škůdce,
dorážel zde zbraní na mne prudce,
s hejnem pekelných svých anjelů zde stál,
usiluje, abych mu se vzdal.
Michael však pomohl mi v seči,
a já sáhl ruče k svému meči,
a tak smrtelně jsem Belzebuba řal.
Duše má, nuž, Pána Boha chval!“

4. I viděl jsem, ana ruka jakási Křestanovi listí se stromu života podávala, které přiložil si na rány, které v bitvě utržil, a hned byl uzdraven.¹⁴⁾ Potom se posadil a pojedl

¹²⁾ Duše bojující, v pokušení vzdychající, nemůže se smát. V tom také vidět známku světa a známku poutníka Svě se směje i hříchu, ale poutník nebeský lká, dokud nezvítězil. Potom ústa jeho plná jsou veselí a rozšíří se v úsměvu vděčném, jako ústa Anny (1. Sam. 2, 1.).

¹³⁾ Za každé vítězství nezapomeň také děkovati, pamatuje, že to milost Boží byla, která nevydala tě zubům lva.

¹⁴⁾ Všecky rány, utržené v boji s ďáblem, Spasitel Ježíš hojí. K němu poč, on zahojí vše. Viz tu jeho lásku a péči. Má o tě zájem otcovský, by

chleba a napil se vína z láhvice, již nedlouho před tím byl obdržel.¹⁵⁾ A tak posílněn jsa přistrojil se na cestu s taseným mečem v ruce své, neboť pravil: „Nevím, nesetkám-li se s nějakým novým nepřítelem“.¹⁶⁾

Než v údolí celém nesešel se se žádným jiným nepřítelem kromě Apollyona.

ti dobře bylo. A ať jsou ty rány jakékoli, on má pro všechny lékařství.

Hříšníkúv ty Spasiteli,
života jenž studní jsi,
masti má, můj hojiteli,
léku, kterýž platen vždy:
uzdraviž mne krví svojí,
přivediž mne ku pokoji.

¹⁵⁾ Posilňoval se, patře na Ježíše, který je ten chléb života, a jehož milosti lepší jsou než víno. Ó, by každé slavení Večeře Páně bylo díkůčiněním za vítězství, jehož jsme došli skrze Krista, a přípravou a posilou pro boj vítězný další.

¹⁶⁾ V bojích teprv se učíme vážit si slova Božího. Poznali jsme, že ono jest mečem, jímž můžeme vítězit nad zoufáním, pochybováním a všelijakým pokušením. Vyzkusil jsi i ty tento meč Ducha?

Kapitola X.

1. Údolí Stínu Smrti. 2. Jím jíti od dvou mužů spěšně se vracejících Křestan zrážen. 3. Křestan středem údolí přec jde, maje na pravici propašť, po levici bahno. 4. Prošed potěšen. 5. Druhou polovici za světla se béře. 6. Pohan a Neomylný.

1. Na konci údolí Pokory rozprostíralo se údolí jiné, Údolí Stínu Smrti¹⁾ zvané, a tím musil Křestan také projíti, poněvadž středem jeho vedla cesta k nebeskému městu.

Údolí to je velmi pusté. Prorok Jere-

¹⁾ Není ta cesta křestana cesta pohodlí, nýbrž cesta, na níž se střídá boj, únava, odpočinek. Mnohý by rád, aby život Ježíšův na jeho těle zjeven byl. Ale to není možné jinak, než aby vždycky mrtvení Pána Ježíše na těle nosil. (2. Kor. 4, 10.) Často pak po poníženích všelikých, v nichž z milosti Boží zvítězil, musí křestan procházeti dobami vnitřní mrákoty, hrůzy a opuštěnosti, v nichž se mu zdá, že přítomnost Boží jej opustila. A to je údolí stínu smrti. A tím procházívá nestejně každý. Jednomu během života v různých obdobích, jinému třeba až na konec, kdy poslední boj ho čeká, jíti je tímto údolím. Ale jakkoliv, věřící projde šťastně: „Byť mi se dostalo jíti přes údolí stínu smrti nebudu se báti zlého; nebo ty se m n o u j s i, prut tvůj a hůl tvá: toť mne potěšuje.“

miáš je takto popisuje (2, 6.): „Poušť, země pustá a strašlivá, země vyprahlá a stínu smrti, země, skrze níž žádný člověk (kromě Křesťana)²⁾ nechodí, a kdež žádný člověk nebydlí.“

Tady se Křesťanovi ještě hůře vedlo než v boji s Apollyonem.

2. I viděl jsem ve snu svém, že Křesťan přibližuje se ke končinám Stínu Smrti potkal dva muže potomky těch, kteří zlou zprávu přinesli o zemi dobré (4 M. 13, 32—34.),³⁾ spěšně se vracející. Křesťan je takto oslovil: „Odkud jdete?“

²⁾ Pouze ten, který okoušel sladkosti přítomnosti Páně, ví, co to znamená, když tvář Boží mu zastřena. A je-li pravda, že ten pokoj Boží, který naplňuje srdce věřícího, převyšuje všeliký rozum lidský, a že radost ze spasení je nade všechny radosti světa, který té slasti a štěstí dítek Božích pochopiti nemůže, je i pravda, že nikdo ze světa tak sklíčen a sevřen nebývá, jako dítě Boží, jemuž procházeti je stínem smrti, mráкотou a opuštěností vnitřní. Takovými cestami bylo jíti Davidovi, Jeremiášovi a jiným (Pís. 5, 6. 17.), kteří najednou ocitli se v mráкотách. Snad i ty procházeti musíš zemí vyprahlou a strašlivou. Je ti úzko. Modlitby tvé nemají peruti, srdce tvé je vši útěše světla zavřeno. Jsi opuštěn a sám. Šhromáždění lidu Božího proměnila se ti v poušť. Ó nezoufej, dítě Boží. I tudy vede cesta královská. A i když nevidíš jeho ruky, ona tě vede přece. Jdi přece! (2. Mojž. 14, 15.).

³⁾ Mnohý vydal se na cestu. Zdálo se, že se mu jedná o ten veliký nebeský cíl. Ale srdce jeho nebylo usvědčeno z viny tak, aby mu nade vše šlo o vysvobození z hřícha. A dlouho šel, mnoho prodělal, ale na konec se na cestě zhoršil, když Bůh vcházal s ním pro hříchy jeho v soud, a zkoumal ho, odpíraje mu světla a útěchy, a tak se spěšně vrátil. A jako pomalu dříve ku předu

Oni pak křičeli: „Zpátky! Zpátky jdeme, a napomínáme vás, byste totéž učinil, jest-li vám vůbec na životě a pokoji co záleží.“

„Proč to?“ tázal se Křesťan.

„Proč!“ odpovídali, „Šli jsme touž cestou, kterou jdete vy, a šli jsme, pokud jsme se odvážiti směli. A věru pomálu bychom se už nikdy ani vrátiti nemohli; neboť odvážíce se dále jen o málo, nebyli bychom mohli vám to zvěstovati.“

„Ale co se vám přihodilo?“ tázal se Křesťan.

„Byli jsme téměř už v Údolí Stínu Smrti, ale na štěstí viděli jsme nebezpečí dříve, než jsme k němu přišli.“

„Ale co jste viděli?“ tázal se Křesťan.

„Co jsme viděli! Už údolí samo je černé jako smůla; viděli jsme tam též diblíky, šotky a draky propasti a slyšeli jsme v údolí neustálé vytí a bědování, jako když lidé jsou v nevyslovitelném soužení sedíce sklíčení a spoutáni železy; nad údolím pak

se bral, tak nyní rychle všechny zkušenosti své pouti opouští, aby v záhubu klesl. A nejen, že sám se o vše připravuje a zemí zaslíbenou pro těžkosti na cestě k ní se vyskytující pohrdá, nýbrž zlou pověst šíře zmatek a zoufání v táboře poutníků působí, by tak i jiní s ním vrátili se do Egypta, domu služby, odkud byli vyšli. Ale ty, křesťane, nedej se pohnouti k návratu, ať kdokoli zle mluví o cestě, o lidu Božím, o zkouškách, a o skutečných těžkostech, s kterými se potkati máš. Maje na zřeteli cíl slavný a veliký, pamatuj, že Hospodin sám je to, jenž tě vodí po zemi a údolím stínu smrti. A vede-li on, kam jinam přivede než do země odpočinutí, kteráž zůstává lidu Božímu? (Žid. 4, 9.)

samým visí mračna zoufalství a zmatku. Smrt stále křídla svá nad ním rozprostírá. (Job 3, 5. 10, 22.) Jedním slovem každé místečko tam je hrozné a všecko je tam veskrz zmatené.“

I vece Křesťan: „Ze všeho, co jste mi pověděli, jasně vidím, že tudy vede mne cesta k želanému přístavu.“ (Jer. 2, 6.)

Muži: „Budiž si to vaší cestou; my ji nepůjdeme!“⁴⁾

3. Tak se rozešli. Křesťan bral se ku předu s taseným mečem pořád ještě, boje se, aby nebyl přepaden.

I viděl jsem ve snu svém, že po pravé straně údolí, jak dlouhé bylo, rozprostírala se hluboká propašť. (Ž. 69, 14. 15.) To je ta propašť, kam slepí všech časů vodili slepé, a kde oba bídne zahynuli. (Mat. 15, 14.) Na levé pak straně rozprostíralo se velmi nebezpečné bahno, do něhož i když dobrý muž padne, nenajde dna. Do tohoto bahna upadl jednou král David, a jistě by se v něm byl zadusil, kdyby ho ten, jenž mocný jest, nebyl vytrhl. (Ž. 69, 15.)⁵⁾

⁴⁾ Těch, kteří jsou Jeho, žádný nevytrhne z ruky Jeho (Jan 10, 28.), o jiných pak platí: „Ale nechcete přijíti ke mně, abyste život měli.“ (Jan 5, 40.)

⁵⁾ Propašť na pravé straně je blud, do něhož slepí, totiž ti, kteří sami Duchem svatým osvíceni, znovuzrozeni nebyli, lehko neosvícené zavádějí. V dobách pak mrákoty, i věřící je v nebezpečí, aby do nějakého bludu, jenž by ho od cíle odvedl, nepadl. Tak kdo sveden byl, aby v zákoně, v svátostech, v církevních formách nebo v církevním nějakém příslušenství spasení hledal, padá do této

Stezka zde byla velice úzká a proto Křesťan tím bedlivěji⁶⁾ na ni patřil. Neboť hledaje po tmě vyhnouti se jámě na jedné straně v nebezpečí byl padnouti do bahna. Tak šel; a slyšel jsem, jak z hluboka vzdychal: neboť kromě těchto nebezpečí zmi-

propasti, poněvadž nedává pozor na tu jedinou cestu spásy Krista Pána. V takových dobách zatmění ne jeden doufal, že tvář Boží se mu zase zastkví, když nejen v milosti Boží, ale také v nějakých výkonech ospravedlnění svého hledati bude. Tak na př. ve křtu, nebo v sobotě, nebo ve skládání rukou atd. Ale ty, učedníče, lni pouze a jediné k hlavě své Pánu Ježíši Kristu. Toho ti nikdo ani nenahradí, aniž doplní. On je plnost, on stačí. —

Bahno pak po straně levé jsou hříchy, do nichž mnozí padše nenašli dna. Je to jmenovitě chlípnost, lakomství, ctižádost. Do těchto nepravostí upadá lehko i věřící, nedá-li se kázní Ducha svatého udržovati na cestě přímé. Mnohý pod zámyslem svobody povoloval tělu, až bídně mzdu těla vzal. David upadl do cizoložství, v němž by jistotně byl uvázl na vždy, kdyby Pán ruky své mu byl nepodal. A proto, věřící duše, pozor! I tenkrát, když je tma kolem tebe, miluj svého Spasitele, i když ho nevidíš, i když jeho sliby jsou ti zatemněny, a lni k němu. On jediný je bezpečná cesta, po níž dostaneš se z mrákoty, a na níž uchován budeš bludů i bezbožných žádostí. Co ti odnímá víru v něho, zavrz. Zavrz vše, co by svrchovanou platnost oběti jeho chtělo upírat, nebo zatemňovat a doplňovat. A boj se každého hříchu, a jmenovitě boj se chlípností, lakomství a pýchy, nebo kdo tu začne povolovat, váleťi se bude brzo v kalu toho, až se zalkne, a neuvidí slávy Boží, po níž kdys toužil.

⁶⁾ Tím bedlivěji v dobách pokušení patř na Ježíše a na jeho šlepěje. Vzdychej a modli se Bohu svému. „Onť ostříhá noh svatých svých, ale bezbožní ve tmě umlknou; nebo ne v síle záleží síla člověka.“ (1. Sam. 2, 9.) Bedlivost je známkou

něných, byla stezka tady tak tmavá, že často pozdvihna nohu nevěděl, kam ji postaví.

Asi uprostřed údolí spozoroval jsem jícen pekla, a ten zcela přiléhal ke stezce. Tu stoje přemýšlel, co by měl činiti. Chvílemi vycházel plamen a kouř od tamtud v takovém množství s jiskrami a ohyznými zvuky (věci to, jež se neděsily meče Křesťanova jako před tím Apollyon), takže byl přinucen meč svůj zastrčiti a použiti jiné zbraně, již říkají Všelická modlitba.⁷⁾ (Ef.

opravdových duší. Citlivé svědomí bojí se i falešného učení a bludů i hříchů. Jestliže v obém povoluješ, nejsi upřímný následovník Páně. Upřímně boj se hřicha, i když tma halí tvou duši.

⁷⁾ Když úzkostí musíš procházet, a v pravo i v levo pokušení tě obklopují, modli se. Ó díky Bohu, že máme volný přístup k trůnu milosti, a že smíme každého času přicházet k němu. Slovo Boží a modlitba se doplňují. Nezanedbávej ani toho ani této. Slovo Boží je meč — v modlitbě nabýváš síly, bys mohl vládnouti mečem. Modlitba je chodění pro vodu života v době vyprahlosti. Blaze tomu, kdo se modlí ustavičně a nečeká, až všechno vyprahne. Čím více se čerpá, tím dříve načerpáš při každém čerpání; čím méně se čerpá, tím snadněji zapadne voda, a ty musíš dlouho čerpati, než načerpáš. Tak také modlitba. Ustáváš-li, ó pak dlouho bude trvati, než potrubím tvým poteče voda z pramenů věčných. A musíš opravdově odpověď chtít, máš-li odpověď mít. V dobách pak úzkostí vinou se vzdechý, ne mnoho slov, ale mnoho smyslu, ba srdce celé je v málo slovech. A Pán, kterýž nám dal Ducha, v němž voláme: Abba, Otče! slyší. Díky jemu za to, že ucho jeho nakloněno jest k modlitbám lidu jeho. „Blízký jest Hospodin všechněm, kteříž ho vyzývají, všechněm, kteříž ho vyzývají v pravdě. Vůli těch, kteříž se ho bojí, činí a křik jejich slyší a pomáhá jim.“ (Ž. 145, 18. 19.)

6, 18.) I volal (jak jsem slyšel): „Ó Hospodine, vysvobod duši mou.“ (Ž. 116, 4.)

Tak to trvalo hezkou chvíli; plameny pořád ještě šlehaly směrem k němu. Slyšel též strašlivé hlasy a lomozy, tak že se často domníval, že bude na kusy roztrhán, anebo ušlapán jako bláto na ulicích. To viděl a slyšel na kolik mil najednou, až přišel na místo, kde se mu zdálo, že zástup nepřátel k němu se blíží. I zastavil se a přemýšlel, co má činiti. Už se mu zdálo, jako by se měl vrátiti; ale pomyslíl si, že už snad má polovici údolí za sebou. Rozjímal též, jak mnoho nebezpečí přemohl, a že návrat by byl s většími nebezpečími spojen než pochod ku předu. I rozhodl se, že půjde v před. Ale nepřátelé se blížili, a když už u něho byli, zvolal hlasem mocným: „Já kráčím v moci Panovníka Hospodina“. (Ž. 71, 16.) Tu ustoupivše už se nikdy nevrátili.⁸⁾

Jedné věci opomenouti nesmím. Pozoroval jsem, že ubohý Křesťan tak byl zmaten, že ani svého vlastního hlasu neznal. Když byl právě přešel jícen pekla, přiblížil se k němu pozadu jeden z bezbožníků a

⁸⁾ Vítězství v moci Boží. My bychom sami nesnázi cesty nepřemohli, nepřátelé by nás udolali, propast a bahno by nás pohltily, ale jeho mocná ruka nás drží. A proč nás tak vede? Aby oslaven byl ten, kterýž v snižení našem pamatuje na nás, nebo jest věčné milosrdenství jeho (Ž. 136, 23.), aby nás upamatovával, že závisíme na jeho milosti, aby cvičil nás u víře a učil nás modliti se. A je-li kdo z čtenářů, ježto nyní chodíš v temnostech, a nemáš žádného světla, doufej ve jméno Hospodinovo a spolehni na Boha svého (Iz. 50, 10.), a časem se ti vše vyjasní.

vnukal mu mnoho bídných rouhání, o kterýchž se domníval, že jistě z jeho vlastního srdce pocházejí. To ubohého Křestana víc tížilo, než cokoli ho potkalo, povážil-li, že by se nyní mohl rouhati tomu, jehož před tím tak velice miloval. Tolik je jisté, kdy by si byl mohl pomoci, nestalo by se to. Ale on neměl rozvahy, aby zacpal si uši aneb aby poznal, odkud rouhání ta přišla.⁹⁾

4. Když Křestan v tomto neutěšeném stavu po hodnou chvíli putoval, zdálo se mu, jako by slyšel člověka jdoucího před ním:

„Byť se mi dostalo jíti přes údolí stínu smrti, nebudu se báti zlého: nebo ty se mnou jsi.“ (Ž. 23, 4.)

I rozveselil se a to z těchto tří důvodů:

1. Že z toho usoudil, že někteří bojící se Boha nalézají se v témž údolí jako on; 2. že poznal, že Bůh s nimi je, ač jsou ve tmě a soužení; proč by tedy, myslil, nebyl se mnou, ač pro okolnosti a mrákotu nemohu ho viděti? (Job. 9, 11.); 3. že čerpal z toho naději, že časem se s nimi sejde, dohoní-li jich.¹⁰⁾

⁹⁾ Mnoho zármutku působí tajná vnukání satanova věřícímu. Někdy se mu zdá, že v jeho srdci samotném vznikají. A bývají to v dobách mrákoty vnukání hrozná, rouhavá, bezbožná, potřísněná všelikou špínou, a to velice leká a bolí věřícího. Tato pak bolest je známka věřícího. Až by ho ta vnukání bolet přestala, brzo by je opakoval po satanu a nedělal by si z toho na konec nic, kdyby je vymyslíl sám, a to už byla by známka toho, že sám je bezbožný.

¹⁰⁾ K Lutherovi přišel jednou mladý kazatel, stěžuje si trpce, že v jeho srdci vznikávají myšlenky rouhavé, když má kázat evanjelium, a že nad tím

Tak šel a volal na toho, který před ním šel, ale ten nevěděl, co odpověditi, mysle podobně, že by sám byl. Pomálu začalo se konečně dníti. Tu Křestan pravil: „On proměňuje stín smrti v jitro.“ (Am. 5, 8.)¹¹⁾

Když se rozednilo, ohlédl se zpět nejsa žádostiv vrátiti se, nýbrž pohleděti za světla na nebezpečí, jimiž mu za tmy projíti bylo. I viděl úplněji jámu na jedné straně a bahno na druhé, i jak úzká byla stezka mezi nima. Viděl též diblíky i šotky i draky z propasti, ale vše to bylo vzdáleno již, nebo za dne neodvažují se na blízko, přece je však mohl postřehnouti dle Písma: „On zjevuje hluboké věci z temnosti a vyvodí na světlo stín smrti.“ (Job. 12, 22.)

5. Křestan byl velice pohnut, svým vykoupením ze všech těch nebezpečí na své osamělé cestě; nebezpečí, jichž dříve se byl více bál, nyní jasněji poznával, poněvadž denní světlo učinilo mu je zřejmějšími. Slunce začalo vycházeti, a to bylo novou milostí pro Křestana; neboť považovati nutno, že ač prvá polovice Stínu Smrti

velice musí lkát. Tvář Lutherova vyjasnila se. „To mne těší, že nejsem sám,“ řekl, poznávaje v tom, že podobně doráží satan i na jiné. Bunyanovi pak zkušenosti Lutherovy byly velikou útěchou. A všichni věřící potěšovali se zkušenostmi žalmistovými (jako na př. Hus v žaláři). Jsou to veliké poklady, jež nastřádali věřící, kteří byli před námi, pro nás ve svých zkušenostech.

¹¹⁾ Proměnil-li tobě Pán stín smrti v jitro, nezapomeneš děkovati a míti soucit s těmi, kteří v mrákotách duše jsouce nemohou prozpěvovati.

byla plna nebezpečí, druhá část, již mu bylo ještě projíti, mnohem nebezpečnější byla, může-li se tak říci.¹²⁾ Neboť od toho místa, kde nyní stál až na konec údolí byla cesta pokryta tu osidly, léčkami, oky a sítěmi, tam byla plna děr, jam, výmolů, násypů, tak že kdyby nyní tma bylo jako před tím na první polovici cesty, dle všeho ztratil by byl tisíc duší, neřku-li jednu. Ale jak jsem řekl, teď právě slunce vycházelo. I řekl: „Svíce jeho svítí nad hlavou mou, při jeho světle chodím temností.“¹³⁾ (Job. 29, 3.)

6. V lesku světla toho došel konce údolí. I viděl jsem ve snu svém, že na konci toho údolí byla krev, kosti, popel a znešvařená těla lidská i poutníků, kteří šli kdysi touto cestou.¹⁴⁾ A přemýšleje, co toho příčinou, uzřel jsem nedaleko před sebou jeskyni, kde dva obři kdysi žili: Pohan a Neomylný.

¹²⁾ Míněny jsou tu nástrahy a pronásledování světa. Svět nakladl hojně osidel na cestě, by zahubil poutníky beroucí se k nebi. A jestli za dob našich světlo nám svítí, tak že lze se nám vyhnouti, oslavujme Boha v té částce.

¹³⁾ Tak čte angl. bible. Naše bible má: „Chodívám v temnostech.“

¹⁴⁾ Dva velicí obři hubili věřící Pohanský Řím vraždil poutníků na tisíce, Neronem počínaje a Diokleciánem konče. Co tu dítek Božích pobito a utraceno! Ale ještě více krve věřících vylil „křesťanský“ Řím, tak že se počítá, že více než 50 milionů životů má na svědomí. On má na svědomí ty tisícové oběti válek ve jménu kříže Spasitelova podniknutých, a ty hrozné spousty v národech a zemích. Jmenovitě pak vlast naši naplnil krví a popelem mučedníků, jež popraviti pro víru v Spasitele kázal. A ač je stár, pokání nečinil ze svých encyklik a bullí, hlásajících vyhlazení „kacířů“.

Zvůli a ukrutenstvím jejich zahynuli lidé, jichž krev, kosti, popel atd. tady ležely. Křesťan však přešel bez mnohého nebezpečí, čemuž jsem se podivil. Ale slyšel jsem od té doby, že Pohan je už dávno mrtev, druhý však ač ještě žije, následkem svého stáří a svých mnohých šrůtek a ouskoků, jež podnikl za svého mládí, stal se chorý a nehybný, tak že málo víc může dělati, než seděti u dveří své jeskyně ošklibaje se při tom na poutníky podlé něho jdoucí a hryže si nehty zlostí, že jich už napadnouti nemůže.¹⁵⁾

Křesťan šel svou cestou. Pohlížeje pak na starce obra, jenž seděl u otvoru jeskyně nevěděl, čeho si má pomysli, zvláště poněvadž nemoha sice k němu na něj volal řka: „Vy se nikdy nepolepšíte, dokud vás více ještě upáleno nebude.“ Ale Křesťan byl kliden a tiše šel s dobrou myslí dále.¹⁶⁾

¹⁵⁾ Ale i to ošklibání má dosud velikou moc a veliký vliv v zemích poddaných duchovnímu žezlu jeho, tak že poutníkům bývá mnoho strachu a úzkostí přestáti, mnohé pak svými hrozbami a svým vlivem odvrací od cesty Boží. Ale díky Pánu, hranice už páliti kázati nemůže, aniž kdo o život přichází, kdo se bere, neboje se hrozeb jeho služebníků, cestou k nebesům se slovem Božím od něho kaceřovaným a zakazovaným.

¹⁶⁾ Polemikami a hádkami s Římem ničeho nedokážeš, ale když půjdeš cestou Boží, nedbaje jeho pohružek, ani jeho lákání, a tak z dosahu jeho vlivu unikaje, více dokážeš. Mnozí tráví život svůj mluvením a psaním proti Římu, poddanými jeho zůstávajíce. Těch se Řím nebojí. Ale ti jsou mu velice protivni, kteří mnoho o něm a proti němu nemluvíce, od něho odcházejí, aby v Pánu Ježíši samém, v jeho zásluhách a v jeho oběti na kříži odpočívali, a cestou podle bible kráčeli, jí si nade všechny nauky lidské vážíce.

a nestalo se mu nic zlého. I dal se do
zpěvu :

Ó dive divův! Tolik strastí, běd
potkalo mě a přec přešel jsem,
jako by to orličí byl let —
proto že má naděj byla v Něm.

Tys se mnou byl, a Tys mne vykoupil
od ďábla, pekla, v mrákot údolí,
kde smrti stín mne hrozně předěsil.
Ó jak mé srdce plesem hlaholí!

Ó Jezu — cesta byla plna nástrah zlých,
jam a osidel — já bych klesl byl.
Však Tys mne držel něžně v rukách svých
a ze všeho's mne slavně vykoupil!

Kapitola XI.

1. Křesťan Věrného dohonil, i předhoniť klopýtł a z pádu svého od něho pozdvížen. 2. Věrný vypravuje své zkušenosti o Povolném, 3. o Chlipnosti, 4. o Starém člověku a Zákonu, od jehož bití osvobozen byl. 5. Prchá a paláce Krásného pomíjí, 6. v údolí pak Ponižení s Nespokojeností a 7. se Stydlivostí se potkal. 8. Křesťan krátce své zkušenosti vypravuje.

1. Kráčeje pak Křesťan svou cestou přišel k pahrbku nasypanému k tomu účelu, by poutníci přehlednouti mohli cestu ležící před sebou.¹⁾ I vstoupil na něj, a rozhlížeje se spatřil Věrného, jenž před ním kráčel. I zavolal na něj řka: „Počkej, chci jíti s tebou!“ Věrný se ohlédl, a Křesťan opět zvolal: „Počkej, počkej na mne.“ Ale

¹⁾ V slově svém dává nám Bůh patřiti do budoucna. Vidíme tu šlepečje Spasitelovy, slasti, jež nás očekávají, boje, k nimž nás posilňují sliby věrné a Jordán, kterýmž na onen břeh břisti nám bude a město, jehož stavitel jest Bůh, v němž nám připravuje Spasitel příbytky. Nemusíš jíti cestou svou nepřipraven. Každá neděle má ti býti rozhlednou, s níž přehlednouti můžeš týden — milostivého vedení Božího.

Věrný odvětil: „Nikoli! Jedná se mi o život, neboť mstitel krve je za mnou!“ (4. Mojž. 35, 6. 12.)²⁾

To poněkud znepokojilo Křesťana, i vzchopil se, seč síly jeho byly, utíkal k Věrnému a předběhl jej, takže poslední byl první. Tomu chlubně Křesťan se zasmál, že svého bratra předběhl, než nedávaje pozor na nohy své náhle klopytl a upadl a nemohl dříve povstati, až Věrný došed ho pomohl mu.³⁾

2. Po tom viděl jsem ve snu svém anišli mile spolu libě spolu hovořice o všem, co se jim bylo přihodilo na jejich pouti.⁴⁾ Křesťan takto začal:

„Vzácný a milovaný můj bratře Věrný, jak jsem rád tomu, že jsem dohonil tě,

²⁾ Věrný spěje ku předu, a proto nemůže čekati na každého, nevěda, kdo na něj volá. Však bude-li upřímný, dohoní ho. Mnozí velice se omeškali, čekajíce na jiné, kteří že uvěří anebo věří, předstírali, ale ukázalo se, že praví poutníci jim svým čekáním neprospěli, sobě pak jen ublížili. Jedná-li se ti o život, jdi a nečekej ani na ty nejbližší. Jsou-li opravdoví, vynaloží všechno úsilí, by tě dohonili.

³⁾ Duchovní pýcha brzo zmocňuje se nás, vidíme-li, že v něčem vynikáme. Pán pak dopouští pádu, abychom, skroceni jsouce, učili se nepovýšovati, ale v pokoře choditi před Bohem. Ó kdy se naučíme viděti v každém daru, v každé přednosti jen milost, již Pán rozdává podle dobré líbeznosti své!

⁴⁾ Nyní Pán dal Křesťanu společníka, s nímž může jíti cestou. Važ si velice každého bratra, s nímž Pán ti dovoluje konati tvou pouť. Nevaďte se na cestě, ale sdílejte si, jak milostivě vás Pán vedl, rozjímajíce milosrdenství Boží. (Ž. 48, 10.)

a že Bůh tak seřídil srdce naše, že můžeme na této milostné cestě býti tovaryši.⁵⁾

Věrný: „Myslil jsem, milý příteli, že hned za městem se spolu sejdeme; ale tys mne předešel, a tak jsem byl nucen po celou tu dobu jíti samotem.“

Kř.: „Jak dlouho zůstal jsi ještě v Městě Zkázy, než jsi se za mnou vydal na pouť?“

Věrný: „Až jsem nemohl zůstat déle;⁶⁾ neboť hned po tvém odchodu bylo mnoho řečí, že za krátko město naše ohněm z nebe na dobro zkaženo bude.“

Kř.: „Aj, mluvili sousedé o tom?“

Věrný: „Ano, nějaký čas každý o tom povídal.“

Kř.: „A nikdo jiný kromě tebe nešel, aby vyvázl z nebezpečí?“

⁵⁾ Nelze dvěma jíti spolu, leč by se snesli. (Amos 3, 3.) A tak i na milostné pouti k Jeruzalému nelze jinak. Musejí býti jedno v Pánu Ježíši, očistění toutéž krví, majíce tentýž pocit vlastní své nehodnosti a jsouce závislí jedině na milosti Boží. Jednu mají víru v umučeného Spasitele, jednu lásku k Otci, jednu naději života věčného. Ó blahoslavené obecenství těch, kteří unikli ze zahynutí a spějí za Ježíšem k nebi!

⁶⁾ Tak i já a tak i ty, dítě Boží. My jsme zůstali ve vinách a hříších, ve stavu neobrácenosti, až jsme už déle zůstat nemohli. Vzdurovali jsme tak dlouho milosti, dokud jsme mohli, až přišla chvíle, kdy jsme moci lásky a milosti vzdurovati nemohli. Milost, všemohoucí milost nás přemohla. Nebyla to naše svobodná vůle, která Pána vyvolila, ani o své újmě, podle volné chuti své rozhodli jsme se jíti za ním, ale on vyvolil nás a jeho lásce, jeho dobrotivosti nemohli jsme už déle oddolat. „Milost, již oddolati nelze“, jak ji nazývá Augustýn (*gratia Dei irresistibilis*).

Věrný: „Ač, pravím, bylo mnoho řečí o tom, přece myslím, tuze tomu nevěřili; neboť když nejhorlivěji o tom hovořili, slyšel jsem některé, ani posměšně mluvili o tobě a tvém zoufalém vandru, jak tvoji pouť nazývali.⁷⁾ Ale já věřil a věřím dosud, že město naše podvráceno bude ohněm a sirou s nebe, a proto jsem unikl.“

Kř.: „Neslyšel jsi nic o sousedu Povolném?“

Věrný: „Ano, Křestane, slyšel jsem, že s tebou šel až k Bahnu Zoufalství, do něhož dle řeči některých upadl; ale on nechtěl, aby o tom kdo věděl. Jsem však přesvědčen, že důkladně byl blátem toho druhu pomazán.“

Kř.: „A co říkali mu sousedé?“

Věrný: „Od svého návratu je hodně v posměchu a to u lidí všeho druhu. Někteří ho dráždí a jím opovrhují a sotva ho vezmou do práce. Teď je sedmkrát horší, než kdyby byl se nikdy z města nehnul.“⁸⁾

⁷⁾ I ve světě je řeč o soudu Božím, o spravedlnosti jeho a o jeho svaté vůli. Ba je řeč i o milosti, která se stala v Kristu Ježíši. Káže se o tom, vyučuje se tomu, ale schází víra. Kdyby věřili, utekli by budoucího hněvu a netupili by těch, kteří spasení svého hledajíce k Pánu Ježíši se opravdově obrátili, nýbrž šli by za nimi a s nimi.

⁸⁾ Zamítneš-li v dobách rozvlažení od tváři Páně milost, nemůžeš zůstatí týž, jakým jsi byl prvé, než milost Boží k tobě přišla. Každá příležitost zmařená, každá pravda zamítnutá, každý projev lásky zašlápnutý obrátí svůj hrot proti tobě, a ty couvaje, budeš klesati hloub v svůj hřích.

Kř.: „Ale proč jsou proti němu tak zaujati, když opovrhují cestou, již on opustil?“

Věrný: „Praví: Pověste ho! Je vrtkavec! Nebyl věren svému vyznání! Myslím, že Bůh i jeho nepřátely na něj poštvál, aby hvízdali na něj a měli ho za přísloví, poněvadž opustil cestu.“ (Jer. 23, 18. 19.)

Kř.: „Nemluvil jsi s ním někdy, než jsi odešel?“

Věrný: „Potkal jsem ho jednou na ulici, ale on šilhal na druhou stranu, jako by se byl styděl za to, co učinil. Tak jsem s ním nemluvil.“⁹⁾

Kř.: „Stroje se na cestu skládal jsem naději v toho člověka, ale teď obávám se, že zahyne při záhubě města. Neboť se mu stalo, jako se v přísloví pravém říká: Pes navrátil se k vývratku svému a svině umytá do kaliště bláta.“ (2 Petr. 2, 22.)

Věrný: „Toho se též obávám; ale kdo zabrání, co bude?“

Kř.: „Nuže, sousede Věrný, nechme ho a mluvmе o věcech, které se bezprostředně

Mnohý začíná polepšovat se, ale neobráti se tak, aby Ježíš byl králem v srdci jeho. Takového bývají poslední věci horší než první. (Mat. 12, 43–45.) Nechtěj si hrát na nábožného, ale obrať se!

⁹⁾ Kdo vyznávající Krista zase odpadli, nemohou se směle stýkati s věřícími. Zůstává jim osten v svědomí. Ale pohřichu na místě, co by se měli dáti raniti a hledati pokání k životu, vynakládají vše, jen aby svědomí své otupili, srdce zatvrdili a duši svou paprskům světla pravdy nepřístupnou učinili. a tak vyhýbají se každému slovu těch, kteří vytrvali.

týkají více nás. Pověz mi, co se ti cestou přihodilo, neboť vím, že něco se ti přihodilo, jinak by se to muselo znamenati jako div.“

3. Věrný: „Já jsem unikl Bahnu,¹⁰⁾ do něhož, jak vidím, jsi upadl, a přišel jsem bez tohoto nebezpečí k bráně. Pouze sešel jsem se s jakousi Chlipností,¹¹⁾ která by mi byla ráda mnoho zlého způsobila.“

Kř.: „Jak dobře, že jsi jejím léčkám unikl. Na Jozefa také ztuha dotírala, ale on unikl jí jako Vy; ale téměř by ho to život stálo. (1. Mojž. 39, 11—13.) Ale co ti medle udělala?“

Věrný: „Ani si pomyslit nemůžeš, jak

¹⁰⁾ Ne všichni utíkající z hříchů svých k Pánu Ježíši padají do zoufalosti a pokleslosti mysli. Ani ty, patře na šlepěje slibů Božích, nemusíš prodělati ty úzkosti, obavy a strachy, jež prodělati musil Křesťan, protože neviděl jasně šlepějí. Vidíme z toho, že každý z hřicha svého usvědčen jsa, utéci se k Pánu Ježíši musí, ale nemusí na cestě k němu zdržován býti nedověrou a lekavou zoufalostí.

¹¹⁾ Žádosti těla způsobují mnoho bojů, a těžce doléhají na toho, který uniknouti hříchu touží. Jmenovitě na mladé dorážejí jako na Jozefa. Ó blahoslavený mládenec, blahoslavená panna, kteří odvracejí oči své, aby chlipnost neokouznila jich pohledy svými. Nemysli pak, že s přibývajícím věkem můžeš ve svém boji poleviti. Buď na strážní a boj se chlipností.

Tělesnost mi, Otče, hrozí: — zbav ji dítko svého jen Otče, drž mne mocnou rukou, — bych se nestal
dábla plen.
Čisté srdce stvoř mi, Bože, — vypuď chlipnost
všecku ven.

pochlebný jazyk má. Dlouho mne přemlouvala, abych odšel s ní slibujíc mi všelikou spokojenost.“

Kř.: „Ale spokojenosti dobrého svědomí ti neslibila.“

Věrný: „Viš, co tím myslím: Tělesné a hříšné rozkoše.“

Kř.: „Diky Bohu, že jsi jí unikl. Na koho se hněvá Hospodin, vpadne do jámy její.“ (Přisl. 22, 14.)

Věrný: „Ba věru ani nevím, zdali jsem tak zcela unikl.“¹²⁾

Kř.: „Snad jsi žádostem jejím nepovolil?“

Věrný: „Ne že bych se byl poškrvnil; byl jsem pamětliv starého Písma, jež jsem četl a které dí: „Krokové její peklo“¹³⁾

¹²⁾ Citlivé svědomí truchlí nad skrytou náklonností srdce k nečistotě. Zaráží je bolestně, že v srdci chlipnost volající zevně nalézá ozvěnu. A právě proto, že v srdci samotném dřímá zrádce, budme na stráži, modlíce se: „Neuvoď nás v pokušení, ale zbav nás zlého.“

¹³⁾ Tak čte anglická bible. V české máme „hrob“. Kniha přísloví pěkně napomíná mládence, by na stráži byl, nedaje se svěsti úlisností a rozkoši chlipnosti, jejíž cesty vedou do pekla a do skryší smrti (7, 27.). Kdo jde za ní, jako vůl k zabítí chodívá. „Nepravosti vlastní jímají bezbožníka takového, a v provazích hřícha svého uvázne. Takovýť umře, protože nepřijímal cvičení, a ve množství bláznovství svého blouditi bude.“ (5, 22. 23.) Ač Duch sv. nastavěl v svém slovu hojně majáků, aby jmenovitě mládež nebyla roztřístěna o úskalí nečistoty, jak mnoho jinochů a dívek hyne! Mnohý probuzející se jinoch zahynul na cestě, protože povolil namlouvání nepravosti, a nevěřil Boha, který neklamá, ale i vítězství dává v Kristu Ježíši.

uchvacují.“ (Přisl. 5, 5.) „A tak zamhouřil jsem oči svých, abych pohledy jejími okouzlen nebyl (Job. 31, 1.), ona pak pohrdlivě na mne pohleděla, ale já šel svou cestou.“

Kř.: „Neměl jsi ještě více překážek jda dále?“

4. Věrný: „Přišel na úpatí pahorku Obtížnosti potkal jsem starce velmi letitého, jenž se mne tázal, kdo jsem a kam jdu. Řekl jsem mu, že putuji k Nebeskému městu. I vece stařec: „Zdáš se býti poctivcem; nechtěl bys u mne zůstávati za mzdu?“ I táži se ho po jméně a po obydlí. Řekl mi, že sluje Adam První¹⁴⁾ a bydlí v městě Oklamání. (Ef. 4, 22.) Táži se ho dále na práci a na mzdu. Odvětil mi, že jeho práce

¹⁴⁾ Adam první je ta zkažená přirozenost, s níž jsme na svět přišli. Je to vrozená zkáza, dědičná hříšnost, o níž žalmista vyznává: „Aj, v nepravosti zplozen jsem, a v hříchu počala mne matka má.“ (Ž. 51, 7.) „Skrze jednoho člověka hřích na svět všel a skrze hřích smrt, a tak na všechny lidi smrt přišla, v němž všickni zhřešili.“ (Řím. 5, 12.) „Adam je kořen všech nás, když pak se kořen svrhne, je svrhlá každá ratoléstka, jenž jsme my.“ Z této přirozené zkázy prýští nepravosti jen. „Hle, studnice srdce mého — prýští ohavnosti jen — jedem hřícha ošklivého — jsem, viz, všečen otráven! — Každá krůpěj krve v sobě — hřích má zvláštní v každé době.“ (Kř. kanc. 72.) Tuto naši přirozenost ukazuje nám Duch sv. v pravém světle, tak že s apoštolem Pavlem volati musíme: Bídny já člověk! A tento pocit naší vrozené bídy má nás neustále upomínati, jak velice potřebí nám Spasitele, toho druhého Adama. „Nebo ne jako hřích, tak i milost. Nebo poněvadž onoho jednoho pádem mnoho jich zemřelo, mnohemť více milost Boží a dar z milosti toho jednoho člověka Jezukrista na mnohé rozlit jest.“ (Řím. 5, 15.)

je množství rozkoší a jeho mzda že pozůstává v dědictví po něm. Dále jsem se ho ptal, jak hospodaří a má-li ještě jiné služebníky. Řekl mi, že hospodářství jeho je plno lahůdek světa a že mu slouží, které sám splodil. „Kolik dítek máte?“ táži se. „Jen tři dcery,“ odpověděl, „totiž Žádost těla, Žádost očí, a Pýchu života (1. Jan. 2, 16.) a mohl bys si je vzít za ženy.“ Dále jsem se ho tázal, jak dlouho chce, abych s ním byl. On pak, že tak dlouho pokud sám bude živ.“

Kř.: „A k jakému konci to přišlo mezi tebou a tím starým člověkem?“

Věrný: „Zprvu jsem byl nakloněn jíti za ním, neboť zdálo se mi, že krásně mluví; potom ale patře viděl jsem, an má na čele svém napsáno: „Složte ono první obcování podle toho starého člověka!“ (Ef. 4, 22.)¹⁵⁾

Kř.: „A co dále?“

Věrný: „Potom pronikla mne myšlénka jako blesk, že jakkoli mluví a jakkoli lichotí a pochlebuje, dostane-li mne s sebou, prodá mne za otroka. Řekl jsem mu tedy, aby si ušetřil řečí, že se k dveřím domů jeho nepřiblížím. Spílaje mi řekl, že za mnou pošle někoho, který už se o to postará, by mi mé putování hodně osolil. Sotva jsem se k odchodu odvrátil, pocítil

¹⁵⁾ Nehleď na to, co se líbí tělu a krvi, ale na to, co dí slovo Boží. Nebo všeliké tělo jest jako tráva, a všeliká vzácnost jeho jako květ polní. Usýchá tráva, květ prší, jakž vítr Hospodinův povane na něj, ... ale slovo Boha našeho zůstává na věky. (Iz. 40, 7. 8.)

jsem jak táhna mne zpět smrtelně mnou škubl, takže se mně zdálo, že kusy mého těla s sebou utrhl. I vzkřikl jsem: „Bídny já člověk!“ (Řím. 7, 24.) Tak jsem na pahorek vstupoval. Přijda do polovice cesty ohlédnu se a vidím, an někdo jako na perutích větrových za mnou pospíchá. Ten dohonil mne asi tam, kde se ta besídka nalézá.“¹⁶⁾

Kř.: „Zrovna tam posadil jsem se, abych odpočinul, a usnuv ztratil jsem tam pamětný tento list.“

Věrný: „Poslyš dále, milý bratře! Jak mile mne dohonil, ihned udeřil mne tak, že jsem se téměř bezduch skácel. Když jsem trochu k sobě přišel, táži se ho, proč takto se mnou nakládá. „Proto“ pravil,

¹⁶⁾ Zákon Boží nesoudí a netresce pouze zevních přestoupení, nýbrž i myšlenky, přání, úmysly a náklonnosti srdce. Zákon Boží je duchovní a svatý a žádá naprosté duchovnosti a svatosti, již člověk pádem svým ztratil; v svých pak svatých požadavcích nezná slitování, máje naproti každé duši jen to jedno pravidlo: „To čiň a živ budeš,“ „kdo by nezůstával ve všech věcech zákona, aby je plnil, prokletý buď.“ Svatý zákon Boží ukazuje člověku jasně, že je ztracen. A žádá-li v zákoně ospravedlnění, zákon má pro něj jen odsouzení. Jen milost Pána Jezukrista, jen ty jeho rány a zásluhy jeho krve mohou vysvobodit duši od ubití zákonem, a jen milosrdenství umučeného Spasitele může odsouzeného zákonem a ztraceného ospravedlniti. Čtenáři, přijal jsi už věrou ospravedlnění, které se stalo v krvi Spasitelově, jehož Bůh vydal za smírci? (Řím. 3, 24. 25.) Nepřijal-lis, marně skrze zákon ospravedlnění se domáháš. Ten na konec ubije tě.

poněvadž tajně nakloněn jsi Adamu Prvnímu.¹⁷⁾ To řka zasadil mi novou smrtelnou ránu do prsou, a já svalil se k nohám jeho jako mrtvý. Vzpamatovav se, prosil jsem o slitování. „Neznám slitování!“ vzkřikl a opět sklátil mne k zemi. Nepochybně usmrtil by byl mne na místě, kdyby někdo nepřišel a nezabránil tomu.“

Kř.: „Kdo mu zabránil?“

Věrný: „Neznal jsem ho zprvu, ale pak pozoruje jizvy v rukách jeho a v boku jeho poznal jsem, že to náš Pán. Tak jsem se dostal na pahorek.“

Kř.: „Ten, jenž tě dohonil, byl Mojžíš. Nikoho neušetří, aniž zná slitování naproti přestupníkům jeho zákona.“

Věrný: „Vím. Nebylo to poprvé, co se se mnou setkal. On to byl, jenž přišel ke mně, když jsem ještě bezpečně doma bydlil, hroze mi, že dům nad hlavou mi zapálí, zůstanu-li tu déle.“¹⁸⁾

5. Kř.: „Neviděl jsi také domu stojícího na temeni pahorku na té straně, kde se s tebou Mojžíš potkal?“

Věrný: „Viděl; lvy také. Myslím však, že tito spali, neboť bylo kolem poledne;

¹⁷⁾ Viz různou zkušenost poutníků. Křesťan prvé než ku brance se dostal, hrůzy zákona všečetně prodělal. Věrný pak na cestě Boží na místě odpočinku prubován a zkušován byl zákonem, aby zjevná mu byla jeho přirozenost, jíž by byl lehkou důvěřoval.

¹⁸⁾ Zákon burcuje a hrozí, a tím stává se přestoupením ke Kristu. Koho ještě neprobudil ze sna hříchu a lhostejnosti, ten se ani ještě neohlížel po útočišti hříšníků.

a maje ještě mnoho času, přešel jsem vrát-
ného a sestoupil jsem s pahorku.“¹⁹⁾

Kř.: „Řikal mi, že tě viděl podlé jíti. Přál bych ti byl, kdybys se byl stavil v domě, neboť by ti byli ukázali tolik vzácností, že bys jich sotva kdy zapomněl do své smrti. Než, nepotkal jsi nikoho v Údolí Ponížení?“

6. Věrný: „Potkal jsem Nespokojenost,²⁰⁾ jenž by mne byla ráda přemluvila, abych

¹⁹⁾ Věrný v církev viditelnou přijati se nedal. Maje světla dne s důstatek, necítil potřeby odpočinouti v domě zbudovaném pro poutníky. Z toho viz, že hlavní věcí není odpočívati v paláci Krásném, ale jíti cestou úzkou. Ale přes to o mnohou vzácnou zkušenost přichází ten, který na své pouti do církve věřících viditelné nevstoupí. Mimo to viz to bratrské obecenství obou. Křesťan proto že v církev viditelnou Věrný nevešel, nepřestává s ním jíti a mile hovořiti o tom, co je oběma společné.

²⁰⁾ Jsou různí nepřátelé, kteří v údolí ponížení poutníky přepadají. Křesťana přepadl, sám Apollyon, Věrného nespokojenost. O dej pozor, poutníče, na tohoto nepřítel tvého klidu a pokoje. Odkud nespokojenost přichází? Jsme-li pyšni, všeteční, samolibí, toužíme-li po cti a slávě světa, nemůžeme býti spokojeni, protože nás to nasytiti nemůže. Mimo to stále žízníme více, než dosíci nám lze, a tak se stále ustrkáme a klopýtáme. A nejsme-li spokojeni, vděční a veseli i v dobách ponížení, vizme z toho, že v srdci našem dosud je pýcha, která nemůže snést pokoření, že je v našem srdci všetečnost, vydávající se v neslušící nám věci, že sebe nade všecko ceníce, trpce cítíváme, když osoba naše nějak v pozadí se octla, aneb dotkl-li se nás kdo nelibě, a že lačnice po cti a slávě snést nemůžeme ani zaslouženého pohanění, tím pak méně pohanění zloby nepřátelské. A tak mnohá naše sklíčenost a mnohá slza naše

se s ní vrátil. Postrádáť prý toto údolí tak všeliké cti. Také vykládala mi, že jda tím údolím rozmrzím všechny své přátele jako Pýchu, Všetečnost, Samolibost, Světa čest a jiné, které prý zná a kteří budou velmi uraženi, budu-li takovým bláznem, abych šel tímto údolím.“

Kř.: „A co jsi jí odpověděl?“

Věrný: „Řekl jsem jí: Je pravda, že všichni ti, které jmenujete, ke mně se hlásí a to právem, neboť opravdu byli mými příbuznými podlé těla; ale od té doby, co jsem se stal poutníkem, přátelství mi vypověděli, jako i já jsem je zavrhl, a proto nyní jsou u mne tak, jako by nikdy z mé přízně nebyli. Co se pak údolí samého týče, vyličila jste je nesprávně, neboť před setřením vyvyšuje se srdce člověka, ale před povýšením bývá ponížení, (Přisl. 18, 12.), protože raději půjdu údolím tímto k povýšení, které tak líčí nejmoudřejší, nežli bych zvolil, co vy pokládáte za lásky naší nejhodnější.“²¹⁾

bývá výronem uraženého, pyšného a ješitného srdce. Kdybychom poslouchali Spasitele mluvícího k nám: „Vezměte jeho mé na se a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete odpočínutí duši své“ (Mat. 11, 29.), šli bychom ve se a spokojeně i ponížením všelijakým, a své rozptylující se duši po věcech pomíjitelných při volávali bychom odhodlaně: „Navratiž se duše má do odpočínutí svého.“ Velikou většinu našich bolů působí nám pýcha a ješitnost srdce našeho, z níž pak naše nespokojenost a neklid.

²¹⁾ Patře u víře na Ježíše tichého a pokorného srdcem přemůžeš nespokojenost a mrzutost, a oblíbíš jeho jeho.

7. Kř.: „Jiného tě nic tam v údolí nepotkalo?“

Věrný: „Ano. Sešel jsem se tam se ~~Stydlivým~~, ale myslím, ten že ze všech, s nimiž jsem se sešel na své pouti, má nepravé jméno. Jiní se alespoň dali odbyti několika důvody, nebo nějak jinak, ale tento drzý Stydlivý nedal se nikterak odbyti.“

Kř.: „Jak to? Co ti povídal?“

Věrný: „Zamítal vůbec náboženství. Tvrdil, že je to politování hodné, nedůstojné, a zbabělé zaměstnání pro muže, starati se o náboženství; míti svědomí je prý nemůžné; bdíti nad svými slovy a spůsoby a tak se vzdávati svobody rekovné, již se statní mužové všech věků těšili, je dělati se předmětem úsměšků u světa. Mého mínění prý bylo jen málo bohatých, mocných a moudrých; a kdo byl, byl dříve přemluven, aby se stal bláznem a dobrodruhem a nasadil všecko pro něco, o čemž nikdo prý neví, co to je. (1. Kor. 1, 26. 3, 18. Fil. 3, 7. 9. Jan 7, 48.) Kromě toho namítal, že poutníci všech časů byli většinou nízkého původu a stavu a veliké nevědomosti a neznámosti ve vědách přírodních. Namluvil mi toho ještě více, než mohu vyprávěti, tak na př. že je to hanba seděti, plakati a vzdychati, když se káže; že je to hanba z kázání jít domů se vzdýcháním a lkáním; že je to hanba žádati sousedů za odpuštění nepatrných chyb aneb navraceti, co kdo komu vzal. Náboženství prý odcizuje člověka mocným a velikým pro několik zlořádů (jež jemnějšími názvy jmenoval), a žádá od

Wort und Tugend!
(Shame)

něho, aby si vážil nízkých pro bratrstvo duchovní: a není-li prý to vše hanba?“²²⁾

Kř.: „A co jsi odpověděl?“

Věrný: „Zprvu jsem sotva věděl co odvětit. Tak do mne mluvil, že krev se mi do tváří hnala, a já byl téměř přemožen. Pak jsem začal uvažovati, že což u lidí vysokého, ohavnost jest před Bohem

²²⁾ Nejen na začátku cesty, ale po celou cestu k domovu má křesťan co činiti s falešným studem, který neustále ho svádí, by se za Pána Ježíše, jeho slovo, jeho cestu, jeho lid styděl, aby tohoto pokolení zlého a cizoložného pohanění, necti, nevážnosti a ztráty dobrého jména nestrpěl. Snad i ty jsi v témž pokušení. Svět se ti směje, a ty se jeho smíchu bojíš. Společnost a přátelé se ti vyhýbají, svazky se uvolňují, a ty zůstáváš osamocen, pohrdán, a třeseš se před tím vším. Přichází satan ve tvaru studu a namlouvá ti: „zřekni se Ježíše, nevidíš, že to hanba? který boháč a který pán jde tvou cestou? budeš pohrdán, smýkán sem tam, třeba k úradům a soudům tě předvedou, jméno tvá s kazatelen oznámí a novinami posmykají, a co jiných ještě věcí se stane tobě!“ Ale ty, bratře, nepovol. Když Ježíš Jednorozený od Otce nestydí se nás nazývati bratřími — uvaž dobře, kdo jsme my, a kdo je On — (Žid. 2, 11.), měli bychom se my za něho stydět v tomto světě, měli bychom nevyznati jeho jméno a nemluvit o jeho lásce k nám a o našem štěstí v něm? A mimo to pamatujme, že dí Pán: „Nebo kdož by se koli za mne styděl a za má slova v tomto pokolení cizoložném a hříšném, i Syn člověka stydět se bude za něj, když přijde v slávě Otce svého s anděly svatými.“ (Mark. 5, 38.).

U světa není v poctivosti cesta za Ježíšem. Ale ty, učedníče, nedbej toho. Ba pohanění Kristovo vyvol sobě nad všechny poklady egyptské, protože tyto pomínou, za Ježíšem a s Ježíšem pak jde se pohaněním k slávě věčné.

(Luk. 16, 15.). I uvažoval jsem, že Stydlivý mi povídá, co lidé jsou, ale nepraví, co Bůh je, a co jeho Slovo je. Mimo to uvážil jsem, že o soudném dni nebudeme souzeni za hodné buď života buď smrti podle chvástavých duchů světa tohoto, nýbrž dle moudrosti a zákona Nejvyššího. Proto jsem myslil, že co Bůh má za nejlepší, je nejlepší v pravdě, i kdyby všichni lidé na světě se tomu vzpírali. Vida tedy, že Bůh své náboženství a něžné svědomí nejvýše cení, a že ti, kteří se stali blázny pro království nebeské, jsou nejmoudřejší, a že chudás milující Krista bohatší je než největší veleduch světa nenávidící jeho, řekl jsem: „Odstup, Stydlivý! Tys nepřítel mého spasení; měl bych tě snášeti proti vůli svého Pána? Kterak bych patřiti mu mohl tváří v tvář při příští jeho? Měl bych snad teď styděti se za jeho cesty a jeho sluhy? (Mark. 8, 38.) Kterak bych směl jeho požehnání se nadíti?“²³⁾ Avšak věru Stydlivý tento byl drzý hanebník. Jen s těží jsem se jeho společnosti mohl zbaviti: Ba pronásledoval mne stále, šeptaje mi do uší, brzy ten, brzy onen nedostatek mého náboženství mi předstíraje. Konečně však řekl jsem mu, že je marná jeho snaha, neboť věci, jež tupí,

²³⁾ Není snadné zbaviti se studu falešného, dokud máš ohledy na svět, na přátely podlé těla, a na zájmy a libosti tělesné. Jen ten se ho zbaví, kdo patře na Ježíše oblíbí si ho cele a vycházeje ven ze stanů vesele do města slávy kráčí za Ježíšem a pohanění jeho nesa z něho samého se těší. (Žid. 13, 13.).

jsou mojí největší slávou. Tak konečně jsem se dotěrného toho člověka zbavil a spustiv se ho, takto jsem se zpívatí jal :

„Mnohá ba přemnohá
poutník pokušení
prostát projít musí
i mnohá soužení.“

Ó tu bdíti sluší,
a mužně bojovat —
není konce bludu,
začneš-li svolovat.“

Kř. : „Těší mne, milý bratře, že jsi se tomu ničemovi tak statečně vzepřel. Ze všeho, jak vidím, má nepravé jméno: Je tak smělý, že pronásleduje nás na ulicích, snaže se zahanbiti nás před lidmi, totiž vzbuditi v nás stydlivost nade vším dobrým. Kdyby však sám nebyl smělý, nikdy by se neodvážil jednati tak. Odpírejme mu však na dále; neboť při všem tom jeho chvástání nelapí nikoho než blázna. „Slávu moudrý dědičně obdrží, ale blázny hubí pohanění,“ dí Šalomoun.“ (Přísl. 3, 35.).

Věrný: „Myslím, že musíme volat o pomoc proti Stydlivému k tomu, který chce, abychom byli bojovníci pro pravdu na zemi.“ ²⁴⁾

²⁴⁾ Jsme slábi, a velice snadno zapřeme toho, který nás tak velice miloval. To jest zkušenost obecná, že se nám smělosti nedostává přiznati se k Ježíši uplvanému a haněnému, zastati se ho, když se mu a jeho lidu křivda činí, když obecné mínění je proti němu. Tak to bylo i s učedníky. Když zástupy nasycoval, když v triumfu do Jeruzaléma vjížděl, byli rádi u něho, ale když nešle-

Kř.: „Máš pravdu. Než potkal jsi snad ještě někoho v údolí?“

Věrný: „Nepotkal; neboť jsem měl jasno na další cestě, též i v Údolí Stínu Smrti.“²⁵⁾

8. Kř.: „To se ti dobře vedlo, a jistě že zcela jinak než mně. Já měl dlouhý čas a to téměř jak jsem do údolí vstoupil, hrozný souboj s ošklivým nepřítelem Apollyonem; ba už jsem se domníval, že mne usmrtí, zvláště když mne povalil a mne rdousiti začal; neboť jak mnou o zemi udeřil, meč můj z ruky mi vypadl. Říkal, že mne má jistého, ale já křičel k Bohu, a on vyslyšel mne a vysvobodil mne ze všech mých úzkostí. Potom vešel jsem do Údolí Stínu Smrti, a neměl jsem světla téměř do polovice cesty. Už jsem myslil, že zahynu, ale konečně rozednilo se, a slunce vzešlo, a já přešel²⁶⁾ zbytek cesty již mnohem lehčeji a pokojněji.“

chetní ruce své na něj vztáhli, všichni utekli. Znájíce tedy svou lekavou a k studu náchylnou povahu bděme a modleme se za smělost a sílu: „A nyní, Pane, pohleď na pohružky jejich, a dejž služebníkům svým mluvit slovo své svobodně a směle.“ (Sk. 4, 29.)

²⁵⁾ Ne všechny své poutníky Pán stejně vodí, některé mráкотou, jiné světlem. On ví, proč tak různě s nimi zachází. Ty pak raduj se, že On tě vede, ať tě vede jakkoli.

²⁶⁾ „Já jsem přešel!“ On všemu trápení učiní konec přežádostivý. Přejdeš také, ó ssoužená a zmítaná duše, jen jsi-li na cestě Jeho.

Kapitola XII.

1. Věrný s Mlulkou čili Ústním křesťanem se sešel a jeho řečí unesen své podivení a svoji radost Křesťanu zjevuje, že tak milého tovaryše našli,
2. od Křesťana však o pokrytství jeho poučen,
3. k němu se vrací a s ním o díle milosti v srdci rozpráví a na působení její v jeho srdci se ptá, ale odbyt od něho 5. s Křesťanem nad ním lká.

I viděl jsem ve snu svém, že když šli, Věrný náhodou stranou se ohlédl a tam spatřil člověka jménem Mlulku, kráčejíciho opodál od nich. Neboť v těchto místech bylo dost místa, by šli všichni vedlé sebe. Mlulka byl muž štíhlý a urostlý a krásnější z dále nežli z blízka. ¹⁾ Toho Věrný oslovil, řka:

¹⁾ Putujícíe k nebesům setkáme se s mnohými Mlulkami, čili Ústními toliko křesťany, jichž řeč je jako moře, a kteří dovedou široce a krásně mluvit o duchovních věcech, a svými řečmi velice krásný dojem činí — ale z blízka, popatříme-li na jejich život v rodině, v obchodě, v dílně, mizí ta jejich krása a ukazuje se, že toho, o čem hovoří, nikdy sami nezakusili. Tak mnozí hovoří a káží o Pánu Ježíši, jako by jeho jsouce u nohou jeho sedali, ale život jejich, jejich snahy a cíle prozrazují, že se tomu jen ze slyšení naučili, Pána Ježíše osobně nepoznavše.

„Příteli, odkud jdete? Kráčíte-li též do nebeské krajiny?“

Mluvka: „Ano, jdu právě k témuž místu.“

Věrný: „To je dobře; doufám, že užijeme vaši milé společnosti.“

Mluvka: „Velice rád chci býti vaším tovaryšem.“

Věrný: „Podte tedy s námi a ukrátíme si čas, rozmlouvajíce o věcech užitečných.“

Mluvka: „Hovořiti o věcech dobrých s vámi anebo s kýmkoli je mi vždy příjemné, a jsem rád, že jsem se sešel s někým, kdo nakloněn je k tak dobrému skutku. Neb ať pravdu dím, je málo lidí,²⁾ kteří by času svého takovým způsobem užití chtěli cestujíce; nýbrž raději volí hovořiti o věcech neužitečných, a to mi bylo už často protivné.“

Věrný: „To je opravdu věc politování hodná; nebo k čemu by bylo hodněji úst i jazyka na zemi užití jako k vyprávění věci, týkajících se nebeského Boha?“

Mluvka: „Líbíte se mi velice, neboť vaše slova jsou zcela přesvědčivá, a připojuji: které věci by mohly býti rozkošnější a užitečnější než rozmluvy o věcech Božích? Co je užitečnější, pravím, pro člověka majícího nějakou zálibu v tom, co je podivuhodného? Tak na př. má-li kdo zálibu v hovoru o dějích a tajemstvích věcí? A kde nalezne člověk, mající zálibu v hovoru o zá-

²⁾ Tak mnozí vzdychají: Teď je mnoho bezbožnosti a málo pobožných! Sami však těsnou branou k životu nevcházejí.

zracích, divech a znameních, tak vše krásně vyličené jako v Písmě svatém?“

Věrný: „Máte pravdu; ale účel našich hovorů o těch věcech má býti, abychom z toho prospěch brali.“

Mluvka: „To právě říkám; neboť hovořiti o tom je velmi prospěšné. To čině přichází člověk k poznání mnohých věcí jako na př. marnosti věcí pozemských a prospěchu věcí nebeských. Kromě toho všeobecného užitku poznává zvláště potřebu znovuzrození, nedostatečnost našich skutků, potřebu Kristovy spravedlnosti. Mimo to naučí se z hovoru, co je pokání, co víra, co modlitba, utrpení atd. Takto také může seznat, které jsou ty veliké sliby, které potěšování Evangelia — to vše k vlastní útěše. Dále naučí se hovorem, kterak poznávat nepravé náhledy, kterak zastávat pravdu a též jak poučovati nevědomé.“³⁾

Věrný: „To vše je pravda, a těší mne, že to od vás slyším.“

Mluvka: „Pohřichu, nedostatek toho je příčinou, že tak málo lidí rozumí potřebě

³⁾ Ten muž znal pravé učení Písma. Ano, lze uměti důkladně z katechismu, z věrouky, z bible, co je jedinké potěšení křesťana v životě i v smrti, co je víra, co nový rod, lze věděti důkladně o přirozené zkáze člověka, a jak velice potřebuje spasení, lze svědčiti, že všechno je milost, a že toliko věrou bývá ospravedlněn člověk, — a přec býti na široké cestě. Nestačíť znáti toliko, ale ty musíš to vše míti, zakusiti, prodělati. Lze se naučiti jako papoušek náuce křesťanské, a přec nebýti křesťanem; lze naučiti se kananejsky, a nebýti lidem Božím. Však jedině Šibolet prozradí tě: „Kdo Ducha Kristova nemá, není jeho.“

víry a nutnosti díla milosti v svých srdcích k životu věčnému. Ale žijí nevědomě ve skutečích zákona, jimiž nikterak nemůže člověk získati si nebe.“⁴⁾

Věrný: „S dovolením. Nebeská známost toho všeho je dar Boží; nikdo toho neobdrží lidským svým přičiněním ani pouhým hovořením o tom.“

Mluvka: „Vím to vše; neboť nikdo nemůže ničeho obdržeti, leč by dáno bylo s nebe; vše je z milosti a ne ze skutků; mohl bych vám sto citací z Písma na doklad toho uvést.“

Věrný: „Co si tedy máme vzíti za základ svého rozmlouvání?“

Mluvka: „Co chcete. Budu hovořiti o věcech nebeských i zemských; o mravnosti i evanjeliu; o věcech svatých i světských; o minulých i budoucích, o cizích i domácích; o podstatnějších i méně podstatných, ovšem jen k tomu cíli, abychom užitek z toho měli.“

2. Věrný slyše to, začal se diviti a přistoupiv ku Křesťanu, (jenž poněkud opodál sám šel), tiše mu pošeptal: „Jakého máme to vzácného tovaryše! To jistě bude znamenitý poutník!“⁵⁾

⁴⁾ Ano, i znáti rozdíl mezi zákonem a evanjeliem neznamena ještě žiti pod milostí.

⁵⁾ Mnohý vyznavač svojí známostí a svým duchaplným hovorem až omamuje prostého poutníka, a přec je prázdný vši milostí. Rozeznati to, k tomu potřebí zvláštního daru rozeznávání duchů, při čemž vždy pravidla Spasitelova sluší dbáti: *P o o v o c i* jejich poznáte je. Jaké je ovoce tvé?

Tomu se Křestan skromně usmál a řekl: „Tento člověk, jenž tě tak zaujal, oklamá jazykem svým dvacet neznajících ho.“

Věrný: „Což ho tedy znáš?“

Kř.: „Ba znám a to lépe, než on zná sebe.“

Věrný: „Kdo je to tedy?“

Kř.: „Jeho jméno je Mluvka; bydlí v našem městě. Je mně divné, že ho neznáš, snad proto, že město naše jest veliké.“

Věrný: „Či je syn? a kde bydlí?“

Kř.: „Je synem Povidálka a bydlí v ulici Žvástavé a je znám pod jménem Mluvka ze Žvástavé ulice. Ač má hbitý jazyk, přece za nic nestojí.“⁶⁾

Věrný: „Vypadá však pěkně.“

Kř.: „Totiž těm, kteří se s ním dopodrobna neseznámili; neboť nejlepší je z daleka; z blízka pak je dost ošklivý. Tvá

⁶⁾ Nemluví-li Křestan o svém bližním zle? Nehřeší-li proti slovu: „Nesudte, a nebudete souzeni“? Nikoliv! On tady vidí bratra svého v nebezpečí, že bude oklamán podobnou pravdě řečí, a proto musí vyjeviti to, co ví o Mlulkovi. Vidíme-li nemoudrost bratrovu, že v tenata nějaká bývá zaplétán sladkou řečí falešného člověka, varujme, ale varujme v duchu pravém, tak jak Pán Ježíš varoval učedníky před kvasem farizejským. Mnohý nedav se varovati, musel prodělávati bolesti mnohé a trapná sklamání a to zcela zbytečně. Ó by se byl dal varovati! Ale pozor, abys zle nemluvil bez příčiny! Pravidlem ti zůstaniž toto: Nikdy o nikom nemluv nic, co nesrovnává se s pravdou; a mluvíš-li o něm pravdu a jest to něco zlého, vždy se ptej sebe, proč tak mluvíš. Vždy před tváří Boží. —

poznámka, že pěkně vypadá, přivádí mi na mysl obrazy některých malířů, které z dálky pěkně se vyjímají, ale z blízka dosti špatně.“

Věrný: „Téměř se domnívám, že žertuješ, poněvadž jsi se usmíval.“

Kř.: „Uchovej Pán, abych (ač usmívaje se) žertoval v této věci, aneb abych někoho neprávem obviňoval. Vylíčím ti jej obšírněji. On hodí se pro každou společnost a pro každý hovor; jako mluvil s tebou, tak bude mluvit v hospodě; a čím více se napije, tím více bude mít tyto věci na jazyku.⁷⁾ Náboženství nemá místa v jeho srdci, anebo v domě, anebo v obcování: všechno, co má, má pouze na jazyku a jeho náboženství celé je hodně mnoho hluku nadělati tím.“⁸⁾

Věrný: „Je-li tomu tak, tož jsem se v tom člověku hodně klamal.“⁹⁾

Kř.: „Zcela jistě. Pamatuj na přísloví:

⁷⁾ Znal jsem starce, který, když se napil, nejkrásněji rozprávěl, ba i modlitby říkal, a mnoho si na nábožnosti své zakládal. Je na tom světě široké pole pro podvod ďábelský. Mnohého svádí tak, jiného jinak; jednou objevuje se v podobě černé, podruhé v tvářnosti anděla světlosti. On dovoluje zpívat, číst i modlitby říkat, jen když srdce milosti Boží a působení Ducha svatého se vzepře. A proto vidíme celé obce a celé sbory bez života z Boha, protože ustrnuly na nábožné řeči, ale obrátiti se cele k Bohu odmítly.

⁸⁾ Otevřená stodola — nic v ní. Mnoho řečí — žádný skutek. Duch svatý chtěl mluvit, ale našel posluchače. Bůh chtěl navštívit duši — nebyla doma. Ó bratře, jaké je tvé náboženství? Je to povídání anebo chodění s Bohem?

⁹⁾ Bratra lze oklamati, ale Bůh vidí vše; toho neoklameš.

„Oni praví, ale nečiní“, a „Království Boží nezáleží v řeči, ale v moci“. (Mat. 23, 3. 1 Kor. 4, 20.) Hovoří o modlitbě, pokání, víře a znovuzrození; ale zná jen povídati o tom. Byl jsem v jeho rodině a pozoroval jsem jeho chování doma i mimo dům, a tudíž je pravda, co o něm dím. Domácnost jeho je prostá pravé pobožnosti, jako bílek chuti. Není tam ani modliteb ani známky pokání, i ta nemá tvář slouží Bohu mnohem lépe než on. Je skvrnou, pohanou a hanbou náboženství u všech, kteří jej znají (Řím. 2, 23. 24); pro něj sotva náboženství nachází slechu v celé té části města, kde bydlí. Obyčejný lid o něm říká: „Je venku světec, ale doma ďábel“. Ubohá rodina toho zakouší. Je hrubý a hašteřivý a tak neuznalý k svým služebníkům, že ani nevědí, co a jak dělati a jak s ním mluvití mají. Kdo s ním měl co činiti, říká, že lépe s Turkem lze se pohodnouti nežli s ním; neboť Turek je poctivější nežli on. Mluvka tento jen každého, je-li možné, oklame, obelstí, ošidí. Syny své vychovává v šlepečích svých; a shledá-li u někoho z nich spozdilou bojácnost, (jak nazývá první známky probouzejícího se svědomí), nazývá jej bláznem a blbcem a žádným způsobem mu nedá zaměstnání, aniž ho před někým pochválí. Jsem toho mínění, že jeho bezbožný život mnohé přivedl ku pádu a bude ještě, nezabrání-li Bůh, k zahynutí mnohým.“¹⁰⁾

¹⁰⁾ Ó vyznavači, viz, zda-li to není obraz tvůj. Je-li, ó třes se a číň pokání, by pomsta Boží tebe

Věrný: „Jsem ti povinen, milý bratře, věriti, nejen proto, že ho znáš, ale také proto, že křesťansky o lidech mluviš. Neboť jistě nepravíš toho ze zlé vůle, ale proto, že tomu tak je.“

Kř.: „Kdybych ho neznal lépe než ty, snad bych byl o něm zrovna tak soudil jako zpočátku ty. Ba slyše takovou zprávu pouze od nepřátel náboženství, považoval bych ji pouze za pomluvu, (jak se často děje mužům dobrým od lidí bezbožných). Ale co jsem pověděl, ba ještě více špatnosti jeho viděl jsem na své vlastní oči. Dobří lidé stydí se za něj; nemohou ho ani bratrem ani přítelem nazývati. Jmenuje-li ho někdo před nimi tak, rdí se studem.“¹¹⁾

nestihla. Tys urážkou mnohým. Pro tebe království Boží je rouháno, vliv v pravdě věřících podmlán, církev v potupení, Pán Ježíš křižován a pohrdán. Jaký jsi doma? Ve společnosti, ve shromáždění lze vzít škrabošku, ale doma, doma! Jaký jest soukromý život? To budiž také předmětem vyšetřování u těch, kteří se hlásí do církve. Ústa plná nábožnosti — doma plna hořkosti, vády, zlosti; mnoho v ústech zásad o vychování — doma zanedbané děti, plačící, zanedbaná žena; mluvení krásné o bibli — doma dům bez bible, bez společných modliteb; v ústech plno lásky — doma, v obchodě, v dílně podvod, útisk, lež a klam. Srovná se to? Bůh zachovej církev svou od pokrytců! A ty, věřící bratře, boj se, abys v nějaké pokrytství zapleten nebyl. —

¹¹⁾ Zda-li nemusíme se styděti, když svět řekne: I tento je váš bratr, váš člen — a aj, je bezbožně živ? „Nyní pak psal jsem vám, abyste se nesměšovali, kdyby kdo, maje jméno bratr, byl smilník, neb lakomec, neb modlář, neb zlolejec, neb opilec, neb dráč. S takovým ani nejezte.“ (1. Kor. 5, 11.).

Věrný: „Vidím, že mluvení a činění jsou různé věci a od dneška budu tyto dvě věci lépe rozeznávat.“

Kř.: „Ano, jsou to věci tak různé jako duše a tělo; neboť jako tělo bez duše je mrtvola, tak mluvení samo o sobě je též mrtvolou. Duše náboženství je praktická část: „Náboženství čisté a nepoškrvněné před Bohem a Otcem totiž jest: Navštěvovati sirotky a vdovy v ssouženích jejich a ostříhati sebe nepoškrvněného od světa.“ (Jak. 1, 27.) Toho Mluvka nedbá. Domnívá se, že slyšení a mluvení dělá Křesťana dobrého; a tak oklamává svou vlastní duši. Slyšení podobá se rozsívání semene; mluvení pak nepostačuje k důkazu, že užitek je v srdci a v životě. Mějme na mysli stále, že v onen den soudu lidé budou souzeni podlé ovoce svého, jež přinášeli. (Mat. 13, 23. 25, 31—46.) Nebudou tázáni: Věřili-li jste? nýbrž: Byli-li jste činitelé anebo pouze mluvitelé? A podlé toho budou souzeni. Konec světa přirovnává se ke žni, a je známo, že o žni dbá se pouze o sklizeň. Není tím řečeno, že může něco, co není z víry, býti přijato (Žid. 11, 6), ale chci tím ukázati, jak ničemné bude vyznání Mluvky shledáno v onen poslední den.“¹²⁾

¹²⁾ Nechtěli bychom, aby tady něco nejasné někomu zůstalo. „Máme za to, že člověk bývá spravedliv učiněn věrou bez skutků zákona.“ (Řím. 8, 28). „Spravedliví učinění bývají darmo, milostí jeho, skrze vykoupění, kteréž se stalo v Kristu Ježíši.“ (3, 24.) Z toho plyne, že víra jediná dědičkou je zaslíbení. Ale ta víra je živá víra. A ta se jeví v životě. Víra bez skutků je mrtvá. (Jak.

Věrný: „To mne upomíná na 3. Mojž. kap. 11. a 5. Mojž. kap. 14., kde Mojžíš popisuje živočichy čisté. Každý živočich je čistý, má-li kopyta rozdělená a je-li přeživavec. Zajíc přežívá, avšak je nečistý, poněvadž nemá kopyta rozděleného. A tak se to má v pravdě s Mluvkou. Přežívá hledaje známosti; přežívá slovo, ale nemá kopyta rozděleného, totiž nerozloučil se s cestou hříšníků, nýbrž jako zajíc má nohu psi aneb medvědí a je proto nečistý.“

Kř.: „Myslím, že dobře chápeš evanjelický smysl toho místa. Připojím jen k tomu, že Pavel nazývá některé lidi a mezi nimi i takovéto veliké Mluvky ‚mědí zvučící aneb zvonci znějícími‘ (1 Kor. 13, 1—3. 14, 7.) totiž věcmi bezdušnými. ‚Věci bezdušné

2, 17. 26.) Po ovoci pozná se strom. Nemá-li ovoce, proč i tu zemi darmo kazí. Ze skutků ospravedlněn nikdo nebude, ale ospravedlněného život je život svatosti. Kristus se mu stal spravedlností, vykupením i posvěcením. Víra je pramen, láska potůček, který dokazuje, že pramen je. „Hřích je nemoc. Co jest lékařství? Láska? Ó nikoli! Láska jest zdraví, jehož lze teprvé lékem nabyti. Lék je víra v Pána Ježíše, v jeho umučení, v jeho prostřednictví; lék je víra v spravedlnost Ježíšovu až do úplného zavržení spravedlnosti naší vlastní. Víra je tedy jediný lék. Chtíte tedy říci: z lásky jest ospravedlnění, — je převraceti a másti účinek s příčinou. Víra je zdroj — láska ze zdroje tekoucí potůček. Říkati: víra bez lásky je nedokonalá, — je dětinské. Neboť nelze oddělití víry od lásky. Víra bez lásky už není vírou, jako slunce bez paprsků světelných není sluncem, plamen beze hřání není plamenem. Víra bez lásky (která z víry vyplývá) není víra, nýbrž její pravý opak — nevěra.“ (Coleridge.)

jsou bez života, totiž bez pravé víry a milosti evanjelia, a tudíž věci, které nikdy místa míti nebudou mezi syny života, i kdyby zvuk jejich řeči podobal se hlasu mluvy anjelské.“

Věrný: „Ba věru mne tak jeho společnost první netěšila, jako teď mne mrzí. Kterak jen se ho zbaviti?“

Kř.: „Poslechni mé rady a uvidíš, že brzo ho bude tvá společnost mrzeti, leda by Bůh dotkl se srdce jeho a obrátil je.“

Věrný: „Co tedy mám činiti?“

Kř.: „Vrať se k němu a začni s ním hovor o moci náboženství a přímo se ho optej, (bude-li chtíti s tebou mluvit, jako že bude), lze-li tuto moc viděti v jeho srdci, domácnosti, v jeho obcování.“¹³⁾

3. Věrný po tomto přispíšiv si, k Mluv-kovi opět přikročil a opět s ním do rozmluvy se pustil táže se: „Tak, jak se teď máte?“

Mluvka: „Děkuji; dobře. Myslil jsem, že si hodně mnoho popovídáme.“

Věrný: „Chcete-li, dáme se do toho teď, a poněvadž jste mně přenechal vyvoliti předmět hovoru, myslím, bychom rozjímali:

¹³⁾ Lidé dají s sebou nábožně rozprávěti o náboženství, ale jak se jich přímo optáš, jsou-li oni znovuzrozeni, mají-li pokoj s Bohem, jestli mají účastenství Ducha svatého, je-li Kristus životem jejich, hned se ukáže, jakého jsou ducha. A jestli tě mají za nezdvořilého, anebo o tobě řeknou, že nejsi gentlemanem, že tak osobně a přímo mluvíš, nic nedbej, jen když pokorně a v lásce sloužiti budeš lidem.

„Kterak se zjevuje spasitelná milost Boží v srdci člověka?“

Mluvka: „Vidím z toho, že hovor náš má se točiti kolem moci věcí. To je dobrá otázka, a rád ji krátce zodpovím. Předně: „Kde je milost Boží v srdci, tam působí veliký povyk proti hříchu.“ Za druhé: —“

Věrný: „Počkejte! Zastavíme se hned u toho. Správněji byste se však vyjádřil, kdybyste byl pověděl, že milost Boží působí v srdci tak, že duše zošklivuje si svůj hřích.“

Mluvka: „A jaký že je rozdíl mezi povykem proti hříchu a mezi zošklivením si hřícha?“

Věrný: „Velmi veliký. Člověk může povykovati proti hříchu z tělesných důvodů, ale oškliviti si hřích může pouze, když Bůh vzbudil v něm ošklivost před ním. Slyšel jsem mnohé, ani mocně mluvili proti hříchu s kazatelny, a přece se s ním dosti dobře snášejí v srdci, v domě, v obcování. Jozefova paní křičela velikým hlasem, jako by byla velmi svatá, ale byla by ihned s Jozefem hřešila, kdyby k tomu byl svolil (1 Mojž. 39, 11—15). Mnozí povyk tropí veliký proti hříchu podobajíce se matce, která dítě své ošklivým a zlým jmenuje, ale za chvíli je celuje a líbá.“

Mluvka: „Vidím, že mne chcete polapiti v řeči.“

Věrný: „Nikoli! Chci jen věc ponapravit. Než, kterak za druhé zjevuje se dílo milosti v srdci?“

Mluvka: „Velikou známostí tajemství evanjelia.“

Věrný: „Tato známka, měla by býti na prvním místě. Ale budiž na prvním anebo na posledním, přece je klamná. Neboť lze nabyti známosti, veliké známosti o tajemstvích evanjelia a přec nemíti při tom žádné milosti v duši. Ba, kdyby člověk měl všechnu známost, neplyne ještě nutně z toho, že je dítětem Božím, nejsa nic. (1 Kor. 13.). Kristus tázaje se učedníků svých ‚znáte-li tyto věci?‘ dodal: ‚Blahoslavení jste, budete-li je plniti.‘ (Jan 13, 17.) Neblahoslavlil známosti, ale plnění. Jest zajisté známost bez plnění. Jsou lidé, kteří znajíce vůli Páně jí nečiní. (Luk. 12, 47.) Lze míti známost anjelskou, a přec nebýti křesťanem: proto váš znak je nepravý. Známost líbí se i mluvkům a vychloubačům; ale činění líbí se Bohu. Ovšem srdce nemůže činiti dobře bez známosti, neboť bez ní srdce je nic. Je tedy rozdíl mezi známostí a známostí, mezi známostí, která záleží v pouhém pozorování věci a známostí, spojenou s milostí víry a lásky, která pobádá člověka k činění vůle Boží ze srdce. Ona známost prospívá mluvkům, ale bez této nemůže pravý křesťan býti spokojen. ‚Dej mi ten rozum, ať šetřím zákona tvého, a ať ho ostřihám celým srdcem.‘ (Ž. 119, 34.)

Mluvka: „Opět mne chcete lapiti: to není pro vzdělání.“¹⁴⁾

¹⁴⁾ Jen se nevyhýbej, když tě slovo Boží raní. Lépe, abys poznal svůj hřích v čas a svůj pravý stav, než abys lichotě si, že pokoje užíváš, zřítíl se do propasti. Budovu na falešných základech

Věrný: „Chcete-li, povězte jiné znamení, jak se zjevuje dílo milosti tam, kde působí.“

Mluvka: „Nikoli, vidím, že se neshodneme.“

Věrný: „Což tedy, nechcete-li, dovolíte mi, abych já pověděl?“

Mluvka: „Jak chcete.“

Věrný: „Dílo milosti v duši zjevuje se jak tomu, v němž se děje, tak těm, kteří jsou kolem něho. Tomu, v kom se děje, takto: usvědčuje jej z hřícha (Jan 16, 8. 9.), zvláště z porušení jeho přirozenosti (Řím. 7, 24) a z hřícha nevěry (Jan 16, 9), pro kterýž ví určitě, že zahyne (Mark. 16, 16), nedojde-li milosti Boží skrze víru v Krista Ježíše. Poznání toto působí v něm stud, žal a tesklivost nad hříchem (Ž. 38, 19. Jer. 31, 9). Dále poznává Spasitele světa a naprostou nutnost spojití se s ním k životu (Gal. 1, 15. 16. Šk. 4, 12); poznávaje to pocituje hlad a žízeň po něm (Mat. 5, 6.), kterýžto hlad a žízeň má zaslíbení. (Zjev. 21, 6.) Dle toho pak, jak jeho víra v Spasitele je buď silná buď slabá, je jeho radost a pokoj, jeho láska k svatosti, jsou jeho tužby po hlubším poznání jeho a po

lépe v čas zbořiti, než pak býti na věky zahrabánu v jejich ssutinách. Jestliže jsi, čtenáři, tak jako Mluvka jen byl ústním křesťanem, mluvě pouze proti hříchu a mávaje tak jen do vzduchu, ó kéž by Pán znepokojil tě! Falešného křesťanství nebude slovo pravdy vzdělávat. To musí býti zbořeno. Musíš začítí znovu — u úzké brány nového rodu. A tu není mluva jen proti hříchu — ale pokorné modlení: Bože, buď milostiv mně hříšnému!

lepším sloužení mu ve světě tomto. Ačkoliv se mu to takto zjevuje, přece však je zřídka kdy schopen souditi z toho, že to dílo milosti je, poněvadž jeho hříšnost a jeho převrácený rozum svádějí jej k nesprávným závěrům. Proto je tedy potřebí tomu, v kom se dílo milosti děje, zdravého soudu, dříve než uzavíratí mu lze s bezpečností, že to je dílo milosti.

Jiným pak zřejmé to bývá takto: Předně srdečným jeho vyznáním víry v Krista; za druhé životem odpovídajícím tomuto vyznání, tedy životem svatým jak vnitřním, tak v rodině (má-li rodinu), tak v obcování ve světě. Tato pak svatost učí ho v srdci ošklivěti si hřích a sebe sama pro tento hřích; učí ho staviti hřích v rodině a šířiti svatost ve světě; ne pouze mluvením, jak pokrytci a mluvkové činí, nýbrž činným podrobením se moci Slova Božího u víře a v lásce.¹⁵⁾ (Job. 42, 5. 6. Ž. 50, 23. Ez. 20,

¹⁵⁾ Zde viz moc pobožnosti! Tou je položen důkaz, že to béřeš s cestou Boží doopravdy; tu je důkaz, jsi-li věřící v pravdě. — „Toto pak věz, že v posledních dnech nastanou časové nebezpečí. Nebo nastanou lidé sami sebe milující, peníze milující, chlubní, pyšní, zlolejci, rodičů neposlušní, nevděční, bezbožní, nelítostiví, smluv nezdrželiví, utrhači, nestřídmí, plaší, kterýmž nic dobrého milovní, zrádci, přivážčiví, nadutí, rozkoše milovníci více než milovníci Boha, majíce způsob pobožnosti, ale moci její zapírajíce. A od takových se odvracuj!“ (2. Tim. 3, 1—5.) Bratří, křesťanství není jen soustava nějakých nauk, není jednotný nějaký pouze názor na svět, nýbrž je to život. Prakticky musí se jevit v tvém celém obcování. Začíná pak bázní Boží, a to je odstoupiti od zlého. Odstoupili jsme? Anebo ještě milujeme hřích nějaký, ač proti němu mluvíme?

43. Mat. 5, 8. Jan 14, 15. Řím. 10, 9. 10. Fil. 1, 27.) A nyní, pane, máte-li nějaké námítky naproti tomuto popsání díla milosti a jak se pozná, povězte je; nemáte-li, dovoluji mi, bych předložil vám otázku jinou.“

Mluvka: „Nechci ničeho namítati, nýbrž jen poslouchati. Předložte tedy tu svou druhou otázku.“

Věrný: „Na to se chci tázati, zakusil-li jste první část toho, co jsem vyložil? Zdáli život váš a obcování vaše toho dokazuje? Anebo spočívá náboženství vaše v slovích a na jazyku či v skutku a pravdě? Jste-li ochoten odpověditi mi na to, prosím, nic více nemluvte, než k čemu byste věděl, že Bůh řekne své Amen a také nic více, než v čem by svědomí vás nekáralo; neboť ne ten je zkušený kdož se sám chváli, ale koho Pán chváli, ten zkušený jest. Mimo to mluvení: jsem takový a takový, kdežto život můj a sousedé usvědčují mne ze lži, je veliká bezbožnost.“¹⁶⁾

4. Mluvka slyše to nejprv začal se pýřiti, ale pak přemoha se takto odpověděl: „Vtahujete nyní do hovoru zkušenosti, svědomí a Boha a dovoláváte se ho na po-

¹⁶⁾ Jak věrně Věrný Mlůvkovi slouží! Ó kéž by více udatnosti toho druhu bylo v církvi. Nebylo by možné ústním toliko křesťanům roztahovati se v ní, ale museli by opustiti lid, k němuž se svou mnohou řečí přitřeli. Jen věrně svědč a vždy směřuj k jádru, k centru všeho, a zjeví se brzo, co v člověku. Kdybychom vždy byli k tomu přihlíželi jako Věrný, byli bychom mnoho času drahého a mnohého trpkého sklamaní si ušetřiti.

tvrzení toho, co se mluví. Takového obratu řeči jsem nečekal, a nejsem naladěn k odpovědi na toho druhu otázky. Nejsem také povinen vám odpovídati, neboť nejste mým katechetou. A kdybyste jím chtěl býti, zakázal bych si to, neboť nechci vás míti za svého soudce. Řekněte mi, prosím, proč se mne takto tážete!“¹⁷⁾

Věrný: „Poněvadž jsem viděl, že jste se naučil velmi dobře mluvit, kdežto ničeho nemáte než poznání. Abych pak vám celou pravdu pověděl, slyšel jsem též o vás, že jste člověk, jehož náboženství záleží v řeči, a život váš kárá vaše ústní vyznání ze lži. Povídají o vás, že jste skvrnou mezi křesťany, a že právě pro vaše bezbožné chování, náboženství má špatnou pověst; že mnozí už urazili se o vaše bezbožné cesty a že ještě více lidí je v nebezpečí zahynouti pro vás. Náboženství, hospoda, lakota, nečistota, klení a lhaní a lehkomyšlná společnost — to vše se u vás srovná. Přísloví hodí se dobře na vás, které se o nevěstce říká: ‚je hanbou všech žen‘ — tak vy jste hanbou všech vyznavačů.“¹⁸⁾

Mluvka: „Jelikož všechny pověsti za ber-

¹⁷⁾ Jen nedotýkat se svědomí, jen neptat se na život a vnitřní zkušenost, jen to ne! To ústní křesťan nesnese. Kdo ti dal právo takto se tázat a mne vyrušovati! Ale věrný svědek Kristův nemůže jinak. Jen abychom chtěli otázkami svými každému sloužiti v pokoře a v lásce a v duchu tichosti.

¹⁸⁾ Kdo popíše škodu způsobenou ústními křesťany, kteří mají mnoho slov, ale život neočistěný, srdce neobnovené!

nou minci béřete a tak spěšně soudíte, nemohu se jinak domnívati, než že jste po-
divín a škaredohlíd, s nímž se jednati nedá.
Poroučím se.“

5. I přišel Křesťan a dí svému bratru :
„Řekl jsem, co se stane; tvá slova a jeho
žádosti se nerýmují. Raději opustí tě,
než by zjinačil svůj život. Ale šel a
dobře, že šel. Je to jeho škoda. Ušetřil
nám jednu nepříjemnost: že jsme se my
ho zbavovat nemuseli, neboť zůstáváje týmž
(a já myslím, že zůstane), byl by nám jda
s námi jen k pohaně. Apoštol pak dí: Od-
dělte se! (2 Kor. 6, 17.) A od takových se
odvracuj. (2. Tim. 3, 5.)“¹⁹⁾

Věrný: „Jsem přece jen rád, že jsme
trochu s ním mluvili. Mohlo by se státi, že
o tom bude přemýšleti. Pak jednal jsem
s ním zřetelně a tak jsem čist od krve jeho,
zahyne-li.“²⁰⁾

¹⁹⁾ Bolest je, když někdo odvrátil se, protože
obrátili se nechtěl, ale větší bolest je, když se mu-
síme od něho odvracet sami, měvše s ním mnoho
práce a byvše s ním spoutáni svazky náklonnosti
a zvyku. Ale i toho je potřebí. To patří k těm žalům
života. My si můžeme představití, jaký asi žal měl
Aron, když synové jeho Nádab a Abiu spálení byli.
„Ale mluvil Mojžíš Aronovi, Eleazarovi a Itamarovi
synům jeho: Hlav svých neodkrývejte a roucha svého
neroztrhujte, abyste nezemřeli, a aby se Bůh na
všecko množství nerozhněval; ale bratří vaši, všecka
rodina Izraelská, budou plakati nad tím spálením,
kteréž uvedl Hospodin“ (3. Mojž. 10, 6.). Bůh a
jeho čest nade vše.

²⁰⁾ To jsou pravé zásady, dle kterých jednati
máš s bloudícími.

Kř.: „Dobře to bylo, že jsi s ním zřetelně mluvil. Taková otevřenost je řídká za našich dob a proto náboženství mnohým zapáchá. Takových pak zpozdilých mluvků je mnoho; jich náboženství záleží pouze ve slovích, vedouť při tom rozpustilý a marnivý život. Že pak bývají tak tuze často připouštěni do společnosti pobožných, zaráží svět, zahanbuje křesťanství a zarmucuje upřímné. Přál bych si, by všichni s takovými jednali, jak jsi jednal ty; pak by se buď pro náboženství rozhodli, anebo by je společnost svatých přílišně pálila.“²¹⁾

Jen hledme, jak se Mluvka k nebi vychloubá!
 Jak statně mluví, všechno řečí zmůže.
 Ke všem tajnostem se Písma prohloubá —
 avšak hloupé pouze zděsí mrtvého lva kůže.
 Věrný když se na milosti dílo svaté
 pozeptá ho — ó tu konec slávy!
 Tu hned okáže se pokrytectví jeho
 zlého srdce, zjištěné jeho hlavy.

²¹⁾ Ó by tak církev zbavena byla vyznavačů, kteří ústy mluví, ale srdce jejich daleko jest od Pána. Věrný křesťane, nedopusť, aby církev Páně znešvařována byla takovými!

Kapitola XIII.

1. Evanjelista s poutníky se sešel a je na pronásledování připravoval. 2. Do města a na trh Mar-nosti přišli 3. svým oděvem, svou řečí a svým nevšímáním si zboží nabízeného bouřku způsobili a zle se jim vedlo. 4. Poutníci před soudem. 5. Věrný obžalován, odsouzen a popraven a do bran nebeského města nejbližší cestou zavezen. 6. Křesťan unikl.

1. Tak šli rozmlouvající o tom, co na cestě viděli, a cesta jim mile utekla. Neboť jinak by je cesta byla jistě nudila — šli zajisté nyní pouští.¹⁾

*Fifth
stage* Když už byli téměř z pustiny vyšli, ohlédl se Věrný a uzřel sobě známého, an jde za nimi. I vece k svému bratru Křesťanovi: „Viz, kdo jde tam za námi!“

Křesťan ohlédnal se, řekl: „To můj milý přítel Evanjelista.“ „A můj dobrý přítel také,“ řekl Věrný, „on mne uvedl na cestu k bráně.“

Zatím přišel Evanjelista k nim a takto jich pozdravil: „Pokoj vám, milovaní; pokoj vašim pomocníkům!“ (1. Par. 12, 18.)

¹⁾ Duchovní rozjímání a požehnané hovory o milosti a lásce Ježíšově, často měnívají pustiny zármutku a sklíčenosti v zahrady rozkoší a podpírají unavené nohy poutníkovy na stezkách obtížných. Ó kéž bychom měli větší zálibu v hovorech o lásce Boží, jak nás vedl a jak nás povede. Kde hovoří se o něm, tam je Ježíš také. Luk. 24, 14. 15. 32. Mal. 3, 16, 17. 1. Mojž, 45, 24. Mat. 18, 20. Sk. 2, 1. 12, 12. Žid. 10, 28. Ó oslazujme si život svůj svatým hovorem.

Kř.: „Vítám tě, vítám tě, můj milý Evanjelisto. Tvá přítomnost vzbuzuje ve mně upomínku na Tvou dávnou vlídnost a neunavnou práci k mému věčnému blahu.“²⁾

Věrný: „A tisíckráté buď nám vítáno tvé společenství, milý Evanjelisto: jak žádostivé je nám chatrným poutníkům!“

Ev.: „Jak se vám dařilo, milí přátelé, od té doby, co jsme se naposled viděli!³⁾ Co se vám přihodilo, a jak jste si při tom počínali?“

Křesťan a Věrný vyprávěli mu, co se jim bylo cestou přihodilo, jak a s kterými nesnáze došli až tohoto místa.⁴⁾

²⁾ Vřelá a upřímná láska ke kazatelům, kteří sloužili nám k duchovnímu životu, je jisté a požeňnané znamení ducha poutnického. Sejití se s tím, který mi slouží k duchovnímu životu, musí mi být drahé a vzácné. Spojení mezi kazatelem a těmi, kteří skrze něho přivedeni byli k Pánu, je úzké a srdečné. On je zplodil Kristu, a oni jsou synové jeho milí. Jen nevděčný syn nemiluje svého otce, a tak nevděčný křesťan svého kazatele. Věrný pak kazatel otcovskou láskou a pečlivostí naplněn je k těm, které mu Pán dal. 3. Jan. 4. 1. Tes. 3, 5—12. 5, 12. 13. 1. Tim. 1, 2. 5, 17. 18. 2. Tim. 1, 2—6. Filem. 10. 21. Žid. 13, 7. 17. Fil. 2, 19. a násl.

³⁾ Setká-li se kazatel se svými milými, jeho otázka vždy zní: jak se máš na duchu? Mnoho zkušeností může nabytí křesťan v době, kdy se s kazatelem svým nesejde, jako také často pohříchu se stává, že v době té stalo se mnoho pádů. Kazateli mnoho na tom záleží, aby věděl pravý stav věci. Ez. 3, 17—21. Jan 21, 15—17. Sk. 20, 17—36. 1 Petr. 5, 1—4. Viz Zjev. 2—3. Setkáme-li se s věřícími, ó nepropovídejme marně času, který je vzácný.

⁴⁾ Křesťan a Věrný mohli ze svých zkušeností oslavovati Pána. Na nich se plnil Žalm 23. „Nebudu mítí nedostatku, nebo Ty se mnou jsi.“

„Těší mne velmi,“ řekl Evanjelista, „ne že jste měli těžkosti, ale že jste zvítězili a při všech slabostech nepřestali putovat až dosavad. Jsem potěšen i k vůli sobě i k vůli vám.⁵⁾ Já jsem sil, a vy jste žali, a přijde den, kde i ten, kdo sil, i ten, kdo žne, spolu radovati se budou (Jan 4, 36.); nebo časem svým budeme žiti neustávající (Gal. 6, 9.). Je vám předložena koruna neuvadlá, tak běžte, abyste jí dosáhli (1. Kór. 9, 24 až 27.). Někteří sice běží a uběhše daleko však nedocházejí jí, neboť jiný přichází a uchvacuje ji. Držte se tedy toho, co máte, aby žádný nevzal koruny vaší. (Zjev. 3, 11.) Ještě jste nevyšli z dosahu šípů ďáblových; ještě jste se nezprotivili až do krve proti hříchu bojující. (Žid. 12, 4.) Pamětlivi buďte vždy království a pevně věřte v to, co je neviditelné. Co ze světa tohoto jest, nechť nemá místa u vás, a především bedlivě střežte vlastního srdce a žádostí jeho, neboť nejlstivější jest srdce nade všecko a nejpřevrácenější. (Jer. 17, 9.) Buďte zmužilí, neboť všechna moc na nebi a na zemi je s vámi.“

⁵⁾ Každý kazatel dychtivě očekává na výsledky svého působení, a těší ho, vidí-li, že slovo jeho nepadlo na půdu neúrodnou, ale vzešlo. Raduje se, když někdo k Pánu obrátil se a rmoutí se, když někdo po mnohém úsilí, kázání a modlení a napomínání přece jen do zahynutí odchází. Jeť možné duchovnímu staviteli ne jen zlato, stříbro a drahé kamení hromaditi ale také dříví, seno a a strniště. 1. Kor. 3, 12. Výsledek zjevuje se často už zde — ale konečný výsledek zjeví den Pána Ježíše Krista. Nyní může se leccos zdáti dobrým — ale potom zjeví se pravá podstata toho.

Křesťan děkoval mu za povzbuzení a žádal si, by jim dále mluvil. A to tím spíše, jelikož vědí, že je prorok, a že jim může oznámiti, co se jim přihodí, a jak by co přemáhati mohli.⁶⁾ Když i Věrný opakoval tu prosbu, promluvil k nim Evanjelista:

„Synáčkové, slyšeli jste slova pravdy, že skrze mnohá ssoužení musíte vcházeti do království nebeského (Sk. 14, 22.), a že vás vězení a ssoužení očekávají (Sk. 20, 23.). Pročež nesmíte se domnívati, že dlouho bez ssoužení budete na své pouti.⁷⁾ Už jste něco z těchto pravd zakusili, a ještě více zakusíte brzo; neboť jak viděti, vyjdete brzo z pouště a přijdete brzo do města.⁸⁾ V tom pak městě budete souzeni od nepřátel, kteří o vaše bezživotí usilovati budou (Mat. 10, 22). Jeden pak z vás nebo obadva spečetíte svědectví, které nosíte, vlastní krví, avšak buďte věrní až do smrti, a Král dá vám korunu života. (Zj. 2, 10.). Kdo tam

⁶⁾ Kazatel od Boha vyučený může oznámiti mnohou věc znaje Písmo a maje za sebou zkušenosti mnohé. Víť, že musíme skrze mnohá ssoužení vjíti do království Božího. Je-li s Pánem v stálém styku, je silný u víře a v boji, vykrmen jsa slovy víry a života, a může tudíž i poučovati, i napomínati i těšiti i vzdělávati i rozdělovati pokrm spoluslužebníkům, jak náleží. Žalm 119, 11. 13. 35. 49. 54. 55. 98—100. 139. 140. Ab. 2, 1. 2. Kor. 5, 11. 11, 28—30. 12, 5—10. 1. Tim. 1, 19. 2. Tim. 4, 2. 5. Tit. 1, 7—9. Mat. 24, 45—51. Luk. 12, 42. Ó kéž by nám Pán takových sluhů dal!

⁷⁾ A ty bys, poutníče, chtěl bez ssoužení projíti? Musíme jimi!

⁸⁾ Pán uvádí do samoty a pak dí: co jste v uši slyšeli, na střeších zvěstujte! Mat. 10, 27.

zemře ač smrtí nepřirozenou a snad po mnohých bolestech, bude se míti lépe svého tovaryše. Předně přijde do Nebeského města mnohem dříve, ale především ujde mnohým bidám, jež potkati mají druhého na další jeho cestě. Když pak přijdete do města a shledáte, že se to, co vám pravím, vyplní, pamětlivi buďte svého přítele a mužně si počínejte a poroučejte duše své Bohu, jakožto věrnému Stvořiteli.“⁹⁾ (1 Petr. 4, 19.).

I viděl jsem ve snu svém, že vyšedše z pouště ihned před sebou město spatřili, jehož jméno je Marnost.¹⁰⁾ Tam po celý rok trh se odbývá jménem Trh Marnosti; neboť město samo je marnější nad marnost; všechno též, co se tam prodává aneb tam přichází, je marnost dle slova moudrého kazatele: Všechno je marnost. (Kaz. 1, 2. 14; 2, 1.

⁹⁾ Budme připraveni, majíce bedra podpásána a svíce hořící! Luk. 12, 35. Běda těm, kteří ve falešné bezpečnosti ruce své v klín skládají a usínají. Poutníci nejsou prosti bojů, nesnází a nebezpečí, dokud nevejdou domů. Boj až dokonce!, „Prohlédajíc, aby někdo neodpadl od milosti Boží, a aby nějaký kořen hořkosti nepodrostl a nečinil překážky, skrze něž by poskvrnění byli mnozí.“ Žid. 12, 15.

¹⁰⁾ Město Marnosti dobře je líčeno. Jak mnozí vyznávajíce, že jsou poutníci, ani nohou nevykročili z města toho, ale žijí po celý rok v něm. Chodí podle běhu světa tohoto, neboť bůh světa tohoto oslepil rozum jejich. Ale všechny ty, za něž Kristus umřel — on vytrhne z tohoto přítomného věku zlého (Gal. 1, 4.). Nemůžeš býti poutníkem, nejsi-li vysvobozen od světa a jeho marností, neboť kdo miluje svět, není lásky Otcovy v něm (1. Jan. 2, 15.) a nemá ani zrnka drahé víry v drahého Ježíše. Jan zakusil blaha a štěstí v Pánu

17; 11, 8. Iz. 40, 17.) Trh ten odbývá se už od starodávna. Povím jeho původ. Již před 5000 lety putovali dva poutníci k Nebeskému Městu jako tito dva šlechetní lidé. Belzebub pak, Apollyon a Množství se svým komonstvem vidouce, že cesta k nebeskému městu vede prostředkem Města Marnosti, usnesli se, že zařídí v něm trh, na němž by se prodávaly všechny druhy marnosti, a který by trval po celý rok. Všechno lze zde koupiti: domy, pozemky, obchody, místa, důstojnosti, úřady, titule, země, království, žádosti, rozkoše; též požitky všeho druhu jako: nevěstky, chlipnost; ženy, muže, děti, pány, služebníky, životy, krev, těla, duše, stříbro, zlato, perly, drahokamy a všechno možné. Kromě toho lze na trhu každého času viděti kejkle, podvody, hry, divadla, bláznění, opice, šibaly a podvodníky všeho druhu. Zadarmo lze pak viděti krádeže, vraždy, cizoložstva, křivé přísahy a vše, co do krvava je zbarveno.

A jako na jiných trzích méně důležitých jsou různá pořadí a ulice vhodně pojmenované, podle toho, co se tam prodává, tak také zde jsou příhodná místa, náměstí, ulice (t. země a království), kde zboží tohoto trhu lze nejdříve nalézt. Tak na př. je zde ulice anglická, francouzská, vlašská, španělská,

Ježíši a proto varuje před světem, který to blaho ruší. Proto, nejmilejší, nemilujte světa — záležejícího z žádosti těla, žádosti očí a pýchy života — 1. proto že Bůh nemá účastenství v tom, 2. poněvadž kdo činí vůli světa, zahyne (1 Jan. 2, 16. 17.). Ó bychom marnostmi tohoto světa nebyli oslepováni a na své pouti zdržováni!

německá, kde se různé druhy marností prodávají. A jako na obyčejných trzích některé zboží nejhledanější bývá, tak zde zboží a kupectví římské v popředí stojí; ¹¹⁾ pouze náš anglický národ s některými jinými neoblubují ho. ¹²⁾

¹¹⁾ Učení římské, které vínem hněvu smilství svého napájelo všechny národy. Zjev. 14, 8. 18, 2.

¹²⁾ Byl jednou čas, kdy i národ náš český byl tak šťasten, že neobluboval sobě římského kupectví. Byla to ona slavná doba české reformace, kdy národ celý téměř odvrátiv se od papeže, žádal si slova Božího nade vše. Zamítaje římský blud, jal se bádati v Písmě a stál v popředí osvěty a vzdělanosti. Ale ty časy minuly. A my víme jak. Násilím, vězením, úplatky, exekucemi, ba i popravami a mukami vybranými Řím jal se zboží své šířiti u nás a vnučovati své řády a svoji stravu. Soustava udavačská byla do každé obce uvedena, a udavači a zrádci odměňováni, a tak národ náš znemravňován a o cit cti olupován. Děti odnímány rodičům a na vychování nepřátelům evanjelia dávány. Ó kdo popíše útrapy, jimiž národ náš opět v poddanství římského kupectví byl uveden! Není divu, že Komenský ve svém Kšaftu „Jednotě římské“ píše: „Matkous nám byla, ale se nám v macechu obrátila, nýbrž v zubřici dítek svých krev střebající proměnila. Vinšujit, abys se v starosti ale upamatovala ku pokání a vyšla z Babylonu ohavností svých. V čemž tobě, ač může-li to nápomoci, odkazuji i příklad svůj, kteráž jsem Bohu, na nás v zašlostech našich pamatujícímu, dala čest, a za světlem slova jeho jdouc, vyšla milosrdenstvím jeho z mrákot modlářství tvého. Pakli nechceš, nic tobě neodkazují, leč červa zlého svědomí vnitř, zevnitř pak proti tobě za svědka stavím krev synů mých a jiných svědků Jezukristových, kteréžs pomordovala mezi chrámem a oltářem. Děláš se duchovním Jeruzalémem a jsi ovšem, ale podobná Jeruzalému, jakýž byl za času proroků, Kristova a apoštolů, k němuž, co mluvil na

Jak jsem svrchu pověděl, cesta k Nebeskému Městu jde právě městem, kde se ten veselý trh odbývá. Kdo by chtěje tam, ne-

osvědčení Pán, to já tobě odkazuji dědičně: „Jeruzaléme, Jeruzaléme, morděři proroků, kterýž kamenuješ ty, jenž k tobě byli poslání; kolikrát jsem chtěl shromážďiti dítky tvé, jako slepice shromážďuje kuřátka svá pod křídla, a nechtěli jste. Aj! zanecháváš se dům váš pustý.“ (Mat. 23, 37.) Teď máš ortel svůj, Jeruzaléme Zákona Nového; čekej na sebe exekuci. Synům pak tvým já za dědictví odkazuji právo to, kteréž jim dal Bůh, aby ujmouce se o slávu Otce věčného, jemuž od tebe zplozeni jsou (Ez. 23, 27.), odpor vedli proti tobě, matce své, a dokázali, že nejsi manželkou jeho, leč odvaruješ smilství svých od tváři své (Oz. 2, 2.). Pakli se ani tak nenapraviš, a synů svých navrácením se k Otcí jejich nepotěšíš, odkazuji králům země, kteříž tě posavad na hřbetě svém nosili, horlivost Boží, aby tě v oškřivost vezmouce, jako nečistou nevěstku, spálili ohněm.“ (Zj. 17, 16. 17.)

Národové neoblubující kupectví římského mají se lépe, rostou a vzmáhají se; národové oblubující zboží římské hynou. Anglie, Spojené Státy Americké, Německo pokračují — Španělsko, Francie, Itálie, Rakousko nemohou se vzpamatovati. A že národ náš ještě nezaničl, má co děkovati své historii, svým otcům, a modlitbám jejich, které vstoupily před tvář Boží. „Národové Římu podrobení zdají se postíženi jalovostí; nezakládají již osad, nejeví žádné síly rozpínavosti. Slova, kterými Thiers charakterizoval hlavní jejich město náboženské, Řím, *viduitas et sterilitas* (prázdnota a jalovost), mohla by se též obrátiti na ně. Jejich minulost je skvělá, ale přítomnost temná a budoucnost neklidná. Jest smutnější situace, než v jaké je Španělsko? Francie, která prokázala tak veliké služby světu, je též k politování, ne proto, že byla poražena na bojišti — škody válečné mohou býti nahrazeny — nýbrž proto, že zdá se určena býti, aby byla zmítána bez ustání mezi despotismem a anarchií.“ (Emile de Laveley: Protestantism a katolicism.)

mínil jíti tímto městem, „musel by vyjít ze světa“.¹³⁾ (1. Kor. 5, 10. Jan 17, 15.) Sám Král králů meškaje zde, šel tímto městem k své říši¹⁴⁾ a to také právě o trhu; domnívám se pak, že to byl sám Belzebub, pán trhu, jenž zval ho, aby si koupil z těchto marností, ano učinil by ho byl pánem trhu, kdyby jda městem se mu byl poklonil. Poněvadž kníže byl tak vzácnou osobou, vodil ho Belzebub z ulice do ulice a ukázal mu všechna království světa v krátké chvíli, aby, bylo-li by možné, svedl Požehnaného ke koupi některé z jeho marností. Ale ten neměl záliby žádné v tom a tak odešel z města nevynaloživ ani haléře na ty marnosti. (Mat. 4, 8. 9. Luk. 4, 5. 7.) Z toho je viděti, že trh ten je starožitný, dávného trvání a velmi hlučný.

Naši poutníci museli tedy také jíti prostředkem trhu. Sotva však vešli na trh, všichni lidé se shlukli, a celé město bylo v rozčilení k vůli nim, a to z různých důvodů:

1. Poutníci oděni byli rouchem, které se podstatně lišilo od oděvů jejich. Proto se všichni na ně dívali. Někteří říkali, že jsou blázni (1 Kor. 4, 9. 10. 5, 10.), jiní, že utekli z blázince a jiní, že jsou cizinci.

¹³⁾ Každý musí projít, ale nemusí zůstat. Ovšem jen silou Boží z vítězí.

¹⁴⁾ Jaká to útěcha pro poutníka nalézajícího se v pokušení. Tvůj Pán byl pokoušen také a proto může pokušení trpícím spomáhati. Žid. 2, 18. 4, 15. 16. 5, 2. Ó tak krácejme jeho šlepějemi (1. Petr. 2, 21.) patřice na něj. (Žid. 12, 2.)

2. Jako se divili jejich rouchu, tak divili se jejich řeči; neboť málo jen lidí mohlo jim rozuměti, co mluví. Samo sebou se

rozumí, že mluvili jazykem kananejským, kdežto lidé města, jazykem tohoto světa. Tak byly ode všech lidí za cizozemce pokládáni.

3. Nemálo kupce zaráželo, že poutníci si velmi málo jejich zboží všímali, ba ani se po něm neohlíželi. Když pak je vyzývali, aby si též něco koupili, zacpali uši své a volali: „Odvrať oči mé, ať nehledí marnosti“ (Ž. 119, 37.) a pohlížejíce vzhůru dávali na jevo, že jejich obchod a zaměstnání jsou v nebi. (Fil. 3, 20. 21.)¹⁵⁾

Jeden pak vida jejich chování posměšně se jich ptal: „Co chcete koupiti?“ Ale oni vážně patřice na ně odpověděli: „Koupíme pravdu“.¹⁶⁾ (Přísl. 23, 23.) To zavdalo příčinu k novému pohanění; jedni se jim smáli, druzí o nich vtipkovali a jim spílali, jiní pak se navzájem povzbuzovali, aby jim nabili. Naposled nastal takový shluk lidí, že

¹⁵⁾ Viz, co poutníka vyznamenává. Je odín rouchem spravedlnosti Kristovy, kdežto svět oblačí se v spravedlnost vlastní. Ale tato zdá se světu něčím zcela přirozeným (a je také) a líbí se mu více, než kment čistý a skvoucí svatosti Ježíšovy. Křesťan pak bez zásluh a milosti Pána Ježíše nevyhází, a proto všude, kde je patrný, patrné se stává, že Ježíš a jeho milost jde mu nade vše, a proto v ní svůj skvost a svou ozdobu má. I mluva poutníka je jiná. On mluví o věcech, jichž svět nezná. Mluví o pokoji, o radosti, o spojení s Bohem, a svět slyše slova smyslu nechápá, protože toho všeho nezná. Svět pak jen na vezdejší věci mysle nemůže pochopiti, že všecko to křesťanu je lhostejné, protože srdce jeho je v nebesích, kde je poklad jeho.

¹⁶⁾ Svět leží ve zlém — křesťan odpočívá v Bohu. Svět je klamán od ďábla, který je otec lži, křesťan následuje pravdy. Jemu jde o pravdu, té hledá, po té touží, z té se raduje. A my víme, kdo řekl: „Já jsem ta cesta, i p r a v d a, i život.“ „Protož věrný křesťane! Hledej pravdy, slyš pravdu, uč se pravdě, miluj pravdu, prav pravdu,

všechny pořádek byl zvrácen. Ihned se to doneslo k řediteli trhu, který rychle sešel poslal některé ze svých nejspolehlivějších přátel, aby ihned zavedli proti poutníkům vyšetřování a vyzvěděli příčiny shluku.

Tak poutníci předvedeni byli k výslechu. Tam se jich tázali, odkud jdou a kam jdou a co zde v tak neobyčejném oděvu dělají? Ti jim řekli, že jsou poutníci a cizinci na světě, že krácejí ke své vlasti, kterou jest nebeský Jeruzalém (Žid. 11, 13—16.); že nedali příčiny obyvatelům města k bouře, by s nimi tak zacházeli a na pouti je zdržovali; leč jestli to je příčina, že na otázku, co chtějí koupiti, odpověděli: „koupíme pravdu“.

Kterí však je vyslychali, nemyslili jináče, než že jsou šilenci a blázni, anebo buřiči, chtějící povstání na trhu způsobiti.¹⁷⁾

Proto je jali, ubili, blátem poházeli a do klece zavřeli, aby tak divadlem učinění byli všem lidem na trhu (1 Kor. 4, 9. Žid.

drž pravdu, braň pravdy až do smrti; neboť pravda tě vysvobodí od hříchu, od ďábla, od smrti duše a konečně od smrti věčné, jenž jest odloučení věčné od milosti Boží i od blahoslavené vši radosti, kteréžto radosti dojde, kdožkolivěk věří v Boha i v Jezu Krista, jenž jest pravý Bůh a pravý člověk.“ (Jan Hus.)

¹⁷⁾ Vyješ-li s vlky, sám se vlkem stáváš. Neliš-li se nic od světa, ze světa jsi. Ale jsi-li dítětem Božím, bude to na tobě znáti. Ve všem tvém obcování bude rozdíl, a tu neubráníš se pohanění, zlé pověsti a ústrků. Pro Krista budeš pokládán za blázna, a budeš světu ukřižován, jako svět je ukřižován tobě. (Gal. 6, 14.) „Trpíte-li pohanění

10, 33.) Tam nějaký čas leželi jsouce předmětem posměchu, zloby a msty. Pán trhu také přišel smál se všemu tomu, co se jim zlého dělo. Ale poutníci byli trpěliví neodplacující zlořečením za zlořečení ale žehnající, dobře mluvící, když nepřátelé na ně se sáпали, a vlídně odpovídající, když utrháno bylo jim. Jejich chování pohnulo mnohé, kteří klidněji a bez předsudků je pozorovali, tak že začali brániti nižší třídě lidí, by tak poutníkům neubližovali. Ale tito i na ně se obořili a jim spiklenců spílali vyhrožující, že by s poutníky stejného osudu zasloužili. Ti pak odpověděli, že vidí, že poutníci jsou střízliví a pokojní nemající v úmyslu někomu ublížiti, a že je mnoho těch, kteří na trhu kupčí, kteří by spíše do vězení ba i na pranýř postaveni býti zasloužili, než lidé, kterým se tady takto ubližuje. Po prudkých hádkách (při čemž poutníci velmi moudře a slušně se chovali), dali se do sebe a sobě navzájem mnohých ran nadělali.¹⁸⁾

pro jméno Kristovo, blahoslavení jste. Nebo Duch ten slávy a Boží na vás odpočívá, kterýž z strany jich zajisté rouhán, ale z strany vaší oslavován bývá. Žádný pak z vás netrp jako vražedník, neb zloděj, neb zločinec, neb všetečný. Jestliže pak jako křesťan, nestyď se za to, ale oslavuj Boha v té částce.“ (1. Petr. 4, 14—16.)

¹⁸⁾ Poutníci jsou předmětem sporů lidí světských. Kdyby se chovali poutníci zle, všechn svět by byl za jedno proti nim, ale svým chováním dobrým ponoukají lidí, v nichž svědomí není zcela otupeno, k tomu, aby se jich zastali. A tu nám poskytují dějiny vzácných příkladův, kdy lidem mnohým vzešlo jakoby světlo, že nesluší

uředníků Božích pronásledovati. Tak na př. už Gamaliel, sám nevešel do království Božího přece radil: „Dejte pokoj těmto lidem a nechte jich. Nebo jestližeť jest z lidí rada tato aneb dílo toto, rozprchneť se; pakliť jest z Boha, nebudete moci toho zkaziti. Abyste snad i Bohu odporní nalezení nebyli.“ (Sk. 5, 38. 39.) Takovým mužem byl Josef II., který z lidumilnosti krutost svých předchůdců poznávaje, toleranční patent vydal. (13. ř. 1781.) A takových bylo mnoho, kteří odsuzující pronásledování pro náboženství svobody a volnosti věřícím přáli, ač pohřichu sami věřícími se nestali (na př. Bedřich, král pruský). A mile dojíká viděti mnohé muže světské zápasiti za svobodu věřících, když na druhé straně jejich krve jsou tak velice žádostivi ti, kteří se vydávají za sluhy Boha, který jest láska!

Torquemada, první generálinquisitor španělský, kterého Lev XIII. za svatého vyhlásil, utratil v plamenech do r. 1498. 8800 obětí, jeho nástupce Diego Dieza 1664 obětí (v létech 1499 až 1506), tohoto pak nástupce kardinál Frant. Ximenez de Cisneros v letech 1507—1517 2756 lidí. Inquisici zřídil papež Innocenc III. a koncil lateránský ji potvrdil r. 1215. Jako státně-církevní tribunál zavedla si ho Isabella s Ferdinandem Katolickým, a papež Sixtus IV. vyslovil nad ukrutným zařízením své veliké uspokojení (23. ú. 1483). Řehoř XIII. slavnými bohoslužbami a pamětním penízem uctíval hrůzy noci bartolomějské (23. a 24. srp. 1572), v níž v Paříži 3000, ve Francii pak 30.000 reformovaných povražděno bylo. Řehoř XVI. vyhlásil svobodu svědomí ve své encyklice 15. sr. 1832. za šílený nesmysl. Pius IX. ve svém Syllabu ze dne 8. pros. 1864 za blud vyhlásil tvrditi, že církev nemá moci zevního násilí užívati, jakož už dávno před tím Leo X. ve své bulle Exsurge Domine ze dne 15. č. 1520 jako blud odsoudil větu: „Páliti kacíře je proti vůli ducha“ Ach ti lidé říkali a říkají o sobě, že jsou křesťané a praví vykladači Písma! Ba jezovité vynášeli si i biblický důvod pro trest smrti kacířům. U Tit. 3, 10. čte latinský překlad bible: haeticum hominem devita (člověka kacíře se varuj; česká bible čte: vyvrz).

Po tomto byli poutníci opět před soud předvedeni, a tam jim za vinu kladeno, že poslední bouřku na trhu stropili.¹⁹⁾

Jezovité však rozdělili slovo devita ve dvě: de vita = ze života a připojili slovo tolle = připrav. Josef I. na jejich radu pojal do práva útrpného z r. 1717. čl. 9.: „kacířství se prohlašuje za zločin proti státu, kterýž na statku i na hrdle má trestán býti.“ „Doba vlády jezovitů je dobou nejhlubšího úpadku národa českého, vzdělanosti národní i snažení vědeckého v Čechách. Jezovité uložili ducha národa českého v staletý hrob.“ (Tomek.) A jestli v Rakousku zákon (jmenovitě státní základní ze dne 21. pros. 1867 a zákon mezináboženský a manželský ze dne 25. května 1868) uvolnil svědomí, byl to Pius IX., který v allokuci ze dne 22. června 1868 rakouskou ústavu za proklatou, mrzkou a navždy neplatnou prohlásil, jako před ním Innocenc X. svou bullou Zelo domus Dei ze dne 20. list. 1648 i mír vestfalský jako nicotný a prokletý prohlásil, protože mu ještě dosti nebylo na tom, že česká a rakouská země ohněm a mečem do náručí římského vehnány byly a téměř vylidněny.

¹⁹⁾ Tak vždy nevěřící o učednících Páně rozšiřovali, že vzbuzují rŭznice všude po všem světě (Sk. 24, 5.). Ale proč se bouří národové a lidé daremné věci přemýšlejí? Protože nechťí, by Ježíš panoval nad nimi, by jim světlo zasvitlo. Oni milují tmu, a proto nenávidí světla a nejdou k světlu. Jako ten, který uvykl tmě, pocítuje bolestný účinek paprsků světla, tak oni: světlo je bolí, soudíc je a ukazujíc jim bídu jejich, a toho oni nechťí, a proto nechťí pokoje. Věřící pak jsou „světlo světa“, „sůl země“ (Mat. 5, 14. 13.), a proto jsou tmě a hnilobě nepohodlní. Neboť pro kterou příčinu zamordoval Kain bratra svého? „Protože skutkové jeho byli zlí, bratra pak jeho spravedliví. Nediďtež se, bratří moji, jestliže vás svět nenávidí.“ (1. Jan. 3, 12.) Je pravda, že o náboženství nebylo by hádek, kdyby věřící Pána nevyznávali, a na něj neukazovali. Nepokojní lidé pak nenávidí pokoje a proto budou pokoj působící pronásledovati.

I bolestně je zmrskavše řetězy obtížili, a v řetězích po městě vodili, aby dali výstrahu všem a pohrozili těm, kteří by se snad chtěli odvážiti poutníky zastávat anebo se k nim připojiti. Avšak Křesťan a Věrný zachovali se ještě moudřeji a pohany a nadávky s mnohou tichostí a trpělivostí snášeli, tak že mnohé z lidí získali (ač u přirovnání s ostatními jich málo bylo ²⁰⁾) To druhou stranu ještě více rozvzteklilo, tak že smrt obou dvou mužů usoudili. I hrozili jim, že vězení a řetězy na potrestání jich nestačí, nýbrž že smrtí zaplatí shluk, který na trhu způsobili, jakož i to, že lidi k odpadlictví sváděli.

Zatím byli do klece znovu uvrženi, dokud by nový rozkaz nepřišel, a nohy jejich sevřeli kladou. Tady se rozpomínali, co slyšeli od svého věrného přítele Evanjelisty a posilovali se ve svých cestách a utrpeních, jež jim byla předpověděna, těšíce jeden druhého také tím, že kdo smrtí to zaplatí, lepšího losu účasten bude. Proto také každý si tajně v srdci přál, aby tohoto štěstí dosáhl. Při tom však odevzdávali se do vůle toho, který moudře vše řídí, očeká-

²⁰⁾ Mučedlnictví mnohých stalo se povzbuzením nejednomu, by Pána následoval a korunu slávy vyvolil. Jak se chováš v utrpení, v nouzi a v bídě, zármutku a v pronásledování? Ó kéž bys se choval tak jako tvůj Spasitel! Tvé chování přinese užitky požehnané, a mnohý půjde cestou, po níž ty se béřeš. Ale běda, jestliže dovedeme jen pěkně o Pánu svědčiti, když jde vše krásně, ale nelišíme se nic od reptavého a naříkajícího světa v dobách nesnází!

vajíce pokojně, jak se bude mu líbiti, aby s nimi naloženo bylo.

Když uložený čas přišel, předvedli je před soud, aby byli odsouzeni. Za soudce byl ustanoven pan vrchní rada Dobrobij. Obžaloba obou dvou zněla podstatně stejně, jen formou se poněkud lišila. Obsah byl: „Tito lidé jsou nepřátelé a škůdci našeho obchodu; jsou původci bouřek a rozkolů v městě a získali již pro své přenebezpečné názory stranu opovrhující zákony vládce našeho.“

Věrný odpovídal, že se protivil pouze těm, kdo se protivili Vyššímu, než jsou nejvyšší. „Co se pak nepokoje a vzpoury týče, nejsem tím vinen, neboť jsem muž mírumilovný (Řím 12, 18.); ti pak, kdo se naklonili k nám, byli získáni vidouce, že jsme nevinně týráni a že pravdu máme, a tak opustivše horší přidrželi se lepšího. Co pak pravíte o svém králi, víme, že to je Belzebub, nepřítel našeho Pána, a tomu i všem jeho andělům, seč jsem, protiviti se vždy budu.“

Vydáno pak bylo svolání, aby každý, kdo by měl co říci k obraně krále naproti vězňům, u soudu se dostavil a tam svědčil proti nim. I dostavili se tři svědci: Závistivý, Pověrečný a Pochlebník. Soudce tázal se jich, znají-li obžalovaného, a co by mohli vypovídati proti němu v zájmu svého pána i krále.

I povstal Závistivý a takto jal se svědčiti:

„Slavný soude! Zním tohoto člověka už

dlouho a přísežně chci stvrditi přede všemi váženými pány, že je . . .“

Sudí: „Počkejte, ať tedy přísahá.“

Závistivý přísahal. Pak pokračoval, řka:

„Slovutný pane, vrchní rado! Člověk tento, nehledě pranic na jeho příjemné jméno, je jedním z nejbídnějších bídníků v naší krajině: nedbá ani na knížete, ani na lid ani na zákon ani na obyčej. Všelijak se vynasnažuje, jak by lidem vstípil některé buřičské neloyalní zásady, jež obyčejně zove „zásadami víry a svatosti“. Jednou jsem ho sám na své vlastní uši slyšel, an tvrdil, že Křesťanství a obyčej města našeho Marnosti jsou věci protichůdné, jichž nikdy nelze spojit. Takovým tvrzením, slovutný pane, nejen že odsuzuje všechny chvalitebné skutky naše, ale i nás činící je“.

Soudce: „Máte ještě nějaké proti němu svědectví?“

Závistivý: „Mohl bych, slovutný pane vrchní rado, říci mnohem více, ale nechci slavného soudu obtěžovati. Bude-li však potřeby, až ostatní páni svědectví svá přednesou, připojím ještě, co vím, raději, než abychom pro nedostatek svědectví z obžaloby jej propustiti musili.“²¹⁾

²¹⁾ „Hnis v kostech je závist.“ (Přísl. 14, 30.) Ba Písmo svaté pokládá ji za horší hněvu: „Ukrutná to věc hněv a prudká prchlivost, ale kdo ostojí před závistí?“ (27, 4.) Co zlého už způsobila! „Nebo kdež jest závist a rozdráždění, tu i roztržka a všeliké dílo zlé.“ (Jak. 3, 16.) Svět závidí dětem

Soudce kázal mu stranou se postavit.

Po tom zavolali Pověřivého a tázali se ho, co na obhájení svého krále ví o vězni. Když byl vzat do přísahy, svědčil řka:

„Slovutný pane, vrchní rado, nejsem s tímto člověkem příliš znám, aniž jsem žádostiv seznámiti se s ním blíže. Avšak tolik vím, že jest to člověk velice nebezpečný a nakažlivý soudě z hovoru, který jsem s ním nedávno měl. Pravilť mi, že naše náboženství je nicotné, a že bohoslužbou naší nelze se zalíbiti Bohu. Z toho slovutnosti Vaší bude známo, jaké jsou toho důsledky nutné, totiž že nadarmo Bohu sloužíme, že jsme ještě ve svých hříších

Božím blaho a štěstí, které mají v Bohu. Vždyť i Pána Ježíše nejvyšší kněží Pilátovi ze závesti vydali (Mat. 27, 18.), jak by tedy jinak mělo dít se učedníkům jeho? Závest je nám vrozena. Je ovocem těla. (Gal. 5, 21.) A přemožena bude jedině Duchem Božím, který nové všecko činí. A proto vyznává apoštol s bolem: „Byliť jsme zajisté i my někdy nesmyslní, tvrdošíjní, bloudící, sloužice žádostem a rozkošem rozličným, v zlosti a v závesti bydlíce, ohyzdni, vespolek se nenávidící.“ Ale teď je vše jiné. Obmyti jsme i od toho všeho, když se zjevila dobrota a láska k lidem Spasitele našeho Boha. (Tit. 3, 3—7.) Kde pak Duch sv. rozbil svůj stánek, tam nemůže míti místa závest. „Zdali k závesti nakloňuje Duch ten, kterýž přebývá v nás? Nýbrž hojnější dává milost.“ (Jak. 4, 6.) Vystříhejme se pak závesti, která brání modlitbám (Jak. 4, 2.), a ven vyhání lásku, která nezávidí (1. Kor. 13, 4.). Nechtěj tedy záviděti nikomu, ani světu, ani svým bratřím. Jsi-li Boží, měj radost, že říci smíš: „Díl můj jest Hospodin, říká duše má; protož naději mám v něm.“ (Pláč 3, 24.)

a že budeme konečně zatraceni. Domluvil jsem.“²²⁾

Potom byl připuštěn k přísaze Pochlebník a musel vyprávěti, co by na obhájení svého krále proti obžalovanému věděl.

„Slovutný pane vrchní rado,“ začal, „tohoto člověka znám už dlouho, a slyšel jsem od něho řeči, jichž nesluší mluvíti; rouhalt se vznešenému králi našemu Belzebubovi, a s opovržením mluvil o jeho cti-hodných přátelích, jichž jména jsou: Hrabě Starý Člověk, hrabě Tělesný, hrabě Přepych, hrabě Ješitný, hrabě Smilný, baron Hrabivý, jakož i o vši ostatní slavné naši šlechtě. Řekl též, že kdyby všichni lidé byli jeho mysli, nebyl by trpěn v městě žádný šlechtic. Mimo to, slovutný pane, neostýchal se utrhati Vám, nazývaje Vás bezbožníkem a jinými názvy urážlivými, jimiž téměř celé panstvo města tupil.“²³⁾

²²⁾ Pověra je naproti víře tolik co padělaný peníz naproti pravému. Jako padělek u státní pokladny bývá poznán, zadržen a odmítnut jako plátidlo, tak pověra je falešné náboženství, které do nebe vpuštěno nebude, byť sebe více lidí oklamalo a uspokojovalo. Pověra je nepřítelkyní víry, protože tato nechce s pověrou míti nic společného, nechce s ní tovaryšiti, odmítá ji. A proto pověra jsouc tělesná tělesnými zbraněmi na víru útočí, a vraždí věřící. Nevěra hubí duše, pověra hubí duši i tělo. A proto nevěra má posměch pro v pravdě věřící, pověra však má pro ně žalář a popraviště.

²³⁾ Svědčíš-li o hříchu, budou všichni milovníci hříchu mluvíti, že je osobně urážíš. A odtud nenávisť jejich. „Nemůžet vás svět nenáviděti, ale mneť nenávidí; nebo já svědectví vydávám o něm, že skutkové jeho zlí jsou.“ (Jan 7, 7.) Když svrženo

To když Pochlebník promluvil, obrátil se soudce Dobrobij k vězni obžalovanému se slovy: „Ty odpadlíku, kacíři, a zrádce, slyšel-li jsi, co tito počestní páni proti tobě svědčili?“

Věrný: „Je mi dovoleno, několika slovy se hájiti?“

Soudce: „Vizme chlapa! Nezasluhuješ déle žíti, nýbrž ihned na místě popraven býti. Aby však všichni lidé naši mírnost naproti tobě viděli, haj se!“

Věrný: „Panu Závistivému odpovídám, že je pravda, že jsem tvrdil, že kterákoli správa, kterákoli zákony a obyčeje, a kterýkoli národ jsou proti Slovu Božím, jsou zcela též křesťanství na odpor. Bylo-li to nesprávné, co jsem řekl: usvědčte mne z bludu, a já jsem ochoten odvolati.

Panu Pověřivému odpovídám: Řekl jsem, že k uctívání Boha je potřebí Boží víry; není však žádné božské víry bez Božího zjevení jeho vůle. Cokoli tedy v bohoslužbě nesouhlasí se zjevením Božím, nemůže pocházet od jinud než z lidské víry, a k životu věčnému neprospívá.

A k tomu, co pan Pochlebník řekl, přidávám (vystříhaje se slov, jimiž jsem prý utrhal), že kníže tohoto města se vši chátrou a svým komonstvem, jež byl tento pán vy-

bylo jho s nás těch „pánů jiných, kteří nad námi panovali“ (Iz. 26, 13.), nesmíme diviti se, že neužijeme od nich pokoje. Ale ten, kterýž jest pravda, provede nás i skrze slávu i skrze pohanění, skrze zlou i dobrou pověst.

jmenoval, lépe se hodí do pekla, než do tohoto města a kraje. Pán mně buď milostiv!“²⁴⁾

Po tom promluvil sudí vrchní k porotcům stojícím a naslouchajícím takto: „Páni porotci, vidíte zde člověka, který velikou onu bouřku v tomto městě způsobil; slyšeli jste též ctěné pánů svědků svědectví proti němu i jeho odpověď i vyznání. Ve Vaší moci nyní je odsouditi jej k smrti aneb život mu darovati. Dovolte však, bych objasnil Vám zákony naše.

Za dnů Velikého Faraona, věrného knížete našeho sluhy, byl vydán úkaz, aby pacholátka jinověrců házena byla do řeky, aby se nerozmnožili. (2. Mojž. 1, 22.) Jiný zákon dal Nabuchodonozor Veliký, jiný knížete sluha, aby každý, kdo by padna na zem neklaněl se jeho zlatému obrazu, uvržen byl do peci ohnivé (Dan. 3, 6.). Dále bylo vydáno nařízení za dnů Daria krále, aby kdo za určitý čas volal by k jinému bohu kromě něho, uvržen byl do

²⁴⁾ Nečekej milosrdenství od bezbožných. Lidé, kteří nemilují pravdy, neznají ani lásky ani slitování. O tom nám svědčí historie mučedníků Božích. Hus nenašel ani spravedlnosti ani slušnosti u svých soudců, kteří byli nepřístupní pravdě. Srdce bezbožných ukrutné jest. (Přísl. 12, 10.) A jak je vynalézavé ve svém ukrutenství, o tom svědectví vydávají musea, v nichž najdeš nástroje, jimiž mučení byli věřící od pověřivých, aby zaprouce víru oddali se pověře. Ó jak dobré a utěšené je, že věřící našel trůn milosti, k němuž přistupovati může, aby dosáhl milosti a milosrdenství v čas příhodný! (Žid 4, 16.)

jámy lvové (Dan. 6, 7.). Tento pak zbujník porušil zákony ty a to nejen myšlením (což už je trestné)²⁵⁾ ale i slovy i skutky. Toho nelze prominouti. Faraonův zákon dán byl, aby se předešlo zločinům — které se ještě nestaly. Tady však zločin je zřejmý. Za zradu pak, již doznal, zasluhuje smrt.“

Po této řeči vyšla porota sestávající z pánů: Slepého, Nicdobrého, Zlomyslného, Chlipného, Lehkomyslného, Zarputilého, Vysokomyslného, Nenávistníka, Ukrutného, Lháře, Temnomila, Nelítostného. Každý podal rozsudek svůj vlastní, a pak jednomyšlně usoudili, že je vinen.

P. Slepý, nadporotce, usoudil: „Zřejmě vidím, že muž ten je kacír.“

P. Nicdobrý dodal: „Pryč s ním! není hoden, aby ho země nosila.“

Zlomyslný řekl: „I jeho pohledu nenávidím.“

Chlipný pravil: „Vždy mi býval protivný.“

„Také mně!“ přisvědčil Lehkomyslný. „Vždy odsuzoval cesty mé.“

„Ať visí, ať visí,“ křičel Zarputilý.

„Je bídný dareba,“ mínil Vysokomyslný.

„Cítím odpor proti němu,“ zapřísahal se Nenávistník.

„Je ničema,“ tvrdil Lhář.

²⁵⁾ I nad svědomím, pokud se neprojeví slovy a skutky, chce pověra vlásti, a proto pátrá po vnitřním přesvědčení služebností náboženství, zpo-
vědi a moci klíčů.

Ukrutný soudil, že pověsiti jej je tuze milosrdné.

„Odstraňme jej s cesty,“ nabádal Temnomil.

Nelítostný dodal: „Kdy by mi někdo dal celý svět, mne s ním neusmíří; proto bez okolků usudíme, že je hoden smrti.“

A tak také učinili. Usoudili, aby Věrný odsouzen byl k smrti co možná nejukrutnější.²⁶⁾ I učinili mu dle svého zákona. Nejprvé jej zbičovali a zpoličkovali a pak noži tělo mu řezali. A nedosti toho. Kamenovali jej a svými mečíky jej bodali a konečně u kůlu přivázaného upálili. Tak dokonal Věrný.

Viděl jsem pak, an za zástupem stál vůz s koňmi čekaje na Věrného, který, jakmile nepřátelé jeho se domnívali, že jej usmrtili, posazen byl do něho a oblaky přímo vezen za zvuku trouby nejbližší cestou k nebeské bráně.²⁷⁾

²⁶⁾ Jestliže takováto porota lidí tak o tobě soudí, ó křesťane, jsi blahoslavený. „Blahoslavení budete, když vám zlořečítí budou a protivenství činí, a mluvíti všecko zlé o vás, lhouce, pro mne.“ (Mat. 6, 11.) A nevymřela, dosud třída takových soudců, svědků i porotců. Ó kéž by také vždy byli svědci Boží v hojnosti! Čtenáři, komu ty se podobáš? Jsi podoben Věrnému, anebo jako jeden z toho soudu, líčeného s takovou živostí?

²⁷⁾ Čti Historii o těžkých protivenstvích církve české. Tu najdeš hojně dokladů, jak blaženě odcházeli mučedníci, kteří k vůli Pánu potupu ohavné smrti snášeti musili. Ale odešli blaženě „nejbližší cestou“. A odtud tak vesele mnozí šli. O Kočanovi poznamenáno: „A tu jda modlil se s knězem Janem vesele, a přijda na popravní theatrum,

Ale Křestan byl uveden do žaláře, kde mu lhůta poskytnuta byla. Tam pobyl nějaký čas. Ten pak, který je správcem všech věcí a má moc nad jejich zlostí, tak vše uspůsobil, že pro ten čas Křestan unikl jim a svou cestou šel, zpívaje:

Ó Věrný, věrně jsi se k Bohu znal,
kterému nyní píšeš píseň chval!
Požehnán budeš věčně v nebesích,
nevěrným kdežto zajde věčně smích.
Pěj tedy, Věrný, ač tě zabili:
Však žiješ přece, svědku přemilý!

sám říkal slova Simeonova: „Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého v pokoji, nebo jsou viděly oči mé spasení tvé, které jsi připravil před obličejem všech národů.“ A tu klekl a hlasitě volal latině: „V ruce tvé, Pane, poroučím ducha mého, vykoupil jsi mne, Bože pravdy!“ A vida kněz Jan, že ještě mohl některé slovo zvolati, volal s ním: „Smiluj se nade mnou, Beránku Boží, Pane Ježíši Kriste! přijmi duši mou.“ A tu přijal odplatu u světa žalostivou, ale před Bohem slavnou.“ (Historie atd. str. 363.) Jak slavně Hus odcházel, je známo.

Kapitola XIV.

VII
Křesťan Doufanlivého za tovaryše cesty dostal, 2. Scestného dohonili, jemuž Křesťan k spasení nadarmo slouží. 3. Scestný s tovaryši stejného smýšlení o zisťnosti hovoří. 4. Křesťan jejich názory odmítá a je k mlčení přivádí, 5. s Doufanlivým Démasovým svodům odpírá, 6. kdežto Scestný a jeho druzi ochotně jim podléhají. 7. „Lotova žena“ stává se předmětem vážné rozmluvy Křesťanovy a Doufanlivého.

I viděl jsem ve snu svém, an Křesťan nešel svou cestou sám; neboť se k němu připojil Doufanlivý, který doufati začal v Boha patře na Křesťana a na Věrného a na jejich chování a řeči na trhu. Ten přidruživ se ke Křesťanu, uzavřel s nim bratrství, že chce býti jeho tovaryšem na jeho pouti. Tak jeden umřel na svědectví pravdy, aby z popela jeho povstal druh Křesťanu.¹⁾

¹⁾ Je to líbezná zkušenost věřících, že Pán veda je pouští vyprahlou dává jim tovaryše, kteří by jich potěšovali, jmenovitě pak když se zdá, že jsme osiřeli na dobro, a že zbytek cesty samotni jíti musíme, Pán milostivě dává náhradu. — Z popela pak mučedníků vzbuzoval Pán vždy nové símě církvi své. Věrný život, opravdové modlitby nebudou bez požehnaných výsledků, a rovněž tak blahoslavený odchod bude míti blahoslavený vliv na ty, kteří jaký byl cíl věřícího spatřujíce, odhodlají se následovati jeho víry.

Doufanlivý vyprávěl Křestanovi, že v městě je ještě mnoho jiných, kteří jich časem svým následovati miní.

2. Sotva vyšli z města, dohonili muže, Scestného jménem; toho se ptali, jaký je krajan, a jak dlouho už tou cestou se béře. „Jdu,“ vece, „z města Krásoreči a jdu k nebeskému městu.“ Ale jména svého jim neřekl.

„Z Krásoreči!“ zvolal Křestan dodávaje: „Žije-li tam co dobrého?“²⁾

Scestný: „Ovšem! Doufám.“

Kř.: „Prosím, pane, jak vás mám nazývati?“

Scestný: „Jsem vám neznám, a vy mně. Jdete-li cestou touto, bude mne společnost vaše těšiti, nejdete-li, musím se i tak uspokojiti.“

Kř.: „Město Krásoreči, jak se mi zdá a jak jsem slyšel, je zámožné.“

Scestný: „Je, buďte ujištěn. Já sám mám velmi mnoho bohatého příbuzenstva tam.“

Kř.: „Jsem tak smělý, kdo pak je tam vašim příbuzným?“

Scestný: „Téměř celá obec, jmenovitě hrabě Obratlík, hrabě Časusluž, hrabě z Krásné Řeči, jehož předci město založili a jemu jméno dali. Rovněž pan Hladký, Ramenář,

²⁾ Krásná řeč a neobrácené srdce je stříbrná trůska roztažená po střepě. „Rty svými za jiného se staví ten, jenž nenávidí, ale u vnitřnosti své skládá lest. Když se ochotný ukáže řečí svou, nevěř mu; nebo sedmera ohavnost jest v srdci jeho.“ (Přísl. 28, 23—25.) Ach, z Krásoreči je tak mnoho vyznavačů. Krásně mluví, ale jsou hrobové zbílení. Pěkná mluva zakrývá srdce plné ohavností.

Všelijaký; farář pak města, důst. pan Dvoj-jazyčný³⁾ je můj ujec. A po otci jsem vůbec z dobré rodiny, ač můj praděd byl pouhý lodník dívaje se na stranu jednu a na druhou vesluje a já sám jsem tím též zaměstnáním téměř celé jmění vyzískal.“⁴⁾

Kř.: „Jste ženat?“

Scestný: „Ano, a má žena je velmi ctnostná paní a dcera ctnostné dámy, šlechtičny z Přetvářky. Pochází tedy z rodiny velmi vážené a došla velikého vzdělání, tak že chovati se dovede dobře i na proti knížeti i naproti sedlákovi. Různíme se ovšem v náboženství poněkud od přísnějších, ale to jen ve dvou maličkostech. Předně nikdy neploveme proti proudu a za druhé jsme nejhrošlivější tehdy, když náboženství je ve cti, rádi chodíce s ním pak na ulice, když slunce svítí a lidé je chválí.“⁵⁾

Křestán slyše to uchýlil se na stranu k Doufanlivému, jemuž řekl: „Zdá se mi, že to

³⁾ Ovšem, kde muž dvojího jazyka, ošemetný a pochlebný káže, tam se sejdou všichni jmenovaní a budou si libovati jeho řeč. Vždycky pěkně bude mluvit, ale nebera to vážně s hříchem, nástrojem probuzení nebude, ba mnohé svede na cestu zlou.

⁴⁾ Tu viz náboženství pěkné pouze mluvy. Mluví o Bohu, ale mají na mysli hřích; mluví o pokoji, ale v srdci strojí nepokoj; mluví o nebi, ale libují si v zemských věcech. Pěkně dovedou porozprávěti, ale vždy mají na zřeteli svůj zisk, svou slávu, své věci — a tak nastrojená a naučená a nastudovaná tvář je pravý opak jejich pravé tváři. Skraboška pěkná, tvář ošklivá. Ó křestane, nebuď podoben jim! Čtenáři, kdo jsi ty?

⁵⁾ Čtenáři, jsi i ty takový vyznavač jen tenkrát, když veřejné mínění je pravdě příznivé, a

musí býti Scestný z Krásořeči; je-li to on, máme tovaryšem nejhoršího darebu z celého okolí.“

„Vzeptej se ho,“ řekl Doufanlivý, „snad se za své jméno stydět nebude.“

Křesťan tedy opět k němu popořed dí: „Pane, mluvíte, jako byste věděl víc než celý svět,⁶⁾ a nemýlím-li se, myslím, že uhádl jsem, kdo jste. Zajisté pan Scestný z Krásořeči.“

Scestný: „Tak se nejmenuji, tak mi jen přezdívají, kteří mne nenávidí. Musím pak býti trpěliv nesa úhanu, jako přede mnou jiní dobří lidé nesli.“

Kř.: „Nedal-li pak jste příčiny lidem, že vás tak nazývají?“

Scestný: „Nikdy! nikdy! Co snad zavinilo mou přezdívku, je, že jsem byl vždycky tak šťasten, že se svým míněním shodoval jsem se s časovými názory a tak jen získal. Získal-li jsem takto, je to požehnání, než proto ať mne zlomyslní lidé neobviňují.“

Kř.: „Myslil jsem správně, že jste ten, o němž jsem slyšel a obávám se, že jméno to hodí se na vás víc, než přiznati nám chcete.“

když lid Boží je vecti? Když pak slunce přízně zachází, a veřejné mínění je proti pravdě, odcházíš a pravdu opouštíš. Pohříchu, takových oportunistů je mnoho u nás, ale praví křesťané opustí všecku přetvářku.

⁶⁾ Ano, on ví mnoho, jak spojit nebe a peklo, Boha a mammonu, křesťanství a pokrytství najednou. Má dvojitý jazyk, jednou bude mluvit pro a podruhé proti, vždy jak to jeho vlastní prospěch vyžaduje, k němuž vždy vesluje a obyčejně ho také dochází. Však díl jeho bude s pokrytci.

Scestný: „Nemohu si pomoci, trváte-li na tom předsudku, avšak budu vám dobrým tovaryšem, přijmete-li mne.“

Kř.: „Chcete-li jíti s námi, musíte proti větru a proudu, což se ovšem s vaším náhledem nesrovnává; musíme též přijati náboženství jak v jeho hadrách tak v jeho zlatohlavu a zůstatí mu věrni, i když je svázáno řetězy, jako i když kráčí ulicemi svobodně a s pochvalou.“

Scestný: „Nesmíte na mne břemene skládati ani mé víře vlasti; nechte mi volnosti a dopusťte mi jíti s vámi.“

Kř.: „Ne, ani na krok, leč přijmete-li návrh můj a učiníte dle našeho příkladu.“⁷⁾

Scestný: „Nikdy se nevzdám svých starých zásad, které jsou užitečny a neškodny. Nemohu-li jíti s vámi, učiním jako prvé, dříve než jste mne dohonili, i kdybych měl jíti sám, dokud mne nedohoní někdo, který se nebude oštítati jíti se mnou.“⁸⁾

⁷⁾ S pokrytci nelze putovati. Seznali-li jsme, že někdo má jméno, které mu nepatří, mluvíme s ním upřímně a služme mu ku pokání, nechce-li pak upřímně jíti cestou Boží za každých okolností, musíme ho opustiti.

⁸⁾ Nevzdá se svých zásad, ať se děje, co děje! Ubohý člověk, jenž učinil smlouvu s smrtí. Zahyne, a nebude mu pomoci. Umíněnost pokrytců je úžasná, že ani soudové Boží jimi neotřesou, ale oni zatvrzující se, do záhuby chvátají. Má pak člověk převrácený vždy své kamarády. A je s podivením, jak vždy se najde někdo, kdo s ním kráčí, a opouštíje tovaryšství věřících, přidružuje se k němu. Převrácení a scestní lidé mají vždy své přátele, ale běda, k stejnému cíli chvátají.

3. I viděl jsem ve snu svém, že Křestan a Doufanlivý opustili jej a před ním v určité vzdálenosti šli svou cestou. Jeden pak z nich ohlédnal se viděl, ani tři páni dohonili Scestného, jimž tento hluboce se uklonil. Oni pak odpověděli též poklonou. Jmenovali se: p. Světomil, p. Penězchtěl a p. Všespořil. S nimi byl Scestný dobře znám, chodil s nimi jako chlapec do školy k panu Bralovi v městě Zištnosti v krajině Lakomství na severu.⁹⁾ Tento učitel učil je umění, jak lze dosáhnouti všeho, ať násilím, ať lstí, ať pochlebenstvím, ať lží, ať pokryteckým nátěrem nábožnosti. A tito čtyři páni tak si umění svého mistra osvojili, že by z nich každý byl mohl podobnou školu řídit.

Když se tedy navzájem pozdravili, tázal se p. Penězchtěl Scestného: „Kdo jsou oni před námi?“ Neboť Křestan a Nadějný ještě byli nesešli s obzoru.

Scestný: „Jsou z daleka a vydali se po způsobu svém na pouť.“

Penězchtěl: „Škoda! Proč nedočkali nás, abychom měli dobrou společnost! Neboť doufám, že všichni i oni, i my, i vy, pane, rovněž konáme pouť.“

Scestný: „Ovšem! Ale ti lidé před námi jsou tak přísní a zalibují si tak tuze ve svých náhledech názory jiných podceňující, že člověka, byť sebe zbožnější byl, ale po

⁹⁾ V městě zištnosti nesvítí a nehřeje slunce lásky. Tam má jen cenu chladný kov, který dusí všeliký život.

nich všeho nedělá, ze svého obecenství vyloučí.“¹⁰⁾

Všespořil: „To je nemilé. Čteme však o některých, kteří jsouce příliš spravedliví, svou přemrštěností vše soudí a odsuzují kromě sebe. V čem, prosím, liší se od vás?“

Scestný: „Ve své zarputilé tvrdošijnosti pokládají za svou povinnost cestu svou konati za každého počasí, kdežto můj náhled je, že nutno příhodného počasí dbáti. Odvažují se pak všeho pro Boha, kdežto já mám za to, že je dbáti všech výhodných příležitostí k zachování života a majetku. Trvají při svých náhledech, byť všichni jim odpírali, já pak jsem pro náboženství jen potud, pokud je váženo a pokud čas je vůbec mu přízniv.“¹¹⁾

Světomil: „Stůjte, milý p. Scestný, při svých náhledech i na dále. Já považuji každého za blázna, který moha podržeti, co má,

¹⁰⁾ Věřícím se vždy předhazovala nesnášlivost. Ovšem, nelze jim snášeti hřícha, aniž mohou míti duchovní obecenství se světem. Žárlivě střeží statků svých, jež uředníkům svěřil Pán. Církev je jen pro věřící. Jestliže kdo po cestách Božích nechce jíti, chodě po vlastních domněnkách srdce svého a obyčejů věku tohoto, nemůže činiti nároky na práva z obcování svatých vyplývající. Ale ač jim odpírají to, co náleží pouze věřícím, neodpírají jim svého soucitu a svých služeb lásky, dokud mohou.

¹¹⁾ Se sobě rovnými volně rozpráví Scestný. Poutníkům ukazuje jinou líc, svým přátelům svou pravou. On vždy po větru zařizuje plášť. Křesťane, ty vždy hovoř, jak smýšlíš. A Ježíše maje, vyznej jej všude a vždy, ať získáš tím úctu anebo potupu. „S Ježíšem chci věrně každou chvíli putovati světa údolím!“

nemoudrostí svou o to přichází. Buďme opatrní jako hadové; neboť nejlépe je seno sušiti, pokud je slunečno. Vizte včelu! V zimě tiše odpočívá, a činnost svoji započíná s radostí, když jí prospěch kyne. Bůh posílává déšť i slunečno. Je-li kdo tak bláhový chodě v dešti, buďme my rádi, že můžeme užiti slunečna. Mám nejraději to křesťanství, jež nám zabezpečuje požehnání Boží, neboť kdo má zdravý rozum, mohl by si jinak představit, než že Bůh udělil nám dobrých darů svých, abychom jich k vůli němu užili? Abraham a Šalomoun zbohatli, jsouce zbožní, i Job dí, že muž dobrý naklade na zemi zlata. (Job. 22, 25.) Ale tento dobrý muž nemohl ovšem býti podoben těm před námi, dle toho, jak jste nám je popsal.¹²⁾

Všespořil: „Myslím, že jsouce za jedno, nemusíme mnoho o tom mluvit.“

Penězchtěl: „Je pravda, že netřeba dalších o tom slov; neboť kdo nevěří ani

¹²⁾ Světská mysl najde si důvody pro sebe. Ba i bible musí sloužiti k potvrzení její převrácenosti. Je velice poučné, jak ďábel cituje slovo Boží. Vždy podkládá jiný smysl. Tak Evě nasil nedověru převraceje řeč Boží, ba i Pána samého pokoušel vytrženými větami ze souvisu, v nichž jiný mají smysl. Eva padla, ale Pán zvítězil. Zvítězil i za nás, abychom i my v něm vítěziti mohli i nad chytře sestavenými svody ďábla, k nimž užívá i veršů biblických. Patř na Ježíše. Měj Jeho Ducha a maje pomazání od svatého poznáš všecko, prohlídneš i mosaiku veršů biblických od ďábla chytře k obelstění duše sestrojenou. Každý verš správný — ale sestavení nesprávné. Tak operovaly všechny lživé systémy náboženské.

Písmu ani rozumu (a vy vidíte, že obojí máme na své straně), ani nezná své vlastní svobody, ani nehledá svého bezpečí.“

Scestný: „Bratři, je vám známo, že jsme na pouti a proto navrhuji, abychom rozjímali o následující věci. Chci totiž mysl naši odvrátiti od věcí zlých. Dejme tomu, že nějaký člověk, obchodník, nebo kazatel atd. měl by vhodnou příležitost najednou, aby dosáhl dobrých darů života, ale jen tak, že by jich jinak dosíci nemohl, než-li že by se stal (alespoň na oko) zvláště horlivým v některých věcech náboženských, o něž dříve nezavadil, zdali by nemohl užiti prostředků takových k dosažení svého účelu, zůstáváje při tom tímtež mužem počestným?“

Penězomil: „Vidím, kam směřujete, a dovolí-li páni, vynasnažím se zodpověděti tu otázku. Vezměme příklad s kazatelem. Některý kazatel, muž počestný, má jen malý plat, ale naskytá se mu mnohem tučnější místo, jehož by mohl dosíci, ale jen tak, kdy by svůj úřad bedlivěji zastával a horlivěji a poněvadž způsob lidí to vyžaduje, některé své zásady změnil, nevidím, proč by méně takto své chování došed úřadu spojeného s větším důchodem nemohl zůstat mužem i nadále ctihodným.“

Důvody mé jsou:

1. Touha po větším platu je zcela oprávněna: tomu nelze odpírati, neboť Prozřetelnost sama mu to nabízí. Proto může větší službu za takových poměrů a podmínek přijmouti nedělaje si z toho svědomí.

2. Mimo to, jeho žádost ho činí pilnějším a horlivějším kazatelem a tím samým lepším člověkem. Ba více se vzdělává, což je ovšem vůle Boží.

3. Že se pak dle povahy svých lidí zařizuje, upouští, aby jim sloužil, od svých zásad, dokazuje, že umí se zapřít, že je příjemného chování a tak pro svůj úřad způsobilejší.

4. Soudím z toho, že kazatel, jenž větší službu za menší vyměnil, není proto už lakotný, ale spíše, jelikož jeho schopnosti a pile vzrostly, za muže považován býti má, který svému povolání rozumí a ví, jak uchopiti se má příležitosti, jež se mu nabízí, aby vykonal více dobrého.¹³⁾

A nyní slovo o obchodníkovi. Dejme tomu, že chudě vychází, ale stane-li se nábožným, lépe vyjde, více odbude, třeba bohatě se ožení, víc a lepších odběratelů získá — nevidím, co by v tom nepatřičného bylo.

Důvody:

1. Nábožnost je ctnost, ať jakýmikoli prostředky se jí dochází.

¹³⁾ Zdali nestudují někteří na kazatelství, aby měli zaopatření, Pána Ježíše nemajíce v srdci a nebyvše od Ducha svatého k práci takové oddělení? Takoví jsou poskvrnou a hanou vznešeného přísluhování v evangeliu. Ti vzavše odplatu svou (čest, důstojenství, slávu, užitek), odplaty od Pána ať nečekají, o níž dí: „Ale ti, kteříž jiné vyučují, stkví se budou jako blesk oblohy, a kteříž k spravedlnosti přivozují mnohé, jako hvězdy na věčné věky.“ (Dan. 12, 13.) Ty pak, kazateli, pevně stůj při Pánu, a dej se řídit jeho Duchem ve všem. Praví-li ti On, že máš jíti jinam jemu sloužit, jdi, praví-li tak peníze, čest atd., nechod. —

2. Není nic zlého bohatě se oženiti ani víc zboží odbyti.

3. Mimo to, kdo stává se nábožným dosahuje těchto věcí, dosahuje jich od lidí dobrých, stává se sám dobrý. Tak dostává dobrou ženu, dobré kupce, dobrý zisk a vše toho druhu jen svojí nábožností, jež jest též dobrá. Proto kdo chtěje dosíci všech těch věcí stává se nábožným, učinil si dobré a užitečné předsevzetí.¹⁴⁾

Tato odpověď p. Penězomila na otázku p. Scestného uspokojila všechny úplně; všichni se v tom srovnávali, že jeho mínění je nadmíru užitečné a chvalitebné. A domnívajíce se, že se proti odpovědi Penězomilově nedá nic namítati, usnesli se, že přepadnou otázkou tou Křestana a Doufanlivého, jak mile jich dohoní. I volali za nimi, oni pak zastavili se, čekajíce na ně.

Berouce se k nim, uzavřeli, že ne Scestný ale starý p. Světomil předloží jim otázku, poněvadž uvažovali, že tomuto odpovědi beze vší trpkosti, jež jim snad zbyla z rozmluvy s Scestným.

4. Konečně jich došli a po vzájemném krátkém pozdravu předložil p. Světomil Křestanovi a jeho druhu otázku, žádaje, mohou-li, aby odpověděli.

I vece Křestan: „I dítě u víře dovedlo by na 10.000 takových otázek odpověditi. Neboť je-li nepatřičné následovati Pána pro

¹⁴⁾ Svět za cenu náboženství! Ó jak mnozí hledajíce vlastních prospěchů, „nábožnými“ se stávají — ale počkej, jaký bude konec takovýchto pokrytců.

chléb (Jan 6, 26.), čím ohavnější je, když kdo užívá náboženství za žebřík, na němž by se vyšplhati mnil k světským rozkošem? Jen pohané, pokrytci, ďáblové a kouzelnice tak činili. Tak z pohanů na př.: Emor a Sichem na dceru Jakobovu a jeho dobytek mysl majíce viděli, že nejinak, než-li obřezání budou-li, toho dosáhnou a proto k svým druhům pravili: Jestliže obřezán bude každý pohlaví mužského mezi námi, tak jak oni jsou obřezáni, dobytek jejich a statek jejich i všecka hovada jejich, zdaliž nebudou naše? (I. Mojž. 34, 20—24.) Dcer jejich a dobytka jejich byli žádostivi, a k tomu mělo jim náboženství pomoci.

Farizeové pokrytci měli také takové náboženství. Dlouhé modlitby byly jejich zámyslem, ale úmyslem jejich bylo dostati domy vdovské. (Luk. 20, 46. 47.)

Jidáš, ďábel, taktéž se tohoto náboženství přidržel. Byl nábožný pro měšec, aby měl, co do něho kladeno bylo; ale on byl zavržen, zatracen, ba syn zatracení.

Šimon čarodějník také takové náboženství měl. Chtěl mítí Ducha sv., aby jím hodně peněz vytěžil (Sk. 8, 18—23.), a dle toho byl též rozsudek Petrův nad ním.

Nejde mi kromě toho z mysli, že člověk, který, aby svět získal, náboženství se chápá, pro svět také náboženství opouští. Neboť jako Jidáš nábožným se stavě, svět měl v mysli, tak za svět prodal i náboženství i svého mistra.¹⁵⁾ Kdo tedy na vaši otázku

¹⁵⁾ Šlo mu o peníze a ne o Mistra; pokud doufal, že u Mistra bude mít, čeho si přál, chodil

kladně odpoví, jako že vidím, že jste vy učinili, je pohan, pokrytec a ďábel. Dle toho také bude vaše odplata.“

Tato odpověď Křestanova tak je překvapila, že s ustrnutím jeden na druhého pohlíželi, ale neměli, co by Křestanovi odpověděli. Doufanlivý také Křestanovu odpověď potvrdil, takže nastalo mezi nimi mlčení veliké. Scestný a ostatní začali také váhati a pozadu zůstávati, aby jen je Křestan s Doufanlivým předejítí mohli. I vece Křestan k svému bratru: „Nemohou-li tito lidé obstáti před rozsudkem lidským, kterak obstojí před Božím? A oněměli-li před nádobami hlíněnými, kterak obstojí před plameny ohně zžirajícího?“ ¹⁶⁾

Křestan a Doufanlivý předešli je tedy a přišli na velmi rozkošnou rovinku jménem Odpočinek. Tam se jim tuze vesele šlo, ale

s ním, když pak za cenu Mistra svět mu nabídl třicet stříbrných, prodal jej, aby měl třicet stříbrných, ale běda! Zle se mu to vyplatilo, a zle se vyplatí všem, kteří pro tělesný zisk k lidu Božím se připojují, aby zase připojili se pro zisk k světu a lid Boží zaslápli a Pána zradili. Jaké úmysly vedly tebe mezi bratří?

¹⁶⁾ Ó čtenáři, znovu předkládám ti otázku: Kterak ostojíš? Oko Boží prohlédá tě veskrz, jemu ničeho neutajíš. On ví a vidí, jsi-li upřímný, anebo hledáš-li jen věci vezdejších. Pamatuj na soud, a utec se do opravdy, s celým srdcem k Pánu Ježíši. A ty věřící duše, obcuj se svým Pánem, a rozpoznáš všelikou chytrost světa. Bádej v slově Božím, a budeš věděti radu i tenkrát, když svět na tě přijde s podobnou pravdě řečí, a přec řečí lživou, kterou svádí a oslepuje všechny ty, kteří neprohlédají k cíli.

netrvalo to dlouho, poněvadž místo to bylo velmi úzké.¹⁷⁾ Za Odpočinkem byl vršek Zisk, kde byly stříbrné doly, na které se mnozí jdouce tudy pro jich vzácnost šli dívat, ale nahýbajíce se přes okraj, který zrádně pod nohama jejich povolil, spadli dolů a zabili se. Někteří pak tak se potloukli, že zůstali mrzáky až do smrti.¹⁸⁾

5. I viděl jsem, an s cesty trochu naproti stříbrným dolům stál pán, jménem Démas, který poutníky vybízel, aby se šli podívat. Vida Křestana a Doufanlivého zvolal na ně: „Hej! sejďte sem, ukážu vám něco!“

Kř.: „Co ukážeš nám znamenitého, co by stálo za podívání a za sejítí s cesty?“¹⁹⁾

Démas: „Je zde stříbrný důl a jsou zde někteří dolující stříbro; práce není namáhavá a bohatě se vám odmění.“

I vece Doufanlivý: „Podme se podívat.“

Kř.: „Nepůjdu. Slyšel jsem už o tomto místě a o tom, že se přemnoží tu zabili; mimo to kteří zbohatnouti chtějí, upadají

¹⁷⁾ Po pokušeních Pán dává chvíle pokojné, ale nebývají tak dlouhé, jak bychom si přáli. Musíš, poutníče, dále, a bojovat nutno — tam odpočineme na věky věkův.

¹⁸⁾ I jen všetečné dívání na zisk světa oklamává srdce. Měj se na pozoru, chtěje se státí bohatým a užívati pohodlí. Mnozí zaplatili to svým pokojem, ba životem a nemohou ku předu, jsouce zmrzačení. Bývali snad veselí poutníci, ale zisk ochromil je, tak že jsou spoutáni k té hrudě země a nemohouce se vzpřímiti nemají důvěrného pohledu k nebesům. Pro zisk světa ztratili vše ostatní.

¹⁹⁾ Co je na světě tak znamenitého, abys k vůli tomu opustil Pána Ježíše?

v osídla a léčky, neboť to mešká je na pouti.“²⁰⁾

I zvolal na Démasa řka: „Není-li cesta nebezpečná, neomeškala-li mnohých na pouti?“

Démas: „Není nebezpečí, leč pro nepozorné.“ Ale to řka začervenál se.

I dí Křesťan k Doufanlivému: „Ani na krok! Poďme svou cestou.“

Doufanlivý: „Jsem přesvědčen, přijde-li sem Scestný a bude-li tak vyzýván jako my, jistě, že půjde podívat se.“

Kř.: „Nepochybuj ani dost málo, neboť zásady jeho povedou ho tam, kde zahyne.“

Démas pak znovu volal jich, aby se šli podívat.

Křesťan však otevřeně odpověděl mu: „Démase, jsi nepřítel cest Pána této cesty a už jsi odsouzen byl od jednoho soudce jeho Veličenstva proto, že jsi se odvrátil. (2. Tim. 4, 10.) Kterak pak nyní k stejnému odsouzení nás svádíš? Sešli-li bychom

²⁰⁾ Věrný přítel varuje. Máš-li takového, važ si ho. Ó by se dali varovati mnozí slyšíc slovo: „Viztež a vystříhejte se od lakomství; neboť ne v rozhojnění statku něčího život jeho záleží.“ (Luk. 12, 15.) „Kteríž pak chtí zbohatnouti, upadají v pokušení, a v osídlo a v žádosti mnohé nerozumné a škodlivé, kteréž pohřžují lidi v zahynutí a v zatracení. Kořen zajisté všeho zlého jesti milování peněz, kterýchž někteří žádostivi byvše, pobloudili od víry a sami se naplnili bolestmi mnohými. Ale ty, ó člověče Boží, takových věcí utíkej, následuj pak spravedlnosti, pobožnosti, víry, lásky, trpělivosti, tichosti.“ (1. Tim. 6, 9–11.)

jen okamžik s cesty, uslyší o tom náš Pán a Král, a budeme zahanbeni, až bychom se směle chtěli postaviti před ním.“

Démas však volal opět předstíraje, že patří k jejich bratrstvu, a že půjde s nimi, počkají-li jen trochu.

I táže se Křesťan: „Jak se jmenuješ? Nejmenoval-li jsem tě správně?“

Démas: „Správně. Jsem syn Abrahamův.“

Kř.: „Znám tě. Tvůj praděd byl Gézi (2. Král. 5, 20—27.), otec tvůj slul Jidáš, a tys vstoupil v šlepěje jejich. Dábelských svodů užíváš. Otec tvůj oběšen byl jako zrádce (Mat. 26, 14. 15. 27, 3—5), a ty nezasluhuješ jiné odměny. Buď ujištěn, že až přijdeme ke Králi, povíme mu o tvém chování.“

Tak šli svou cestou.

6. Scestný se svými druhy zatím přišli a hned přešli k Démasovi. Padli-li do jámy nahýbající se přes okraj, aneb sešli-li do dolů dobývat kovu, aneb udusily-li je výpary dole, které obyčejně vystupují — nevím, ale tolik vím, že už jich nikdo na cestě nespatriil.²¹⁾

²¹⁾ „Mlčelivě se měj k Hospodinu, a očekávej na něj pečlivě. Nekormuť se příčinou toho, jemuž se daří na cestě jeho, příčinou člověka, kterýž provodí, cožkoli umyslil Po malé chvíli zajisté, anť bezbožníka nebude, a pohledíš na místo jeho, anť ho již není.“ (Ž. 37, 7. 10.) Měli vliv, byli mocní, milovali peníze a svět. A poutníci Boží s údivem, zármutkem a ustrnutím patřili na to a tázali se: je možné, aby tito zjištní, lakomí a lakotní lidé také brali se s námi po téže cestě? A ejhle, už jich není. Neostáli. — To buď pro

Křesťan si pak prozpěvoval

Démas a Scestný souhlasí spolu,
dá se hned pozvat na stříbro dolů,
dělí se o zisk, milují svět,
k nebesům dávno přestali spět.

7. I viděl jsem, že na druhé straně roviny, již se ubírali poutníci, stála zrovna vedle cesty stará socha. Oba byli tvarem té sochy velmi překvapeni, neboť zdálo se, že to je žena obrácená v sloup. I dívali se dlouho na tu sochu a nemohli hned uhádnouti, co by znamenala. Konečně spatřil Doufanlivý nápis napsaný nezvyklým písmem na hlavě té sochy. Ale poněvadž nebyl učený zavolał Křesťana, kterýž byl učený, aby rozřešil záhadný nápis. Tento přijda slabikoval pomálu, až přečetl nápis: „Pomněte na Lotovu ženu.“²²⁾ (Luk. 17, 32.) I poznali, že to je

tebe poučením, abys nedomníval se, že zásady Boží platí jen pro tebe, kdežto pro jiné jako by neplatily. Vše se časem zjeví. Ty pak jdi předce a nemeškej se.

²²⁾ Lot byl zachován, žena zahynula. I ona byla na cestě, ale pouze nohama svýma. Srdce její bylo v Sodomě Kde je tvé srdce? „Divil jsem se Lotovi. Jeho žena ohlédajíc se, ihned zahynula. On však neohlédl by se na zpět, aby ji viděl. Jeho srdce bylo na útěku. A dobře, že bylo. Před ním byly hory a za ním oheň a síra. Jednalo se o jeho život. Patře nazpět, byl by o něj přišel. I ty tak utíkej a pomni na Lotovu ženu.“ (Bunyan). Neohlížej se na nic. Obrať zřetel k němu — který za tebe život na kříži obětoval. — Na cestě se poutník sejde s lidmi záhadnými, o nichž na konec přesvědčí se, že to bývali poutníci, ale na cestě zahynuli.

sloup solný, v němž se proměnila Lotova žena (1. M. 19, 26.), když se majíc srdce plné žádosti obrátila zpět, když utíkala pro zachování života svého ze Sodomy. Tento překvapující pohled přiměl je k následující rozmluvě.

Kř.: „To je, milý bratře, pohled včasný. Vhodně je nám poskytnut zrovna po pozvání učiněném nám od Démasa abychom šli na pahrbek Zisku. Kdy bychom byli šli, jak on chtěl, a jak tys byl jíti nakloněn, bylo by se z nás, milý bratře, stalo to, co z této ženy, a byli bychom bývali učiněni divadlem pro poutníky.“

Doufanlivý: „Lituji, že jsem byl tak bláhový a divím se tomu, že nejsem teď tím, čím je Lotova žena. Ona se pouze ohlédla, ale já žádal tam jít se podívat. Kořím se před milostí Boží a stydím, že vůbec takového něco bylo v mém srdci.“²³⁾

Kř.: „Vezměme si z toho, co vidíme, naučení. Tato žena unikla jednomu soudu, neboť nezahynula pádem sodomským, avšak zahubena byla soudem druhým, obrácena byvši v sloup solný.“²⁴⁾

²³⁾ Ó bratře, i v nás je hříšná náklonnost, i srdce naše nejednou žádalo patřiti na svět a mítí to, čím ten svět se honosí a po čem se honí. Kořme se pro své srdce lstivé a převrácené. Že jsme zachováni, není naší zásluhou, ale je to milování věčné Boží, který libost má v slitovávání se. Ponižujme se.

²⁴⁾ Mnohý má skvostné zkušenosti, jak ho Pán zachoval od mnohých úrazů, a spoléhaje na to k Pánu Ježíši nespěchá a tak zachvacován bývá prechlivostí Boží na cestě, dokladem bývá toho,

Doufanlivý: „Budiž nám to i výstrahou i příkladem. Výstrahou — abychom střežili se jejího hřícha, znamením, jaký soud zachvátí ty, kteří by se výstrahou touto varovali nedali. Koré, Dátan a Abiron (4 M. 26, 9. 10.) zahynuli s 250 muži v hříších svých a jsou také výstražným znamením a příkladem pro jiné.

Přemýšleje, anidost vynadiviti senemohu, jak se jen Démas s těmi druhými tak po pokladích oněch pachtiti může, když tato žena ohlížeje se pouze po nich v sloup solný proměněna byla. Neboť nečteme, že by byla jen jediného kroku navracující se učinila. Zvláště pak to mne dojíká, že soud přikvačil ji v obzoru místa toho, kde jsou²⁵⁾, tak že by mohli míti výstrahu viditelnou a zřejmou, chtěli-li by jen oči svých pozdvihnouti.“

Kř.: „Je to ovšem s podivením a dokazuje to, že srdce jejich zhrublo. Připadají mi tak jako zloději kapsy okrádající v přítomnosti soudce a uřezující kapsáře pod šibenicí.“²⁶⁾ Mluví se o Sodomských, že byli hříšníci velmi velicí, poněvadž hřešili před

jak hrozné jest upadnouti v ruce Boha rozhněvaného. Dokud nejsi v Ježíši skryt, není tobě žádnou zárukou vysvobození, že blesk Boží udeřil tvého souseda, šetře tebe.

²⁵⁾ Chtěl-li bys uniknouti budoucího hněvu a zároveň retovati jmění vezdejší, nepovede se ti. Kdo chce retovati duši svou, musí odřici se všech věcí, jimiž vládne. Rci, zdali soudů Božích denně nevidíš!

²⁶⁾ Za tehdejších časů mívali kapsáře na opascích zavěšené.

Pánem, totiž před jeho očima neohlížejíce se na dobrotivost Boží jim prokazovanou, neboť krajina sodomská byla jako zahrada Eden (1. M. 13, 10—13). To pak tím více prchlivost jeho popouzelo, tak že ranil je ohněm s nebe. A to nám přivádí na mysl, že lidé žijíce před tváří Boží a majíce takovéto výstražné příklady stále před sebou, neuposlechnou-li, nejhroznějších trestů a soudů se dočkají.“

Doufanlivý: „Máš zajisté pravdu. Ale jaká milost se nám to stala, že nejsme, jmenovitě pak já, takovými výstražnými znameními učiněni! Děkujme Bohu, bojme se ho a pamatujme vždy na Lotovu ženu!“²⁷⁾

²⁷⁾ Kdo se domníváš, že stojíš, hleď, abys nepadl. S bázní a s třesením spasení své konejte. (1. Kor 10, 12; Fil. 2, 12). Ó křesťane! buďto budeš solí, anebo solným sloupem, buďto budeš městem na hoře ležícím, anebo Sodomou a Gommorou pohřbenou v mrtvém moři. Ó vážná to alternativa „buď a nebo“.

Kapitola XV.

Poutníci blažených chvil užívají u potoka vody živé. 2. Na scestnou louku únavou a touhou po pohodlí zlákatí se dají. 3. Pozdě poznávají, že zbloudili, vrací se a po mnohých svízelných usínají. 4. Obrem Zoufalcem přistiženi, zajati, uvězněni a zle se mají, při čemž Doufanlivý Křestana podpírá. 5. Klíčem v nadrech uschovaným vězení otvírají, unikají šťastně a výstražné znamení staví příštím.

I viděl jsem, jak přišli cestující k líbeznému potoku, ježž David král „potokem Božím“ zove (Žalm 65, 10.), Jan pak „potokem čisté vody živé“¹⁾ (Zj. 22, 1. Ez. 47.). Jejich cesta vedla zrovna po břehu potoka.

¹⁾ Poutníci občerstvováni jsou nepřerušným a jasným účastenstvím Ducha svatého, který jim věčné milování Boží okoušeti dává. Jsou tu mínění časové zvláštního rozvlažení od tváři Páně, kdy duše obecenství Páně užívá a na něj patří všechno ostatní se zřetele ztrácí. Jsou to časové převzácní, jichž potřebí vážiti si. Ó tu unavená duše okřeje a zapomene na všechny obtíže cesty. Taková milost pramení se přímo z Boha samého a duši lze nahlédati hluboko v tajemství Boží. Tu v stínu křídel jeho utichne každé rozechvění. Líbezné lučiny celý rok zelené jsou Písmo svaté, lilie pak jsou zvláštní verše a kapitoly, které potěšují oka věřícího. Na těchto lučinách lze odpočívat a užívat slasti žalmu 23.

Tu kráčeli s velikou rozkoší a pili vodu z potoka, která příjemně občerstvovala jejich unaveného ducha. Po obou stranách potoka bylo zelené stromoví nesoucí rozmanité ovoce, listi pak jeho bylo k lékařství. Ovocem tím velice se občerstvili a listí užívali proti mdlobě a jiným neduhům, které pocházejí od zkypění krve. Po obou stranách potoka rozprostírala se též luka, zelená po celý rok a překrásně ozdobená liliemi. Tu se položili a spali, neboť zde odpočívati mohli bezpečně. (Ž. 23. Iz. 14, 30.) Když se probudili, natrhali si opět ovoce se stromů a napili se z potoka a zase se položili k odpočinku. Tak to dělali několik dní a nocí. Zpívali si též:

„Ó vizte křišťálový potok zde se třpytící,
to k občerstvení putujícím k cíli silnicí!
Ta krásná luka s květem vonícím,
ovoce stromů, listí kyne jim.
Ta přerozkošná libá krajina
než světa skvosty větší cenu má.
Ó prodej všechno a kup pole to,
slastmi nebeskými jež je poseto!“²⁾

Když pak cítili se způsobilými, aby šli dále, neboť ještě nebyli došli cíle cesty své, najedli se a napili ještě. (4 Mojž. 21, 4.)³⁾

²⁾ „Lepší jest den v síncích tvých než jinde tisíc, zvolil jsem sobě raději u prahu seděti v domě Boha svého, než-li přebývati v stáncích bezbožníků.“ (Žalm 84, 11). Obcovati s Bohem je víc než všecky skvosty tohoto světa. Hleď si, světe, zábav, plesů! já mám rozkoš přesladkou: Já se s Bohem potěšuji důvěrnou svou modlitbou.

³⁾ Jako Izraeli, tak dí i nám Bůh: „Dosti jste již na hoře této bydlili“ (5. Mojž. 1, 6), a my se musíme dále bráti. I ty nejpěknější chvíle odpo-

2. I viděl jsem ve snu svém, že ještě nedošli daleko, a aj, cesta jejich odbočila na čas od potoka. To je velice rmoutilo, ale věděli, že žádným způsobem cesty se spustiti nesmějí. Cesta byla tu drsná, a nohy jejich od chůze citlivé. Tak duše jejich zmálomyslněla pro cestu a toužila po cestě lepší.⁴⁾

Za nedlouho přišli opět k nějaké louce, která se rozprostírala na levé straně cesty, a k ní vedly schůdky. Jméno té louky je Scestná louka.⁵⁾

Křesťan řekl svému tovaryši: „Rozprostírá-li se tato louka podlé naší cesty, pře-

činku musejí pominouti, a dále musí veden býti boj a dále konána pouť, až dojdeme cíle, kde odpočineme dokonale. A tak tě, křesťane, nepřekvapuj, že po klasech plných přicházejí klasové tenci — však ten, který nad tebou bdí, zachová tě od hladu a uvede tě tam, kde věčná hojnost, a kde nebude změn času, a nebude se střídát bol s radostí — protože tam času nebude. V dobách pak rozvážení a radostného zanícení připravuj se na cestu další. Jez a pij s toho stolu Páně, nebo v síle pokrmu toho duchovního bude ti ještě konati cestu kratší nebo delší (to ví Pán).

⁴⁾ Zda-li už nejednou i duše naše nezmálomyslněla, protože cesta naše odbočila od potoka? Jen vzhůru, učenníče! I když bys si přál, by lépe se ti šlo, však přes to jdi. I tu drsnou cestu nějak přejdeš — a budeš chváliti Pána, že všecky věci dobře spořádal.

⁵⁾ Je tím míněno tělesné pohodlí, které nabízí ďábel poutníkům, by je s cesty svedl. Nechtěj si sám polehčovat na cestě. Nechtěj počítati, jak by si tělo přálo, nýbrž boj se a jdi za Ježíšem nesa kříž. Cesta kříže je přímá cesta, jsi-li na rozpacích, kterou ze dvou voliti.

jděme na ni.“ To řka, šel ke schůdkům, aby se rozhlédl, a uzřel pěšinu, která podél ohrady se táhla.

„Zcela po přání cesta!“ zvolal Křestan. „Tudy lze nejsnadněji jíti. Poď, milý Doufanlivý, překročme na ni.“

Doufanlivý: „Ale jestli nás ta pěšina od naší nám vytknuté dráhy nezavede?“

Kř.: „Sotva. Což nevidíš, že jde podél cesty?“

A tak Doufanlivý přemluven jsa od svého tovaryše sestoupil s ním po schodech na stezku, která na chůzi byla velice pohodlná.⁶⁾ I pozdvihše očí svých viděli, an před nimi jako oni kráčí muž, který sloul Ješitný. I zavolali ho tážíce se: „kam vede tato cesta?“

„K nebeskému městu,“ odpověděl.

„Vidíš, neřekl-li jsem toho,“ dí Křestan Doufanlivému. „Z toho lze ti poznati, že jdeme dobře.“

3. S tím šli za ním. Avšak nastojte! přepadla je noc a setmělo se velice, tak že svého vůdce neviděli. Ješitný pak nevidá cesty, vpadl do hluboké jámy a pádem svým roztránil se na kusy. Jámu tu kázal udělati kníže toho pozemku k tomu účelu,

⁶⁾ Jak snadno zbloudíme, poslouchajíce rady těla a krve a chtějíce se zbaviti sami tíže, neočekávajíce, až Pán sám cestu naši spraví! Bděme a modleme se, abychom nevešli v pokušení. Je nám obtížno, po dobách rozvlažení choditi v pokoře. Chtěli bychom býti chváleni a uznáváni — ale cesta za Ježíšem vede ponížením, a ty chtěl bys udělati si cestu pohodlnější, abys nemusel jíti tak v nízkosti? Ó bratře, pozor! Tady je scesti.

aby zlapal blázny marné chvály žádostivé.⁷⁾ (Iz. 9, 16.) Pád jeho slyšeli Křestan a Doufanlivý. A tak volali věděti chtějíce, co se to stalo, ale nedostali odpovědi. Toliko sténání slyšeli.

„Kde jsme to nyní?“ tázal se Doufanlivý. Jeho druh neodpověděl ani slova, obávaje se, že ho s cesty pravé svedl. V tom také začalo pršet, hřmět a blískat hrozně, a byla z toho povodeň.

Doufanlivý vzdychl z hluboka řka: „Ó že jsem nezůstal na své cestě!“

Křestan odpověděl: „Kdo by si to byl pomyslíl, že stezka tato nás s cesty pravé svede?“

Doufanlivý: „Já jsem se hned na začátku bál, a proto jsem tě také něžně upozorňoval.“

⁷⁾ Ješitnost, pýcha, marné chvály žádostivost, vyvyšování a samospravedlnost jsou věci, které lichotí přirozenosti naší a s cesty nás svádí. Jak mnohý starý poutník takto svěsti se dala v mrákotu a úrazy se dostal. Ó by duše má nežádala si tak uznání lidského, spokojující se, že Bůh se ke mně zná. Ó bychom vzavše odplatu svou — Boha — po jiné odplatě se nesháněli! Poutníče, pozor! S počátku půjde se ti pohodlně na louce scestné, kde bude ti vše lichotiti, ale konec je smrt pro takové bláznovství nevyhnutelná. Proto za včas vzpamatuj se a vrať se. Ješitnost a duchovní pýcha a hledání cti u lidí: to je to veliké neštěstí, do něhož mnozí vyznavači upadajíce, bídě v něm hynou. Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost. Nebuď tedy umíněný, neboť cesta zdá se přímá člověku, a však dokonání její jest cesta k smrti. (Přisl. 14, 12).

Byl bych mluvil zřejměji, ale tys mnohem starší⁸⁾ než já.“

Kř.: „Milý bratře, nehněvej se. Je mi toho líto, že jsem tě s cesty svedl a do nebezpečí uvedl tak velikého. Odpusť mi, prosím, bratře. Neměl jsem zlého úmyslu.“

Doufanlivý: „Upokoj se, bratře, odpouštím ti. Věř, že i toto bude nám k dobrému.“

Kř.: „Jsem rád, že mám tak milosrdného bratra v tobě. Ale my zde zůstatí nesmíme. Pokusme se o návrat.“

Doufanlivý: „Tak dovol, abych šel napřed.“

Kř.: „Nikoliv, prosím, nechť jdu já první, abych já první octl se v nebezpečí, přišlo-li by jaké. Mou zajisté vinou stalo se, že jsme oba s cesty sešli.“

„Nikoliv!“ řekl Doufanlivý. „Nepůjdeš napřed, neboť jsa rozechvřen, snadno bys mohl zblouditi znovu.“

I slyšeli k svému povzbuzení hlas řkoucí: „Pamatuj na tu silnici a cestu, kterouž jsi šla; navrať se!“ (Jer. 31, 21.⁹⁾)

⁸⁾ Právě ty, který už déle na cestě Boží jsi, boj se pýchy, samolibosti a ješitnosti. Ach, tak vidíš, že i dlouhá léta k nebesům se ubíraje nejsi bez nebezpečí. Ó bys na své zkušenosti spoléhaje — nezabloudil na konec!

⁹⁾ Viz milost Boží v tom, že k nevěrným svým sluhům se sklání a je ku pokání volá. Čtenáři, jestli nad ztrátou první lásky lkáš, pomni, odkud jsi vypadl, rozhorliž se a čin pokání. Nezůstávej v pádu svém. Pán Ježíš povzbuzuje tě, bys se navrátil. Navrať se k nohám Spasitelovým a na jeho cestu. Přestaň doufati v sebe — samospravedlivým zleť se povede.

Avšak mezi tím rozmohly se velice vody, tak že zpáteční cesta stala se velice nebezpečnou. I pomyslil jsem si, že snáze je se-

jíti s cesty, na níž jsme, než vrátiti se. Byla pak taková tma a povodeň tak hrozná, že by se byli málem utopili devětkrát i deset-

krát.¹⁰⁾ Přes to nebylo jim lze dostati se té noci nazpátek k schodům přes všechno úsilí a všechnu dovednost. Konečně nalezše nějaké přístřeší očekávali, až bude den, a tu unaveni usnuli.

4. Nedaleko odtud byl hrad Pochybování, jehož majitelem byl obr Zoufalec, na jehož pozemcích usnuli. Obr vstal časně ráno a procházel se po svých pozemcích, a na této své procházce dopadl a zajal Křestana i Doufanlivého.¹¹⁾ Mrzutým a hněvivým hlasem vzbudil je a vyptával se jich, odkud jdou a co dělají na jeho pozemcích.

¹⁰⁾ Návrat je těžký, ale musí se státi. A že poutníci nezahynuli, to způsobila milost Boží jako u Petra, na něhož Pán popatřiv na cestě zastavil a k návratu v slzách přiměl a po svém z mrtvýchvstání ho potěšiti spěchal, aby v žalu svém nezaničl. Ó jakého to lítostného a soucitného máme Pána a přítele! „Nebo nemáme nejvyššího kněze, kterýž by nemohl čitedlen býti mdlob našich, ale zkušeného ve všem nám podobně, kromě hříchu.“ (Žid. 4, 15.)

¹¹⁾ V úzkosti srdce svého jali se pochybovati, když hned nazpátek na cestu se nedostali. Chtěli odpočinouti na chvíli na pozemcích plných nebezpečí, a jak zle se jim vedlo! Ó poutníče, nezůstávej ve stavu pádu svého, aby tě nepřikvačilo ještě větší neštěstí. Spěchej až k Ježíši! — Po tak dlouhé a vzácné pouti, plné zkušeností víry, ocitují se poutníci v moci rouhání. Ano, kdo s cesty Boží sejde, a podle vlastních žádostí cestu si volí, nemůže než upadnouti do těžkých pochybností. Pozor tedy na stezku, abys po dlouhém běhu nedostal se do mrákoty, a konečně i do vězení zoufalosti. Pochybnost přijde ti v cestu, ale nezalibuj si v ní, neklad hlavy na její pole, utíkej, ó utíkej od ní. Položíš-li se kde k odpočinku, odpočívej na slibech Božích.

Oni odpověděli, že jsou poutníci a že zbloudili od cesty.

Obr dí: „Dnes v noci prohřešili jste se proti mně šlapající po mé půdě, a proto musíte jíti se mnou.“

A tak přinuceni byli jíti, neboť silnější byl než oni.¹²⁾ Neměli také, co by namítali, neboť věděli, že se provinili. Obr hnal je před sebou do svého hradu, kde je uvrhl do velice tmavého, smrdutého a odporného žaláře. Zde leželi od středy rána až do soboty večera, kde nedostali ani kousku chleba, ani kapky vody, ani světla. Žádný se jich také nezeptal, jak se mají. Měli se zle a byli vzdáleni od přátel a příbuzných.¹³⁾

Jmenovitě Křestana naplňoval dvoji bol, protože jeho nemoudrou radou octli se v tomto trápení.¹⁴⁾

¹²⁾ Hřích seslabuje. Pochybnost přemáhá ty, kteří vědomi jsou si své viny. Proč tolik nedověry a nevěry, proč tolik nedůvěrování a pochybování? Protože tolik nevěrnosti. Chceš kázat a přemáhat nevěru a pověru? Ó pak musíš být silen. A silen budeš, budeš-li choditi s Bohem.

¹³⁾ Nevěrnost vylučuje z obecenství věřících. Pochybování ukrývá člověk před ostatními, a diví se jen, že nikdo ho v jeho smutném stavu nepotěší. Zoufalost odnímá od člověka všelikou útěchu, tak že se mu zdá, že není už žádné lásky ani soucitu na světě.

¹⁴⁾ Křestan zkušenější přivedl mladšího na tato místa. Ó bychom krotce chodili, nedomnívající se, že už jsme neomylnými vůdci nemoudrých, učitelé nemluvnat. Buďme bedliví až do konce. Mnozí měli znamenitou cestu za sebou a mnohé přivedli ku Pánu, ale na konec spoléhající v sebe, v svou dovednost a své zkušenosti stali se naprosto nespolehlivými vůdci.

Obr ten měl za ženu Nedůvěru.¹⁵⁾ Když se večer k odpočinku uložili, vyprávěl své ženě, co byl udělal, že zajal dva vězně, jež uvrhl do žaláře, protože vstoupili na jeho pozemek. Tázal se jí také, co by měl s nimi dále činiti. Když se ho na vše vptala, kdo by byli, odkud a kam jdou, poradila mu, aby hned z rána je bez milosrdenství zbil. Hned jak vstal, vzal si kyj z pláňete a vešel do vězení. Tam se na oba vězně vrhl a třásl jimi jako psy a potom strašlivě je zbil, ač mu ani slovem trpkým neodmlouvali. Nemohli se ani hnouti. Když byli samotni, oplakávali své neštěstí a celý den strávili vzdychající a nařikající. Druhé noci dala Nedůvěra Zoufalci tu radu dozvědění se, že ještě jsou na živu, aby je přemluvil, aby spáchali sebevraždu. I šel tedy k nim ráno zlostně jako před tím a vida, že od předešlého bití jsou ještě rozbolavěni, pravil jim, že jelikož se zdá, že sotva kdy odtud vyvážnou, nejlépe bude, když se sami sebevraždou odtud vysvobodí, ať nožem, ať jedem, ať provazem. „Neboť,“ vece, „proč žíti, když život s tolika hořkostmi spojen?“ Ale oni žádali ho, by je pustil. On se však zle na ně zaškaredil a chtěl se na ně obořiti a sám by je byl dle všeho usmrtil, kdy by byly na něj nepřišly mdloby (neboť ty přicházejí na něj občas, když je slunečno), tak že ani ruky vztáhnouti

¹⁵⁾ S zoufáním jde ruku v ruce nedůvěra v milosrdenství Boží. Zoufání a nedůvěra neznají milosrdenství.

nemohl.¹⁶⁾ I odešel. Oni pak uvažovali, co by dělali měli, zda-li by rady jeho bylo rádně poslechnouti.

„Bratře,“ řekl Křestan, „co učiníme? Život náš nynější je velice bídný. Já nevím věru, co je lépe, zda-li žít takto anebo vlastní rukou sejítí. Raději zvoluje zaškracení duše má a smrt nad život. (Job. 7, 15.) Hrob pak mi je milejší než toto vězení. Máme-li rady obrově poslechnouti?“

Doufanlivý: „Věru, strašlivý je náš stav, a smrt by mi byla daleko milejší, než v tomto stavu na vždy setrvati. Avšak uvažme, že Pán země, do níž jdeme, řekl: „Nezabiješ!“ a když ne jiného, tím méně sebe. Proto nesmíme rady obrově poslechnouti. Kromě toho uvažme, že kdo jiného zabije, zabije jen tělo, ale kdo se sám vraždí, vraždí tělo i duši na jednou. A k tomu ty, bratře, mluvíš o pokoji v hrobě. Což jsi zapomenul na peklo, kamž jistotně vražedníci přijdou, neboť žádný vražedník nemá života věčného. A k tomu uvažme, že ne

¹⁶⁾ Viz poutníky v smutném, přesmutném stavu. Kolem nich černo, a v duši myšlenky nejděsnější. Ale v této největší tísní, kdy i myšlenky udělají všemu násilný konec duši jejich obluzují, proniká k nim paprsek světla, takže i ten silný obr Zoufalec ve svém útoku na ně umdlívá a opustiti je musí. Z toho viz, že věřící Boží nebývají cele vydáni na pospas pochybování. A jestli kde o kom víš, kdo má takovou smutnou dobu, jdi a pověz mu, že nezavrhl Bůh lidu svého, kterýž předzvěděl (Řím. 12, 2.). „Když se pak ponížil, odvrátila se od něho prchlivost Hospodinova, a neshladil ho docela, tak jakož se k Judovi v dobrých věcech ohlašoval“. (2. Par. 12, 12.).

všechn zákon je v rukou obra Zoufalce, i jiní byli od něho zajati a unikli mu. Kdo ví, jestli Bůh, stvořitel světa, nezahubí obra Zoufalce, anebo že tento nezapomene někdy zavřítí nás, a nebo že snad před námi znovu neupadne do mdlob, tak že ani tělem nebude moci vlásti. A stalo-li by se toto ještě někdy, jsem odhodlán obětovati vše, abych vyvázl z ruky jeho. Byl jsem bláhový, že jsem se o to nepokusil už prvé. Ale teď budme, bratře, trpěliví a trpme ještě chvíli. Přijít může chvíle, v níž šťastně vyvážneme. Samovrazi nebudeme.“¹⁷⁾

S těmi slovy utišil Doufanlivý prozatím mysl Křestanovu. Ten den zůstali ve tmě a v truchlivém svém stavu. K večeru sestoupil obr do žaláře znovu, aby viděl, jestli vězni přijali jeho radu. Našel je na živu. Ale to bylo také vše. Neboť sotva ještě dýchali následkem hladu, žízně a ran. Ale na živu je našel. Nad tím přepadla ho hrozná zuřivost, i vyhrožoval jim, že se jim ještě hůře stane, než kdy by se nikdy byli nenarodili, protože neposlechli rady jeho. Vězňové začali se chvěti, a myslím, že Křestan i omdlíval. A když zase k sobě trochu přišel, obnovili zase spolu rozhovor, neměli-li by rady obrovy poslechnouti. Křestan zase zdál se tomu býti nakloněn, ale Doufanlivý takto mu odpovídal:

„Bratře milý, což se nepamatuješ, jak jsi býval srdnatý? Apollyon tě nemohl zmoci,

¹⁷⁾ Šťastný je křestan, má-li druha, v kterém je jiskra naděje, tady unikne pochybnostem a zoufalému stavu.

ani všechno to, co jsi viděl a slyšel a cítil v Údolí stínu smrti. Mnoho-li už těžkostí, hrůz a strachu jsi prodělal, a teď se tolik bojíš? Vidiš, že jsem v žaláři s tebou, od přirozenosti mnohem slabší muž, než jsi ty; obr mne zranil jako tebe a odňal mi chléb a vodu, a s tebou kvílím bez světla. Budme trochu trpělivější. Vzpomeň si, jaký jsi byl muž na trhu Marnosti a nebál jsi se ani řetězů ani klecí, ba ani krvavé smrti. Proto, co je na nás, alespoň abychom ušli hanbě, která křesťanu nepřislouí, snášejme vše trpělivě.“¹⁸⁾

¹⁸⁾ Je dobře v dobách zatmění rozjímati skutky Hospodinovy, které s námi učinil a čerpati z nich posilu a naději. Vysvobození bývalé má se nám vždy státí zárukou, že tentýž Pán je i dnes, a že jeho milosrdenství je každého jitra nové. „Bože, ušima svýma slýchali jsme, a otcové naši vypravovali nám o skutcích, kteréž jsi činíval za dnů jejich, za dnů starodávních... Povstaniž k našemu spomožení, a vykup nás pro své milosrdenství.“ (Ž. 44, 2. 27.) Víš-li, jak laskav býval, věř, že laskav i jest i bude. To bylo posilou mládenečku Davidovi (1. Sam. 17, 37.). A Pavel vypravuje svou zkušenost: „Nechcemeť zajisté, abyste nevěděli, bratří, o ssoužení našem, kteréž jsme měli v Asii, že jsme nad míru přetíženi byli a nad možnost, tak že jsme již i o životu svém byli pochybili. Nýbrž sami v sobě již jsme tak byli usoudili, že nebylo lze než umřítí, abychom nedoufali sami v sobě, ale v Boha i mrtvé křísícím, kterýž od takové smrti vytrhl nás, a vytrhuje, v něhož doufáme, že i ještě vytrhne.“ (I. Kor. 1, 8—10.) Jsi-li stísněn, ve tmě, nemaje vláhy ani pokrmu pro svou nešťastnou duši, ó čekej, čekej. „Proč jsi smutná, duše má, a proč se kormoutíš ve mně? Posečkej na Boha, neboť ještě vyznávati jej budu; onť jest hojně spasení tváři mé, a Bůh můj.“ (Ž. 42, 12.)

V noci tázala se Nedůvěra svého muže na vězně opět, jestli poslechli rady jeho. „Jsou to tvrdošijní lotři. Raději podstoupí všechno, než aby životu svému konec učinili“, odpověděl Zoufalec. I radila mu: „Vyveď je zítra ráno na nádvoří hradu a ukaž jim lebky a kostry všech těch, které jsi už se světa sprovodil, a namluv jim, že než týden mine, na kusy je roztrháš, jako jsi učinil těm, kteří před nimi přišli ti do moci.“

Za svitání sešel tedy obr k vězňům a vyvedl je na dvůr a ukázal jim vše, jak žena radila. „Tito“ pravil, „byli poutníci jako vy, vstoupili na mé pozemky jako vy, a v čas ustanovený jsem je rozsápal, jako s vámi během desíti dnů učiním. Vraťte se zase do svého žaláře.“ S těmi slovy bije je hnal je dolů. Tak celou sobotu leželi v hrozném stavu jako před tím. Když pak byla noc, a pí. Nedůvěra se svým mužem odpočívala na lůžku, opět rozprávěli o svých dvou vězních. Starý obr se divil, že jich nemohl usmrtit ani svými ranami ani svou radou, aby sami sáhli na svůj život.¹⁹⁾ Jeho žena odpověděla mu: „Obávám se, že žijí v naději, že někdo jich přijde vysvobodit, anebo že mají paklíče, jimiž ven se dostati doufají.“ „Myslíš to opravdu?“ tázal se obr. „Ráno je prohledám.“

5. Vězňové zatím kolem půlnoci začali se modliti a modlili se až skoro do svitání.

¹⁹⁾ „Se všech stran úzkost míváme, ale nebýváme cele potlačeni; býváme vrtkáni, ale nebýváme zvrtkáni.“ (2. Kor. 4, 8.) A která je ta tajemná síla, která poutníky udržuje? Milost Boží.

Brzo přede dnem zpola udiven propukl Křestan ve slova: „Jak bláhový jsem. Ležím tu v smrdutém vězení, kdežto mohu pěkně na svobodě se pohybovati. Mám ve svých nadrech klíč, jímž, jsem přesvědčen, mohu každý zámek Pochybnosti otevřítí. Jmenuje se Zaslíbení.“²⁰⁾ Doufanlivý dí: „Toť radostná zpráva; bratře drahý, vyndej ho a zkus otevřítí.“

Křestan vyňal jej z nader a pokoušel otevřítí dvéře vězení. Zámek hned povolil, jak se klíč otočil, a dvéře se lehce otevřely. Křestan a Nadějný hned vyšli. Potom šli k zevní bráně vedoucí na dvůr zámku. I ta se otevřela. Potom šli k železným vratům, neboť i ta musila býti otevřena. Ale zámek otevřítí šel velice těžce, ale přec jej klíč otevřel. I otevřeli vrata a vyběhli rychle. Vrata však ve veřejích vrzala a probudila obra, jenž rychle s lože vstal,

²⁰⁾ Už jednou padl Křestan do bahna nedověry a zoufání, protože nepatřil na zaslíbení Boží. A teď znovu sedí v zajetí už kolikátý den, proto že sliby Boží pustil z mysli. Ale to je povaha hřícha. Hřích vede k pochybování, zármutku a k zoufání a odhánění pryč od tváři Boží. Adam zhřešiv skrývá se. Tak věřící často pro svůj hřích ztratí touhu po modlitbě a ovšem zapomene na klíč, který otvírá zapadnuvší za ním dvéře. Ale jen k trůnu milosti! Jen hledej tváři Boží! Modli se ve svém vězení — neodmítne tě ten, proti němuž jsi zhřešil. „Poněvadž tedy dítky účastnost mají těla a krve, i on též podobně účasten jest jich, aby skrze smrt zahladil toho, kterýž má vladařství smrti, to jest ďábla, a vysvobodil ty, kteříž bázní smrti po všecken čas života podrobeni byli v službu.“ (Žid. 2, 14. 15.) Ano on vysvobozuje. Sluje Ježíš, neboť on vysvobodí lid svůj od hříchů jejich. —

aby vězně pronásledoval, ale údy vypověděly mu službu, neboť jeho obvyklé mdloby přepadly ho, a tak nemohl jich honiti. Oni pak spěchali, až přišli na královskou silnici, kde byli bezpečni, nebo tu nebyli už pod jeho mocí.²¹⁾

Když vyšli na schůdky, začali uvažovati, co by měli činiti, aby těm, kteří po nich půjdou, dali výstrahu, aby neupadli v ruce obra Zoufalce. Usjednotili se na tom, že postaví sloup s nápisem na přední straně: „Přes tyto schody jde se k hradu Pochybování, jenž je vlastnictví obra Zoufalce, jenž pohrdá Králem Nebeského Kraje a hledá zničití jeho svaté poutníky.“ Mnozí, kteří tudy šli, čtouce nápis, vyvázli z nebezpečí.²²⁾

²¹⁾ Zase na cestě! Jak zle se jim vyplatila všetečná zacházka. Ó bratře, každý hřích zle se vyplatí. A proto zůstávej na cestě Boží. Na cestě Boží není pochybnosti, není zoufání. Jsi-li v pochybnostech, v nedověře a bez světla, pilně uvažuj, jsi-li vůbec na cestě Boží. Na cestě Boží je světlo tváři Boží, k níž jdeme. Jdeme-li pak od tváři Boží jako Kain, jsme v mráкотě, chodíce v svém vlastním stínu.

²²⁾ Proč v Písmě zaznamenány jsou pády a hříchy lidí Božích? Abychom my výstrahu si vzali, a nešli všetečně ve hřích, který tak hrozné má následky. Ó nepovoluj tělu — abys s pláčem nekal někde v zajetí zoufání. A dej se poučiti smutnou zkušeností jiných, abys všetečně nešel na scestí, jako snad oni byli šli. Nevíš zajisté, budeš-li se moci vrátiti jako oni. Mnohý hřešil jako David, ale ne každému dáno bylo pokání jako jemu. Jmenovitě pak pamatuj, že zoufání je úděl těch, kteří ješitností svěsti se dají.

Poutníci zpívali :

Sešli s cesty jsme a s pláčem, s bolem,
poznali jsme, jít co cizím polem!
Poutníci, ó pozor vždycky mějte,
bedlivě jen cesty Krále dbejte;
pohodlím svým jsouce zlákáni
octnete se v moci Zoufání.

Kapitola XVI.

Poutníci u pastýřů na Horách Líbezných.

Putující dále přišli k Líbezným Horám¹⁾ které patří pánu onoho pahorku, o němž jsme už se zmínili. Vystoupili na vrch pohoří, aby shlédli zahrady, sady, vinice i prameny vod. Tady se také napili a umyli. Z vinic pak užívali, jak jim libo bylo. Na temeni pohoří byli pastýři²⁾ pasoucí stáda svá po obou stranách silnice. K těm zašli poutníci a opírajíce se o hole své, jako činívají unavení poutníci, když stojíce hovořívají na cestě s někým, tázali se, či jsou tyto Líbezné hory, a či jsou stáda pasoucí se na nich.

¹⁾ Z jam hlubokého ponížení vede Pán své věrné na hory radostné naděje, jasného patření na předložený cíl a milostného obcování svatých.

²⁾ To jsou bratři, jimž svěřil Pán pásti ovce jeho. Ti mohou odpovídati a raditi poutníkům umdleným. S takovými moci sejíti se patří k líbeznostem pouti. Važ si jich srdečně a ptej se jich, a oni povědí tobě. Opírali se o hůl slibů Božích. „Prut tvůj a hůl tvá, toť mne potěšuje.“

Pastýři: „Hory tyto jsou zemí Emanuelovou a lze je viděti z nebeského města.“

‘Také i ovce tyto jsou jeho, neboť za ně položil život svůj.’“

Kř.: „Je tudy cesta k nebeskému městu?“

Pastýři: „Jste zrovna na ní.“

Kř.: „Jak daleko tam ještě máme?“

Pastýři: „Ještě daleko, ale ne příliš daleko pro ty, kteří tam vejdou.“

Kř.: „Je cesta bezpečná čine bezpečná?“

Pastýři: „Bezpečná pro ty, jimž bezpečná býti má, ale přestupníci na ní padnou. (Óz. 14, 9.)

„Bezpečně jde se poutníkům,
jež víra s bázní vede v Boží dům.“

Kř.: „Je zde nějaké občerstvení pro poutníky unavené a mdlé?“

Pastýři: „Pán tohoto pohoří nařídil nám, abychom na přívětivost k hostem nezapomínali. (Žid. 13, 2.) Proto všechno, co by vám dobrého poskytnouti mohlo místo to, je vám k službám.“

I spozoroval jsem ve snu svém, že i pastýři postřehše, že by poutníci byli, otázky jim různé předkládali, na něž oni odpovídali. Tak tázali se Pastýři: „Odkud jdete? Jak jste se měli na cestě? Kterak jste na ní setrvali? Málo zajisté z těch, kteří se sem rozběhli, docházívají až sem na tyto hory.“³⁾

Když jim uspokojivě poutníci otázky jejich zodpověděli, popatřili na ně s velikou něžností a pravili: „Buďte vítáni na Horách Líbezných.“

³⁾ Málo je těch, kteří docházívají, až na ty hory Boží, plné líbezného vzduchu obcování s Bohem i s bratřími. Už předzvěsti a předtuchy nebe naplňují srdce tu roztoužené. Ó vy dlouholetí poutníci sionští, nedošli jste ještě sem? Ó spěchejte, a bude-li se Pánu líbiti, můžete tady pobýti mnohá léta.

Jména pastýřů těch byla: Poznalý, Zkušený, Bdělý a Upřímný.⁴⁾ Tito tedy pojali je za ruce a uvedli do svých stanů a poskytli jim z toho, co právě měli a řekli: „Chtěli bychom, abyste zde trochu pobyli a s námi se seznámili a se občerstvili ještě více dobrými věcmi Líbezných hor.“ Poutníci souhlasili, a protože už se hodně připozdilo, odebrali se na odpočinek.

I viděl jsem, že na úsvitě Pastýři vyzvali Křesťana a Doufanlivého, aby s nimi na hory vstoupili. I šli a radovali se z rozkošné vyhlídky, která se jim na všech ztranách otvírala. I hovořili Pastýři mezi sebou: „Neměli-li bychom ukázati těmto poutníkům některé divy?“ Když se na tom sjednotili, uvedli je nejprvé na vrch pahorku, Blud nazvaného, který byl velice srázný, a kázali poutníkům hleděti dolů. I viděli dole několik lidí s roztráštěnými údy od pádu s vrchu. Křesťan se tázal, co by to znamenalo. Pastýři odpověděli: „Neslyšeli jste o těch, již byli poslouchající Hymenea a Filéta v blud uvedeni týkající se těla z mrtvých vzkříšení?“ (2. Tim. 2, 17. 18.)

⁴⁾ Známost a zkušenost spojené s bdělostí a upřímností mají poutníky na konec vyznamenávat. A je to radost sejíti se se starci a stařenami, otci a matkami u víře, kteří naplněni jsou všelikou známostí Boží, a zakusili dobrotivosti jeho a poznavše, jak hřích oklamává, neodávají se falešné bezpečnosti, ale bdí, aby nevešli v pokušení, upřímně se majíce v lásce. Š takovými když se sejdeš, odpočiň u nich. Ó bys pak na konec také byl jeden z nich!

Oni odpověděli: „Ano.“ I řkou Pastýři: „Tam dole vidíte je roztrženy; až do dnes jsou nepohřbeny na výstrahu těm, kteří příliš vysoko na pahrbek tento se odvažují, anebo na kraj přicházejí.“⁵⁾

I viděl jsem, ani Pastýři vedou poutníky na vrch jiné hory, jejíž jméno je Výstraha. Odtud měli velikou vyhlídku. Když se rozhlíželi, spatřili, že se někteří lidé dole procházejí mezi hroby. Spozorovali pak, že jsou slepí, protože občas přes hroby klopýtali a z nich se dostat nemohli. Křesťan se otázal, co by to znamenalo.

Pastýři odpověděli: „Neviděli jste ne daleko odtud schodů vedoucích na louku po levé straně této cesty?“ Odpověděli: „Ano.“ Pastýři pokračovali: „Od těch schodů vede stezka přímo k zámku Pochybování, v němž vládne obr Zoufalec, a ti lidé tam dole vydali se jednou na pouť jako vy, až přišli k oněm schodům. A protože pravá cesta je v těch místech drsná, sešli raději na luka, kde je obr Zoufalec zajal a v zámku

⁵⁾ Eva začala rozbíratí neuctivě a bez bázně pravé Boží rozkazy, a na konec padla. Tak mnozí odvažují se na bludné různé rozklady, v bludu už uvíznou, a padnou a zahynou. Prostě věř a prostě přijímej slovo Boží a nedej místa řeči ďálově: „Tak-liž řekl?“ Těš se pak tomu, že Pán Ježíš je i Spasitel těla a proto také i to tělo naše z mrtvých vzkřísí v den svůj. Vstane pak neporušitelné, bez vad, bez nedokonalostí. A nebude už v tom těle oslaveném přebývatí hřích. Učení o těla z mrtvých vzkříšení je apoštolským odkazem. Ježíš vstal, i my vstaneme. V těle svém uzříme Pána, přes všechny bludy racionalistů a spiritistů.

Pochybování uvěznil. Když pak je nějaký čas v žaláři věznil, vypíchal jim oči a zavedl je mezi ty hroby, kde se potácejí do dnes, aby tak se naplnilo povědění moudrého onoho muže, jenž dí: „Člověk bloudící z cesty rozumnosti, v shromáždění mrtvých odpočívati bude.“ (Přísl. 21, 16.)⁶⁾

Tu Křesťan a Doufanlivý pohlédli na se, a slzy jim vytryskly s očí,⁷⁾ ale nic Pastýřům neříkali.

I viděl jsem, že Pastýři zavedli je do jakési prohlubně, kde byly dvěře vedoucí do vrchu. Ty otevřeli a dali poutníkům do vnitř nahlédnouti. Tam bylo temno a plno kouře. Také se jim zdálo, že slyší, jako by praskot a hučení ohně a křik mu-

⁶⁾ Ó bychom se dali vystříhati. Je mnoho nepřátel, kteří nám oči vyloupiti se snaží, abychom neviděli světla, milosti, lásky. Mnozí dali se s cesty, aby od pochybností byli zajati, a pak už nikdy nebyli způsobili poznati pravdu. Tak mnohý dal se Ritschlem anebo školou Wellhausenovou lapiti, a pohřžuje se hloub a hloub v pochybování, přišel o oči, tak že nevidí už beránka zabitého na kříži za hříchy, nepoznává božství Spasitelova, nevidí jeho početí z Ducha svatého ani jeho z mrtvých vstání, a marně hledá v Starém zákoně Krista předpovědného slovem prorockým a figurou — vyloupili jim oči, nešťastníkům, kteří na pozemky Zoufalce a Nedůvěry šli hledat pravdy, a s cesty sešli. Ó bys ty v shromáždění mrtvých se nedostal, když k městu Boha živého kráčetí míníš. A jestli pochybnost jala tě v žalář, a jsi-li vysvobozen, ó děkuj Pánu za milost tak velikou.

⁷⁾ Vidíme-li, že někteří zahynuli hříchem, v němž jsme my podobně vězeli, ponižujme se velice a děkujme za milost, která se nám stala, a budme krotcí a pokorní, a bojme se. Neboť jen milost to byla, že i my jsme nezahynuli.

čených, bylo též cítit zápach síry. Na otázku Křesťanovu, co by to znamenalo, Pastýři vykládali: „To je postranní cesta do pekla, cesta, kterouž chodívají pokrytci, jako na př. takoví, kteří s Ezauem zaprodávají prvorozenství své, nebo s Jidášem Mistra svého zrazují, anebo se evanjeliu rouhají s Alexandrem, anebo lhou a se přetvařují s Ananiášem a Safirou.“

„Pozoruj,“ podotkl Doufanlivý, „že každý z nich na sobě míval známky putování, jako my máme, není-liž pravda?“

Pastýři: „Ano, a dlouho jich ostříhali.“

Doufanlivý: „Jak daleko asi museli na své pouti dojíti, když přes to tak žalostně jsou zavrženi?“

Pastýři: „Někteří dále, někteří nedošli ani těchto hor.“⁸⁾

„Věru,“ řekli poutníci, „potřebí nám abychom k Silnému o sílu volali.“⁹⁾

Pastýři: „Ovšem, a jistě jí budete potřebovatí majíce ji.“

⁸⁾ Jak daleko lze dojít? Jsou lidé, kteří pokrytecky žili a roucho poutníka nosili velice dlouho, než pokrytství jejich na hlavu se jim svalilo. Ale buď, jak buď, dříve nebo později na pokrytce dojde, a los jeho bude hrozný. Čtenáři, vyznáváš, že jdeš k nebesům? Jsi dítě Boží v pravdě? Anebo jen máš zdání, povrch? Ó boj se, boj se! Dojde na tě.

⁹⁾ I mně i tobě potřebí volati o sílu. Zda-li voláme? Ve vlastní síle nezmůžeme. Patřme na vůdce a dokonavatele víry Ježíše. V něm a s ním budeme silni.

Teď již měli poutníci touhu, aby se dále dostali, a Pastýři s nimi souhlasili. I šli s nimi až na konec hor.

Zde vespolek rozprávěli: „Ukažme jim teď brány Nebeského Města, dovedou-li naším dalekohledem se dívati.“ Poutníci rádi přijali nabídku, a tak Pastýři pojali je a vedli na vrch vysoké hory Jasně, a tam jim půjčili dalekohled.¹⁰⁾ I pokoušeli se hleděti, ale upomínka na to, co jim Pastýři naposledy ukázali, působila, že se jim ruce třásly, a tak nemohli pevně držeti dalekohled. Přece jen zdálo se jim, že vidí něco podobného bráně a jakousi slávu. Odcházejíce zpívali:

„Co jiným skryto, to nám ukázali
Pastýři milí. Srdce Boha chválí
a děkuje mu za to obcování.
Co tobě míti je, rci, asi brání?“

Když se s Pastýři loučili, dal jim jeden z nich popis jejich cesty, druhý dal jim výstrahu před Pochlebníkem, třetí varoval

¹⁰⁾ Dalekohled radostné naděje slibů Božích nabízí se poutníkům. A my bychom už leckdy mohli viděti tu bránu zlatou — ale upomínka na naši nevěrnost kalí nám zrak. Buďme věrni, neboť potupuje-li nás srdce naše, stáváme se nejistými a stíny zakrývají nám radostnou vyhlídku. To zkušení vědí, a proto mohou poutníkům raditi a stávati se druhým pastýři na pastvách líbezných Pána svého.

jich, aby neusínali na Okouzlené půdě, a čtvrtý přál jim šťastnou cestu.¹¹⁾ Já pak probudil jsem se ze sna svého.

¹¹⁾ Jinde dává Bunyan tyto rady tomu, jenž se béře k nebeskému městu: „1. Jdi na cestu. 2. Zůstaň na ní. 3. Odvrz a odlož všeliké břímě, jež by tě zdržovalo. 4. Vystříhej se od vedlejších stezek. 5. Nedívej se příliš na sebe, ale přemýšlej o cestě noh svých. 6. Nezůstaň státi k vůli těm, kteří za tebou volají. 7. Nedej se zastrašiti nesnázemi. 8. Buď pečliv, abys neurazil se o kříže. 9. Volej velice k Bohu, a Bůh ti dej šťastnou cestu. Ještě dopusť, ať ti dám ostruhy, jimiž bys popoháněl na této bohaté cestě své ospalé srdce. Zvítězíš-li, nebe, Bůh, Kristus, věčná sláva — vše to je tvoje; nezvítězíš-li, získáš věčnou smrt.“

IX. Kapitola XVII.

1. Poutníci s Nevědomým se sešli, 2. losem Rozpustilého Vyznavače přestrašeni jsou, 3. o smutném živoření Malé Víry si vypravují. 4. Do sítí Pochlebníka se dostali, z nichž však vysvobozeni jsou. 5. Bezbožec marně je k návratu sváděl. 6. Na Okouzlenou půdu se dostavše vypravováním o obrácení Doufanlivého se od usnutí zdržují.

I usnul jsem, a zdálo se mi opět, že jsem viděl oba poutníky sestupující s hor po silnici k městu. Brzo za horami po levé straně rozprostírá se krajina Domýšlivost, ¹⁾ z níž na cestu, po níž poutníci šli, vine se malá křivolaká pěšinka. Tady se poutníci sešli s čilým jinochem, jenž z oné krajiny přicházel. Jmenoval se Nevědomý. Křesťan tázal se ho, odkud pochází a kam jde.

¹⁾ My všichni narodili jsme se v neznámosti a v nevědomosti a přes to jsme domyšliví domnívající se o sobě, že srdce naše nepotřebuje obnovení. Teprvé Duch svatý, když nám domýšlivost naši zkazil, ukázav nám naši nevědomost a nicotu — vyvedl nás odtud, kde jsme se narodili, na cestu k Ježíši.

Nevědomý: „Narodil jsem se v krajině nedaleko odtud; leží na levé straně. Jdu pak k Nebeskému Městu.“

Kř.: „Ale kterak miníš dostati se branou? Mohl bys se tam s nesnázemi potkati.“

Nevědomý: „Jako jiní lidé.“

Kř.: „Čím pak se proukážeš, aby ti otevřino bylo?“

Nevědomý: „Znám vůli Pána svého a žil jsem dobře; dávám každému, co mu patří. Modlím se, postím se, dávám desátky a almužny a opustil jsem svou vlast, abych oné došel, k níž se ubírám.“

Kř.: „Ale tys nevešel brankou, která je na počátku této cesty. Přišel jsi jsem onou křivou pěšinou, a proto obávám se, že až přijde den účtování, že tě prohlásí za zloděje a lotra, na místě, co by tě pustili do města.“

Nevědomý: „Pánové, neznám vás; neviděl jsem vás. Buďte si spokojeni s náboženstvím země vaší, já pak následovati budu náboženství země naší. Doufám, že vše dobře dopadne. Co sepak týče branky, o níž mluvíte, každý ví, že je odtud tuze vzdálena. Myslím, že také nikdo ve všech našich končinách nezná cesty k ní. A konečně na tom nezáleží, zná-li, či nezná, neboť jak vidíte, máme krásnou zelenou pěšinu, kterou máme na tuto cestu nejbliže.“²⁾

²⁾ Nevědomost není chudoba duchem (v řeckém textu: v duchu). Nevědomý je pyšný a spoléhá na to, co u lidí platí, aniž třese se před slovem

Křesťan vida, že je moudrý sám u sebe tento jinoch, pošeptal Doufanlivému: „Naděje o bláznův lepší je než o takovém, (Přísl. 26, 12.) a i tehdy, když blázen cestou jde, srdce jeho v rozumu nedostatek trpí; nebo všechněm znáti dává

Božím (Iz 66, 2.); jsa spokojen sám s sebou netáže se: Není-li omylu v předsevzetí mém? Popelem se pase takový, srdce svedené skloňuje jej, aby nemohl osvoboditi duše své. (Iz. 44, 20.) Takových je množství v národě našem, ba většina jeho sestává z lidí nevědomých, pyšných, umíněných, o ničem vážně nepřemýšlejících. Proto lhostejni jsou k pravdě Boží říkajíce: V čem jsem se zrodil, v tom umru. Jako otcové bloudivali, bloudí i oni. Ó by Pán odňal zástěru nevědomosti s očí jejich a učinil je chudé duchem, které blahoslaví! Kdo je chudý duchem? Ten, který cítí, že si sám nestačí k svému štěstí a blahu. Podobá se nati rostoucí ve sklepe a pnoucí se s velikým úsilím k těm několika paprskům deroucí se do sklepa malým otvorem. I on tak s vroucí touhou táhne se k slunci a praví se žalmistou: „Jakož jelen řve, dychtě po tekutých vodách, tak duše má řve k tobě, ó Bože!“ Poznává, že mu to slunce Boží milosti zaslání hřích, který zajal a vězní jej v tmavém žaláři a velice truchlí nad tím, že je zaprodaný hřichu a plače nad svojí porušeností a zkázou (Ž. 51. 5. 6.). Věda pak, že sám zachrániti se nemůže, ba že mu všechny síly nestačí, by prodral se ze sklepa na slunce, proto jako umírající volá k Bohu o život. Zdali bude od dárce života oslyšen? Chudý duchem ochotně a s velikou a vděčnou radostí přijímá milost a pomoc. Bůh mu podává ruku, a on se jí chápá. Dává mu Pána Ježíše, a on věří. Strojí mu stůl, a on jde a přijímá chléb života.

Kdo jsi ty: Chudý duchem anebo nevědomec?

mu na zádech nápis: „Rozpustilý vyznavač a kletý odpadlík.“³⁾

3. I vece Křesťan k svému tovaryši: „Rozpomínám se na jeden příběh, který se asi zde v těchto místech sběhl s milým jedním člověkem jménem Maléviry, který bydlil v městě Upřímnosti. Blízko tohoto ouvozu vede od Brány Široké stezka dolů Smrtonosná, nazvaná odtud, že se na ní zhusta vraždy stávají. Když se Maléviry vydal na pouť jako my, stalo se, že se tam u té cesty posadil a usnul.

Ale zrovna v ten čas přicházeli tudy od Brány Široké tři ramenatí chlapi bratři Bázlivý, Nedůvěřivý a Vinný, kteří spatřivše Maléviry rychle přikvapili k němu. Zatím se však tento vzbudil a hotovil se na další cestu. Oni však mu hrozivě kázali, aby zůstal stát. Maléviry zbledl a tak ustrnul, že nebyl s to ani bojovati ani utéci. Bázlivý volal na něj: „Sem dej

³⁾ Odpadnutí od Pána Ježíše a jeho pravdy vždy předchází světská, lehká mysl. Mnozí vyznávali Pána a říkali, že jsou jeho, ale světských žádostí, spolků, zábav nechtěli se vzdáti, jimiž otupující své svědomí pomalu odvrátili se tváří svou zcela od věcí Božích. Nejprve začali svět omlouvati, potom po něm pošilhávati, v srdci svém ďáblu místa popřávají, šprýmovati, „přísnému“ náboženství se posmívati, styků s bratřími nehledající svět vyhledávati, až se octli úplně na lavici posměvačů a na cestě hříšníků. Po radě bezbožných postupující bezbožnými se stali. Ubozí! Ó boj se hříchu! Boj se šprýmování a rozpustilého a nevážného světa se připodobňování. Octneš-li se na šikmé ploše, pád tvůj bude neodvratný.

svou tobolku.“ Když však Malévíry váhal, (neboť nechtěl zbyti se svých peněz), sáhl mu Nedůvěřivý do kapsy rychle a uloupil mu měšec s penězi. „Zloději! zloději!“ křičel Malévíry. V tom však udeřil ho Vinný kyjem do hlavy, tak že se ihned omráčen na zem svalil. Tu krvácel, a byl by snad i vykrvácel. Lupiči stáli u něho. Ale slyšíce, že někdo tudy jde a bojíce se, aby to na konec nebyl Milostiplný z města Smělé důvěrnosti, utekli rychle a přenechali toho milého člověka samému sobě. Za nedlouho přišel Malévíry k sobě a vydal se na cestu. ale šlo se mu to velice bídne. To je ten příběh.“⁴⁾

Doufanlivý: „A odebrali mu vše, co měl?“

Kř.: „Neodebrali; místa, kde měl své

⁴⁾ Kde je málo víry v srdci, je bázeň. Ó jak tu všecko děsí a leká! Petr maje málo víry v srdci tone boje se větrů. S bázni jde nedůvěra v sliby Boží, a svědomí je potřísněno vinou. A tyto tři olupují duši o všelikou útěchu lásky Boží, tak že člověk nemá co říci, nemá čím žít, a jen tak tak živoří bez jistoty. Ó malé víry, proč nejdeš a nespěcháš k Pánu! Proč pokládáš se k spánku! Proč se spokojuješ s tím svým stavem? Však přijde na tebe nepřítel a oloupí tě, a ty pak budeš putovati smutně a chudobně, neraduje se ze spasení. Jsou pak mnozí lidé malé víry, ale oni nechtějí dále, nechtějí míti více. Oni v tom ustrnou, a pak stále jen naříkajíce, jak bídni jsme to lidičky, k radosti ze spasení nepronikají. Jiní pak jistoty spasení sami nemajíce stav tady líčený za žádostivý a správný pokládají, a učí, že by pýchou bylo, kdyby jinak bylo. Ale ty poď, a nepochybuj! Pán chce míti šťastné poutníky.

klenoty, nevydrancovali. Ty mu zůstaly. Ale bylo mi řečeno, že se ten milý člověk velice nad svojí ztrátou rmoutil, neboť zloději ti mu vzali většinu peněz, kterých potřeboval na cestu. Klenotů však ne-
vzali (1. Petr. 1, 4.)⁵⁾ Také něco málo peněz mu zbylo, ale sotva mu to stačilo, aby mohl cesty své dokončiti, ba, nejsem-li mylně zpraven, byl nucen, aby se uživil, žebrati cestou, neboť klenotů svých prodati nesměl. Ale ať se namáhal, jak chtěl, a ať žebral, jak mohl, přece jen většinu cesty své musel konati s hladovým žaludkem.“ (1. Petr. 4, 18.)

Doufanlivý: „Ale zda-li se to nestalo zázrakem, že mu průvodního listu neodebrali, kterým se vykázati nutno u brány nebeské?“

Kř.: „Zajisté. Toho nedostali. Ne snad proto, že ho chytře skryl, neboť když byl od nich přepaden, neměl žádné moci ani dovednosti ukryti něco, ale stalo se to spíše dobrou Prozřetelností než jeho úsilím, že jim zůstal skryt.“⁶⁾ (2. Tim. 1, 14. Tit. 1, 9.)

⁵⁾ Nevzali mu spasení, ale vzali mu radost ze spasení, zatemnili mu jistotu, skalili pokoj a odňali smělé vyznávání. Ó věřící duše, modli se a bdi, bys nebyla přikvačena v nedověře své oklamáním hříchu, abys potom nemusela konati pouť svou se vzdycháním a s nedostatkem duchovních slastí Ducha svatého.

⁶⁾ „Nikdo jich nevytrhne z ruky mé“ (Jan 10, 28.), praví Spasitel. To je to tajemství, proč i ti, kteří tak málo radosti mají na své pouti

Doufanlivý: „Že mu neodňali klenotů, bylo mu asi k veliké útěše?“

Kř.: „Ty mu mohly ovšem sloužiti k velikému potěšení, kdyby jich jen byl užíval, jak měl. Ale ti, kdo mně vyprávěli tento příběh, pravili mi, že jich po celou zbývající cestu velice málo používal a to pro zármutek, že tak pozbyl svých peněz. Ba dlouho šel, aniž mysle na to, že je má. A když někdy si na ně vzpomněl a začal mít z toho radost, že je má, vzpomínka na žalostnou ztrátu jeho peněz pohltila všecku jeho radost.“

Doufanlivý: „Ubohý muž! Jaký žal musel to mít!“

Kř.: „Ano žal, a to veliký. Zajisté i my bychom tak cítili, kdyby se nám totéž přihodilo, a kdybychom byli oloupeni a zraněni a to na neznámém místě jako on. Je div, že žalem nepuklo mu srdce. Vyprávěli mi, že po celé další cestě jen bolestně a hořce naříkal, vyprávěje všem, kteří ho dohonili, anebo kterých on dohonil na cestě, kde byl oloupen a jak, a kdo ho oloupili, a oč při tom přišel a jak sotva životem vyvázl.“⁷⁾

nezahynou. Pán prosil za ně, aby na dobro nezahynula víra jejich. (Luk. 22, 32.) Mají jí málo, je slabá, ale on třtiny nalomené nedolomí, a lnu kouřícího neuhasí. Hledá víry, a oko jeho ji nalezne, byť byla sebe menší, — protože díla rukou svých neopustí. a víra je dílo a dar jeho.

⁷⁾ Mnozí, kteří nemají žádné víry, omlouvají se, že mají víru malou, ale tak jen zastírají svou nevěru. Ti pak, kteří mají víru slabou, vědí, jak byli oloupeni a naříkají nad ztrátami svými

Doufanlivý: „Není-li divu, že ho nouze nepřiměla, aby prodal nebo zastavil některé ze svých klenotů, aby si trochu tím na cestě přilepšil?“

Kř.: „Což jsi bez rozumu? Zač by mohl zastaviti je? Anebo komu prodati? V celé té krajině, kde byl oloupen, nemají klenoty jeho žádné ceny, aniž potřeboval takového potěšení, jehož by se mu mohlo tam dostat. Mimo to věděl dobře, že by bez nich u brány Nebeského Města byl odříznut od dědictví tam chystaného, a to že by bylo tisíckrát horší než býti přepadenu a oloupenu od desíti tisíců zlodějů.“

Doufanlivý: „Proč jsi, bratře, tak přísný? Ezau prodal své prvorozenství za čočovici. (Žid. 12, 16.), a to prvorozenství bylo jeho největší klenot. Když on tak mohl jednati, proč ne Maléviry?“

Kř.: „Ezau ovšem prodal své prvorozenství, a mnozí to činí podobně připravující se tak o největší požehnání, jako onen. Ale Ezau se od Maléviry různí,

Tesklí nad tím, že světlo obličejů Božího jim nesvítí bývalou jasností, že jejich modlitby nemají těch smělych perutí, ani jejich svědectví té pravé moci. Je to politování hodné, že tak nedostatek trpí, kdežto Pán Ježíš přišel, abychom život měli a hojně měli (Jan 10, 10.). Ó vy malé víry! vám není potřebí v tom vašem zármutku trvati, vaše víra má zaslíbení, a Pán miluje vás tak jako ty, kteří mají velikou víru. Jako oni i vy máte velikého Pána, který velice o vás stojí. Podepřete se o jeho všemohoucí rámě, které vás veleslavně převede.

také jejich stav je rozdílný. Ezauovo prvorozenství bylo obrazné, klenoty Malévíry nikoliv. Ezauův bůh bylo jeho břicho, nikoliv však Malévíry. Ezau viděl svoji potřebu v žádosti těla, Malévíry nikoli. Mimo to Ezau neviděl dále, než bylo ukojení žádosti tělesné. „K smrti se přibližuji, k čemu mi prvorozenství!“ řekl. (1. Mojž. 25, 32.) Ale Malévíry, ač už to bylo jeho losem,⁸⁾ že měl malou víru, byl tímto stupněm víry zachován od tohoto takového poblouzení, a bylo mu jasné, že cena jeho klenotů je větší, než aby prodány býti mohly jako Ezauovo prvorozenství. Nikde se nedočítáš, že by Ezau měl víru, i sebe menší, a tak není divu, že člověk, v němž jen tělo vládne (jako u člověka, v němž není víry, aby odpírala), prodá své prvorozenství, i duši i vše a to ďáblu. Podobáš se zajisté divoké oslici, již nelze překazit. Hltá podle libosti duše své vítr, když se jí příčina dá. (Jer. 2, 24.) Ale Malévíry byl jiné mysli. Jeho srdce se neslo k věcem Božím. Živil se

⁸⁾ Jsou stupně víry. Ty pak si žádej víry veliké. Ale jestli stále musíš naříkati na malou víru, těš se a děkuj i za tento stupeň víry. I tato víra, je-li to víra Boží, je spasitelná a je dar Boží skrze Ducha svatého. Ostatně ukazuje Pán, co může i víra taková, jako je zrna hořčičné (Mat. 17, 20.) Je živá, protože je to víra Boží, (Marek 10, 22.—24) a proto zroste a bude jako strom. Pamatuj, pravá víra je schopna zrostu, proč bys tedy neměl rozmáhati se v ní?

věcmi duchovními a svrchními.⁹⁾ K čemu by tedy člověk takového smýšlení prodával své klenoty, (kdyby někdo je kupoval), aby srdce své plnil marnostmi? Dá člověk halěř za seno, aby jím naplnil břicho své? Přemluvíš hrdličku, aby se živila mrchami jako vrána? Ačkoli nevěřící mohou za tělesné žádosti zastaviti, upsati nebo prodati vše, co mají, ba i sebe, věřící však majíce spasitelnou víru, i kdyby jí měli m á l o, nemohou ¹⁰⁾ V tom jsi byl, bratře, na omylu.“

Doufanlivý: „Uznávám to, ale tvá přísná výtka by mne byla pomalu popudila.“

Kř.: „Proč pak? Přirovnal jsem tě k čilým ptácatům, která se skořepinou ještě na hlavě, skákají po neschůdných

⁹⁾ I to nejslabší dítě Boží je dítětem a je živo Pánem Ježíšem Kristem (Jan 6, 50. 56.) „Jakož mne poslal ten živý Otec, a já živ jsem skrze Otce, tak kdož jí mne, i on živ bude skrze mne.“ Nic se neboj, slabé dítě Boží. Tvůj Pán je živ, i ty živo máš býti na věky. On je tvůj dobrý pastýř, jenž pase stádo své, do náručí svého shromažďuje jehňátka a v klíně svém je nese, březí pak poznenáhlu vede. (Iz. 40, 11.) I ty nejmenší a nejslabší chová v své péči, ba v své péči nejněžnější.

¹⁰⁾ Nemohou! Ó blahoslavený stav věřícího, i když sláb a v mnohém stýskání jde cestou svou. Jeho směr vždy jde vzhůru. Kam jdeš ty? Máš spasitelnou víru? Máš-li ji, byť bylo jí sebe méně, víš, že mnohem dražší jest nežli zlato, kteréž hyne, avšak se v ohni zkušuje (1. Petr. 1, 7.), a že nic na tom světě není, co by ji nahraditi mohlo.

cestách.¹¹⁾ Než, přejdděmeto. Jen rozjímej o tom, a brzo bude mezi námi úplná shoda.“

Doufanlivý: „Myslím, Křestane, že oni tři lotři jsou jen společností zbabělců, jinak by neutekli slyšice po silnici kročeje. Proč se Malévíry trochu nevzmužil? Myslím, že měl se pustit dříve v zápas a podlehnout teprve, když nebylo jiné pomoci.“

Kř.: „Že to jsou zbabělci, už mnozí říkali, ale málo kteří je takto v dobách pokušení shledali. Srdnatosti Malévíry neměl. Vidím, že ty být na jeho místě, chtěl bys se vzdáti až po zápasu. Myslím však, že bys, ač tak mnoho se ceníš, na jiné myšlénky přišel, kdyby teď tě potkali. Uvaž, že ač jsou jen lupiči lidi na cestě přepadávající, slouží králi bezedné propasti, jehož hlas je jako řvání lva. (1. Petr. 5, 8.) I já jsem měl s nimi co dělat jako Malévíry, a byla to hrozná věc. Přepadli mne ti tři lotři, a protože jsem jako křesťan vzdoroval, dali jen znamení, a už tu byl jejich pán, a nedal bych za to nic, že bych byl o život přišel, kdy bych nebýval po vůli Boží oblečen vyzkušenu zbrojí. A ač jsem byl tak ozbrojen, byl mi zmužilý boj nesnadný. A tak nikdo, kdo nezkusil, nemůže vě-

¹¹⁾ Zkušení vědí více. Dejme se poučiti od těch, kteří jsou vyučeni od Ducha svatého.

děti, co se v boji tom všechno přihodí.“¹²⁾

Doufanlivý: „Ale jak vidíš, utíkali domnívajíce se, že tudy jde onen Milostiplný“

Kř.: „Máš pravdu. Často utekli i oni i jejich pán, když se jen Milostiplný objevil. A není divu, neboť je králův bojovník. Všichni poddaní královi nejsou jeho bojovníci, aniž mohou se prokázatí válečnými činy takovými jako on. Zdali kdo očekává od malého dítěte, že se tak bude s Goliášem potýkati jako David?¹³⁾ Ani nepřikládáme střízlikovi síly vola. Někteří jsou silní, někteří slabí; jedni mají velikou víru, druzí malou. Malévíry byl však ze slabých, a proto tak brzo podlehl.“

¹²⁾ Často soudíváme jiné, že by se měli tak a jinak chovati v dobách pokušení, ale když tatáž pokušení na nás přicházejí, klesáme nechovajíce se dle rady, již jsme tak bohatě udělovali jiným. A proto buďme milosrdni, abychom milosrdenství došli. Ponižujme se přede Pánem a vroucně modlívejme se: Neuvoď nás v pokušení, ale zbav nás zlého.

¹³⁾ Jsi-li sláb, Pán neukládá ti víc, než k čemu ti sílu dá. Jdi v této své síle, již máš ode Pána. Posílá-li tě do boje, vystrojil tě k boji. Žádej pak býti Milostiplným, jako byli ti udatní bojovníci Boží, o nichž píše apoštol k Židům v 11. kap., kteří věrou vítězili v dobách přenesnadných. I za našich dob nahromadilo se mnoho nesnadností, svět proniká vše, hřích a světská mysl vzali na sebe tvárnost světlou, pokušení mnoho, svět se stal rafinovaným, — a reků víry málo. Ó bych já byl jedním z nich, já i ty!

Doufanlivý: Přál bych těm zlodějům, aby na ně byl Milostiplný trhl.“

Kř.: „Kdyby to on býval, i on by byl měl plné ruce práce. Musím ti pověditi, že ač Milostiplný umí znamenitě se zbrani zacházeti, a také své protivníky umí skrotiti, dokud je od sebe v náležitě vzdálenosti dovede udržeti, těžko od pádu se zachová, vnikne-li Bázlivý a Nedůvěřivý v něj. A když tak člověk leží, co svede? Kdo se do obličeje Milostiplného zadívá, uvidí tam jizvy a modřiny, které s důstatek dokazují pravdy toho, co pravím. Ba, slyšel jsem, že jednou jsa v bitvě řekl: „I o životě jsme pochybili“ (2. Kor. 1, 8.) Jak tito lotři a jich tovaryši Davida kulání, kvílení a vzdychání přiměli! Ba, i Hemana a Ezechiáše, kteří svého času hejtmané vojska byli, přepadli, a ti museli se míti velice na pozoru, aby jim odolali, když na ně byli udeřili. A přes to je hodně pocuchali. Petr jednou šel, zkusit svou sílu. Ale ač někteří o něm pravi, že by knížetem apoštolů byl, tak s ním zacházeli, že na konec bál se pouhé děvečky. Mimo to král jejich slyší, kdykoli na něj zahvízdají, tak že když jim je nejhůře, přichází jim pomoci. O něm pak je řečeno: „Meč stihající jej neostojí, ani kopí, šíp i pancíř. Pokládá železo za plevy, ocel za dřevo shnilé. Nezahání ho střela, v stéblo obrací se jemu kamení prakové. Za stéblo počítá střelbu a posmívá se šermování kopím.“ (Job 41, 17—20.) Co v tom případě svede člověk?

Ovšem, kdyby vždycky mohl člověk sednouti na kůň Joba, a dovedl by jezdit na něm maje k tomu odvahu, mohl by dokázati znamenitých věcí. Neboť toho nezastrašíš jako kobytku. Frkání chřípí jeho strašlivé jest. Kopá důl a plesá v síle své vycházeje vstříc i zbroji. Směje se strachu, aniž se leká, aniž ustupuje zpátkem před ostrostí meče, ač i toul na něm chřestí, a blyští se dřevce a kopí. S hřmotem a s hněvem kopá zemi, aniž pokojně stojí k zvuku trouby. Anobrž k zvuku trouby řehce, a zdaleka cítí boj, hluk knížat a prozpěvování. (Job 39, 20–25.) Avšak co svedeme my takoví pěší, jako jsme ty i já? Nikdy nežádejme setkati se s nepřítelem, aniž se kasejme, že bychom lépe se zachovali slyšíce, že jiní oloupeni byli. Nepovyšujme se myslíce na svou zmužilost, neboť takovým nejhůře se povede, když budou zkoušeni. Toho na doklad viz Petra, o němž jsem se prvé zmínil. Jak se ten chlubil! On prý by se byl mnohem lépe zachoval v boji a o Mistra se zastal než všichni lidé. Ale kdo byl více oloupen a zbit od těchto lotrů než on? Slyšíme-li tedy, že na cestě královské dějí se takovéto loupeže, sluší nám především odít se v zbroj a vzít s sebou štít; nedostatkem tohoto zajisté děje se, že ten, kdo proti Leviátanovi jde, jeho nezažene. Neboť nemáme-li štítu, nikterak se nás báti nebude. Proto řekl ten, který byl zkušěn: „A zvláště pak vezmouce štít víry, kterýmž byste

mohli všechny šípy ohnivé nešlechtníka toho uhasiti.“ (Ef. 6, 16.) Je pak také dobře žádati krále za průvod, ba aby On sám ráčil jíti s námi. To bylo útěchou Davidovou, když se mu dostalo jíti přes údolí stínu smrti. (Ž. 23, 4.). Mojžíš též raději by byl umřel tam, kde stál, než aby byl šel toliko jeden krok bez Boha (2. Mojž. 33, 15.). Můj milý bratře! Půjde-li On s námi, netřeba se báti nám i desíti tisíců takových nepřátel povstávajících proti nám. (Ž. 3, 7.)¹⁴⁾ Ale bez něho sebe statnější pomocníci mezi zbitými klesnou. (Iz. 10, 4.) Já pak, ač jsem byl v tuhé pūtce a zůstal jsem (skrže dobrotivost Boží, která je to nejlepší) na živu, nemohu se chlubití svou udatností. Budu rád, když se nikdy už s takovou rotou nesejdu; neboť obávám se, že nejsme ještě dosud mimo všeliké nebezpečí.¹⁵⁾ Když pak

¹⁴⁾ S ním — bez něho. Co zvolíš? S ním vítězství, bez něho pád a zahynutí. Nechtějme bez něho býti ani na okamžik. A přec mnozí vyznavači jdou tam, kde Pána s nimi není. Jednou procitnou a zhrozí se, až Pán řekne jim: Neznám vás, když volati budou k němu v úzkosti své. Teď lhostejně šli bez Boha — a přec chtěli se také počítati mezi Boží lid. Chodili do divadla, k tanci, do společnosti světské — a přec se také chtěli jmenovati křesťany. My pak bojme se, kdykoli i jen na okamžik zakryta je tvář Boží před námi.

¹⁵⁾ Dokud jsi v těle, neskládej rukou v klín, neodkládej štítu víry — neboť nebezpečí ještě neminulo, abys nebyl oloupen o radost ze spasení. — Bunyan zvláště dlouze a široce popisuje

mě dosud ani lev ani medvěd nesežrali, doufám, že Bůh zachová mne od nejbližšího neobřezance Filistínského.“

Křestan pak prozpěvoval:

Ó malé víry! Jak jsi zloupen byl!
To pamatuj, kdo nebeský máš cíl
a více víry žádej, bys byl vítězem
a rekem víry v boji dobrém svém.
Však maje víru mocně zvítězíš;
že bez ní zle ti, ze zkušeni víš.

4. Tak šli dále a Nevědomý je následoval, až přišli k místu, kde jiná cesta odbočovala, která se jim zdála právě tak přímou, jako cesta, po které až dosud šli. I byli na rozpacích, po které by se měli pustiti. Tak stáli a uvažovali. A když tak přemýšleli o cestě té,¹⁶⁾ ejhle, muž přistoupil k nim pleti černé, ale oděný ve velmi světlé roucho a tázal se, proč tak

člověka, který pro malou víru tak smutně cestou svou kráčí, aby čtenáře varoval, aby svévolně v boj se nepouštěl s nepřátely, kteří by ho oloupili o radost ze spasení. Znam jednoho poutníka sionského, který všetečně všecko četl, co mu přišlo do ruky ať se strany pověry ať se strany nevěry. Chtěl všeho zkusit, a výsledek je ten, že životem svým se jen vleče s mnohým vzdycháním. Kam tě Pán neposílá, všetečně nechod. Mnozí pak všetečností svou vedeni přišli o vše.

¹⁶⁾ Ještě na rozpacích? Je vidět, že je nám třeba stále bdíti, abychom nesešli na scestí nějaké. A které scestí až na konec poutníka svádí neustále? Cesta vlastní spravedlnosti. O Knoxovi čteme, že leže na smrtelném loži velice jal se vzdychati. Na otázku, proč tak vzdychá, odpověděl, že satan

stojí? Odpověděli, že putují k nebeskému městu, ale nevědí, kterou by z obou cest se měli dáti.

„Poděte se mnou“, pravil muž, „i já tam také jdu.“

Tak ho následovali po cestě, která však brzy vústila do silnice pomalu se zatáčející, a odvádějící je od města, do něhož přijítí chtěli, tak že za nedlouho byly tváři jejich od něho odvráceny; ale přece muže následovali. Ponenáhlu, dříve než se nadáli, zavedl je do sítě, ve které se tak zapletli, že nevěděli, co činiti; a tu spadlo světlé roucho s černého muže. I poznali, kde jsou. Avšak nemohouce si pomoci sami, leželi a naříkali nějakou dobu.

Tu pravil Křesťan svému druhu: „Nyní vidím svou chybu. Zdali nás Pastýři nevarovali před pochlebníky? Tak jsme zakusili dnešního dne, co praví moudrý muž: Člověk, kterýž pochlebuje příteli svému, rozprostírá síť před nohama jeho.“ (Přís. 29, 5.)

Doufanlivý: „Dali nám také i popis cesty, abychom snadněji ji našli; ale

ho sváděl k nevěře ukazuje mu hřích, ale že zahnal ho poukazuje mu na krev Syna Božího. Ale satan se vrátil, a jal se ho svádět aby důvěřoval vlastní spravedlnosti a že mnoho vykonal, čím se chlubití může. A tuhý s ním měl boj, než zvítězil. Ó boj se vlastního sebe cenění, byť i pochlebníci utvrzovali tvou samospravedlnost. Až dokonce zavrž sebe a svou hodnost a lni k tomu jedinému, který jest ti od Boha učiněn spravedlností. „Hospodin spravedlnost naše.“

zapomněli jsme čísti, a tak jsme se nevystříhali cesty zhoubce. David byl moudřejší nežli my, neboť praví: Ze strany pak skutků lidských, já podle slova rtů tvých vystříhal jsem se stezky zhoubce. (Ž. 17, 4.)“

Tak leželi v síti a naříkali. Konečně spatřili, kterak se k nim blíží muž ve skvělé záři mající v ruce své důtky. Když přišel k místu, kde byli, tázal se jich, odkud přicházejí a co tu činí. Vyprávěli mu, že jsou ubozí poutníci putující k Sionu, ale že byli s cesty své svedeni černým mužem oděným v bílé roucho, který je vyzval, aby ho následovali, poněvadž jde tamtéž.

Tu pravil muž s důtkami: „Muž ten jest pochlebník, falešný apoštol, který se proměnil v anděla světlosti.“ (Přís. 29, 5; Dan. 11, 32; 2. Kor. 11, 13. 14.) I roztrhal síť a muže osvobodil, a vyzval: „Poďte za mnou, abych vás uvedl opět na vaši cestu.“ I uvedl je na cestu, kterou byli opustili následovavše pochlebníka. Potom se tázal: „Kde jste spali minulé noci?“ Odpověděli: „U Pastýřů na Horách Líbezných.“

I tázal se dále, zdali jim Pastýři nedali písemného poučení o cestě. Odpověděli: „Ano“.

„Když jste přišli na rozcestí,“ pravil, „zastavili jste se a četli jste v popisu?“ Odpověděli: „Nikoli“. I tázal se opět: „Proč“? Odvětili, že zapomněli. Tázal se dále, nevystříhali-li jich Pastýři před po-

chlebníky? Odpověděli: „Ano, ale nepomysleli jsme, že by muž tak pěkně mluvící byl pochlebíkem.“ (Řím. 16, 18.)

Potom viděl jsem ve svém snu, kterak jim kázal, aby se položili; a když to učinili, citelně je zmrskal, aby je vyučil cestě, po níž jim choditi jest. (5. Mojž. 15, 2.) Mrskaje je, pravil: „Kteréžkoli miluji, kárám a tresci; rozhorliž se tedy a čiň pokání.“ (Zjev. 3, 19; 2. Paral. 6, 26. 27.) Když je dostatečně ztrestal, kázal jim, aby v cestě své pokračovali, a pilně dbali pokynů, jež jim dali Pastýři. I děkovali mu za veškeru laskavost a jdouce pomalu cestou pravou, zpívali:

Ó dejte varovat se, kteří tudy jdete,
sic v síti pochlebíka sebe zapletete.
Kdo nedbá rad a na ně zapomíná.
zda s cesty nesvede ho hřích a vina?
My sice opět cestu našli pravou,
neb sešli jsme se s věrnou naší Hlavou,
ač bez bolestí nebyl návrat na ni,
neb bolestně jsme byli potrestáni.¹⁷⁾

5. Po chvíli zpozorovali v dálce muže, který se k nim po cestě blížil. I pravil Křesťan druhu svému: „Ejhle, blíží se k nám muž, jehož tvář jest od Siona odvrácena.“

Doufanlivý: „Vidím ho; buďme na stráži, aby se také neukázal býti pochleb-

¹⁷⁾ Viz dobrotivost Boží! On ve své milosti a lásce vyprostuje zavedené poutníky ze sítě pýchy a samolibosti, ale nebývá to bez bolesti. Duch svatý kárá a usvědčuje z hříchu. Uvěříš-li pochlebíku, nemůže tě Pán nechat bez kárání . . .

nikem.“ Muž kráčel blíž a blíže a konečně se s nimi setkal. Jméno jeho bylo Bezbožec čili Atheista. Ten tázal se, kam jdou.

Kř.: „Putujeme k hoře Sionu.“

Bezbožec se dal do nesmírného smíchu.

Kř.: „Jak si máme vyložití váš smích?“

Bezbožec: „Směji se, vida, jak nevědomí jste lidé, podnikající tak obtížnou cestu, za niž jiné odměny se vám nedostane, než námaha a strast s putováním spojená.“

Kř.: „Proč pak, člověče? Myslíte snad, že nebudeme přijati?“

Bezbožec: „Přijati?! Není nikde takového místa na celém světě, o jakém vy sníte.“¹⁸⁾

Kř.: „Ale jest v světě budoucím.“

Bezbožec: „Když jsem byl doma ve vlasti své, slyšel jsem totéž, co vy nyní tvrdíte. I šel jsem a hledám města toho celých dvacet let; ale dosud jsem nenašel ničeho více, nežli když jsem vyšel z domova.“ (Jer. 17, 15. 22, 12; Kaz. 10, 15.)

Kř. „My jsme i slyšeli, i věříme, že místo takové naléztí lze.“

¹⁸⁾ Není posmrtného života, není onoho blaha věčného, jehož hledáte! Tak namlouvá satan ústy bezbožných lidí poutníkům. Zdali poslechnou? Co sobě zvolí? Zvolí si opět žádost těla, a to, co tak náhle pomíjí na místě slávy Boží, jíž čekají? Ó nikoli! Jdi, světe, kam chceš, my jdeme k cíli nebeskému. A je takové odpočinutí? Ó zajiště! Ne jen, že věříme slovu svědčícímu o tom, ale máme toho jistotu — protože nám dán jest závdavek: Duch svatý. (1. Jan. 1, 1.-3.)

Bezbožec: „Kdybych nebyl věřil i já, když jsem byl doma, nebyl bych šel tak daleko hledáje města toho. Ale nenašed ho (a byl bych je nalézti musel, kdy by podobné město bylo, neboť jsem zašel dále nežli vy) vracím se, a budu se obveselovati věcmi, které jsem zavrhl v naději toho, čeho není.“

I táže se Křestan Doufanlivého: „Je pravda, co muž tento tvrdí?“

Doufanlivý: „Dej pozor, jest on opět jedním z pochlebníků; a pamatuj, co jsme zkusili, že jsme již jednou uposlechli muže tohoto druhu. Že není hory Sionu? Což jsme s Líbezných Hor neviděli brány města? Není tedy naší povinností kráčet u víře? Poďme raději, aby nás muž s důtkami nezastihl. (2. Kor. 5, 7.) Ty jsi spíše měl mne poučovati slovy, jež ti nyní připomínám: Přestaň, synu můj, poslouchati učení, kteréž od řeči rozumných odvozuje. (Přís. 19, 27.) Radím ti, bratře, neposlouchej ho, a raději budme „věřícími k získání duše.“ (Žid. 10, 39.)

Kř.: „Bratře můj, nedal jsem ti otázky té proto, že bych sám pochyboval o pravdě víry naší, nýbrž, abych tě zkusil, a tak obdržel od tebe ovoce upřímného srdce. O tomto muži vím, že jest oslepen bohem tohoto světa. Nuže, poďme již, vědouce, že věříme pravdě, „a že všeliká lež, není z pravdy.“ (1. Jan. 2, 21.)

Doufanlivý: „Ó, jak se těším z naděje slávy Boží!“ (Řím. 5, 2.)

I odvrátili se od muže toho, jenž směje se jim, odcházel svou cestou.

6. Viděl jsem po tom ve snu svém, že přišli do krajiny jakés, jejížto vzduch činil každého cizince ospalého. Tam cítil Doufanlivý velikou únavu a ospalost. Pročež pravil Křestanovi: „Začínám býti nyní tak ospalý, že sotva oči otevirám; lehněme si a sdřímněme.“

Kř.: „Za žádnou cenu; abychom snad usnuvše, nikdy se již neprobudili.“

Doufanlivý: „Proč, bratře můj? Spánek jest pracujícimu sladký; občerstvíme se, sdřímne-li si.“

Kř.: „Nepamatuješ se, že jeden z Pastýřů nás vystříhal před Okouzlenou půdou?¹⁹⁾ Minil tím, abychom se vystříhali spánku. „Nespěmež tedy, jako jiní, ale bděme a strážliví budme.“ (1. Tess. 5, 6.)

Doufanlivý: „Uznávám, že jsem chybil; a kdybych zde byl sám; byl bych usnul a tak spěchal v nebezpečenství smrti. Vidím, že jest dobré, co pravil muž moudrý: „lépeť jest dvěma, než jednomu.“ (Kaz. 4, 9.) Až dosud byla mi tvá společnost k požehnání, a jistě vezmeš dobrý užitek z práce své.“

¹⁹⁾ Když v životě křesťana jde vše hladce, bez obtíží a pokušení zevních, lehce se ukolíbá v lhostejnost, povrchnost a zevní nábožnost, tak že vnitřní moc uchází. Ustrne lehce na svých zkušenostech a dřímá na tom, co byl zažil. Ó jak nebezpečný to spánek. Jmenovitě starší poutníci zkušeni ať jsou na strážci před takovouto ospalostí. Až na hoře si odpočineš, tedy ku předu!

7. Kř. „Nuže, abychom zahnali ospalost, dokud budeme kráčetí touto končinou, rozprávějme něco užitečného.“

„Ze srdce rád,“ řekl Doufanlivý.

Kř.: „Kde máme začít?“

Doufanlivý: „Kde Bůh s námi začal. Ale, prosím, začni ty.“

Kř.: „Nejprvé ti zazpívám:

Jsi-li znaven, k spaní sváděn,
jdi tam poslouchat,
kde si bratří vyprávějí,
jak je Bůh měl rád.
V obcování svatých mdloba,
mizí s dřímotou.
ať se peklo na to hněvá —
čile svatí jdou.“²⁰⁾

Potom pravil: „Položím ti otázku: Jak se stalo, že v tobě vznikla myšlenka, abys činil, co nyní činiš?“

Doufanlivý: „Míniš tím, jak jsem nejprvé začal hledat blaha duše své?“

Kř.: „Ano, to jsem měl na mysli.“

Doufanlivý: „Dlouho jsem obliboval věci, jež lze zřítí a koupiti u nás na trhu, věci to, které by mne byly už dávno stáhly v záhubu a zahynutí, kdybych ještě na dále při nich byl setrval, jak věřím.“

Kř.: „A jaké to byly věci?“

Doufanlivý: „Byli to veškeří pokladové světa a jeho bohatství. Také jsem obliboval velice hádky, obžerství a opilství,

²⁰⁾ Znamka ospalosti je, kde ústa nejsou plná oslavování Boží lásky, ale plná věcí světských, povrchních a kde obcování svatých se podceňuje.

klení, lhaní, nečistotu, i znesvěcování dne Páně, a tomu podobné vše, co ničí duši. Ale na konec slyše a uvažuje božské věci, jak jsem je byl slyšel od tebe a od milovaného Věrného, který pro svou víru a bohulibý život svůj strpěl v městě Marnosti smrt, shledal jsem, že konec zajisté těch věcí je smrt (Řím. 6, 21.), a že pro takové věci přichází hněv Boží na syny nepoddané.“ (Ef. 5, 6.).

Kř.: „A byl jsi ihned přemožen, takto jsa usvědčován?“

Doufanlivý: „Nikoliv! Nechtěl jsem hned poznati ohavnosti hřícha, ani odsouzení, jež následuje, nýbrž snažil jsem se zavíratí oči své naproti světlu slova, které mne začínalo bouřiti.“

Kř.: „Ale proč jsi se zachoval takto při prvním působení Ducha svatého v tobě?“

Doufanlivý: „Příčiny jsou tyto: Předně jsem byl nevědomý, že to je dílo Boží při mně. Nemyslil jsem, že Bůh obrácení hříšníka začíná tím, že ukáže mu jeho hříchy. ²¹⁾ 2). Hřích byl přes to pořád ještě velice sladký dásním mým, a já

²¹⁾ Dílo Ducha svatého začíná vždy, že ukazuje, jak veliký je hřích a vina, aby mohl ukázati Beránka Božího, který snímá hřích. K jedinkému potěšení v životě i v smrti jde se zármutkem nad hříchem. k svobodě soudem, k ráji peklem. „Hospodin umrtvuje a obživuje, uvodí do pekla i vyvodí.“ 1. Sam. 2, 6. Rci, zda i tebe potkala hořkost nejhořčejší, aby sytiti tě mohl Pán medem sladkosti své?

s kterými jsem ubíjel vzácné chvíle milosti a s nimiž jsem cestou hřícha šel, a jichž přítomnost i konání byly mi žádostivý. 4). Chvíle, v nichž jsem byl usvědčen z hříchů svých, byly pro mne tak nesnesitelné a tak mě v srdci děsily, že jsem až umdlával, nemoha jich snést, jakož i upomínky na ně děsily mne.“

Kř.: „Tak zdá se, že jsi někdy býval zbaven svých úzkostí.“

Doufanlivý: „Ano, tak jest. Ale úzkost se do srdce mého vracela, a tak měl jsem se zase stejně zle, ba co dím, ještě hůře než před tím.“

Kř.: „A co ti připomínalo hříchy tvé opět?“

Doufanlivý: „Bylo toho mnoho. Tak kdykoli jsem potkal toliko jednoho bohabojného člověka; kdykoli jsem slyšel, že někdo čte v bibli; když mne začala hlava boleti; když jsem uslyšel, že někdo ze sousedů onemocněl; kdykoli jsem slyšel zvoniti umíráčkem; když jsem pomyslíl na svou vlastní smrt; když jsem uslyšel, že někdo náhle skončil; ale především když pomyslíl jsem, že brzo přijdu na soud.“

Kř.: „A mohl se's lehkou pak zbaviti pocitu viny hřícha, kdykoli se dostavil na některé z jmenovaných cest?“

Doufanlivý: „Nikoli! Tím hrozněji dolehla tíž hřícha na svědomí mé. A pak pomyslíl-li jsem toliko na to, že se vrátím k hříchu, ač mysl má proti němu se vzpouzela, trpěl jsem mukou dvojitou.“

Kř.: „A co jsi činil dále?“

Doufanlivý: „Myslil jsem, že se musím vynasnažovati, abych polepšil svůj život, neboť jinak, že jistě budu zatracen.“

Kř.: „A snažil jsi se o polepšení?“

Doufanlivý: „Ano. Utíkal jsem ne jen svých hříchů, ale i hříšného tovaryšstva a přiložil jsem srdce své k náboženským povinnostem, jako je modlitba, čtení, pláč nad hříchem, pravdomluvnost naproti bližním. To činil jsem a nad to mnohem více, než abych to všecko vypočítal.“

Kř.: „Měl jsi se pak při tom dobře?“

Doufanlivý: „Ano, na chvíli. Ale na konec úzkost má přikvačila mne celou silou znovu, a to přes všecko úsilí polepšiti se.“

Kř.: „A jak se to mohlo státi, když jsi se přec nyní polepšoval?“

Doufanlivý: „Byly tu různé věci, které mne nepokojily, jmenovitě průpovědi, jako tyto: „Jsme jako nečistý my všickni, a jako roucho ohyzdné všecky spravedlnosti naše.“ (Iz 64, 6.). „Vědouce, že nebývá člověk ospravedlněn ze skutků zákona.“ (Gal. 2, 16.). „Tak i vy, když učiníte všecko, což vám přikázáno, rcete: Služebníci neužiteční jsme.“ (Luk. 17, 10.). A ještě více těmto podobných. I začal jsem rozvažovati: Jsou-li všecky spravedlnosti mé jako roucho skálené; nebude-li ospravedlněn člověk ze skutků zákona; a je-li tomu tak, že učinivše vše, jsme přece neužiteční, je tedy bláhové mysliti, že lze nebedosíci skutky zákona. Mimo to myslil

jsem: Je-li kdo dlužen kupci tisícovku, a potom už třeba platí hotovými, není-li starý dluh vymazán, může kupec pro něj žalovati a dáti dlužníka uvrci do žaláře, dokud by dluhu nezaplatil.“

Kř.: „A jak jsi to o sobě vyložil?“

Doufanlivý: „Uvažoval jsem: Svými hříchy zadlužil jsem se velice Bohu, svým pak polepšením nynějším dluhů svých neplatím. Proto je mi potřebí zastaviti se tiše uprostřed toho polepšování a uvažovati, jak bych zbaven býti mohl zatracení, jež jsem na sebe uvalil svými dřívějšími přestoupeními.“

Kř.: „Dobře jsi uvažoval. Jen, prosím, pokračuj.“

Doufanlivý: „Jiná věc velice rmoutila mne od té chvíle, co jsem se polepšovati začal. Přihlížel-li jsem blíže k tomu nejlepšímu svému jednání, viděl jsem pořád ještě hřích, nový hřích, an se přiměšoval k nejlepšímu skutkům mým, tak že jsem byl nucen usuzovati, že přes všechno dřívější sebe a svých povinností oceňování spáchal jsem při jediné toliko povinnosti hřícha tolik, že stačil na to, abych byl odsouzen do pekla, kdy by i byl můj dřívější život bezvadný býval.“²²⁾

²²⁾ Ó hříchu, jak mocný jsi, jak veliký a jak ošklivý! Do všeho mísí se i do těch skutků nejlepších. Všecko úsilí, i horlení pro Pána a jeho svatost, jak poškrvněno, jak potřísněno. I v poledne u noh tvých dřímá stín. A proto pamatuj, duše moje, že není chvíle, není okamžiku v životě tvém, kdy by ti nebylo třeba milosrdenství Božího, kdy bys mohla odvrátiti se od krve drahé Beránka Božího.

Kř.: „A co jsi tenkráté činil?“

Doufanlivý: „Co činit? Nevěděl jsem, co dělat mám, až jsem se svěřil Věrnému, neboť jsme byli dobří známí.²³⁾ A ten mi řekl, že mne nezachrání ani má ani všeho světa spravedlnost, neobdržím-li spravedlnosti muže, který nikdy hříchu neučinil.“²⁴⁾

Kř.: „A myslil jsi, že má pravdu?“

Doufanlivý: „On mi už byl totéž pověděl, když jsem si zaliboval ve vlastním svém polepšování, ale já jsem ho bláznem jmenoval za jeho námahu, ale nyní, vida svou slabost a nestatečnost a že hřích lepší se na nejlepší mé konání, byl jsem přinucen býti jeho náhledu.“

Kř.: „Ale zdali's poprvé slyše tak mluvíti, mohl si pomyslit, že je k nalezení muž, o němž v pravdě by bylo lze říci, že nikdy hříchu neučinil?“

Doufanlivý: „Musím vyznati, že slova ta zněla mi nejprvé cize, ale po delší rozmluvě s ním byl jsem o tom úplně přesvědčen.“

Kř.: „A tázal jsi se, kdo by ten muž byl, a jak bys mohl býti ospravedlněn od něho?“

²³⁾ Probuzená duše! V tísní své svěř se těm, kteří už se radují, že jim odpuštění jsou hříchové. Ti poradí tobě, co bys činiti měla.

²⁴⁾ Spravedlnost tvá nemá ceny; — zákon svědčí proti tobě. — Chceš mít hříchy odpuštěny? — Hledej milost v každé době. — Skutky dojít nelze nebe; — marně tedy doufáš v sebe. — Ježíš živ, věř, krví svojí — obmývá tě, s Otcem pojí.
(Křest. kanc.)

Doufanlivý: „Ano. I pravil mi, že to je Pán Ježíš, který sedí na pravici Nejvyššího (Žid. 10, 12.). A tak, vece, musíš býti od něho ospravedlněn, jestliže spolehneš na to, co on vykonal za dnů těla svého a vytrpěl, když visel na dřevě. (Řím. 4, 5. Kol. 1, 14. 1. Petr 1, 29.) I tázal jsem se dále, jak by onoho muže spravedlnost měla míti takovou účinnost, aby ospravedlněn byl jí jiný před Bohem. A on pravil mi, že On je mocný Bůh sám a vykonal, co vykonal, a umřel smrtí ne pro sebe sama, nýbrž pro mne, a jeho výkony a zásluha jich má býti mně připočtena, jestliže já v něho uvěřím.“

Kř.: „A co jsi po tom činil?“

Doufanlivý: „Námítky jsem měl proti uvěření v něho mysle, že není ochoten spasiti mne.“

Kř.: „A co ti na to říkal Věrný?“

Doufanlivý: „Vybizel mne, abych šel k němu a že uzřím. (Jan 1, 47.) Namítal jsem, že to opovážlivá smělost. Pravil: Nikoli! neboť jsi pozván. (Mat 11, 28.) I dal mi knihu od Ježíše vydanou, aby mne povzbudil tím směleji k němu přijíti. Řekl mi o knize té, že každá literka i puňktík pevnější jsou v ní než nebe i země (Mat. 5, 18. 24, 35.). I tázal jsem se ho, co činiti mám jda k němu. On pak mi pravil, že musím na svých kolenou s celým srdcem a s celou duší vzývati Otce (Ž. 95, 6. Jer. 29, 12. 13. Dan. 6, 10.), aby mně ho zjevil (Mat. 11, 27.). I tázal jsem se ho, jak mám Otce vzývati. On

pak odpověděl mi řka: Jdi jen, a najdeš ho na trůně milosti, kde po celý rok sedí udíleje milost a odpuštění všechněm, kteří k němu přicházejí (2. Mojž. 25, 22. Žid. 4, 16.). Díím, že nevím, jak mluvit s ním, když přijdu k němu. On pak radil mi, bych říkal asi v ten smysl: „Bože, buď milostiv mně hříšnému (Luk. 18, 13.), a dej mi poznati Ježíše Krista a uvěřiti v něho, neboť nebylo-li by jeho spravedlnosti, aneb neměl-li bych víry v tuto spravedlnost, vidím, že jsem naprosto zavržen. Pane, slyšel jsem, že jsi Bůh milosrdný, a že's dal Syna svého, Ježíše Krista, aby on byl Spasitelem světa, a nad to že's ochoten obléci jím tak bídného hříšníka, jako jsem já v pravdě ubohý hříšník. Pane, teď v tuto chvíli zvelebiž milost svou v spasení duše mé skrze Syna svého, Ježíše Krista. Amen.“

Kř.: „A zachoval jsi se tak, jak ti radil?“

Doufanlivý: „Zachoval a to znovu a znovu!“

Kř.: „A zjevil ti Otec Syna?“

Doufanlivý: „Ne hned, ani po nejprvé, ani po druhé, po třetí, po čtvrté, po páté; ba ani po šesté.“

Kř.: „A co jsi činil po tom?“

Doufanlivý: „Ba nevěděl jsem si už žádné rady.“²⁵⁾

²⁵⁾ Proč váhá Pán vyslyšeti hříšníka ihned? On naučiti ho chce té veliké pravdě: že spasení je z pouhé jeho milosti a že slituje se, nad kýmž se slituje a smiluje se, nad kýmž se smiluje. Dokud jsme úplně nedali se odsouditi, — nemůže zvěstována nám býti milost.

Kř.: „A neměl jsi pokušení zanechat modlitby?“

Doufanlivý: „Ba stokrát, a stokrát předsevzal jsem si, že už se nebudu modlit.“

Kř.: „A proč jsi toho nezanechal?“

Doufanlivý: „Věřil jsem, že je pravda, co bylo mi řečeno, totiž že bez spravedlnosti Kristovy celý svět nedovede spasiti mne, a proto myslil jsem si, ustanu-li, umru, a mám-li umřít, ať umru u trůnu milosti.²⁶⁾ I přišlo mi na mysl slovo; „Jestliže by poprodlilo, posečkej na ně: neboť jistotně dojde, aniž bude meškati.“ (Ab. 2, 3.) A tak trval jsem na modlitbách, až Otec ukázal mi Syna svého.“

Kř.: „A jak ti byl zjeven?“

Doufanlivý: „Neviděl jsem ho tělesnýmá svýma očima, ale očima mysli své. (Ef. 1, 18.) A to se stalo takto: Jednoho

²⁶⁾ Duše zlomená hledá opravdu lékařství. Koho v pravdě probudil Duch svatý, raději by zahynul, než aby milosti nehledal. „Byť mne i zabil, což bych v něho nedoufal?“ To je přesvědčení toho, koho naplňuje strach Boží. Čtenáři, lkáš-li za odpuštění vin svých, a zdá-li se ti, že nebe zavřeno je před tebou, ó volej přec, neustávej, on nakloní se k tobě s milostí svou a dá ti pokoj a svou spravedlnost, bez níž neostál bys před svatým soudem jeho, byť všecko to, co svět má za veliké, bylo přičteno tobě. Kdyby pak zaručovali se za tě lidé nejhodnější na světě, vše marné, neboť žádný bratra svého vykoupiti nemůže, ani Bohu za něj dáti mzdu vyplacení. Jen jediný měl zásluhy, jež přičítá a přivlastňuje věřícímu — a to je Ježíš, Hospodin, spravedlnost naše.

dne byl jsem velmi smuten, snad smutnější než kdykoli před tím v svém životě. Žal ten pocházel odtud, že nabyl jsem nového světla o velikosti a ohavnosti hříchů svých. Nic jinak jsem nemyslel, než že musím na věky zahynouti v pekle. V tom jako bych viděl Pána Ježíše, patřícího na mne dolů s nebe a řkoucího: „Věř v Pána Ježíše Krista a budeš spasen.“ (Sk. 16, 30. 31.) Ale já odpověděl: Pane, jsem veliký, velmi veliký hříšník. On pak dí: „Dosti máš na mé milosti.“ (2. Kor. 12, 9.). I dím: Ale, Pane, co je to věřiti? V tom mi bylo jasné ze slova: „Kdož přichází ke mně, nebude nikoli lačněti, a kdož věří ve mne, nebude žízni nikdy“ (Jan 6, 35), — že věřiti a přijíti je jedno a totéž, a že ten, který šel, totiž který rozběhl se v srdci svém a v tužbách svých po spasení v Kristu, vskutku uvěřil v Krista.²⁷⁾ Oči zalily se mi slzami. I táži se dále: Pane, může býti opravdu tak veliký hříšník přijat u tebe a býti od tebe spasen? I slyšel jsem, an dí: „A toho, kdož ke mně přijde, nikoli nevyvrhu ven“

²⁷⁾ Poněvadž věřiti je něco nebeského, nemůže lidská řeč vyjádřiti jedním slovem hluboký pojem víry. Ale Pán chce vyjítí nám vstříc, a proto vykládá nám, co je to věřiti v něho, různými obrazy, abychom přece alespoň jedním z nich přivedeni byli k víře. Tak jmenovitě v 6. kap. Janově Pán Ježíš ukazuje, co je to víra: přicházet a jít k němu (v. 35. 45.), jísti tělo Syna člověka a pít krev jeho (v. 33. 54), jísti chléb života (58.).

(Jan 6, 37.). Ale, Pane, dím, jak mám přicházeje k tobě, o tobě věřiti, abych správně věřil? A opět slyším hlas: „Kristus Ježíš přišel na svět, aby hříšné spasil“ (1. Tim. 1, 15.). „Konec zajisté zákona jest Kristus k ospravedlnění všelikému věřícímu.“ (Řím. 10, 4.). „Kterýž vydán jest pro hříchy naše a vstal z mrtvých pro ospravedlnění naše.“ (Řím. 4, 25.). „Kterýž zamiloval nás a umyl nás od hříchů našich krví svou.“ (Zjev. 1, 5.). „Je prostředník Boží a lidský.“ (1. Tim. 2, 5.). „A protož dokonale spasiti může ty, kteříž přistupují skrze něho k Bohu, vždycky jsa živ k orodování za ně.“ (Žid. 7, 25.). Z těchto všech průpovědí shledal jsem, že je mi očekávatí spravedlnost od jeho osoby a od jeho krve zadostiučinění za mé hříchy, a že co vykonal, poslušen byv zákona Otcova a podvoluje se jeho trestu, nebylo pro něho, ale pro toho, který přijme to k spasení svému vděčně. I zplésalo radostí srdce mé plné jásání, oči zalily se mi slzami a všecky city mé oplývaly láskou k jménu, lidu a k cestám Ježíše Krista.“²⁸⁾

Kř.: „To bylo v pravdě zjevení Krista tvé duši. Ale pověz mi, jak to působilo na tvého ducha.“

²⁸⁾ Tak se jevila na venek spásitelná milost Ježíše Krista, rozlitá v srdci jeho. Víra skrze lásku dělající. Víra bez skutků je mrtva, totiž není věrou, nýbrž toliko zdáním.

Doufanlivý: „Viděl jsem, že celý svět i s celou svou spravedlností je v zatrazení. Viděl jsem, že Bůh Otec, ač spravedlivý, ospravedlniti může hříšníka, přicházejícího k němu. Velmi jsem se styděl za ohavnosti předešlého svého života a pocit vlastní mé nevědomosti zahanboval mne, neboť nikdy před tím nevznikla v srdci mém myšlénka, která by mi tak byla ukázala krásu Ježíše Krista. Nyní miloval jsem svatý život a toužil jsem konati něco ke cti a slávě jména Pána Ježíše; ba bylo mi tak, že míti tisíc věder krve v žilách svých, všecku bych pro Pána Ježíše rád byl mohl vycediti.“²⁹⁾

²⁹⁾ Vyznavači, tu viz znovuzrozený život z Ducha svatého. Všechno jiné, nové. Řci, jsi ty znovuzrozen? Pominuly-li staré věci a aj, nové všechno učiněno? Skví se ti Ježíš nade vše v kráse svého umučení? Cítíš čím dále tím více svou nehodnost a jeho vznešenou lásku? Opanovává všecko tvé žití touha oslaviti jej? Je vzpruhou života tvého On? Zinzendorf říkával: Ich habe nur eine Passion und das ist ER nur ER. ON, toliko ON! Bratře, sestro, nevidíš žádného než toliko Ježíše? Ježíš jenom! to buď obsahem života našeho.

Kapitola XVIII.

Sloužení k víře Nevědomému, avšak pohříchu marné.

I viděl jsem ve snu svém, že se Doufanlivý ohlédl a uzřel Nevědomého kráčejícího opodál. „Podívej,“ vece ke Křestanu, „jak se za námi onen mladík loudá“.

Kř.: „Vidím ho; nestojí o naši společnost.“

Doufanlivý: „Zajisté nebylo by mu bývalo na škodu, kdyby byl držel krok s námi až sem.“

Kř.: „To je pravda; ale sadil bych se, že on je jiného mínění.“

Doufanlivý: „Myslím též; ale jakkoli, počkejme na něj.“

I čekali, a Křestan volal na něho: „Pod' přece, člověče, proč tak v zadu zůstáváš?“

Nevědomý: „Já rád chodím sám, ba většinou raději než ve společnosti, leč by mi byla příjemna.“

I dí tiše Křestan Doufanlivému: „Neřekl-li jsem, že nedbá o naši společnost? Ale pokusme se o hovor, by nám cesta ušla v této samotě.“ A obrátě se k Nevědomému táže se: „Tak, jak se máš teď? Jak je to nyní mezi duší tvou a Bohem?“

Nevědomý: „Doufám, že dobře; jsem zajisté pln dobrých hnutí, která vnikají v mou mysl těšice mne na mé pouti.“

Kř.: „Jaká dobrá hnutí? Pověz nám, prosím.“

Nevědomý: „Myslím na Boha a na nebe.“

Kř.: „Tak myslí i ďáblové a duše zatracenců.“

Nevědomý: „Ale já mysle na ně žádám si jich.“

Kř.: „Tak činí mnozí, kteří dle všeho nikdy tam nevejdou. Žádá, a nic nemá duše lenivého.“ (Přísl. 13, 4.)

Nevědomý: „Ale já mysle na ně opouštím pro ně všechno.“

Kř.: „O tom pochybuji; neboť opustiti vše je velice nesnadná věc, ba nesnadnější, než mnozí myslí. Ale kterak anebo čím jsi usvědčen, že jsi vše opustil pro Boha a pro nebe?“

Nevědomý: „Srdce mé mi o tom dí.“

Kř.: „Mudrc dí: Kdo doufá v srdce své, blázen jest.“ (Přísl. 28, 26.)

Nevědomý: „To je řečeno o zlém srdci, ale mé srdce je dobré.“

Kř.: „A jak toho dokážeš?“

Nevědomý: „Potěšuje mne nadějí nebe“.

Kř.: „To však může býti lest srdce. Neboť může se srdce člověka těšiti nadějemi věcí, pro něž nemá ještě žádného podkladu doufání.“

Nevědomý: „Ale srdce mé souhlasí

s životem mým, a proto naděje má je dobře doložena.“

Kř.: „Kdo ti pravil, že srdce tvé souhlasí s životem tvým?“

Nevědomý: „Srdce mé.“

Kř.: „Vrána vráně oči nevyklove. Tvé srdce ti to dí! Nesvědčí-li o tom slovo Boží, svědectví jiné nemá ceny.“

Nevědomý: „Či není srdce to dobré, jež dobré myšlenky má? A není-li to život dobrý, který je dle Božích přikázání?“

Kř.: „Ano; to je dobré srdce, které myslí dobře, a to je dobrý život, který je dle Božích přikázání; ale něco jiného je míti to, a něco jiného mysliti, že to mám.“

Nevědomý: „A prosím, jaké myšlenky máte za dobré a jaký život dle přikázání Božích?“

Kř.: „Jsou myšlenky dobré různého druhu, některé týkají se nás, některé Boha, některé Krista a jiné jiných věcí.“

Nevědomý: „A jaké jsou myšlenky dobré týkající se nás?“

Kř.: „Takové, které souhlasí se slovem Božím.“

Nevědomý: „A kdy naše myšlenky, jež máme o sobě, souhlasí se slovem Božím?“

Kř.: „Soudíme-li se tak, jak nás slovo Boží soudí. Abych mluvil jasněji: Slovo Boží mluví o člověku v přirozeném stavu: „Všichni se uchýlili, spolu neužiteční učinění jsou; není, kdo by činil dobré, není

ani jednoho.“ (Řím. 3, 12.) „Všeliké myšlení srdce člověka je zlé po všechen čas.“ (1. Mojž. 6, 5.) „Myšlení srdce lidského zlé jest od mladosti jeho.“ (8, 21.) Máme-li pak takové myšlenky o sobě, — cítíte to — jsou myšlenky naše o nás dobré, protože jsou dle slova Božího.“

Nevědomý: „Tomu nikdy neuvěřím, že by srdce mé bylo tak špatné.“

Kř.: „Proto jsi nikdy neměl dobré myšlenky v svém životě o sobě. Ale dovol, abych pokračoval. Jak slovo Boží vynáší soud o srdci našem, tak také soudí naše cesty; jestli pak myšlenky naše o srdci a o cestách našich souhlasí se soudem, jež o obou vynáší slovo Boží, jsou dobré, protože s ním souhlasí.“

Nevědomý: „Vyložte své mínění.“

Kř.: „Slovo Boží dí, že cesty člověka jsou cesty křivé (Ž. 125, 5. Přísl. 2, 15), nikoliv dobré, nýbrž křivolaké. Práví, že cesty pokoje nepoznali. (Řím. 3, 17.) Myslí-li tak kdo o cestách svých, a cítí-li tak a s ponížeností srdce tak smýšlí-li, má dobré smýšlení o cestách svých vlastních, poněvadž myšlenky jeho nyní souhlasí s úsudkem slova Božího.“¹⁾

Nevědomý: „Které jsou myšlenky dobré o Bohu?“

¹⁾ „Má spravedlnost nebyla lepší pro lepší náladu srdce, ani horší, byla-li nálada srdce horší; neboť spravedlností mou byl Ježíš Kristus, včera i dnes, tentýž i na věky.“ Blahoslavený, kdo pokoj svůj založil na tom, jenž se nemění.

Kř.: „Jako jsem řekl o myšlénkách týkajících se nás samých, totéž platí o myšlénkách našich o Bohu. Jsou dobré, souhlasí-li s tím, co o něm slovo jeho praví, myslíme-li o jeho podstatě a jeho vlastnostech tak, jak jeho slovo učí, o čemž nelze mi široce nyní vykládati. Ale mám-li mluvit o něm ve vztahu k nám, správně smýšlíme o Bohu, myslíme-li na to, že nás lépe zná než my sebe, že vidí v nás hřích i tenkrát, když my žádného v sobě nevidíme, že zná naše nejvnitřnější myšlenky, a že srdce naše se všemi jeho hlubinami je vždy jako otevřená kniha před očima jeho, a že všechna spravedlnost naše je chřipím jeho smradem, a že nemůže tudíž snést nás, vidí-li nás postavovat se před něho spoléhajících v skutky jakékoli naše, byť byly našimi nejlepšími.“²⁾

Nevědomý: „Co pak myslíte, že jsem tak nerozumný, abych si myslil, že Bůh nevidí dále než já? anebo, že bych se před Bohem spolehnouti směl na své nejlepší činy?“

Kř.: „Jak to? Jak smýšlíš v této věci?“

²⁾ Snesl-li Pán Farizea předstupujícího před něj s chvalořečí skutků svých? Nikoli. Neodešel ospravedlněn jsa. Tak i ty, pokud budeš mít se čím chlubit v sobě, nebudeš moci ostáti. Jen žíznivý je pozván k vodám, hladový k chlebu života, chudý k bohatství, nahý k rouchu spravedlnosti, odsouzený, zatracený vinník k milosti.

Nevědomý: „Zkrátka, myslím, že musím věriti v Krista k svému ospravedlnění.“

Kř.: „Jak že! Ty že myslíš, že musíš věriti v Krista, nevída, že ho potřebuješ? Nevidíš ani vrozených ani skutečných křehkostí svých, ale máš takové o sobě a o svých skutcích mínění, že se skutečně tak chováš jako ten, jenž nikdy neviděl potřeby, aby tě Kristova osobní spravedlnost ospravedlnila před Bohem. Jak tedy smíš říci, že věříš v Krista?“

Nevědomý: „Přes to věřím v něho dostatečně.“

Kř.: „Jak věříš?“

Nevědomý: „Věřím, že Kristus za hříšníky umřel; a že já budu ospravedlněn před Bohem od kletby tím, že milostivě přijme moji poslušnost zákona jeho. Anebo tak, že Kristus náboženské mé povinnosti Otci svému skrze zásluhy své příjemné učiní. A tak budu ospravedlněn.“³⁾

Kř.: „Nech ať odpovím na toto vyznání tvé víry:

1. Ty věříš věrou smyšlenou; neboť o této víře nedočítáme se v Slově.

³⁾ Čtenáři, nepozoruješ, že nevědomec pije ze studnice otrávené? A tento blud se velice zhusta rozešel. Mnozí, přemnozí věří, že Kristus umřel, aby oni svými skutky a svou poslušností zákona zjednali si nebe. Kristus není jejich spravedlností sám, nýbrž po případě jejich spravedlnosti doplnitel. Tak římská církev. Tak také sobotníci, či adventisté spasení závislé činí na zákoně a sobotě a ne jedině na milosti Boží. Ale zbavili se Krista, kteříkoli v zákoně ospravedlnění hledají a vypadli z milosti.

2. Věříš věrou falešnou, poněvadž ospravedlnění od osobní spravedlnosti Kristovy odděluješ a přičítáš je své vlastní spravedlnosti.

3. Tato víra nečiní Krista ospravedlňovatelem tvé osoby, nýbrž tvých skutků, a tvé osoby pro tvé skutky, a to je blud.⁴⁾

4. Proto tato víra klame, ba nechá tě pod hněvem v den soudu Boha Všemohoucího. Pravá víra vede duši, která cítí své odsouzení skrze zákon, k tomu, aby hledala útočiště v Kristově spravedlnosti, kterážto spravedlnost není skutek milosti, jímž by tvou poslušnost příjemnou Bohu na ospravedlnění učinil, nýbrž je to jeho osobní poslušnost zákona, již on konal a trpěl to, co od nás požadováno bylo. Tuto pak spravedlnost přijímá víra. Tou duše přikrytá a jí jako bez poskvrny před Bohem postavená je přijata i zbavena odsouzení.“

Nevědomý: „Co že! Vy byste chtěl, abychom spoléhali toliko na to, co Kristus učinil sám a sám bez nás? Takovéto pojmání by povolilo uzdu žádostem našim, tak že bychom pak mohli žítí, jak bychom chtěli. Neboť co na tom, jak budeme žítí, můžeme-li

⁴⁾ Ospravedlněn bývá člověk toliko věrou bez skutků zákona. Ne tím, že následuješ Krista, dojdeš ospravedlnění, nýbrž věře v něho jsi ospravedlněn, a budeš ho s radostí následovati.

býti ospravedlnění Kristovou osobní spravedlností ode všeho, věříme-li toliko?“⁵⁾

Kř.: „Nevědomý je tvé jméno, a vskutku také nevědomý jsi. Tvá odpověď toho potvrzuje, co dím. Nevíš, co ospravedlňující spravedlnost jest, a zrovna tak nevíš, jak věrou skrze ni zachovati duši svou od přetěžkého hněvu Božího. Ba, nic nevíš o pravém působení ospravedlňující víry v tuto spravedlnost Kristovu, že srdce podmaňuje a získává Bohu v Kristu, tak aby mílovalo jeho slovo, cesty i lid, a ne jak si ve své nevědomosti představuješ.“

Doufanlivý: „Otaž se ho, zda-li mu byl Kristus zjeven s nebe.“⁶⁾

Nevědomý: „Vám se jedná o zjevení? Vidím, že vy oba i všichni vy, kteří takto mluvíte, mluvíte jen, co je výronem vašich zmatených mozků.“

⁵⁾ To je obvyklá námitka těch, kteří v svých skutcích ospravedlnění hledají, ač by věděti mohli, že právě tam, kde Kristova spravedlnost je jediné útočiště hříšníka, kde hříšník chápe se toliko krve Kristovy na své obmytí, a kde toliko věrou života dochází, praktický život je čistší a občanské i církevní poměry spořádanější.

⁶⁾ Byl i tobě Kristus zjeven? To se ovšem světu zdá býti přemrštěností a preludem chorobné obrazotvornosti, věřícímu však je sladkou skutečností, realitou nad vše pochybování povznesenou. To bylo jistotou u Pavla, že se Bohu zalíbilo zjevití Syna svého jemu (Gal. 1, 15, 16: „mně“, řecky „ve mně“), to patří k pravdám nepopíratelným vnitřního života a vnitřní zkušenosti každého věřícího. Rci, zda-li i tobě zjeven jest?

Doufanlivý: „Jen pomalu, člověče! Kristus je tak skryt v Bohu před všelikým tělesným chápáním, že nemůže od nikoho býti spasitelně poznán, leč by jej Bůh Otec zjevil“ (Mat. 11, 27.)

Nevědomý: „To je vaše víra, nikoli moje. Ale nepochybuj, že má je tak dobrá jako vaše, ač nenosím v hlavě své tolik fantasií jako vy.“

Kř: „Dovol, ať dím jedním slovem na rozloučenou toto: neměl bys tak lehkotvážně mluvit o této věci; neboť to pevně tvrdím, jak už můj milý tovaryš učinil, že nikdo nemůže poznati Ježíše Krista, leč by mu Otec zjevil. (Mat. 11, 27.). Ba i víra, již by duše uchvátila Krista, je-li pravá, musela býti způsobena nesmírnou velikostí mocnosti síly jeho. (Ef. 1, 18, 19. 1. Kor. 12, 3.) O působení pak té víry, ubohý Nevědomý, jsi v naprosté nevědomosti. Probuď se tedy a viz svou bídu a utec se k Pánu Ježíši, a jeho spravedlnosti, která jest spravedlnost Boží, neboť on sám je Bůh, a budeš vysvobozen od zatracení.“

Nevědomý: „Jdete tak rychle, že nepostačím vám. Jděte tedy napřed. Já zůstatí musím trochu pozadu.“⁷⁾

⁷⁾ Nevědomý vyznavač nemůže stačiti poutníku Duchem svatým osvícenému. Rozdělí se na konec, neboť nelze srovnati vlastní spravedlnosti se spravedlností Boží, skutkařství s milostí, dílo Ducha se srdcem v sebe spoléhajícím.

Oni pak pravili:

„Chceš ještě zhrdnout slovem laskavým
a lnouti déle k cestám svým zlým?
Ó Nevědomče, opusť cestu svou
a poslechni těch, jenž tě vlídně zvou,
bys hledal toho, jenž vše dokonal,
a rád by užítky své smrti všechněm přál.
Ó opusť sebe, svojí spravednost:
je roucho zkálené i nejlepší tvá cnost.
Ó opusť sebe, utec k Ježíši,
než zahynutí na tě přispíší.“

Křesťan pak pravil svému tovaryši:
„Pod, můj milý Doufanlivý; vidím, že
ty i já musíme sami dále jíti cestou
svou.“

Kapitola XIX.

Poutníci hovoří o zaslepenosti Nevědomého a o bázni Boží, 2 a příčiny si ujasňují, proč někteří jen na chvíli pod vlivem Ducha sv. zůstávají.

I viděl jsem ve snu svém, jak statečně ku předu se brali, kdežto Nevědomý daleko za nimi se loudal. I vece Křesťan svému druhu: „Je mi líto toho chudáka. Zajisté na konec se mu zle povede.“

Doufanlivý: „Ach, takového stavu lidí je plno v našem městě; ba celé rodiny, celé ulice, ba i poutníků¹⁾ je mnoho toho

¹⁾ I poutníků? Ano, je mnoho těch, kteří by rádi do nebe přišli, ba oni i na cestu tam se vydali, ale Pána Ježíše nepoznali, poněvadž nevešli branou rodu nového. A proto také nevědí, co vědí věřící, kteří mají pomazání od Svatého a znají všecko. (1. Jan 2, 20.) Ti pak mohou vyznávat: *My víme*, že jsme přeneseni z smrti do života. *Vímeť*, že když se okáže (co budeme), podobni Jemu budeme; nebo viděti jej budeme tak, jakž jest. *Víme*, že z Boha jsme, ale svět všecken ve zlém leží. A *vímeť*, že Syn Boží přišel a dal nám smysl, abychom poznali toho pravého, a *jsmeť* v tom pravém, i v Synu jeho Ježíši Kristu. (1 Jan 3, 14. 2. 5, 19. 20.) *Víme*, že On se okázal, aby hříchy naše sňal; *víme*, že nás slyší, prosili-l

druhu. Je-li pak jich tak mnoho v končinách našich, kolik jich pak musí býti v rodišti jeho!“

Kř.: „Věru Písmo dí: ‚Oslepil oči jejich a zatvrdil srdce jejich, aby očima neviděli a srdcem nerozuměli, a neobrátili se, abych jich neuzdravil.‘ (Jan 12, 40. Iz. 6, 9. 10.) Ale když jsme tak sami, co myslíš o takových lidech? Což pak nikdy nebývají obviňováni z hříchů svých a tak se pranic nebojí, že jejich stav je nebezpečný? Co myslíš?“

Doufanlivý: „Nikoli, můj milý. Na to jsa starší než já odpověz sám.“

Kř.: „Někdy asi bývají obviňováni, myslím. Ale jsouce přirozeně nevědomí, nechápají, že obviňování ta sloužití jim mají k dobrému. A proto bláhově je umlčovati se snaží a s opovážlivostí neustávají lichotiti si na cestách srdcí svých.“

Doufanlivý: „Věřím, jak ty díš, že bázeň slouží člověku velmi k dobrému, zvláště pak připravuje jej k vhodnému vykročení, když se jedná o pouť.“

Kř.: „Zajisté, jen je-li to bázeň pravá. Pravíť Písmo: ‚Počátek moudrosti jest

bychom zač. (1 Jan. 3, 5, 15.) Vímeť pak, že milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému. (Řím. 8, 28.) Víme, komu jsem uvěřil, a jist jsem tím, že mocen jest toho, co jsem u něho složil, ostříhati až do onoho dne. (2 Tím. 1, 12.) — To jsou některé z věcí, „které u nás jisté jsou“. (Luk. 1, 1.) Čtenáři, víš i ty je, jsou jisty i u tebe? Anebo jsi jen falešný poutník?

bázeň Hospodinova“ (Přísl. 9, 10. 1, 7. Job 28, 28. Ž. 111, 10.)²⁾

Doufanlivý: „Jak vyložíš pravou bázeň?“

Kř.: „Pravou bázeň lze poznati na třech věcech: 1. Na jejím původu: máf původ svůj v poznání spasitelném hřícha; 2. Pohání duši, aby uchvátila Krista k svému spasení; 3. Působí a udržuje v duši velikou úctu k Bohu, jeho slovu a cestám. Svědomí činí něžné a citlivé, tak že se bojí odvrátit se od Boha ať na pravo ať na levo a přilnout k něčemu, co by Boha zneuctilo, vnitřního pokoje porušilo, Ducha svatého zarmoutilo, a nepříteli příčinu k porouhání zavdávalo.“

Doufanlivý: „Máš zajisté pravdu. Dobře jsi řekl. Ale řekni mi, přešli-li jsme už Očarovanou zemi?“

Kř.: „Což unavuje tě už náš rozhovor?“

Doufanlivý: „To nikoli! Ale chtěl bych věděti, kde jsme.“

Kř.: „Jen ještě sotva dvě míle je nám kráčeti po ní. Ale k naší věci! Nevědomí lidé nevědí, že to, čímž se ta bázeň vzbudí,

²⁾ „Střez se, bys nezatvrdil srdce svého nikdy proti obviněním a soudům. Varuj se mítí srdce zatvrdelé. Dbej, aby měkké tvé srdce nestvrdlo. Bázeň Páně je tepna duše. Tepny nejsprávněji tlukoucí jsou nejlepší znamení života. Ale i nejhůře bijící tepna ukazuje, že tu ještě život. Tepny přestávající bítí časem jsou znamení nebezpečí. Davidovi a Petrovi na chvíli tepna umlkala, a kam by se byli poděli?“ (Bunyan).

zuje, totiž poznání hřícha a nepokoj poznáním způsobený, sloužiti jim má k dobrému a proto snaží se to potlačití.“

Doufanlivý: „A jak snaží se to udušiti?“

Kř.: „1. Myslí, že toho druhu strachy působí ďábel, ač je zajisté Bůh působí. Myslíce pak tak odpírají jim, jako by to byly věci určené k jich záhubě. 2. Myslí též, že tyto strachy víru jejich ničí, kdežto ubozí nemají naprosto žádné víry, a tak se proti bázni všeliké zatvrzují. 3. Domnívají se, že se nesmějí bázni poddávatí a tak dusíce ji stávají se opovážlivějšími. 4. Vidí, že ona bázeň bere jim jejich politování hodnou samospravedlnost a samosvatost,³⁾ a proto jí vší mocí odpírají.“

Doufanlivý: „Sám něco vím o tom ze své vlastní zkušenosti; neboť prvé,

³⁾ Největší nepřítelkyní spasení je samo-spravedlnost a samosvatost. Ó jak nesnadně se svléká! Jak těžké je poznati hřích a poskvěru svou tomu, kdo své převrácené srdce odívá svou hodností a svou nábožností. Jak hrozné bude procitnutí, až uzří, že očima Jeho odkryté jsou všechny věci. Všeliké malování slibné pak pomine a zjeví se pravá podstata v hrozné své ohyzdnosti. Přestaň klamati se už, že by tvé nějaké roucho nábožnosti mohlo uvéstí tě na svatbu nebeskou. Jen Jeho svatost, Jeho spravedlnost jsou rouchem, v němž ostojíš. Neboť odívaje tě tímto rouchem svatebním, přenesl byl nepravost tvou a hřích tvůj přikryl. (Zach. 3, 4. Ž. 32, 1.)

než jsem poznal sebe, bylo tak se mnou.“⁴⁾

Kř.: „Dobře. Nechme nyní souseda svého Nevědomého, a rozjímejme jinou užitečnou otázku.“

Doufanlivý: „Ze srdce rád, ale ty začni.“

2. Kř.: „Znal jsi asi před 10 lety jakéhosi Časného, nebo-li Chvilkového v končinách našich, který v náboženských kruzích mnoho povyku nadělal?“

Doufanlivý: „Ovšem. Bydlil v Bez-milosti, v městečku asi dvě míle od Počestnosti vzdáleném. Bydlil pak zrovna vedle jakéhosi Odvrácence.“

Kř.: „Tak jest. Pod jednou střechou s ním bydlil. Tento muž byl jednou velmi znepokojen. Myslím, že tenkrát poznával poněkud hřích a odplatu za něj.“

Doufanlivý: „Myslím též tak. Neboť bydlil jsem asi tři míle od něho, když

⁴⁾ My všichni jsme od přirození marnotratní synové. Náš přirozený stav je velice zlý a převrácený, a tím převrácenější, že na dně srdce i ten samospravedlivý starší bratr dřímá, který se probouzí, kdykoli vidíme hříšníka zbědovaného hříchem. Ach, jak rádi pak srovnáváme se s hříšníkem ve prospěch svého pyšného srdce! Veliké je poznání hříchu, když v hořkosti srdce dí: Já jsem hříšník, syn marnotratný. Větší pak je poznání, když hříšník poznávající hroznou zkázu srdce, v úzkosti srdce volá: Já jsem i ten farizeus. I k samospravedlivým budme laskavi vědouce, že i nás musel Pán vysvléci z roucha ohyzdného spravedlnosti naší, prvé než nám udělil spravedlnost svou.

ke mně přicházel s mnohými slzami. Litoval jsem velice toho člověka, a měl jsem jakousi naději o něm, ale tu vidíme, že ne každý, kdož říká: Pane, Pane! vejde do království nebeského.“

Kř.: „Jednou pravil mi, že je odhodlán jíti na pouť, na níž my nyní jsme, ale tu seznámil se s jakýmsi Pomozsobě, a tak se mi odcizil.“⁵⁾

Doufanlivý: „Hovoříce o něm, uvažujme poněkud o příčinách jeho náhlého odpadnutí i jiných jemu podobných lidí.“

Kř.: „To by mohlo býti s užitkem; ty musíš začít.“

Doufanlivý: „Po mém úsudku lze uvést příčiny čtyři:

1. Ačkoli svědomí takovýchto lidí bylo probuzeno, srdce jejich zůstalo bez proměny. Proto, když bázeň způsobená po-

⁵⁾ „Pomozsobě“ čili „Spas sám sebe“ je zástupce veliké třídy lidí, kteří pohrdajíce milostí, sami sebe svým úsilím, věděním, prací, sebezapíráním, slzami atd. zachrániti a spasiti snaží. A je s podivením, kdo všechno tu třídu tvoří. Tu jsou lidé, hlasatelé mravnosti jako Tolstoj a jeho stoupenci, tu jsou theosofové a budhisté a spiritisté; tu jsou ti, kteří z zákona a ze skutků jeho ospravedlnění hledají a kteří doufají, že pro nějaké své konání, a pro nějakou svou vlastní poslušnost od Boha přijati budou. Kdo k těm se přikloní, ovšem odcizí se učedníkům, kteří se zavěsili pouze a jedině na zásluhy Pána Ježíše, a hledá pokoje ve vlastní pomoci a samolibosti svého konání, které se mu zdá býti mnohem zajímavější než prostá a srdečná víra v Spasitele.

znáním viny se pomalounku vytratí, přestává také pohnutka k hledání opravdového milosti. Navrátí se zase k bývalému svému způsobu, tak jako pes navrátil se k vývratku svému. (2. Petr. 2, 22.) Jen ze strachu před mukami pekelnými roztožili se po nebi, když pak strach zeslábne a vytratí se, zeslábne a vytratí se zároveň touha po nebi a po spasení věčném. A tak se stává, že vracejí se k starému způsobu života.⁶⁾

2. Nad nimi panuje bázeň otrocká před lidmi. Strašlivý člověk klade sobě osídlo. (Přisl. 29, 25.) Zdá se, že se jim velice jedná o nebe, dokud slyší praštění plamenů pekelných, ale když hrůza poněkud ustoupila, přicházejí na jiné myšlenky myslíce, že je třeba moudřeji jednati a ne hned v šanc dávati vše (ač vlastně sami nevědí, co), anebo že alespoň není

⁶⁾ Jsou mnozí, kteří byli probuzeni, ale nevytrvali. Proč? Oni se v pravdě neobrátili. Měli doby milosti, Pán jim byl blízek, „bral se tudy“, a oni byli vyburcováni z hříchů svých, lkáli a plakali, ale nepronikli, neuchvátili, nevěšili. Ještě pak nějaký čas dojmy vnitřních zápasů bylo lze pozorovati na nich — ale čím dále, tím více se vše ztrácelo, až se vrátili zase k svému životu, ale už ne k témuž, nýbrž k zhoršenému sedmkrát. Milá probuzená duše, nechtěj váhati. Volej jako ona žena kananejská, anebo oni slepí u Jericha a nedej se zadržeti. Dáš-li se zadržeti, doba milosti pomine, — a možná že navždy. Ježíš tě táhne, dej se přitáhnouti, volá tě, poď až k němu. Ó nebuď Časný nebo Chvilkový!

potřebí zbytečně lekati a trápati se, a tak vracejí se zase do světa.⁷⁾

3. Pohana, která křesťanství provází, je jim také jako balvan v cestě. Jsou pyšní a vysokomyslní, kdežto křesťanství je v očích jejich ponížené a opovržlivé. A tak ztratí pocit hrůzy před peklem a budoucím hněvem, vracejí se k bývalému způsobu.⁸⁾

4. Pocit viny a myšlenka hrůzy jsou jim nesnesitelné. Nechtějí viděti neštěstí své, než do něho přijdou, chtějí-li by toliko popatřiti, možná že by patřice pohnouti se dali, aby utekli tam, kam spravedliví utíkají a jsou bezpečni. Jelikož však, jak pověděno, hrozí se myšlenky na vinu a na trest, rádi srdce své zatvrzují zbavivše se probuzení a prvního leknutí, a volí cesty, na nichž by srdce své více a více zatvrzovali.“

⁷⁾ Dábel praví: Dost času! Ještě není tak zle, a proto pryč s bázni a lekáním. Mnozí takto byli uspani a přišli na jiné myšlenky zapomenuvše na Pána, který volal.

⁸⁾ Mnohý by se třeba obrátil, jen kdyby nemusel vzít na se pohanění u světa. V dobách pohodlí a slávy mnozí se přihlásili za vyznavače, kteří by se byli za žádnou cenu v dobách pronásledování a úzkosti nehlásili. Proto těch, kteří jdou za Pánem v pravdě, bude vždy málo, dokud Pán nepřijde, a mnoho těch, kteří pohrdnou křížem Pána Ježíše. „Kříž“ na prsou ano — to je jim čestné — ale kříž na ramenou, toť nečest, a tak raději svět s jeho ctí, než jíti pohaněním k cti Boží.

Kř.: „Trefil jsi do cíle téměř, neboť příčinu všeho vidíš v nedostatku proměny srdce a vůle.⁹⁾ Proto pcdobají se nekajícím zločinci před soudcem. Třese a tetelí se, a zdá se, jako by co nejopravdověji k pokání se měl. Ale příčina toho všeho je jen strach před šibenicí, nikoliv pak ošklivost před zločinem. Jen kdyby ten člověk byl na svobodu puštěn, ukázalo by se, že je zlodějem, jako jím byl prvě. Kdyby však srdce jeho bylo proměněno, stal by se člověkem jiným.“

Doufanlivý: „Ukázal jsem ti příčiny jejich odpadnutí, ty pak pověz mi, jak se to děje.“

Kř.: „Rád. 1. Začínají tak, že přestávají mysliti na Boha, smrt a na budoucí soud. 2. Pomalounku jednu za druhou soukromou povinnost opouštějí jako modlitbu v skrytě, boj proti žádostem, bdění, lítost nad hříchem atd. 3. Po tom vyhýbají se obecenství živých a vroucích

⁹⁾ Ano, zajisté! V nedostatku proměny srdce a vůle vězí všechno zlé. Pes by musel změnit srdce své, svou náuru, aby se nevracel k svému vývratku, umytá svině musila by se státi čistotnou ovčí, aby nešla válet se do kaliště bláta, a hříšník zahynulý musel by se státi dítětem Božím, novým stvořením, musel by se znovuzrodit, aby neoblíboval hřícha. Nestalo-li by se to s ním, marné je všeliké zevní očištění a všeliká zevní náprava, neboť v čas příhodný zjeví se stará jeho náura silou elementární, živelní. Proto mnozí majíce strach a hrůzu o spasení stojí, ale když strach pomínul, oblibují staré své cesty, zůstavše tím, co byli.

křesťanů. 4. Potom stávají se chladnými v povinnostech veřejných, jako je čtení a slyšení slova Božího, pobožné rozhovory atd. 5. Potom brzo to brzo ono na věřících vytykají, a to ďábelsky, aby jen mohli nějak vytykající slabosti a nedokonalosti při věřících některých, ospravedlniti své odpadnutí. 6. Potom začínají spolčovati se a tovaryšiti s lidmi tělesnými, světskými a chlipnými 7. V soukromí pěstují tělesné a rozpustilé hovory a jsou rádi, mohou-li objeviti něco podobného při lidech považovaných za počestné, aby majíce příklad nějaký tím nezbedněji počínati si mohli. 8. Po tom zahrávají si veřejně s malými hříchy. 9. Konečně jsouce zatvrzení ukáží pravou svou podobu. A tak opět do proudu nepravosti a záhuby jsouce zahrání, nezachránili jich div milosti, na věky zahynou vlastním sebeklamem.“¹⁰⁾

¹⁰⁾ Jaká to stupnice pádu! Nezjevuje se odpadnutí náhle, nýbrž pomálu. Nejprve pak začíná hluboko vnitř srdce. Nikdo o tom neví z lidí, ale časem se zjeví s překvapující otevřeností a drzostí. Dobře pozoruj stupnici zde udanou, a dej pozor, nejsi-li už na některém stupni. Ale bez pravého obrácení, milý vyznavači, dříve nebo později se ukaže, že jsi časný. Jen ti, kdož jsou ovce jeho, mají pod sebou ramena věčnosti. Jsi ovčí Jeho? Jsi-li, ó pak „ostříhej srdce svého, nebo z něho pochází život.“ (Přísl. 4, 23.)

Kapitola XX.

Poutníci v Zemi Vdané, 2. k řece přišli, 3. do ní vstoupili. Křesťan tonul, Doufanlivý pak ho posilňuje, až šťastně přešli. 4. V krásném obecenství brány došli, 5. do níž vpuštění jsou. 6. Smutný konec Nevědomého.

1. I viděl jsem ve snu svém, že tím časem přešli poutníci Okouzlenou zemi a přišli do Země Vdané ¹⁾ (Iz. 62, 4.) Vzduch

¹⁾ Míni se tu onen blažený stav duše blížící se k cíli, kdy vidouc jasně z blízka svůj cíl, nepřetržitě lásky Boží užívá. Je jí blaze, protože ví, že pravici svou objímá ji Spasitel, a že brzo uzří jej tváří v tvář a u něho odpočine dokonale. Nebývá to sice vždy, ale bývá to zhusta, kdy s ubývajícími dny přibývá světla v duši. Ale ač to nebývá vždy, mohlo by to bývat vždy, kdy by duši plnila vždy a to čím dále tím vroucnější touha býti s Pánem. Duše cítí blízkost ráje a dýchá už vzduch nebeského obecenství. Za sebou vidí nebezpečí pouti a raduje se, že jest jí potěšil Hospodin na konec putování. To bývají doby blahé, kterými navštěvuje Pán svůj lid, aby ho ujistil, že putování jeho nebylo marné, ale také aby ho posilnil pro ty poslední boje, které třeba ještě ho čekají v řece smrti. Rád vzpomínám těch duší, které prvé než jim projítí bylo Jordánem, těšily se v „zemi vdané“, v úzkém spojení s Pánem Ježíšem. To, co tady líčí Bunyan, není jen pěkná báseň a obrazotvornost

její byl velice příjemný a osvěžující. Cesta vedla zrovna tudy, a tak na nějaký čas osvěžovali duše své rozkošemi jejími. Ba, co dím, stále slyšeli zpěv ptáků, a denně ukazovalo se jim kvítečko na zemi, a hlas hrdličky slyšeli tu. (Pís. 2, 10—12). Slunce tu svítí ve dne i v noci, neboť krajina ta rozprostírá se za Údolím stínu smrti, a je mimo dosah obra Zoufalce. Ba odtud ani viděti nemohli Hradu Po-

dilo — nýbrž milostná skutečnost. Je taková země vdaná, o níž svět nemá potuchy. — Dr. Ed. Payson, muž Boží výborný, pravil jednou v posledních dnech svého života: „Když jsem dříve čítal Bunyanův popis Země Vdané, kde slunce svítí a ptáci pějí ve dne i v noci, pochyboval jsem, že by vůbec taková země byla; nyní však vlastní má zkušenost přesvědčila mne, že je, a převyšuje všechny mé dosavadní představy.“ Nejlepší prý. výklad Země Vdané podal týž muž Boží v listě, který diktoval své sestře do péra několik neděl před svou smrtí: „Chtěl-li bych užívati řeči obrazné Bunyanovy, mohl bych datovati dopis tento ze Země Vdané, jejíž už několik týdnů jsem šťastným obyvatelem. Nebeské Město vidím jasně na obzoru. Jeho sláva spočívá na mně, jeho vánky mne ovívají, jeho vůně mě osvěžuje, jeho hlahol zní mi v uších, a jeho duch proniká mé srdce. Nic mne od něho nedělí než Řeka Smrti, která se mi nyní zdá jako nepatrný potůček, ježž bych mohl překročiti jedním krokem, jen kdyby Bůh dal k tomu své svolení. Slunce Spravedlnosti přiblížilo se ke mně postupem a sklánějíc se ke mně je větší a jasnější a plní všecken můj obzor. Z něho teče proud slávy, v němž plovu, jako hmyz se koupá v paprscích slunce. Jásám, ale téměř s třesením dívě se převelice, jak to, že Bůh ráčí takto svítiti na mne hříšného červa“.

chybování. Odtud viděli už město putování svého a stýkali se s obyvateli jeho, neboť v zemi této procházejí se obyčejně Zářící, protože hraničí s nebem. V této zemi také obnovuje se zasnoubení mezi ženichem a nevěstou. Ba tu, jakou radost má ženich z nevěsty, tak radoval se z nich Bůh jejich. (Iz. 62, 5.). Zde nepotřebovali obilí ani vína, neboť tu našli hojnost všeho toho, čehož na vší své pouti hledali. (62, 8.). Tu slyšeli z města hlasy volající: „Rcetež dceři Sionské: Aj, Spasitel tvůj bere se, aj, mzda jeho s ním, a dílo jeho před ním.“ Tu obyvatelé kraje nazývali je „lidem svatým, vykoupenými Hospodinovými.“ (v. 11. 12.).

Pokud kráčeli zemí touto, okoušeli více radostí, než v krajinách odlehlejších od království, k němuž putovali. Čím pak více blížili se k městu, tím krásnější na ně pohled se jim otvíral. Bylo pak stavěno z perel a drahého kamení, ulice pak jeho dlážděny byly zlatem, tak že pohledem na slávu města a odleskem paprsků slunce, Křesťan steskem a touhou onemocněl. I Doufanlivý měl podobné záchvaty. Proto leželi tu chvíli s bolestí volající: „Zavazuji vás přísahou dcery Jeruzalemské, jestliže byste našly milého mého, co jemu povíte? Že jsme nemocni milostí.“ (Pís. 5, 8.)²⁾

²⁾ Patříce na tu lásku Boží v objetí Spasitelově, nejedni tak přemoženi byli touhou po něm,

Zastavivše se poněkud a posilnivše se, aby mohli lépe snášeti nemoc svou, brali se dále svou cestou blíže a blíže k městu. Cesta vinula se rozkošnými alejemi, vinicemi a zahradami, jejichž brány byly otevřeny směrem k silnici. Když až sem přišli, aj, zahradník stál na cestě. I táží se ho poutníci: „Čí jsou ty krásné vinice a zahrady?“ Odpověděl: „Královy, jenž založil je tu pro rozkoš svou a též pro potěšení poutníků.“ (5. Mojž. 23, 24.) To řka zavedl je do vinice a kázal jim občerstviti se lahůdkami tu rostoucími. Ukázal jim též královy cestičky a besídky, v nichž rád meškával. I oni tu pomeškali a usnuli.

Viděl jsem pak ve snu svém, že mluvili nyní více ze spaní než na celé své pouti. Když jsem se pak divil, řekl mi zahradník: „Co se divíš? Hrozny vinice působí, aby i těch, jenž spí, rtové mluvili.“ (Pís. 7, 9.)³⁾

že až svadlo srdce jejich. Ano, patříme-li na to, co připravil nám Pán, jehož nade vše žádáme si viděti, toužíme vyjítí odtud, a býti s ním. Svět stává se nám obtížným a žádáme si býti daleko, daleko tisících nás spon. Láska ku Pánu stává se tak velikou a vroucí, že až slabé tělo nemůže snéstí rozpjetí ducha. Tak básník anglický Cowper jednou zvolal: „Pane, zadrž ruku svou, umdlévám, klesám, umírám cítě plnost tvé drahé, drahé lásky.“

³⁾ I ve snu pocítují věřící blízcí cíle slast blízkého nebe. Snad je tím také míněno jejich přemýšlení o svatých Božích věcech, které je zavádí do besídek králových, totiž ve chvíle blahé,

Když se probudili, chystali se do města. Ale, jak jsem pravil, odlesk slunce, které svítilo na město, (které bylo zlato čisté), (Zjev. 21, 18.) byl tak náramně slavný, že ještě nemohli spatřovati je odkrytou tváří, nýbrž jakýmsi přístrojem k tomu cíli zhotovenému. (2. Kor. 3, 18.). I viděl jsem, že potkali je dva muži v rouše skvoucím jako zlato, jejichž tváří zářily jako světlo.⁴⁾

v nichž rád meškával obcuje s Otcem. Ó bychom také tak přemýšleli a ztráceli se v obcování s Bohem; z toho obecenství pak mohli bychom mnohé pověditi, co by ku požehnání bylo i těm, kteří by poslouchali. Vypravuje se o jednom věřícím, jménem Havelovi: Ten cestuje jednou koňmo, trávil čas svůj v přemýšlování. Mysl jeho stávala se vroucnější, až na konec okoušel tak uchvacující radosti nebes a takovou jistotu, že i on má podíl na nich, že po kolik hodin ztratil vědomí světa a kde je. Až pak zemdlev seskočil s koně a posadil se ku prameni a tu se občerstvil, žádaje vroucně, byla-li by vůle Páně, aby směl odejít do nebe. Svou cestu dokončil v téměř blaženém stavu. Celou noc nemohl spáti a strávil ji, oplývaje radostí nebeskou, cítě se, jakoby byl obyvatelem už onoho světa. — Zahradník je dle všeho Duch svatý, který přivlastňuje duši věřící vše, co jí Spasitel připravil.

⁴⁾ Kdo jsou ti muži? To jsou andělé, kteří jsou povoláni k službě pro ty, kteří mají dědičně obdržeti spasení. (Žid. 1, 14.) Ti provázejí věřící na cestách jejich. Jejich služby budou nám patrný, až zjeveno nám bude všechno jednání Páně s námi. Čím dále, tím více umlká u věřícího strojícího se domů hluk světa, tak že duše může slyšet jasněji zkazky a zvěsti z onoho lepšího světa „nesčíslného zástupů andělů a duchů spravedlivých dokonalých“. (Žid. 12, 22. 23.)

Muži tito tázali se poutníků, odkud přišli, a oni řekli jim. Tázali se jich též, kde bývali na nocleh, jaké obtíže a jaká nebezpečí měli na cestě, jaká potěšení a jaké radosti. Oni pak pověděli jim. Muži ti pravili jim, že mají před sebou toliko dvě obtíže,⁵⁾ a po tom že už budou v městě.

I žádali Křesťan a druh jeho mužů těch, aby jich doprovodili. Byli ochotni tak učiniti, ale dodali: „Zvítězíte toliko svou vlastní věrou.“⁶⁾

2. A tak šli spolu, až spatřili bránu města. I viděl jsem, že mezi nimi a branou tekla řeka velmi hluboká, přes ni pak nebylo mostu. Vidouce řeku nemálo klesli na mysli, ale muži provázející je dodávali jim odvahy řkouce: „Musíte se přebrodit, sic nepřijdete k bráně.“

I přeptávali se poutníci, nebylo-li by jiné cesty k bráně. Odpověď zněla: „Ano,

⁵⁾ Jaké obtíže? Smrt a bázeň plynoucí z nedověry srdce. Ó bychom věřili — upřímně a cele věřili, pak by nám ani smrt nemusela dělat obtíží. Věřou lze přemoci strach a hrůzu smrti.

⁶⁾ Dvě jsou věci, které prodělati musíme sami, a jichž žádný za nás vykonati nemůže: znovuzrození a přechod přes Jordán. Jako v znovuzrození jedná se o tvou vlastní víru, tak i to poslední vítězství dochází se vlastní věrou y toho, který je kníže života a vítěz nad smrtí. Ó poutníče, ty se lekáš smrti? Ty se chvíš, že jíti musíš cestou, již jsi prvé nešel? Neboj se nic! Tentýž Ježíš, který tebe našel na poušti velmi vyprahlé, a vodil tě milostivě, on tě na břehu řeky nenechá a neopustí, ale půjde s tebou a provede tě na onen břeh přežádostivý.

ale pouze dvěma, totiž Enochovi a Eliášovi dovoleno bylo jíti jí od založení světa, aniž bude lze jíti jí jiným do zatroubení posledního.“ (1. Kor. 15, 51. 52.). Poutníci pak začali, jmenovitě pak Křesťan, lekati se a sem tam se ohlížeti, našli-li by cestu, po níž by řece mohli uniknouti.⁷⁾ Po tom se tázali mužů, je-li řeka všude stejně hluboká. „Nikoliv!“ odpověděli tito, „ale pomoci vám tu nemůžeme, neboť shledáte vody býti hlubší nebo mělčejší podlé toho, jak věříte v Krále místa tohoto.“⁸⁾

3. A tak vstoupili do vody. Křesťan pak začal tonouti. Hlasitě volal na svého milého přítele Doufanlivého: „Uvrhl mne do hlubiny, a řeka obklíčila mne; všecka vlnobití jeho i rozvodnění jeho na mne se svalila. Séla.“ (Jon. 2, 4.).

⁷⁾ „Nebo, kteří jsme v tomto stánku, lkáme, jsouce obtíženi, poněvadž bychom nechtěli svlečení býti, ale přiodíni, aby pohlcena byla smrtelnost od života.“ 2. Kor. 5, 4.

⁸⁾ Jakou měrou víry určován byl život věřícího, tak i jeho smrt. Věříš-li, vody budou mělké, pochybuješ-li, projdeš i na konec úzkostmi. Ale tím není řečeno, že tělesné bolesti budou podlé toho větší nebo menší. Mnohé své děti vede Pán velice bolestnou smrtí, kdežto nevěřící často jen lehce usnou. A tak nesudiž nikdo podlé bolesti na smrt blaženou či neblaženou. Mnozí, kteří jako Lazar v bolestech a opuštěnosti umírali, byli nešeni od andělů do lůna Abrahamova, a mnozí, kteří třeba odešli bez bolů, octli se v pekle. Ne bolesti tělesné jsou měřítkem blaženosti smrti, ale víra v Pána Ježíše.

Doufanlivý těšil ho řka: „Dobré myslí buď, bratře! Cítím dno, a je pevné.“ I dí Křesťan: „Hrůzy smrti obklíčily mne. Neuzřím země oplývající mlékem a strdí.“ A hned přepadla Křesťana veliká mrákota a hrůza, tak že neviděl před sebe. Tu také ve veliké míře ztratil smysly, tak že ani pořádně vzpomenouti nemohl na všechna ta sladká občerstvování, jichž účasten býval na své pouti, ani ovšem o nich mluvit. Co pak mluvil, nasvědčovalo o hrůze, která plnila mu srdce, a o strachu, že by mohl umřít v řece a nedostati se tak do brány. Kolemstojící pak pozorovali, že ho velice znepokojovaly vzpomínky na hříchy, jichž se dopustil, prvé než se stal poutníkem i na své pouti. Také se zdálo, že je trápen zjevy příšer a zlých duchů, tak alespoň dalo se souditi z jeho kusých vyjádření.⁹⁾ Doufanlivý měl mnoho práce, aby svého bratra hlavu udržel nad vodou, ba nejednou klesl už pod vodu, a teprvé

⁹⁾ Zkušný Křesťan — a na konec ještě tak sevřen a zmítán? Dle všeho Bunyan očekával, že strach a hrůza bude ho pronásledovati i v branách smrti. A tak tomu bývá nejednou (ač Bunyanův konec byl v hojnosti pokoje), že ti, kterým tolik milostí bylo uděleno, bývají napadáni od satana zuřivě. Tak znamenitý sluha Boží Spurgeon, který tisícům ku spasení posloužil, míval v poslední čas temné okamžiky zmalátnělosti. Ale konec byl vítězství. I v branách smrti musí nám i všem, kteří sledovali náš život, býti jasné, že spasení naše není dílo naše, ale dílo naprosté milosti Boží, a že my sami jsme nic, bída samá, samý hřích, a že toliko krev Ježíšova je naše.

za chvíli vynořil se na polo mrtvý. Doufanlivý neustával těšiti ho říkáje: „Bratře, vidím bránu a muže, kteří nás vítati chtějí.“ Ale Křesťan odpovídal: „To na tebe očekávají; co tě znám, byl jsi vždy doufanlivý.“ „I tys byl,“ odpovídal tento. „Ach, bratře,“ pravil Křesťan, „kdy by to se mnou bylo v pořádku, povstal by mi ku pomoci, ale pro hříchy mé uvedl mne do lečí, v nichž mne opustil.“ I dí mu Doufanlivý: „Můj milý bratře, tys úplně zapomněl na slovo, které dí o bezbožných: Nebývají vázání až k smrti, ale zůstává v cele síla jejich. V práci lidské nejsou, a s lidmi trestání nebývají. (Ž. 73, 4. 5.). Úzkosti a hrůzy, jimiž v těchto vodách procházíš, nejsou známkou toho, že tě Bůh opustil, ale jsou k tomu tu, aby tě zkusily, zda se rozpomeneš na prvé přijatá dobrodiní Jeho, a zdali spoleháje na něj v úzkosti setrváš.“¹⁰⁾

jediná záchrana. V srdcích našich dřímá mnoho ješitnosti. Chtěli bychom velkolepě umíratí, aby o nás zachována byla vzpomínka. Pán však chce sám býti oslaven, a musí stále i stále, a často i na samém prahu věčnosti ukazovati nám naši nicotu, aby on byl všecko ve všem, ten jediný, kterýž jest hoden vzíti moc a bohatství, i moudrost i sílu i čest i slávu i požehnání. (Zjev. 5, 12.) Ani svou hodností, ani nábožností nezvítězíme než toliko skrze krev Beránkovu (12, 11.). Jeho je vítězství. On zvítězil. Jeho jméno budiž velebeno.

¹⁰⁾ Přítel v nouzi se ukáže. Vzácna je přítomnost v posledních bojích přítele, který stojí na skále dovede držeti hlavu nad vodou! To je ten účel návštěv křesťanů u umírajících, aby ne-

Potom viděl jsem ve snu svém, že Křesťan nějakou chvíli jako by přemýšlel. Doufanlivý dodal: „Dobré myslí buď, Ježíš Kristus uzdravuje tě.“ I volal Křesťan hlasem velikým: „Vidím Jej opět, a dí mi: Když půjdeš přes vody, s tebou budu, pakli přes řeku, nepřikvačí tě.“ (Iz. 43, 2.).

Tu nabyli oba myslí dobré, nepřítel pak umkl jako kámen, až přešli. Křesťan také našel hned pevnou půdu pod nohama. Tak se také stalo, že ostatek řeky byl mělký, a tak přešli.¹¹⁾

4. Na druhém břehu sešli se opět se zářícími oběma muži, kteří je pozdravili řkouce: „Jsme služební duchové posláni k službě pro ty, jenž mají dědičně obdržeti spasení.“ (Žid. 1, 14.). Ti je provázeli k bráně. Sluší pak poznamenati, že město stálo na vysoké hoře, ale poutníci

přidávali ještě k hrůzám a strachům, ale aby dovedli těšiti ukazující na Ježíše. Vzácné je míti kolem sebe lidi znovu a znovu krev Spasitelovu připomínající. Býváš často u lože umírajících? Nebudeš k žádnému užitku, nestojíš-li sám na skále. A jestli ty strojíš se k smrti, rozpomínej se na přijatá dobrodiní Boží v Kristu ti učiněná a na to, že koho on miluje, miluje milováním věčným.

¹¹⁾ A tak přešli! Blahoslavený přechod. Věřící duše, přejdeš i ty. Jen věř. A když věrou na Ježíše se zadíváš, umlkne ten, který tě znepokojoval, dokud mohl. Patříme k cíli a zdá se nám, že je ještě daleko, a k tomu řeka mezi ním a námi, přes niž nevede pohodlného mostu, ale již přebřísti dlužno. Srdce naše se leká. Ó lekavé srdce, neboj se! Pán převede tě, a ty přejdeš.

vystoupili na horu zcela lehce, poněvadž je onino vedli za ruce. Mimo to zanechali v řece smrtelná svá roucha, neboť ač do řeky vstoupili majíce je, vystoupili bez nich. Tak se stalo, že přišli k městu rychle a snadně, ač základové jeho vyšší jsou než oblakové. Procházeli oblastí vzduchu hovoříce libezně a těšíce se, že šťastně řeku přebrodivi a že mají tak znamenité průvodce k službě.¹²⁾

Hovořili pak se Zářícími o slávě místa, a ti pravili jim, že krása a sláva jeho je nevýmluvná. „Tu je,“ pravili, „hora Sion, město Boha živého, Jeruzalém nebeský, nesčíslný zástup andělů a duchové spravedlivých dokonalých. (Žid. 12, 22—24.). Jdete nyní do ráje Božího, v němž uzříte strom života, a budete jísti ovoce jeho věčně čerstvé. Vejdouce tam pak oblečení budete v roucha bílá a denně budete s Králem choditi a mluvit, ba až na věky věků. Tam neuvidíte už těch věcí, jež jste viděli v nižších krajích země, jako jsou zármutek, nemoc, starost a smrt, neboť první věci pominuly. (Zjev. 2, 7. 22, 3—5. Iz. 65, 16. 17.). Jdete nyní

¹²⁾ Jaká to slast, až svlečeme smrtelnost, která nás všude nyní obklopuje, nás víže a poutá! Jaká to slast, až myšlenka naše, která je tak velice často poutána buňkami mozku našeho a náš cit, poutaný stavem těla našeho, budou uvolněny. Můžeme si to představit? Abychom těchto velikých zkušeností nebeské svobody stali se účastni, musíme svléci smrtelnost v smrti a obléci ne-smrtelnost.

k Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi a prorokům, mužům, jež Bůh vychvátil před příchodem zlého, a kteří nyní odpočívají na ložích svých chodíce každý v upřímosti své.“ (Iz. 57, 1. 2.).

I tázali se jich poutníci: „A co budeme my míti na práci v svatém místě tom?“ Jimž odpověděli: „Potěšeni budete za všelikou úzkost svou a práci svou. Žítí budete, co jste zaseli, ano sklízeti budete i ovoce svých modliteb, slz a utrpení, která jste snášeti museli pro Krále cestou svou. (Gal. 6, 7.) Tam korunováni budete korunami zlatými a těšiti se budete věčně patřice na tvář Nejsvětějšího, neboť tam viděti jej budete tak, jakž jest. (1. Jan. 3, 2.) Tam také sloužiti budete ustavičně chvalou, plesáním a díkůčiněním tomu, jemuž toužili jste sloužiti na světě, ač s mnohou obtíží pro mdlobu těla svého. Oko vaše potěší se viděním a ucho vaše slyšením libezného hlasu Všemohoucího. Tam se radovati budete ze shledání s vašimi přátely, kteří tam předešli vás, a tam s plésáním vítati budete každého, kdo následoval vás do svatého toho města. Tam oblečení též budete slávou a velebností a budete moci vyjížděti s Králem slávy. Neboť když půjde s hlasem trouby na oblacích jako na křídlech větru, přijdete s ním, a když se posadí na stolicí soudu, budete seděti s ním, ano až odsoudí všecky činitele nepravosti, ať lidi, ať anděly, i vy budete míti v tom slovo své, poněvadž to byli Jeho i vaši nepřátelé. A když se vrátí

zase do města, i vy vrátíte se s ním s hlasem trouby, a na věky s ním budete.“ (Jud. 14. Dan. 7, 9.—10. 7. Kor. 6, 2—3. 1. Tes. 4, 13—17.).¹³⁾

Když se tak blížili k bráně, aj, zástup nebešťanů vyšel jich vítat. Skvoucí pak ti představili je řkouce: „To jsou ti muži, kteří milovali Pána našeho, když světem putovali, a opustili pro svaté jméno Jeho všechny věci. On poslal nás, abychom je přivedli, a tak sprovodili jsme je na jejich s touhou konané cestě až sem, aby vejítí směli a patřiti s radostí tváří v tvář svému Vykupiteli.“

Tu nebešťané jali se vesele prokřikovati řkouce: „Blahoslavení, kteříž jsou k večeri svatby Beránkovy povoláni!“ (Zj. 19, 9.). Také vyšlo několik královských trubačů, oblečených v běloskvoucí řízy, kteří tak krásně a zvučně troubili, až po nebi se ozvěna rozléhala. Tito trubači pozdravili Křestana a jeho tovaryše tisícovým jásotem a hlaholem trub svých.

Po tom obklíčili je vůkol se všech stran. Někteří je předcházeli, jiní je následovali, opět jiní jim šli po pravici, jiní

¹³⁾ Jak líbezné to vyhlídky pro věřícího. Zajiště jsou toho hodny, abychom opustili všechny věci a volili si tu dobrou stránku, která nebude odjata od nás. Stojí to za to, abychom i obtížnou pouť konali s mnohým žalem a slzou mnohou k cíli tak vznešenému! Čtenáři, volil jsi i ty? Kráčíš k cíli tak blaženému? Kam jdeš?

pak po levici, jako by je chtěli provázeti jako stráž krajinami svrchními. Líbezná prozpěvování na výsostech s radostným zvukem trouby se neustále třídalo. Zkrátka, tak krásné to vše bylo na pohled, jako by nebe samo sestoupilo jich přivítat. Šli tedy spolu. Trubači pak ti dávali veselým zvukem, pohledem i posuňkem znamení Křesťanu a jeho bratrovi, jak jsou jim v jejich středu vítáni a jak velici rádi jim šli naproti. I zdálo se oběma mužům, jako by už v nebi byli, prvé než do nebe ještě vešli, byť jako u vytržení hledíce na anděly a slyšíce jejich libozvučné hlasy. Nyní i město samo měli před sebou a slyšeli odtamtud, jak všemi zvony vyzvánějí jim na uvítanou. Ale nade vše plnila hrud' jejich radostná myšlénka, že jim bude popřáno v této společnosti tak vzácné bydlení na věky věků. Které péro by mohlo vypsati, který jazyk vypraviti jich radost oslavenou? Tak přišli k bráně.

Na bráně pak zlatými písmeny vyryta byla slova: „Blahoslavení, kteříž zachovávají přikázání jeho, aby měli právo k dřevu života, a aby branami vešli do města.“ (Zj. 22, 14.).¹⁴⁾

¹⁴⁾ Co jsou jeho přikázání? „Pokání čiňte totiž obraťte se) a věřte evanjelium.“ Ti mají právo, moc, přístup k stromu života. kteří uvěřili. „Kteříž pak koli přijali jej, dal jim moc syny Božími býti, těm, kteříž věří ve jméno jeho.“ (Jan 1, 12).

I viděl jsem ve snu svém, že oni dva Zařící kázali poutníkům, aby odpočinuli u brány. Když tak učinili, vyhlédli někteří ven přes bránu — Enoch, Mojžíš, Eliáš a jiní, jimž řečeno bylo: „Tito poutníci přišli z Města Zkázy z lásky ke Králi tohoto místa“. Zároveň oba poutníci odevzdali každý svůj průvodní list, ježž byli na počátku obdrželi. I odevzdány jsou listiny králi, který přečet je tázal se: „Kde jsou ti muži?“ „Stojí před branou,“ byla odpověď.

I poručil král otevřítí bránu řka: „Otevřete brány, ať vejde národ spravedlivý, ostříhající všeliké pravdy.“ (Iz. 26, 2.).

5. I vešli do brány a aj, vcházejíce byli proměnění a oděni rouchem skvoucím jako zlato. Vyšli pak jim vstříc někteří s harfami a korunami a dali jim je: harfy, aby jimi chvalozpěv provázeli a koruny na důkaz pocty. I slyšel jsem opět ve snu svém znítí zvony města radostně. Jim pak bylo řečeno: „Vejděte v radost Pána svého“. Je pak samy slyšel jsem, ani zpívali hlasem velikým řkouce: „Sedícimu na trůnu a Beránkovi požehnání, čest a sláva i síla na věky věků“. (Zjev. 5, 13.)

Když pak brána otvírána byla, aby oba ti muži vešli, díval jsem se za nimi, a aj, město třpytilo se jako slunce. Ulice byly dlážděny zlatem, a po nich se procházelo mnoho lidí koruny majíce na

hlavách svých, a palmy v rukou svých i harfy, jimiž by provázeli zpěv svůj. Někteří z nich měli také křídla a bez ustání jeden druhému přivolávali: „Svatý, svatý, svatý Pán Bůh všemohoucí“. (Zjev. 4, 8) A po tom zavřeli bránu. Já pak přál jsem si velice býti mezi nimi. ¹⁵⁾

6. Zabrán v myšlenky o těchto věcech ohlédl jsem se zpět a viděl jsem Nevědomého, an se blíží ku břehu řeky. Brzo také byl na druhé straně, nemaje ani polovice těch obtíží, jež měli oba ti muži. Stalo se totiž, že v těch místech zrovna byl jakýsi převozník jménem Marnánaděj, a ten ho na své loďce převezl. ¹⁶⁾

¹⁵⁾ Přeješ si i ty býti účasten té slávy, již Jan ve svém Zjevení líčí? Budeš, jestli obrátiv se k Pánu Ježíši kráčíš jeho cestou s ním. Ó, jak veliký zástup je těch, kteří už nás předešli! A všickni u trůnu Božího shromáždění zbilili roucha svá v krvi Beránkově. A v tomto zástupu smím míti místo i já. Ó, velebeno budiž jméno nad každé jméno mého Spasitele Ježíše Krista.

¹⁶⁾ Neměl bázně smrti a sebevědomě přešel na druhý břeh. Je mnoho lidí takto umírajících. Oni klidně jdou spoléhající na své skutky. Jiní od pochlebňáků jsou v své samolibosti a ve falešném pokoji svém utvrzováni. Jiným slouží za loďku na onen břeh lehkomyšlná útěcha kazatelova, posloužení svátostí, lidské ujišťování o milosrdenství Božím, nějaké všeobecné vyznávání hříchů a podobné. Ó by kazatelé alespoň nepřipravovali lidí na smrt marnou nadějí. Vždyť za několik okamžiků rozplyne se naděje tato

A tak viděl jsem jej, an jako onino dva nahorů se bral a přišel k bráně, jen že šel sám, aniž kdo potkal se s ním, jenž by ho nějakým slovem povzbudil. Když přišel k bráně, podíval se na nápis, který nad ní se skvěl, a začal tlouci domnívaje se, že mu rychle otevrou. Tu vyhlédnuv jeden s hůry tázal se ho: „Odkud jdeš a čeho si přeješ?“ Odpověděl: „Já jsem jedl a pil před obličejem krále, a on na ulicích našich učival.“ I tázali se ho po průvodním listě, aby ho králi ukázali. On pak šacuje se a hledaje ničeho nenalezl. I dí mu: „Jak to, že nemáš žádného?“ On však oněměl a neodpověděl ni slova. Pověděli Králi, ale ten nešel k němu, nýbrž poručil oběma těm Skvoucím, kteří doprovázeli Křestana a Doufanlivého do města, aby vyšli a uchopili Nevědomého a svážíce ruce i nohy jeho odvedli ho. A tak vzali ho a nesli vzduchem ke dveřím, jež jsem viděl po straně vrchu a uvrhli ho tam.

v nic a — ubožák podvedený oněmí. Toliko a pouze

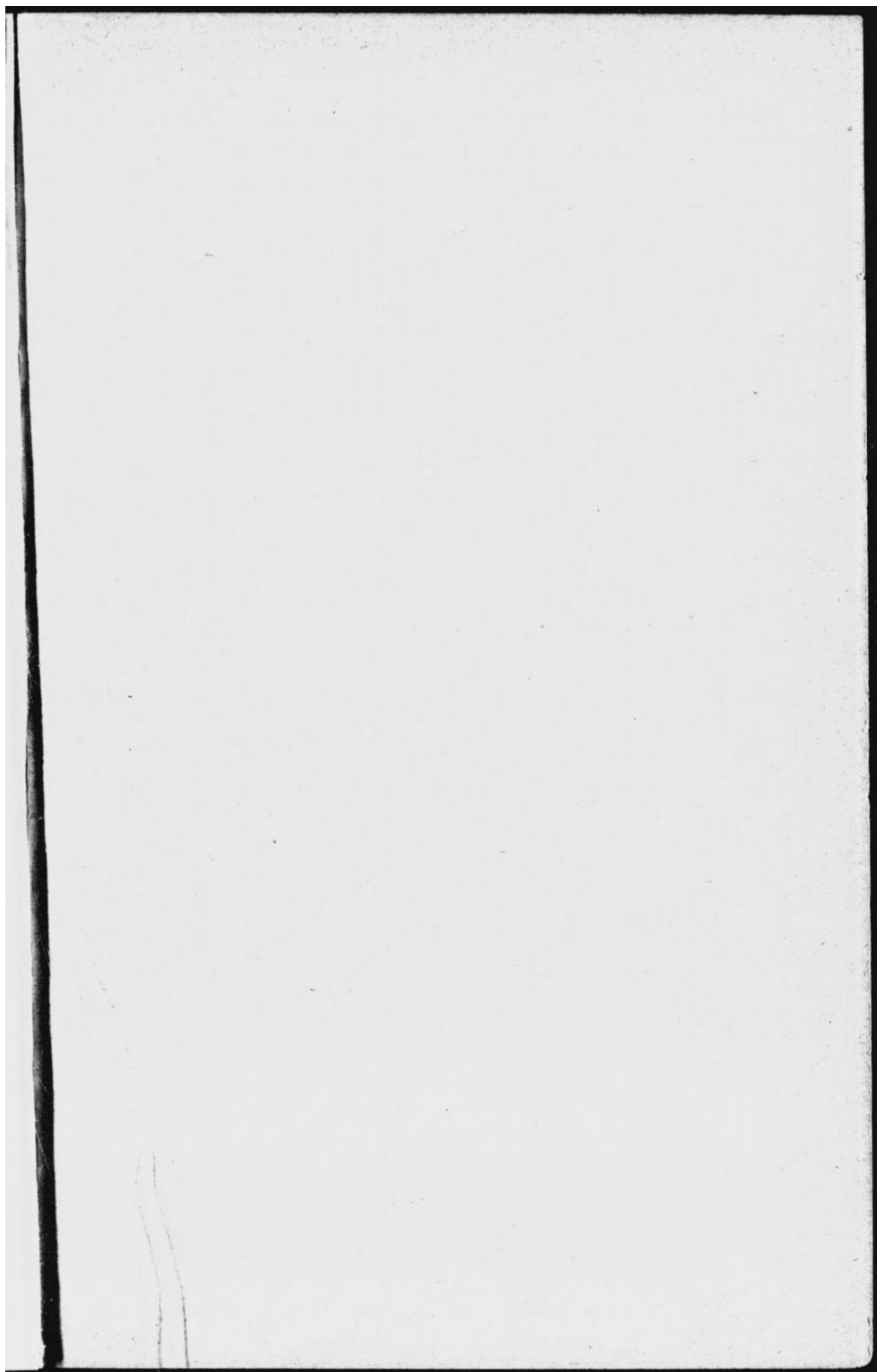
Kristova krev a spravednost,
jest svatební můj šat a skvost,
jímž pro nebe se přistrojím
a před Bohem ctně obstojím.

Pán milostivě račiž nás chrániti od marné naděje. Nemáš-li průvodního listu: totiž jistoty spasení spečetěné Duchem svatým, marně na něco svého spoléháš.

Tu viděl jsem, že do pekla lze přijíti i od brány nebes zrovna tak jako z Města Zkázy. ¹⁷⁾

Já pak probudil jsem se, a aj, byl to sen.

¹⁷⁾ To je velice vážná poznámka. Tak blízko nebe a přec do pekla! Bunyan praví o takovém Nevědomém: „Může být členem církve, a zachován býti jako ony bláznivé panny od zevní poskvrny a míti svou lampu a přec ztratiti svou duši. Mohou takoví míti i úřad v církvi, jako Jidáš nosil měšec, a jako Démas. Mohou se státi i kazateli a služebníky evanjelia, se vzácnými dary, a s výmluvným jazykem jako andělé, a mluvíti skryté věci — a přec lze jim umřítí pod kletbou. Mohou míti i mnohé dary Ducha a prorokovati, a přec na konec budou míti los Balámův. Mohou zaujímati své místo, až je Pán zjeví. Oni mohou s důvěrností říci: Pane, Pane, zdali jsme před tebou nejedli a nepili, v tvém jménu neučili a v tvém jménu ďáblů nevymítali? A přec ubozí budou vyvrženi“. O bys i ty, milý čtenáři, nebyl v tomtéž poblouzení, ale abys mohl s upřímnou jistotou vyznávat: Vím, že Ježíš očistil mne a učinil dítětem Božím.

V „**Křesť. spolku mladíků v Čechách**“
(v Praze, Petrská ul. 23.) nebo v redakci
časopisu „**Betanie**“ (na Král. Vinohradech,
Mikovcova ul. 475.) lze dostat spisy ná-
sledující:

A. Adlof: **Výklad modlitby Páně.** Str. 214.
Cena 1 K.

A. Adlof: **O bibli kralické.** Cena 10 h. i s po-
štovným.

Křesťanský kancionál. Písní 534. Vydání s notami
neváz. 4 K, váz. 4 K 80 h. (Poštou o 30 h. více).
Vydání bez not neváz. 2 K, váz. 2 K 80 h.
(Poštou o 20 h. více.)

**KVĚTY I. Moudrost. Kniha Přísloví z bible
kralické.** S poznámkami Fr. Urbánka. Cena 20 h.

KVĚTY II. Konvalinky. Rozkošné vypravování
o obrácení římského kněze vlivem dítěte. Cena
20 h.

KVĚTY III. A. Adlof: Z dějin Filadelfie. Podoben-
ství. Cena 20 h.

KVĚTY IV. Fr. Bettex: První list bible. Cena
20 h.

KVĚTY V. Dr. A. W. Clark: Sbíрка kázání.
Cena 40 h.

KVĚTY VI. Kr. Royova. Ztracení.

Jan Bunyan: Svatá válka. Přel. J. Motl. Cena 80 h.

Dr. A. W. Clark: Cena duše. Sbíрка kázání.
Cena 2 K.

E. Sargent: Příběhy jedné bible vypravované
jí samou. Přel. J. V. Kovář. Cena 1 K. 20 h.

R. Boyd: Cesta života. Přel. A. Adlof. Cena 50 h.

Fr. Urbánek: Hus a Husitismus. Cena 20 h.

Hesba Strettonova: Na dlaních Božích vyrytí.
Přel. J. V. Kovář. Cena 1 K.

*Jan Amos Komenský: Kšaft umírající matky
Jednoty Bratrské.* Cena 6 h. poštou 10 h.

Křest Duchem svatým. Přeložil J. V. Kovář.
Cena 20 h.